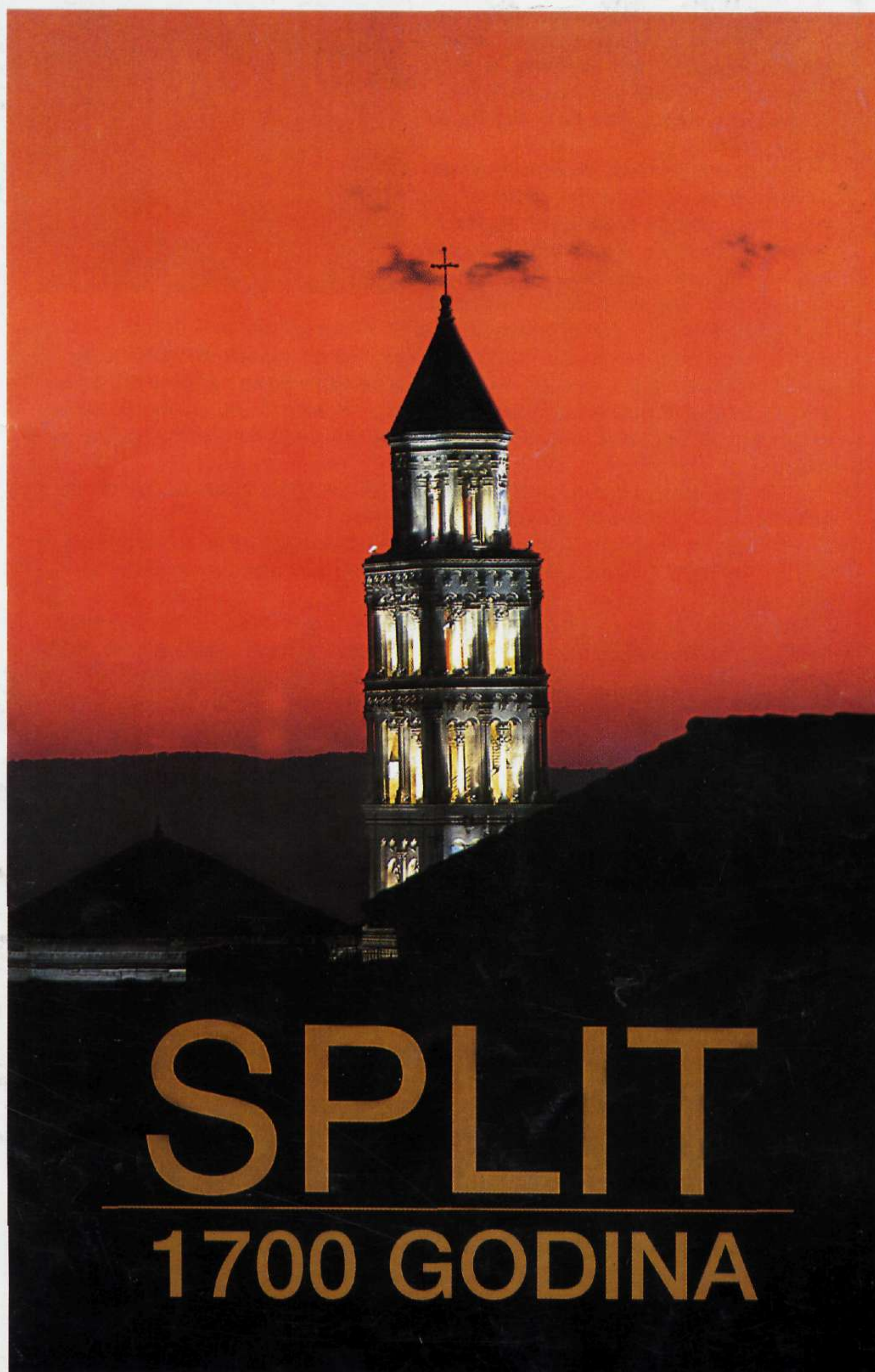
GLASILO HRVATSKOG DRUŠTVA POLITIČKIH ZATVORENIKA (HDPZ)

politički ZATVORENIK

GODINA VII. - RUJAN 1997. - CIJENA 10 KN BROJ 66

- **_Kronologija napadaja na HDPZ_**
- **_Antisemiti i ibeovci udruženi protiv HDPZ-a_**
- **_Hrvatska i Izrael_**
- **_Novi velikosrbski memorandum_**
- **_Sjećanja na dr. Mehmeda Alajbegovića i vlč. Božidara Bralu_**
- **_Dokumenti, sjećanja i svjedočenja ..._**

politički
ZATVORENIK

GLASILO HRVATSKOG DRUŠTVA POLITIČKIH ZATVORENIKA

PREDSJEDNICA DRUŠTVA
Kaja Pereković

UREDNIČKI ODBOR GLASILA
Mato Marčinko, Višnja Sever, Andrija Vučemil, Ljubomir Brdar, Jure Knezović

GLAVNI UREDNIK
Tomislav Jonjić

SAVJETNIK UREDNIŠTVA
Andrija Vučemil

UREDNIŠTVO I UPRAVA
10000 Zagreb
Trg kralja Petra Krešimira IV, br. 3
tel: 41 58 09, fax: 44 93 17

LEKTOR
Mario Bilić

TISAK I GRAFIČKA PRIPREMA
»MINIPRINT« Varaždin, T. Ujevića 32

PRIJELOM TEKSTA
Dejan Težak

CIJENA LISTA
Za Hrvatsku 10 kn
Godišnja pretplata 100 kn

* * *

Žiro račun: 30101-678-75868

***

* * *

Za sve informacije i kontakte u svezi suradnje i pretplate tel.: 01/415-809, radnim danom od 11-13 sati.

* * *

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj: Kl. oznaka: 612-10/ 93-01-794 Ur. broj: 532-03-1/6-93-01 od 18.08.1993. - list je oslobođen plaćanja poreza na promet.

VRUĆE LJETO

Na ovoj stranici u prošlom dvobroju bio je naslov "ZAŠTO VOLIM HRVATSKU".

Danas, pod uzavrelom kapom nebeskom, dok se neki odmaraju i prikupljaju snagu za nove zalete, neki su dobrovoljno ostali na svojim neplaćenim radnim mjestima i položajima. Ne osjećajući zamor, prkose suludim objedama, koje stvara bolestna mašta ili pokvaren karakter.

Ne pišem ovo što je i meni pamet "provrela", nego baš zbog toga Što bez svakodnevne jurnjave mogu neke stvari mirnije razmotriti. Pitam se, što smo mi zaslužili, da jedna šačica bivših političkih zatvorenika ima toliko pokvarenu maštu pa, unatoč jasnom STATUTU Družtva, tvrdokorno podmeće i blati sadašnje legalno vodstvo i silom hoće doći na čelo HDPZ.

Zaista se treba upitati t k o stoji iza tih bivših robijaša?

Nameće se pomisao, nisu li oni po svojim presudama "zalutali" na robiju jer su školovani u ozračju omladinskih partijskih organizacija i Skoja. Ili su pupčano vezani za bivše udbaše i nekadašnje stražare...

U njihovim djelima i postupcima osjeća se neki drugi smjer. Težko je protumačiti, da HDPZ u svoje okrilje (kako oni hoće) mora primiti nekadašnje osuđene informbirovce, koji jesu bili politički progonjeni, ali njih je osudila administrativno - ne presudom - njihova partija jer su se suprotstavili Titu i opredijelili za Staljina. Što mi imamo zajedničko s njima? Osim što su oni mnogi možda bili naši goniči od Bleiburga križnim putevima... Dapače, sudili nas na smrt i težke godine robije.

Žalim što je taj "poticajni odbor" zaboravio čitati jer u Statutu kao i u Zakonu (dopuna 1995.) jasno piše tko je hrvatski politički zatvorenik.

I sam je naš Predsjednik prigodom intervjua lanjske godine rekao tko su uglavnom bili I.B.-ovci pa radi toga suvišno je dalje trošiti riječi. Oni nam ne trebaju. A tko ih želi, neka se udruže, ali nikako u HDPZ!

Žalostno je što ti ljudi iz tog "poticajnog odbora (broj im nije veći 0,81 % prema broju našeg članstva) ne vide tanki led po kojemu ih vode suflenti iz bivšeg komunističkog sustava. Neukusno piskaraju i blate dokazano poštene ljude i priznate osobe koji su u vrhu HDPZ. Začudno je što "Vjesnik" (kojeg oporbeni tisak smatra režimskim i pro vladinim listom) daje prostor za osobne nasrtaje i uvrede, a bez provjere gdje je istina...

Kako ne pomisliti, da se vodi šira smišljena rabota da se ovo častno HDPZ uvuče u opasnu igru nakon čega može izgubiti moralni ugled čestitih političkih ljudi.

Kad se ovdje ne bi radilo o nekoliko sumljivih ljudi, čije je prošlo djelovanje u Družtvu obterećeno financijskim malverzacijama (o čemu je zatražen sudski postupak), mi bi prešli preko osobnih uvreda koje nam se svakodnevno bacaju u lice i lažno prikazuje naš rad koji je zapravo dovoljan pečat našeg ponosa i uztrajnosti u htijenju da do kraja izpunimo preuzeto povjerenje.

Nu, kako je naš rad javan i dobro znan i mjerodavnim važnim institucijama, koje ga moraju pratiti financijski, Čudi nas smjelost da Marko Dizdar, Ferdinand Lulić (isključen iz družtva svoje Podružnice u Sisku radi otuđenja novca) Ante Kozić ovako bezsramno u "Vjesniku" od 1. kolovoza blate Min. rada i soc. skrbi, Vladinu Administrativnu komisiju, Ministarstvo financija i Hrvatsku poštansku štedionicu - jer, eto, sudionici su, da osobno prisvajamo novce namijenjene za članove HDPZ.

Da, gospodo, nemate priliku vi razpolagati kao Crnogorci: meni, tebi, meni"., jer mi prema usuglašenom dogovoru i Odluci Vlade raspoređujemo po 1/4 naknade od najstarijeg na niže.

I danas imam spoznaju kako trojica od prijašnje četvorice traže izplatu mimo reda. Jedan traži podpunu izplatu, a druga dvojica 1/2 od iznosa. Gdje su tu poštenje i moral?!

Ne dajte se zavesti od tog "poticajnog odbora", koji hoće među nas dovesti one, kojima je svejedno tko će biti član, ali samo da oni imaju osobnu korist.

Vaša predsjednica
KAJA PEREKOVIĆ

UVODNA RIJEČ

SEOBE

Prije nekoliko mjeseci, u jednome je visokonakladnome hrvatskom tjedniku objavljen članak u kojem se, pozivom na crkvene izvore, tvrdi da je obćinu Livno od početka rata napustilo 12.000 Hrvata. Nisam uočio, da je tko opovrgao spomenuti podatak. Jednako tako, nije se dalo primijetiti, da bi hrvatske državne vlasti upozorile javnost na taj problem. Kao da će činjenice prešućivanjem prestati biti činjenicama. Moglo bi se, doduše, kazati, da hrvatska država o tome šuti, ali da sve čini za ostanak Hrvata u BiH, o čemu svjedoči specifičan porezno-carinski aranžman s Herceg-Bosnom odnosno Federacijom BiH, koji je omogućio procvat hercegbosanske trgovine. Naravno je da bi taj odgovor slabo primili i posve priglupi: porezno-carinska oaza u Herceg-Bosni ne pridonosi obogaćenju tamošnjega puka, nego obogaćenju šačice ljudi, koji su se "spretno" domogli takva položaja. Običan je puk svakim danom siromašniji. Povrh toga, i protiv njega (a ne samo protiv novopečenih bogataša) stvara se animozitet u južnohrvatskim obćinama, u kojima je trgovina uslijed nelojalne utakmice posve paralizirana, a svaka proizvodnja učinjena neracionalnom.

Pogodovanje šačice hercegovačkih moćnika zapravo predstavlja osiromašenje i dugoročno slabljenje hrvatskog puka u BiH i južnoj Hrvatskoj, dok istodobno potiče politički, a neki bi htjeli, i kulturološki razcjep među ljudima, koji su do jučer imali uglavnom iste ideale. Stoga se seobe (nije slučajno izabrana imenica, koja asocira na Miloša Crnjanskog) nastavljaju. Tiho i neumoljivo.

U južnohrvatskim se obćinama dade danomice čuti, kako desetci i desetci hercegovačkih Hrvata, koji se bave poljodjelstvom, kupuju kuće i građevinska zemljišta u okolnim područjima s ovu stranu granice, koju stvoriše Osmanlije, a utvrdiše naši "antifašisti". Nove se žile puštaju u Imotskome, Makarskoj, Sinju, Metkoviću...

Oni, koji nisu egzistencijalno vezani uza zemlju, kupuju stanove u Zagrebu, ponetko u Osijeku, Splitu, Rijeci. Drugi, mahom mlađi i školovaniji, obaziru se za Australijom, Novim Zelandom, Kanadom, zapravo bilo kojom zemljom zapadnoga kruga, koja bi ih htjela primiti. Hrvati, dakle, napuštaju prostore koje su više stoljeća branili golim životima i vrelom krvlju, kako ono reče pomoćni biskup vrhbosanski, msgr. dr. Pero Sudar, u razgovoru, koji smo nedavno dijelom prenijeli.

A kad se ugroženima i nesretnima, te prisiljenima na izseljavanje osjećaju Hrvati u Hercegovini, koji su kompaktni i nerazkidivo vezani s Republikom Hrvatskom, kako nagovoriti onoga iz Maglaja, Zenice ili Vareša, da se vrati u svoje selo ili grad i tamo sačuva hrvatski nacionalni osjećaj, da očuva Bosnu za Hrvatsku?

Stvori li se (možda je preciznije reći: kad se stvori) čvrsta granica između Hrvatske i BiH, može se očekivati ubrzanje procesa izseljavanja: umjesto mogućega hrvatsko-muslimanskog suveza, posijana je mržnja, koja iz dana u dan žanje nove živote, a slabi su napori, da se uzpostave trgovački odnosi, normalizira promet ljudi, roba i novca. Na pragu smo još jednog paradoksa. Dok banjalučko područje postaje tržištem hrvatskoga gospodarstva, hercegovački su Hrvati odsječeni od sarajevskoga odnosno srednjobosanskoga tržišta, a "izvoz" u Republiku Hrvatsku uskoro bi mogao biti otežan.

Nu, u tom slučaju, osim izseljavanja Hrvata iz BiH, valja se pribojavati i otezanja položaja Hrvata u dubrovačkome području, koje će neumskim jezičcem ostati odcijepljeno od ostatka Hrvatske. Tako će Neum, taj od mjedi trajniji spomenik protuhrvatstva tzv. "hrvatskih antifašista", i u budućnosti rađati otrovnim plodovima. Može se neumska dionica jadranske autoceste zvati dionicom Andrije Hebranga ili Vladimira Bakarića, Milovana Đilasa ili Tode Kurtovića, ona je svejednako jedan od najtežih mlinskih kamenova o hrvatskome vratu.

0 njoj ne ovisi samo položaj luke Ploče, nego i odnosi između Zagreba i Sarajeva (ovog današnjeg, ali i svakoga budućeg, dok bude Bosne i Hercegovine). Zapravo, uobće je pitanje, bi li došlo do hrvatsko-muslimanskoga konflikta, da ne postoji taj nesretni neumski jezičac...

Drugi bosanskohercegovački izlaz na more, onaj u Sutorini, koji su, jednako kao i Neum, stari Dubrovčani prodali Osmanlijama, kako ne bi graničili s Mletcima (zanimljiva je uzporedba kršćanskih Mletaka, s kršćanskim Srbima, te islamskih Osmanlija i Bošnjaka-Muslimana), naši su "antifašisti" bez negodovanja pripojili Crnoj Gori, darovavši joj tako Boku Kotorsku i stvorivši ono što se danas naziva "pitanjem Prevlake". Jer, da se u Sutorini postupilo po neumskome modelu, Hrvatska i Crna Gora ne bi imale kopnenu granicu...

1 zato, dok nadomak Neuma podižemo spomenik komunističko-partizanskim urotnicima protu Hrvatskoj, ne pitajmo, komu zvono zvoni. Nama zvoni!

Tomislav JONJIĆ

IZ SADRŽAJA

DOGODILO SE U SRPNJU I KOLOVOZU 1997.

1.7. Nakon košarkaške utakmice Hrvatska-SRJ, kamenjem napadnuto hrvatsko veleposlanstvo u Beogradu.

1 -7. Svjetska banka odgodila Hrvatskoj zajam od 30 milijuna dolara.

2.7. General Klein razriješen dužnosti prijelaznoga upravitelja Podunavlja i imenovan zamjenikom visokog predstavnika za provedbu mirovnih sporazuma u BiH, Carlosa Westendorpa.

4.7. Srbin Slavko Dokmanović, uhićen 27. lipnja, prvi put pred Međunarodnim sudom.

5.7. Sveta Stolica priopćila imenovanje krčkoga biskupa mons. Josipa Bozanića zagrebačkim nadbiskupom, pomoćnoga zagrebačkoga biskupa mons. Marka Culeja prvim varaždinskim, a mons. dr. Antuna Škvorčevića prvim požeškim biskupom.

14.7. Nakon što je Glavni tajnik UN 5. srpnja predložio produljenje mandata UN-ovih promatrača na Prevlaci, tvrdeći da obje strane vrijeđaju sustav razvojačenja, VS UN rezolucijom 1119 jednoglasno produljilo mandat promatrača do 15. siječnja 1998.

14.7. VS UN rezolucijom 1120 izmijenilo mandat UNTAES-a. Do 15. kolovoza vojne snage napuštaju područje razdvajanja, koje preuzimaju redarstvene postrojbe, a vojna komponenta se povlači do 15. siječnja 1998. Inzistira se na razvojačenju, povratku srpskih izbjeglica i "nacionalnom pomirenju".

17.7. Nakon zasjedanja Biskupske konferencije BiH, bosanskohercegovački biskupi pozvali na poštivanje Daytonskoga sporazuma.

18.7. Međunarodni sud za ratne zločine potvrdio odluku, kojom se traži da Hrvatska preda dokumente, potrebne radi provedbe postupka protiv generala Blaškića, ili da se ministar obrane G. Šušak pojavi pred sudom.

23.7. Američki diplomat William Walker imenovan nasljednikom generala Kleina, na mjestu prijelaznog upravitelja hrvatskoga Podunavlja.

31.7. Međunarodni sud za ratne zločine dopustio Republici Hrvatskoj pravo na žalbu i suspendirao **sub poenu** protiv nje i ministra obrane Šuška.

5.8. Dan domovinske zahvalnosti. Predsjednik Tuđman položio prisegu.

6.8. U Splitu se susreli predsjednik Tuđman i predsjedatelj Izetbegović. Odvojeno razgovarali i s američkim predstavnicima Hoolbrokeom i Gelbardom. Objelodanjen tekst zajedničkih izjava.

6.8. Na zatvorenom sastanku u Ministarstvu prosvjete i športa postignut dogovor o reintegraciji školstva u Podunavlju. Sporazum potpisan dan kasnije.

7.8. Hrvatsko veleposlanstvo u beogradu prosvjedovalo zbog oskvrnuća katoličkoga groblja u Svetozaru Miletiću kod Sombora.

8.8. Nakon postignuća sporazuma o podjeli veleposlaničkih mjesta, EU obnovila odnose s veleposlanicima BiH, koji su od 1. kolovoza bili proglašeni nelegitimnima.

11.8. Predsjednik DSHV, mr. Bela Tonković primljen kod srpskog ministra zaduženog za ljudska i manjinska prava. Prvi službeni prijam predstavnika hrvatske manjine u SRJ.

11.8. Službeno počela raditi središtnja banka BiH, predviđena Daytonom.

21.8. U Budimpešti podpisana hrvatsko-izraelska izjava o skoroj uzpostavi diplomatskih odnosa. Hrvatsko se izaslanstvo izpričalo zbog zločina, koje su protu Židovima tijekom Drugoga svjetskog rata počinile vlasti NDH, u izprici jasno nazvane kvislinškima.

Prava privatizacija tek slijedi i započinje. Na bubnju su HPT, INA, JANAF (Jadranski naftovod), HEP, te dobar dio ostalih infrastrukturnih i energetskih kapaciteta, lako se mnogima čini kako je ono što se već dosad zbilo "pljačka stoljeća", to nije moglo biti takvim naprosto zato, što ono što je ponuđeno i privatizirano - bilo da je opljačkano ili tek "promijenilo titular vlasništva" (kako se u nas tomu svojedobno akademski tepalo) - predstavlja tek manji dio nacionalnih gospodarskih resursa, koji je po svemu nemjerljiv s onim što, evo, korača prema tzv. tržištu. Jedno je prisvojiti kakvu tvorničicu sa socijalističkim viškom zaposlenih, s nabrušenim sindikatom (koji je od onog vremena promijenio tek znamenje (ali ne ni ćud ni shvaćanje svoje uloge), s poslovnom orijentacijom prema državama-tržištima kojih više nema (SFRJ, SSSR, ...), s tehnologijom cijena koje je počesto jednaka troškovima prijevoza iz razvijenih država, koje ih se hoće osloboditi i s, dakle, vrlo neizvjestnom budućnošću, a sasvim je druga stvar preuzeti vlasništvo nad, primjerice, energetskom sudbinom družtva i prodavati Hrvatima benzin ili struju. Jedno je sâm sebi tražiti tržište, a drugo je zaposjesti izgrađen monopol s manje-više slobodnim rukama u određivanju cijene, a pogotovu kakvoće proizvoda i usluge; jedno je viriti što radi moćna globalna konkurencija, zaštićena politikom svojih država, a drugo je preuzeti odpočetka ekskluzivno pravo na zatvoreno tršište, na kojemu je lako zapriječiti pristup drugima. Jednostavnije: jedno je, primjerice, prodavati Talijanima odjeću u konkurenciji daleko jeftinijeg "divljeg Istoka" koji ne zna za socijalna obterećenja dohotka, a drugo je sam-samcat u Hrvatskoj lijevati benzin u prometala, koja bez tog benzina, kao što je poznato, ne mogu s mjesta.

U Hrvatskoj se "pljačka stoljeća" još nije mogla odigrati, jer je postupak privatizacije prošao tek manji dio nacionalnih gospodarskih izvora. Nevolja je u tome, što smo se pismom namjere Svjetskoj banci i MMF-u (ne dobivši ništa zauzvrat) obvezali prodati najmanje četvrtinu dioničkoga kapitala velikih javnih poduzeća.

E, pa kako ćemo s mjesta u toj privatizaciji velikih javnih poduzeća? Postoji pismo namjere upućeno Svjetskoj banci i Međunarodnomu monetarnom fondu, koje sadrži i obećanje (obvezu?) prodaje najmanje (!) četvrtine dioničkog kapitala

Globa (lizacija) Hrvatske

ZABLUDE O TZV„ STRANIM ULAGANJIMA

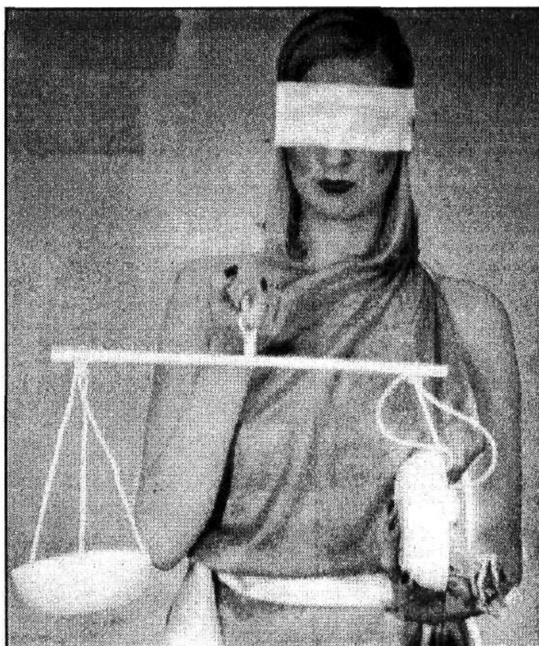
javnih velikih poduzeća. Ako se ovo uistinu shvati kao obveza prema washingtonskoj Devetnaestoj ulici, koja prema Hrvatskoj, čini se, nikakve obveze nema, onda će to biti još jedan bjelodan dokaz kako je neokolonijalni duh u Hrvatskoj nadvladao čitavu tradiciju borbe za nacionalnu neovisnost, na koju smo toliko ponosni. Daje posrijedi kakav unosan posao, ustupak bi se i razumio, ali nuđenje najprofitabilnijih infrastrukturnih poduzeća na pladnju kapitalu, koji se nezaustavljivo razlijeva svijetom više podsjeća na čin samoponižavanja čija se korisnost svodi na formulu "sve za ništa".

Hrvatska nema nikakva razloga na taj način srljati prema svijetu, koji joj uopće ne pruža ruku ni kad joj je najteže, niti joj pak obećava pristup ijednoj političkoj, gospodarskoj ili pak vojnoj "integraciji". Osvrnemo li se po našem susjedstvu, vidjet ćemo zgodnih primjera takve trgovine, za koje ni oni, koji su na nju pristali, više nemaju pravog opravdanja. Ima li ikakve veze činjenica što su Česi prodali trećinski udio u svojim telekomunikacijama i većinu tvrtki po kojima se u svijetu raspoznaju (poput Škode) i njihovo ubrzano pristupanje NATO-ovom Partnerstvu za mir? Koliko god situacija u njih bila dramatična, svjetski će mediji i dalje u ohrabrujućem tonu govoriti o stanju češkog ili madžarskog gospodarstva. Medijski je pristup tranzicijskim gospodarstvima jasan - količina stranih ulaganja jest upravo razmjerna tom stupnju optimizma specijaliziranih i laičkih tiskovina. Čiji je optimizam posrijedi - kupca ili prodavatelja? Uostalom, osobit oblik tog "optimizma" dobro se vidi i po Miloševićevoj prodaji srbijanskog telekoma Grcima i Talijanima, koji su se proljetos domogli 49% (?!) udjela za 912 milijuna dolara. Nisu li medijske osude iz svijeta barem malo jenjale? Zar u Srbiji nema uličnog ološa i kriminalaca, koji bi po tamošnjim "specijaliziranim" novinama kazali štogod o ratnim zločinima?

Česi su prodali trećinski udio u svojim telekomunikacijama i većinu u svijetu prepoznatljivih tvrdki (poput Škode). Ima li to sveze s njihovim ubrzanim pristupanjem Partnerstvu za mir? Je li "optimizam", kojim svjetski mediji promatraju češko gospodarstvo optimizam prodavatelja ili, ipak, optimizam kupca?

Piše:
Helga DOBROCHINSKY

Nasuprot političkomu kontekstu, s privatizacijom velikih sustava sve je manje-više jasno. Tko ima kapital? Hrvati zacijelo nemaju dovoljno. Da je u Hrvatskoj bilo kapitala za dosadašnju privatizaciju, štošta bi izgledalo drugačije. Ovako je kupovina poduzeća bez novaca bila neizbježan izhod, upravo fizička činjenica, koja se nije dala izbjeći, neovisno o čitavu moralnomu i (ne)pravednome kontekstu. Što li će se dogoditi kad INA ili HPT dospiju na otvoreno tržište kapitala? Država ih ne želi ni dijelom prepustiti bivšim zaposlenima, jer bi to bilo diskriminirajuće prema onima, koji su uz popust do-

bili bezvrijedne dionice socijalističkih nakarada, a pogotovu prema onima, koji su radili ili rade u, primjerice, školstvu ili zdravstvu i koji nisu dobili ništa. Dionice tih poduzeća nisu predviđene niti za dodjelu sudionicima masovne privatizacije (prognanicima, invalidima...) Nu, sve da dospiju u ruke jednima, drugima ili trećima, svejedno će završiti kod onih, koji imaju kapital i koji će ih jeftino odkupiti u skladu sa socijalnom situacijom. Uzalud čitava medijska kampanja, kojom se 300 tisuća sudionika masovne privatizacije hoće uvjeriti da pričekaju s prodajom dionica. Niti tko može spriječiti tu prodaju u aktualnoj besparici, a niti je preporuka u skladu s ikakvim burzovnim procjenama. (Tko jamči da će ubuduće te dionice vrijediti više nego sad?).

Zato niti možebitni koncept, koji bi malo dijelio-malo sačuvao u državnome vlasništvu, a malo ponudio na prodaju, ne

Na jednoj se poznatoj hrvatskoj tvornici, uz trube i fanfare prodanoj stranim ulagateljima, ponosno vije zastava jedne skandinavske države (kao da je tvornica eksteritorijalna diplomatska misija!), Radnici su hrpimice od puste ni, a vlasnik iz svoje domovine uvozi čak i spajalice i uredski papir!

bi rezultirao ničim nego preuzimanjem svega što se nađe na tržištu od strane inozemnih investitora. Ako je to cilj, onda ne valja okolišati, već izravno prodati određeni dio i tako učvrstiti "hrvatsku međunarodnu poziciju". Da to pak nije i ne može biti cilj, govore sve ekonomske računice. U situaciji kad poduzeća mogu priskrbiti kapital za vlastiti razvoj od poslovnih banaka u svijetu, nema ga smisla tražiti u prodaji. Prodati poduzeće s kojim ne znaš što bi, a zadržati ono drugo od kojega ovo prvo preživaljava - to bi trebao biti način razmišljanja, neovisno o svim "pritiscima" izvana. Da nema nikakve šanse da strani kapital uđe iz kakvih "humanističkih" razloga u neko hrvatsko poduzeće bremenito poteškoćama, u to smo se mogli već uvjeriti. Štoviše, nekoliko odpočetka opjevanih ulaganja poprimilo je potpuno drugačiju sliku: Na poznatoj hrvatskoj se tvornici unatoč svim propisima vije zastava jedne skandinavske države, kao da je posrijedi diplomatski eksteritorijalni prostor, a ne bivša hrvatska tvornica u kojoj je strani menedžment od svih vještina demonstrirao tek "hire and fire" sustav zapošljavanja (tj. otpuštanja) i čudnovat sustav obskrbe, po kojemu i spajalice i uredski papir valja dovoziti sa Sjevernog pola.

Stoga valja biti oprezan i odvagnuti sve privremene koristi i sve trajne i nepopravljive štete. Malo varljive "nemilosti", u koju je Hrvatska zapala, nije ništa prema vječnoj ovisnosti, u koju bi moglo upasti prema tom jednom te istom globalizirajućem svijetu.

Mnijenja i razsudbe

UROTA TVORACA "NOVOGA SVJETSKOG POREDKA" (II)

Piše:
Marijan GABELICA

Tehnološka civilizacija mogla bi, nedvojbeno, pružiti humaniji sadržaj i humaniju viziju svijeta, ali za to ozbiljenje nuždna je borba ne samo protiv dijaboličnog boljševizma, nacizma, svih oblika totalitarizma, već i protiv međunarodne financijske oligarhije, kojoj odgovara umnažanje kriznih područja u svijetu i tendencije koje vuku globalnom kaosu.

Sudeći i po priznanju dr. Carroll Quigley, bivšeg sveučilišnog profesora na Harvard, Princeton i Georgetovvn sveučilištu, monarhističke dinastije zamijenile su kozmopolitsko-bankarske, nekolicina bogatih obitelji Europe i Amerike.

Quigley se, u čuvenoj knjizi "Tragedy and Hope", ponosi da je pripadao **elitistima,** da je kao Insider, neposredno, iz prve ruke, dolazio do obavijesti i spoznaja kako se i na koji način KONSPIRACIJA provodi i proširuje diljem svijeta. Iznio je obsežan pregled urotničkog plana za stvaranje novog svjetskog poredka u kojem će osobna "sloboda i osobni izbor biti nadzirani unutar ograničenih alternativa, a svaki će se čovjek od samoga rođenja upisati u matični ured, umjesto imena i prezimena, pod brojem. Pod njim će se voditi tijekom školovanja, vojnih i drugih javnih službi, kao i plaćanje državnih obveza, zdravstveno stanje, umirovljenje i death benefits"[1].

Izričito naglašava da se međunarodni urotnici ne zadovoljavaju ničim "manje od ustoličenja **svjetskog sustava financijskog nadzora u privatnim rukama",** s jasnom nakanom, a to je nadzor političkog sustava svake zemlje i svjetskog gospodarstva, kao nepodijeljene cjeline. Ovaj će sustav biti **controlled in feudal fashion,** sa svojom središtnjom svjetskom bankom koja će djelovati suglasno i u sporazumu postignutom na tajnim i privatnim zasjedanjima i vijećanjima"[2].

Dr. Quigley pokušava neupućene uvjeriti daje sada naprosto nemoguće, daje prekasno za izbavljenje iz pandža urotnika. Pružanje im bilo kakvog odpora sličilo bi "revoltu neukog protiv obaviještenog i obrazovanog". Svatko, tko se pokuša protiviti konspiratorima, doživjet će, prema Quigleyu, tragediju. Upravo stoga prva riječ naslova knjige počinje s Tragedy.

"Intemacionalist i kozmopolit (Preneseno iz "Svedectva", glasila Slovačkog saveza političkih uznika)

Podosta vodećih akademika u USA otvoreno upozorava na postojanje urotničke tajne ruke u kreiranju i vođenju američke politike i politike u svijetu. Dr. Quigley jamačno je i nedvojbeno jedan od najboljih poznavatelja njihovog djelovanja, jer je njihov rad "studirao dvadeset godina i bilo mu je dopušteno tijekom dvije godine, od početka 1960., pregledati njihove dokumente i tajne zapise..."[3].

Bankarske dinastije, tvrdi Quigley, nemaju "aversion to cooperating with the Communists or any other group, and frequently does so".

U potvrdu ove tvrdnje govori i činjenica da danas na međunarodno-političkoj pozornici više prevladavaju sukobi između "razvijenog svijeta i svijeta u razvoju nego između trilateralne demokracije i komunističkih država"[4].

Zašto bi im od komunizma prijetila opasnost kada i uvaženi ekonomist John Kenneth Galbraith priznaje da financijski kapital radije ulaže u socijalističku privredu, gdje mu država, za razliku od tržišnog gospodarstva, jamči ulaganje neovisno o tomu bankrotiralo poduzeće ili ne.

Kod određenih jučerašnjih i današnjih kozmopolitskih, svugdje anacionalnih, snaga i u redovima službenog establishementa i samo spominjanje konspirativne teorije izaziva neshvatljiv bijes, pa i unatoč tomu što odkriće nekih povijestnih činjenica upućuje na oprez i što se izvan njezina konteksta one ne mogu shvatiti i objasniti. Kako neukom svijetu objasniti da su određeni bankari iz Wall Streeta financirali boljševičku revoluciju godine 1917? Moglo bi se postaviti bezbroj pitanja koja nipošto ne spadaju u područje fantazije, kamo ih smještaju poznate liberalno-kozmopolitske snage.

Godine 1917. izjavio je poznati bankar iz Wall Streeta, Jacob Schiffer, da je boljševička revolucija uspjela "thanks to his financial support" (zahvaljujući njegovoj financijskoj pomoći).

U "New York Journal-American", 3. veljače 1949., čitamo:

"Prema procjeni Jacobova unuka, John Schiff, starac je uložio oko 20.000.000 dolara "for the final triumph of Bolshevism in Russia".

Politički naivnima jamačno nije lako shvatiti, a još manje prihvatiti činjenicu da se i te kako usklađuju i uzajamno poklapaju probitci komunističke internacionale s interesima međunarodne bankarske oligarhije.

1 Carroll Quigley, "Tragedy and Hope" The Macmillan Company, New York, 1966., str. 350.
2 Ibid., str. 324
3 Ibid, str. 950.
4 Zbigniew Brzezinski, "Trilateral Relations in a Global Context", Trialogue 7. Summer 1975.

Povijesno razmišljanje, poput ma kojeg drugoga, ne može tumačiti suvremene povijesne događaje, a da ne osvijetli one prošle, koji su ih prouzročili, postali im snažan i djelotvoran povod. Iztrgnuće financiranja boljševičke revolucije iz njene cjeline i zanemarivanje uzročne povezanosti s prohujalim povijestnim događajima ne samo da nije znanstveno, nego je, usudio bih se reći, i više nego zlonamjerno. Nisam siguran, na razočaranje negatora urotničke teorije, da mnogi povjesničari službenog Establishementa i u odnosu prema ubojstvu nadvojvode Franz Ferdinanda, nasljednika na austrijsko kraljevsko prijestolje, zabunom ili iz neznanja prešućuju i sljedeće:

"Možda će jednoga dana svjetlo obasjati riječi visokoga švicarskoga slobodnog zidara u pogledu nasljednika na austrijsko kraljevsko prijestolje. On je izvanredan čovjek, šteta je što je osuđen. Umrijet će na domaku prijestolja" (Revue internationale des societes secretes, 8. Avenue Portalis, Pariš, 15. rujna 1912., str. 787-88).

Ovo je objavio Monsigneur Jouin, urednik "Revue...".

Srpskim su imperijalistima slobodni zidari, i ne samo oni, zasigurno obećali stvaranje Velike Srbije, uz uvjet da za njih obave gnusni i odvratni dio posla, a što su oni i izvršili 28. lipnja 1914., ubivši u Sarajevu nadvojvodu Franza Ferdinanda.

Umjesto da se stide i srame svoje uloge u službi zločina i međunarodne krvave urotničke družine, oni se tim terorističkim činom diče i ponose, unatoč toga što je njime svijet gurnut u kataklizmu prvoga svjetskog rata i sve boljševičko-nacističko-jaltsko zlo koje je potom slijedilo, a čije će krvave i tragične posljedice narodi iz nekadašnjeg boljševičkog pakla snositi još stoljećima.

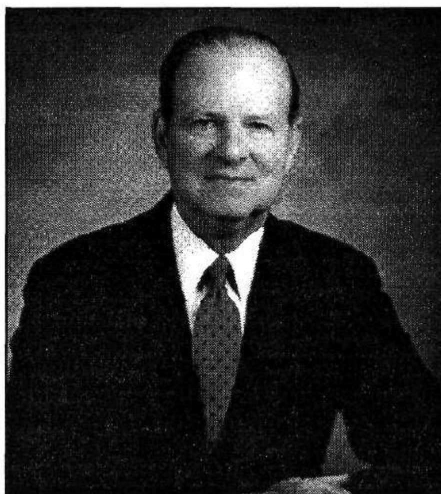
"U politici se", izjavio je izvrsno obaviješteni Franklin D. Roosevelt, nekadašnji predsjednik Amerike, "ništa slučajno ne događa. Ako se to dogodi, slobodno se možete kladiti da je upravo tako bilo planirano" (Gary Allen, "None Dare Call it Conspiracy", str. 24).

Konspirativna teorija ranijeg je datuma. Među best-seller ubraja se knjiga poznata još od 1797. "Proof of conspiracy".

Godine 1970. Z. Brzezinski pod pritiskom je različitih ideja i stremljenja bio, izgleda, primoran, u knjizi "Between Two Ages", razraditi idejne smjernice za gradnju i oživotvorenje "novih međunarodnih odnosa", što je sinonim za novi svjetski poredak.

U svojoj procjeni povijestnih zbivanja i ljudskih odnosa "fascinira" svojim razčlambama prošlih, sadašnjih i budućih realiteta, koja, prema njemu, uokviruju četiri povijestna razdoblja.

Čovječanstvo je tijekom svojih evolutivnih postaja prispjelo do središta četvrte i, nedvojbeno, "konačne" etape. U prvom primitivnom stadiju nema velikih misli niti spoznaja. Sve se odvijalo oko religije i

James A. Baker III.

ideje da je "ljudska sudbina u Božjim rukama".

U drugom razdoblju stižemo do prosvijećenog nacionalizma, koji "predstavlja veliki korak u naprednom redefiniranju ljudske prirode i čovječjeg mjesta u svijetu."

U trećem stupnju njegovih ocrtavanja povijestnih viđenja nastupa MARKSIZAM, koji obilježava "daljnje vitalno i stvaralačko razdoblje u dozrijevanju ljudske univerzalne vizije". Marksizam je, prema Brzezinskom, istodobno doveo čovjeka do "a victory of reason over belief..." (pobjede razuma nad vjerom)[1].

Četvrto i, kako ovaj "prorok" tvrdi, konačno doba, u kojem živi i naš naraštaj, jest TEHNOLOŠKO-ELEKTRONSKO DOBA ili "ideal of rational humanism on an international scale". Sudbina čovječanstva i vlast nad njim trebat će, zbog povijestne nužde i objektivnih okolnosti, u **Technotronic Era,** doći u ruke **trilateralne elite,** koja će, dakako, vodeći računa o sigurnosti svjetskog poredka, morati dokinuti ideale slobode i demokracije. U ovom će razdoblju, što je nuždno iztaknuti, doći do postupnog "nadzora i usmjeravanja družtva" u kojem će "dominirati elita... oslobođena svih predajnih običaja, ograničenja i vrijednosti. Elita nipošto neće oklijevati, primjenjujući najnovija dostignuća tehnike, u ostvarenju zacrtanih ciljeva. Utjecat će i na javno mnijenje sa svrhom da družtvo drži i nadgledava pod stalnim nadzorom i stalnom kontrolom (surveillance and control)".

S brutalnom otvorenošću navješćuje budući međunarodni poredak, koji će se, kao i boljševičko-nacistički, temeljiti na teroru, a ne pravdi. Spomenimo još i to da je knjiga "Between Two Ages" za trilateralce, u strogom smislu riječi, temeljni dokument, kao što je za nas kršćane Biblija, za muslimane Kuran.

Trilateralci bi, eto, u ime novog svjetskog poredka srušili sve one moralne i druge vrijednosti, koje je Europa baštinila od Helenske kulture, latinskog svijeta, kršćanstva. Pitanje je može li ostarjela i dekadentna Europa smoći stvaralačke snage, te snagom svog duha postati lučonoša čovječanstva ili će i dalje nemoćna, imbecilna, intelektualno prostituirana ostati na periferiji događaja i pod utjecajem izvaneuropskih i protueuropskih sila.

Naravno, i među establishmentom nazočni su različiti pristupi i različite metode do ozbiljenja cilja. Upravo zbog aktualnosti ove teme, njezine važnosti za potlačene narode, ukratko ću se dotaknuti i taktičkih premišljanja Richard Gardnera, bivšeg američkog ambasadora u Italiji i člana Council of Foreign Relation.

U glasilu CFR "Foreign Affaires", travanj 1974., iznosi da se svjetski poredak treba graditi "od temelja prema gore, radije nego od vrha prema dolje". Poželjno je i nuždno, tvrdi Gardner, pomalo i sustavno "nagrizati nacionalne suverenitete sve dok ne izčeznu". Takva je metoda djelotvornija i s njom će se "polučiti mnogo više, nego s dosadašnjom zastarjelom - frontalnog napada".

Ove dijabolične misli u političkom spektru zapadnog establishmenta slabo su ili nikako poznate u hrvatskoj političkoj emigraciji, pa odtuda, razumljivo, ali ne i opravdano, toliko infantilnih, netočnih i ishitrenih tvrdnji kako je svaka kritika američke vanjske politike ujedno i kritika Amerike. Na te bedastoće neozbiljno je odgovarati. Nu, poželjno bi bilo da naši demokrati prolistaju i po koju povijestnu knjigu neslužbenih povjestničara establishmenta, pa će se ugodno uvjeriti da u američkom političkom i povijestnom podneblju postoji i drugo viđenje i tumačenje

1 Zbigniew Brzezinski, "Between Two Ages", Viking Press, New York, 1970., str. 72.)

povijestnih događaja. Uvjerit će se da postoje nezanijekani obćeljudski impulsi, istinite i strogo znanstvene razčlambe povijestnih zbivanja, bez okusa oportunizma i bilo kakvih ideoložkih natruha. Te knjige, naravno, ne može se kupiti u knjižarama, uključivši i poznatu knjigu "Tragedy and Hope".

Nitko ne može zanijekati da je demokratski mehanizam širom otvorio vrata političkoj manipulaciji i vladavini međunarodnog financijskog kapitala. Štoviše, i John Stuart Mili, uzprkos revnom i iskrenom zauzimanju za demokraciju, prepoznaje i priznaje njezinu izopačenost. Ovako ustrojstvo "demokracije ne postiže niti prividnu svrhu, jer se počesto puta vlast nalazi u rukama manjine".

Poznavatelj Millsova djela, kao što je i James Fizjames Stephen, slaže se da ništa nije nadomjestilo njegov entuzijazam za osobnu inicijativu i veličinu, jer: "Množtvo, u svim zemljama, čini collective mediocrity (zajednicu mediokriteta)..." Neosporno je da je počinjanje svih mudrih, uzvišenih i plemenitih djela uvijek "dolazilo i mora doći od pojedinaca". Naravno, nipošto od onih koji sebe zamišljaju mesijama.

Međunarodna plutokracija, koja DJELUJE POD KRINKOM PARLAMENTARNE DEMOKRACIJE, OKRUTNA JE I KRAJNJE NEMILOSRDNA U TEŽNJI ZA MATERIJALNOM dobiti i vlašću. Nikola Berdjajev, politički emigrant i vjerojatno jedan od najiztaknutijih ruskih suvremenih filozofa, drži da je "čovjek podjarmljen golemom, bezobličnom, bezličnom i bezimenom silom novca...".[1]

Plutokratski urotnici, koji prema mnogim povjestničarima, već stoljeća rade u tajnosti, uvijek nastupaju, kao i njihova boljševička braća, koju su i financirali, pod barjakom tzv. internacionalizma, kozmopolitizma, donekle, i liberalizma.

A.R. Chesterton, Englez i katolik, kojeg drže auktoritetom u međunarodnoj politici, kao i najbriljantnijim i najpouzdanijim novinarem dvadesetog stoljeća, u knjizi "The New Unhappy Lord" razodkrio je i razsvijetlio temeljito, koherentno i argumentirano međunarodnu moć novca, spletke i zakulisne igre bankarskih dinastija.

Prema monumentalnom djelu Guglielma Ferrara, "The Greatness and Decline of Rome", lihvari i lihvarenje uništili su Rimsko Carstvo. Ista sudbina mogla bi, na žalost, zadesiti i današnju velesilu.

(KRAJ)

VELIKI POLITIČAR

Veliki Mag, strateg, svjetski poduzetnik, gospodarski obećavatelj, osoba dnevne uporabe, budući nositelj 18. stupnja u međunarodnoj loži negativnih moći, osoba visoke tolerancije njemu prihvatljivih spoznaja liberalnih oblika djelovanja osoba ili skupina osoba, koja je svoj prinos uzpostavi hrvatske državnosti (iako sa kašnjenjem) obilato izpravila vezujući svoju osobnost i lik u povijestna zbivanja.

Svojim visokim mišljenjem o vlastitoj osobnosti i nenadomjestivosti, pokušao je utkati u netom podpisani predugovor o suradnji između Države Izrael i Republike Hrvatske.

Izticanjem svog doprinosa svjetskom internacionalizmu, čiji je zagovaratelj, "zaboravivši" se dao je Hrvatskoj televiziji svoje osobno viđenje razloga, namjera i svrhe netom podpisanog ugovora između Države Izrael i Republike Hrvatske. U tom svom "nadahnutom" trenutku izjavio je da će se morati dati Državi Izrael izprika o zločinima nad Židovima, koje je uhitila i zatvorila Vlada Države Hrvatske u vremenu 1941. - 1945. nazvavši tu državu KVISLINŠKA.

Sve što je u svojoj izjavi dao gosp. Korparu, izpravno je kao njegov osobni stav internacionalnog majstora igre, liberalnog stava života i svi, koji su ga slušali, moraju priznati, da je lekcija današnje uporabe tih vrijednosti, kod njega dobro naučena.

Međutim, njegov izkorak u Povijest Hrvatske Državnosti, Prava i hrvatskih interesa ozbiljno je zabrinuo pomne slušatelje i gledatelje, jer uporaba riječi KVISLING neprimjerena je povijestno, politički i prirodno na Državu Hrvatsku 1941. -1945., a to je jasno svakom studentu političkih znanosti samo ne VELIKOM POLITIČARU.

Promišljanjem o riječi KVISLING, koju je uporabio za Državu Hrvatsku, nameće se zaključak da je veoma važno da se ubuduće odredi: od kada? do kada? i lije Država Hrvatska u 2. svj. ratu bila KVISLINŠKA. Morat će se dobro potruditi i kao "Majstor" igre razložiti i pojasniti svoju "umotvorinu" jer u protivnom popljuvao je sve one, koji su svojim izkrenim stavom poduprli Državu Hrvatsku 1941. -1945. za nju robijali, pobijeni i razseljeni u svijet gdje se još i danas nalaze i svim nepoznatim junacima kojima se ni grob nezna. Motto "Bio bih obična ništarija kad ne bi osjetio bilo svoga naroda", veliko je svjetlo koje još nije doprlo do VELIKOG POLITIČARA, a nikad ni neće.

Osobno sam uvjeren da, uporabivši ga kao dnevnog potrošitelja i osobu, koja svojim jednodnevnim stavom djeluje na radost i uveseljavanje, njegov nalogodavatelj ili je zadovoljan ili možda nije, jer je iz temelja narušen njegov projekt zacrtan na I. Saboru političke stranke, a za koji je On tvrdo određen.

Brižljivost u gradnji njegove povijestnosti još jednom doživjela je posrtaj, a njemu bi bilo daleko probitačnije, da svoje naraštaje oslobodi tereta povijestnih promašaja. Neka ne primi to kao prijetnju ili opomenu, već kao savjet na spoznajama iz dubina prošlosti.

Veoma često hvali se svojim otcem kao političkom osobom, želeći nam time pojasniti daje "nepatvoreni" hrvatski političar sa čistom i blistavom prošlosti i uvaženim "pedigreom", u što ne sumnjamo, ali bit će bolno ako se njegovi potomci ne budu mogli hvaliti njegovim političkim djelovanjem a to je njegov uzaludan let u političke oblake, gdje je zalutao.

Branko SLAVIĆ

FRANCUZKA ODALA POČAST ŽIDOVSKIM ŽRTVAMA

FRANCUSKA je u nedjelju (20. srpnja) odaladužnu počast 13.152 Židova, koji su uhićeni 1942. i upućeni u nacističke logore smrti, tijekom jednoga od najgorih slučajeva francuske ratne kolaboracije. Tom je prigodom premijer Lionel Jospin podsjetio svoje stinarodnjake, da Francuzi snose odgovornost za ovo masovno uhićenje. To uhićenje odlučili su, planirali i izvršili Francuzi. (...) Niti jedan njemački vojnik nije sudjelovao u izvršenju toga strašnog zločina', rekao je Jospin.

Od oko 75.000 Židova, koji su iz Francuske deportirani u nacističke koncentracijske logore tijekom II. svjetskog rata, samo je 2.500 preživjelo."

(USA Today, 22. srpnja 1997.)

1 Nikolai Berdyaev, "The Fate Of Man In The Modern World", U. of Mich. Press, reprint, 1935., str. 80.

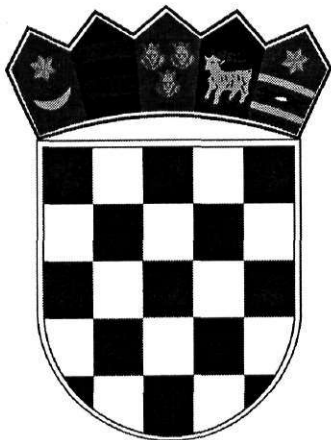
HRVATSKA I IZRAEL

Piše:

Tomislav JONJIĆ

U Budimpešti su 21. kolovoza 1997. šefovi hrvatskoga i izraelskog izaslanstva podpisali načelnu izjavu o uzpostavi diplomatskih odnosa između Hrvatske i Izraela. Hrvatska izprika za zločine počinjene nad Židovima na području Nezavisne Države Hrvatske, te označavanje NDH kvislinškom tvorevinom time što se njezin tvorac u organizacijsko-tehničkome i vojnopolitičkom smislu, Ustaški pokret, bezrezervno naziva kvislinškim, očito su bili uvjeti za izraelski pristanak na uzpostavu diplomatskih odnosa.

U hrvatskim medijima izjava nije u cijelosti objelodanjena. O razlozima takvoga postupka može se nagađati, ali je objašnjenje "antifašističkih" promatrača, kako se želi izbjeći dodatno

negodovanje tzv. hrvatske desnice, tobožnjih "ustaških nostalgičara" itd. prilično pojednostavljeno. Upozorenja nekih iztaknutih hrvatskih Židova (i Hrvata u Izraelu), kako se u Hrvatskoj obćenito precjenjuje težina izraelske države, pa čak i svjetskoga židovstva, ovdje su bez utjecaja.

Predsjedniku Tuđmanu, koji se zbog uvrštenja nekih navoda u hrvatsko izdanje svoje knjige "Bespuća hrvatske zbiljnosti" vjerojatno osjećao osobno odgovornim za neuzpostavljene diplomatske odnose između Hrvatske i Izraela, nesumnjivo je bilo veoma stalo da do toga konačno dođe. Uostalom, o tome svjedoče i anegdote o (ne)spretnostima jednoga hrvatskog veleposlanika (neki kažu, da nije usamljen), koji je bio obsjednut željom za posredovanjem između Zagreba i Tel Aviva, uglavnom radi toga da se dodvori Predsjedniku, a tek uzgredno radi poboljšanja hrvatskoga položaja u dijelu javnosti, na koji svjetsko židovstvo ima snažan utjecaj.

jMoguće je i da je Tuđman, uoči konačne reintegracije Podunavlja, odlučio demonstrirati i vlastitu i hrvatsku snagu, te na sebe preuzeti još jedan korak, koji bi inače čekao budućega hrvatskoga državnog poglavara. Stoga budimpeštanskoj izjavi, bez obzira na njezinu važnost, ipak ne treba pridavati toliko pozornosti, koliko joj posljednjih tjedana daju hrvatski mediji. Čini se, da ključni njezin dio valja razčlaniti na izpriku židovskomu narodu, te na ocjenu NDH.

Protu izprici zbog zločina nad Židovima, nitko razuman ne može imati ništa, ni s nacionalnoga, ni s kršćanskoga, pa ni s historiografskoga gledišta. Može se, doduše, razpravljati o tome, jesu li protužidovski propisi doneseni i provođeni pod nacističkim pritiskom ili uslijed krive procjene vanjskopolitičkih prilika, uvjetovane talijanskim teritorijalnim i gospodarskopolitičkim presizanjima. Može se pitati, jesu li ih donijeli legitimni predstavnici hrvatskoga naroda ili skupina, koja je predstavljala manjinu, je li ih hrvatski narod doživio kao sramotu, kao zlo koje u interesu obstanka države valja počiniti, ili se solidarizirao s njima. Međutim, nepobitna je činjenica da su oni postojali i da su - u jednome sustavu, koji se ne može nazvati pravnim i sređenim - predstavljali pravnu podlogu stradanja većine Židova na području NDH. Iako se toliko Hrvata, od nadbiskupa Stepinca do bezimenih težaka, zauzimalo za spas Židova, u svjetskoj i židovskoj javnosti Hrvati su do danas obilježeni kao zlotvori i zločinci, za razliku od pripadnika nekih drugih naroda, koji su, najblaže rečeno, činili iste ili gore stvari.

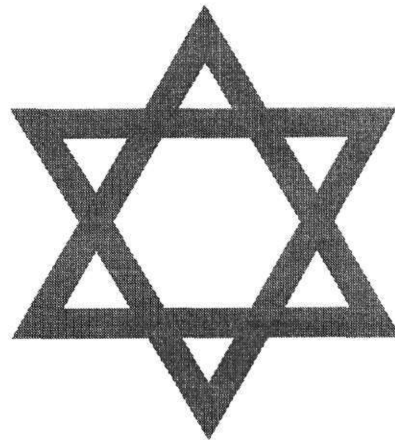
Unatoč tomu, u Hrvatskoj je malo poricatelja židovske tragedije. U svijetu su oni relativno brojni: jedni se protive stalnomu podsjećanju na holocaust, tvrdeći da Židovi umjetno povećavaju i instrumentaliziraju vlastitu narodnu tragediju (kako bi zadržali vodeće položaje i, ne na posljednjem mjestu, stekli oruđe za obranu obstanka izraelske države), drugi, pak, tvrde kako se protive političkoj porabi holocausta baš zbog toga što ona izaziva negodovanje nežidovskoga dijela pučanstva, odnosno antijudaizam.

Nu, bez obzira na razlike u rječniku, metodologiji i ciljevima ovih skupina, obje se drže nepoćudnima: nepačanje u obćeprihvaćene predočbe, sastavni je dio tzv. političke korektnosti. Hrvatski intelektualci doista nemaju nikakva razloga svrstavati se u tu kategoriju: u Hrvatskoj je antijudaizam uvijek bio marginalan, a Hrvati i danas nemaju baš nikakva razloga za nekakvu "konfrontaciju" sa židovstvom. Stoga se, očito ne bez razloga, obćenito drže provokatorima malobrojnici, koji se kite vulgarnim protužidovskim frazama, kao i oni koji nerazumno, bezrazložno i absolutno protupovijestno pozivaju na "obnovu ustaškoga pokreta".

Drugi je, pak, dio budimpeštanske izjave mnogima podigao obrve. Ta, ako se sadašnja hrvatska vlast i ustavnom preambulom i na druge načine upinjala dokazati da nije sljednicom NDH ni u političkome, ni u pravnome smislu, tko je taj, koji ju je mogao prisiliti da se takvom ipak prizna? Koji sve daljnji zahtjevi iz tog priznanja mogu slijediti?

S druge strane, proglašenje NDH bezrezervno kvislinškom tvorevinom doživljava kao osobnu uvredu većina onih, koji su tu državu branili, nikad iz kvislinških pobuda, niti s kvislinškim ciljevima.

Kao da se nitko ne obazire na to, da se Hrvate ne može poistovjetiti s Norvežanima (Ouisling), Francuzima (Pétain) ili Rumunjima (Antonescu), već i zbog toga što su svi ti narodi i prije Hitlera i neovisno o njemu imali svoju, vlastitu nacionalnu državu. Hrvati su živjeli u tuđoj, neprijateljskoj Jugoslaviji. Samo se vlastitu domovinu može izdati; u odnosu prema Jugoslaviji, Hrvat ne može biti kvisling. Ne može biti kvisling čak ni u slučaju da je neprijateljsku Jugoslaviju dragovoljno rušio u suvezu s Hitlerom, a kamoli u slučaju, kad su tzv. demokratske sile protudemokratski i ne-

moralno odbijale sve pravedne hrvatske zahtjeve.

U hrvatskome slučaju nema izbora, kao što ga je imao Ouisling, Pétain, Antonescu, Horthy. Hrvati su se odlučili na suvez s Hitlerovom Njemačkom, jer je alternativa tom suvezu bila Jugoslavija, Jugoslavija sa svojim vidovdanskim kultom, s militantim svetosavljem, s krvlju u beogradskoj Skupštini, s vješalima za Marka Hranilovića i Matiju Soldina, željeznim šibkama za Milu Budaka i Milana Šufflaya, Jugoslavija sa svojim batinama, zabranama, žandarima, volovskim žilama i glavnjačama...

Stoga budimpeštanska izjava predstavlja političku deklaraciju, ne i utvrđenu povijestnu istinu.

Ona će, doduše, osokoliti tzv. "antifašiste" (do jučer sve od reda poznate protivnike hrvatske državne samostalnosti), koji su već bučno priobćili kako sama izjava pokajanja nije dostatna. Tobožnji borci za slobodu govora i misli neodstupno zahtijevaju: u Hrvatskoj treba zabraniti "svaki pokušaj rehabilitacije ustaštva". Gdje je granica između utvrđivanja povijestne istine i tzv. "rehabilitacije", određivali bi - a tko drugi!? - oni sami.

Jer samo tako, ograničavanjem tuđe slobode, ti "borci za slobodu" ponovno mogu vladati. Nu, Hrvatska je odoljela i većim izkušenjima...

KLEVETNIKOM HRVATSKE

Piše:
Tomislav STANIŠIĆ

TIJEKOM cijeloga domovinskog rata Hrvatska je bila izložena brojnim sumnjama, primjedbama, objedama i klevetama s mnogih strana, pa čak i onih od kojih to nije očekivano. Promjenom međunarodnih odnosa, mijenjala se politika prema Hrvatskoj, pa su sredstvima javnog priopćavanja nastojali prikriti vlastite neuspjehe ili promašaje, a gubitak nadoknaditi svaljivanjem krivice na drugoga; u ovom slučaju Hrvatsku. To često i vulgarno blaćenje nije uvijek bilo izravno izkazano kao posljedica nekog događaja, već profinjenom diplomatskom metodom istine izvrnute na krivu stranu.

Naravski, daje Hrvatska takvom politikom bila oštećena i da se u Hrvata počelo javljati mišljenje kako su upravo sada u jeku Domovinskog rata najviše i najbezobzirnije klevetani bez pravog razloga.

Na žalost, Hrvatska nije prvi put oklevetana tijekom Domovinskog rata, jer je zbog svog geopolitičkog položaja - kao strateške točke u međunarodnim odnosima - važan čimbenik, a prirodna bogatstva i ljudi vrlo zanimljiv i iskoristiv elemenat. Klevete i ocrnjivanje, najčešće bez uzročne veze, provlače se stoljećima i nisu proizvod samo današnjice, ali su danas dovedene do apsurda, u čemu se ne preza ni pred čime. Stoljećima su mnogi željeli posve ovladati Hrvatskom, a hrvatskom narodu oduzeti sve atribute samosvojnog naroda, koja prava drugi narodi imaju. Negirali su mu ime, jezik, kulturu, pismenost; svrstavali su ga u divljake, nasilnike. A u novije vrijeme aplicirali su mu genocidnost i fašistoidnost. Vrlo smišljenom promičbom širili su tezu o insuficijenciji i samostalnoj gospodarskoj neodrživosti, jer da ne postoje dovoljni prirodni izvori za takav obstanak. Samo uz pomoć sa strane, tj. iz državnih proračuna drugih zemalja, mogla bi Hrvatska stajati uz bok ostalih europskih naroda.

Zbog svoje političke nesamostalnosti, Hrvatska nije mogla pobijati takve tvrdnje istim sredstvima dokazujući da su ti klevetnici punili svoje državne proračune deseterostrukom, pa i većom otimačinom od Hrvatske i na taj ju način osiromašivali i izcrpljivali.

Hrvati su nasilno novačeni u strane vojske i ginuli diljem cijele Europe gurani u prve redove. Kosti hrvatskih muževa posijane su po svim ratištima, da na kraju budu oklevetani za zločine od istih nalogodavaca kada im je to bilo svrsishodno i pogodno, bez obzira tko je počinio zločin.

"A za falu su rekli mu da je bedak!"

Tko god je zavladao ovim hrvatskim prostorima, nastojao ih je zadržati u svojoj vlasti izcrpljujući zemlju i ljude. Suprotne sile težile su povratiti ili osvojiti hrvatske zemlje koristeći sva razpoloživa sredstva - od klevete do brutalne sile. Uvjeravali su Hrvate u vlastitu nesposobnost da mogu sami upravljati svojom zemljom. Mnoge su odgajali da budu njihovi dobri sluge, koji su, vjerujući promičbenim smicalicama, nasijedali, a neki su zbog vlastitih probitaka prihvaćali te laži.

Hrvatska, pritisnuta odasvud, razcjepkana na nekoliko dijelova, s različitim kulturnim, gospodarskim, političkim, vjerskim, duhovnim i civilizacijskim različitostima, između čestih sukoba i ratova velikih sila, uvlačila se u sebe i tvrdokorno čuvala i njegovala svoja narodna i duhovna dobra. Zato je povijest hrvatskih stradanja našla veliki odjek u hrvatskoj književnosti, koja je, kad god je to mogla i smjela, poticala, hrabrila i ulijevala nadu u budućnost. Posebno su hrvatski pjesnici, već pred više od stotinu godina, osjećali tragičnost trenutka i ta svoja osjećanja pretakali u stihove, koji rječito govore.

Lavoslav je Vukelić u pjesmi za bitku kod Solferina, tu tragiku prikazao sljedećim stihovima:

Dovojevah! - Suđeni mi evo!-
Tuđu zemlju mlada krvca kvasi
Mladu vijeku luč se evo gasi;
Zbogom dome! Zbogom, rode moj!

I August Harambašić osjeća svu težinu, koju je usud namijenio Hrvatima, pa u pjesmi "Tri čaše" veli:

A u trećeg mi je ponajljepše boje,
To je vrela krvca domovine moje.
Pokušaj der samo, kako blaži grudi,
Čovjek pije, pije, dokle - ne poludi.

A S. S. Kranjčević u pjesmi "Noć na Foru" malo patetično, ali bolno veli:

/ gdje mi stoput vrelim mozgom mune
Sve crnja slika domovinskih jada:
Najljepša gledeć kako kruna trune
I na što narod bez slobode pada—

Godine 1897. S. S. Kranjčević u pjesmi "Moj dom" u stihovima izriče svoj domoljubni žar:

Ja domovinu imam, tek u srdcu je nosim,
I brda joj i dol;
Gdje raj da ovaj prostrem, uzalud svijet prosim,
I...... gutam svoju bol!
I sve što po njoj gazi, po mojem srdcu pleše;
Njen rug je i moj rug;
Mom odkinuše biću sve njojzi što uzeše
I ne vraćaju dug.

Slobode koji nema, taj o slobodi sanja

0 gledajte ju divnu, vi zviezde udivljene,
To moj je, moj je dom!

Hrvatima je osporavano pravo na ravnopravnost. Hrvat je bio shvaćen kao dobar i pošten sluga, a u ratnim sukobima idealna hrana za topove (Kanonenfutter). Uzkraćeno mu je pravo na vlastiti jezik. Hrvatsku su zemlju dijelili među sobom kao vuci, kad raztežu ovčju kožu, kome će pripasti veći dio.

Zato A. G. Matoš pun gorčine veli:

O, monotona naša zvona bona,
Kroz vaše psalme šapće vasiona:
Harum-farum-larum-hedervarum-
Reliquiae reliquiarum!

Ta njegova čaša gorčine nad sudbinom svoga roda još nije do kraja puna, pa buntovno zbori:

Na vješalima. Suha kao prut.
Na uzničkom zidu. Zidu srama.
Pod njome crna zločinačka jama,
Ubojstva mjesto, tamno kao blud

Jer Hrvatsku mi moju objesiše,
Ko lopova, dok njeno ime briše,
Za volju ne znam kome, zbir u uzama!

Europska je povijest povijest ratova i međudinastijskih borba, jer su više vladale velikačke obitelji nego narodi i države. Međusobni ratovi i međusobne podjele tražile su sve više vojnika i sve više novaca. Vojnici su se novačili najprije s područja podjarmljenih zemalja, a palež, pljačka, uništavanje i otimačina bili su pravo pobjednika, dok su svi grijesi za učinjeno padali na prisilno unovačene vojnike. I na Hrvate: i jučer i danas. Pridijevali su im sve moguće pogrde: ljudožderi, barbari i zločinci. A danas: fašistoidnost i genocidnost. Cijelo to vrijeme Hrvati nisu bili u mogućnosti braniti se od tih vulgarnih pogrda. Do koje mjere su te pogrde i klevete dosegle, najbolje se može razabrati iz pjesme Augusta Šenoe, napisane još 1873. g., kada snažno progovara u svojoj pjesmi "Klevetnikom Hrvatske", gdje veli:

Ni rieči više! Već ste dosta
Nagraktale se crne vrane,
Dogrdila nam vika prosta
I kleveta vam na sve strane;
Kad cielim svietom išla tužba
Na ljudoždere, na barbare,
Hrvata kada pogna služba

Da, vojnik, svuda pali, tare.

Kad sviet nas kleo, nam se smio:
Ej! Je l'te to je Hrvat bio?

Al crnih vrana grakću jata:
Ne! Nema žetve za Hrvata!

Maleni jesmo, istina je
Al pitaj redom prošle vieke,

Po sablji, duhu baština ta
Svojinom pravom jest Hrvata.

Pa znat će crnih vrana jata
Da jošte živi rod Hrvata.

To pjesničko poticanje osjećaja svijesti i samosvojnosti duha u Hrvata, u vremenima buđenja narodnog zanosa i pripadnosti jednom od najstarijih naroda Europe, pjesnici su gotovo osjećali svojom obvezom. Izražavajući svoja unutrašnja raspoloženja, ozarena domovinskim zanosom naroda na pravo mjesta pod suncem, lirskim će tonovima opominjati A. G. Matoš u pjesmi "Pri svetom Kralju":

A kip joj veli: Majko, audiant reges:
Regnum regno non praescribit leges,
I dok je srca, bit će i Kroacije!

Shvaćajući borbu Hrvata protiv mnogih vanjskih neprijatelja, a zbog posrtanja i padanja uslijed svjesnog uskraćivanja pomoći s bilo koje strane u bitkama, stoje bilo uzrokom mnogih poraza, A. G. Matoš u pjesmi "Epitaf bez trofeja" jasno kaže:

Tu leži Div,
Naš stid i sram,
Što bješe kriv
Jer bješe Sam.

A zašto sam, zašto napušten? Tko je sve trebao priteći u pomoć, da pobjeda bude na strani Hrvata? Zar Hrvate ta katarza ne prati cijelom povijesti, sve do današnjih dana? Pjesnici pišu pjesme ne zato, da budu ukras u knjigama (što mnogo puta jesu), već da njima u melodiji riječi i iznesu misli vrijedne da se pamte i da one nisu anakronistične, već živa stvarnost i u današnjem vremenu. Treba zapamtiti stihove iz "Stare pjesme" A. G. Matoša:

O, ta uska varoš, o ti uski ljudi,
O, taj puk što dnevno veći slijepac biva,
O, te šuplje glave, o te šuplje grudi,
Pa ta svakidašnja glupa perspektiva!

Domovino moja, tvoje sunce pada,
Ni umrijeti za te Hrvat snage nema,
Dok nam stranac, majko, tihu propast sprema.

Nasuprot toj Matoševskoj rezignaciji, rođenoj u njegovoj agramerskoj okolini, javlja se Vladimir Nazor iz mlađih dana kao stjegonoša hrvatske obstojnosti, udahnute s morskih žala rodnog Brača, gdje vjetar bure i juga valja, sinje more o hridi, u zbirci "Hrvatski kraljevi", riječima:

Rekoše: "Vi ste uv'jek bili roblje,
A pov'jest vaša nalik je na groblje
Na kome niti pravog krsta nema:
Ponegdje ploča, bez imena n'jema;

Da, to nam kažu.
A sve u meni nato kliče: Lažu!

Ja ipak znam što bje, i kako bje.

Šlaga tko reče da smo lovor-grana,
Melem na rani, duga u oblaku:
Mi porod jesmo vuka i arslana!
Što davno bješe i sad je u nama.

Za hrvatsku političku lađu u pjesmi "Zvonimirova lađa" on veli u stihu:

Slomila se, prignuta se:
Na p'ješku je - aljoš tu je !

Već je na početku ovog napisa podvučeno značajka geopolitičkog i gospodarskog položaja Hrvatske kao osnovni uzrok kleveta i nasrtaja sa svih strana. Neštedimice su se natjecali, sad jedan sad drugi, prečesto veliki ljudi i narodi, a na žalost i mali narodi pokušavajući u toj međuborbi ugrabiti nešto i za sebe nastojeći na taj način postati veći. Sitne duše dušmana izmišljale su sve moguće poruge da slika bude što crnja. U svojoj raboti nerijetko su im dobro poslužili, bezskrupuloznim pljuvanjem po svemu što narodi cijelog svijeta drže svojom narodnom svetinjom, domaći avanturisti i prodane duše u likovima "ozbiljnih političara". Pa zar je onda čudo, da pjesnik Luka Perković osjeti svu gorčinu i bol u pjesmi "Naša pjesma" kad veli:

O zemljo moja, moja ljubavi stara!
na te pljuju, meni u lice pada.

Sujetan i tragičan čovjek, koga bolest svlada u 24. godini života, kojega su pjesme pune tuge, čežnje i želje za životom, zanosno zbori u pjesmi "Rvacka, lepa Rvacka", Đuro Sudeta melankoličnim tonom zbori:

Al doći će dani slobode,
kad nećemo više spati,
iz vlažnih grobova tad ćemo
na život se opet stati...

Ratna su polja natopljena hrvatskom krvi, a Hrvati nasilno odvedeni, da brane carstva, kojih više nema. Ali, nema niti mnogih Hrvata. Fran Galović u 27. godini života, prije smrti u tuđoj zemlji, za tuđinca zapisuje:

Šuti, noćno nebo! - Zbogom, zemljo draga!
Gubiš se ko lijepa, izginula sjena,
Koju nikad ne ću ugledati ja!

Klevete, objede, podmetanja, nasilje i laži sastavnim su dijelovima - na žalost - cjelokupne ljudske povijesti. Nametati jednima određene zahtjeve, a da se istodobno ne poštivaju ti zahtjevi u vlastitoj kući, bilo bi nemoralno:

jer dobar pastijer štono kaže inom
sam svojijem potvrđuje činom,

Hrvatska je jednako, kako u prošlosti, tako i u ovom Domovinskom ratu, izvrgnuta napadajima, porugama i lažima. Hrvati su vjerojatno, kao i mnogi drugi narodi, za mnogošto krivi, ali posve sigurno ne za sve ono prljavo i gadno što su im nametali, da sakriju svoju sramotu. Jer, dok je ljudi, biti će i ljubavi i svađe, izrabljivanja i sućuti. A u tom vječitom moralnom kaosu treba snage i razuma, da se čovjek izdigne iznad svakodnevice i bude čovječan jer, kao što kaže pjesnik:

Izađite iz kruga svakodnevnosti i bdijete nad svime
što je bilo, što jest i što će biti,

i kad netko na ljubav zaboravi
svoju mu darujte,
Možete li praštati, tješiti i ljubiti ?

Hrvatska i danas prolazi kroz Scile i Harbide političkih tjesnaca i hridi kao što je prolazila i stotinama godinama prije. I još je mnogo pjesnika stihovima izražavalo svoju bol, gnjev i radost. Na sve te klevete treba mudro i dostojanstveno reagirati, ali i odlučno reći:

Ni riječi više! Već ste dosta
Nagraktale se crne vrane !

Ante - Tonći Borovac:

KAP KIŠE

Koliko dugo nam treba
da doznamo
da smo rođeni ko' kap kiše
tek onako: padnemo s neba
i za čas nas nema...
nema nas više!

ŽIVJELI SMO U VRIJEME ZLOČINACA

Piše:
o. Marijan KOVAČ

Zar ćemo se još uvijek ili dokle ćemo se ustručavati jasno otvoriti usta i razglasiti svijetu živu istinu, da smo rođeni, i za sve vrijeme komunizma živjeli, u vremenu tolikih zakamufliranih, ali u stvarnosti pravih zločinaca? Išli su oni tako daleko, da su nama vjernicima na usta, tj. na našu istinu o trpljenju i vlastitom stradanju, stavili brnjicu kakva se stavlja oštrom psu, da ne bi slučajno lajao ili koga, Bože ne daj, ugrizao. Takvi ubojice, koji su ubijali svećenike i nezaštićene župnike, te redovnike i redovnice, ali i ponajbolje vjernike, ne samo da nisu za svoja zlodjela odgovarali tada, (jer im je režim išao na ruku i štitio ih inicirajući zapravo zlodjela sa svojih bezbožničkih pozicija), nego se oni i danas usude još kretati među nama, uspijevaju još zataškavati svoje zločine, jer da je to bilo njihovo "osloboditeljsko djelo". U svijetu bez Boga, do kojeg absurda čovjek može doći, kako može izprevrnuti ljestvicu vrijednosti?!

Sada se pišu knjige i romani o tome. U samoj Rusiji skinut je zastor s upravo te tabu-teme i evo nam sada ruska povjestničarka Irina Osipova predstavlja knjigu o zvjerstvima počinjenim nad vjernicima u Rusiji za komunističke strahovlade. Knjiga se ovih dana pojavila u Beču. Opisani su progoni, ubojstva, ali i kako su ti jadni vjernici čamili desetljećima po logorima i zatvorima "Kraljevstva Božjega radi". Posebno su poglavlje progoni i ubojstva katoličkih svećenika. Ova je knjiga u Rusiji vrlo tražena literatura. Ali plijeni i nezapamćenu pažnju Zapada. Zakaš njelu doduše. Jer ovaj zapadnjački svijet desetljećima je žmirio na kršenje ljudskih i vjerskih prava na komunističkom Iztoku. Slabo su ti jadni zapadni demokrati protestirali, upućivali memorandume komunističkim vlastodržcima. Ali zato znade sada "graktati" novoj hrvatskoj demokratskoj vlasti jedan američki veleposlanik, zajedno sa svojom ministricom. A gdje su oni prije bili, kada je u Bleiburgu, pa sve do danas, stradalo preko milijun Hrvata? Kad su tako hrabri, zašto oni ne plaču nad hrvatskim sudbinama? Za tim nevinim žrtvama suze na njima nismo vidjeli. Riječ je o pristranosti, o dva moralna aršina.

Ruska je povjestničarka prikupljala građu i dokumentaciju za svoje djelo oko 5 godina. Vrijeme je, da i mi počnemo prikupljati građu o našim svećenicima-mučenicima u ratu i poraću - sve do danas. Pa da mognemo čitati i naše domaće bestselere, a ne samo tuđe. Don Anto Baković, glavni urednik popularnog "Naroda", svom se dušom već dao na taj posao, ali zašto da mu mi ostali, ako i koliko o toj temi znamo, ne bismo pomogli?

Za uvod još jedna mala digresija o mom iskustvu iz 1987., dakle, pred svega 10 godina, kako se potiskivala istina o nevinim hrvatskim žrtvama. Kad sam tada, o svom eseju o sjajnom hrvatskom pjesniku Ivanu Goranu Kovačiću, spomenuo njegovu "Jamu" i dodao kako je on sam bio žrtvom četničkih orgijanja oko Foče, dakle i on sam je postao žrtvom jedno od tih (proročanski predviđenih) jama, onda su sudionici (još živi!) tih zlodjela i njihovi štićenici i nalogodavci "skočili kao guje iz busenja", da me ušutkaju. Požurili su da me kroz sav dnevni tisak diskvalificiraju s epitetom neprijatelja i - da mi začepe usta nad - tada još - tabu temom skupnih grobnica, gdje su Hrvati "smještani".

"Čačkanje" odjednom po "jamama" vjerojatno je neobično pogodilo i zapeckalo - po svoj prilici još živuće! - počinitelje umorstva nad više goranskih svećenika. Svi su stradali bez dokazanih krivnji, pod tipičnom komunističkom uobćenom - smušenom formulacijom, da im se kazna izriče "u ime naroda", gdje su si pojedini partizani ili si. usudili uzimati prerogative "uime naroda" tobože, a to je bila samo maska za grubo izvođenje drske samovolje, gdje se onda ubijalo olako svakoga tko im je smetao na putu.

Ništa komunističkim vlastodržcima nije bilo lakše nego iživljavati se nad nezaštićenim svećenicima (ideoložki protivnici!) i proglašavati ih neprijateljima naroda i zločincima, da bi ih se onda bez srama i stida smaknulo.

U Delnicama ubiše župnika i dekana, preč. Ladislava Šporera, još na samom početku ratnog zahuktavanja na sam Badnjak 1941. Krivnja: "previše" je želio uzpostavu hrvatske države. Bio je aktivan u brojnim hrvatskim katoličkim organizacijama. I vjerojatno se zamjerio propovijedajući oštro protiv bezbožtva i nevjere, što je smetalo komunistima, partizanima, prodanim dušama i srbofilima. Spoznaje o narednoj dvojici: u Gerovu **vič. Jurju Matijeviću** i u župi Podstene/Završje **vič. Zvonimiru Milinoviću,** stekao sam kroz živi, svjedočki iskaz (koju godinu prije smrti!) vič. g. Janka Weingerla, koji se za vrijeme našeg razgovora o toj temi već nalazio u Svećeničkom staračkom domu u zgradi Sjemeništa u Rijeci. A on se može uzeti kao pravi i pouzdan svjedok, jer je za vrijeme ratnih događaja službovao u župi Kuželj, a potom u Prezidu, Čabru i Plešcima. Dakle, bio je u žarištu zbivanja. Posebno me mučka pogibija - smrt Jurja Matijevića (Gerovo) - asocira na sjeme novih kršćana iz mučeništva prvih kršćanskih vremena, jer se nekako datum njegove smrti - mučeništva - poklapa s rođenjem jednog dječaka u tom listopadu '43., koji je onda postao (iz istog kraja) svećenikom-redovnikom (a točno je rođen 27.10.1943.).

Dvije svjedokinje: iz Voda i Smrečja prije 3 godine svjedočile su o pogibiji svog župnika J. Matijevića. Dosta detalja nisu znale iznijeti. Tek da je bio mjesec listopad. Da su se tih kobnih dana vrzmala dva, ovdašnjem svijetu nepoznata, čovjeka. Da se župnik, a bio je tek "novopečeni", kojih pola godine tu u Gerovu, često viđao u pratnji ta dva neznanca, kao u tobožnjim šetnjama, gdje bi vodili žustre razgovore. Jedna od tih dama pokazivala mi je sličicu iz djetinjstva, gdje se župnik vidi kako poučava grupu prvopričesnika, među kojima je bila i naša sugovornica. Jedne mračne listopadske večeri, župniku se izgubio trag. Kod nas je običaj, da se skuplja lišće za zimu za marvu. Tada su žene ispod hrpe lišća zapazile (valjda je mrtvo tijelo bilo prekriveno samo lišćem!) kako "vire nekakove noge"! Jesu li one znale i nešto više od toga, tada nisam mogao doznati.

Nu, da se vratimo na svjedočanstvo vič. Janka Weingerla, koje bi moralo biti autentičnije, jer radilo se ipak o kolegi svećeniku. Tada je on upravo kao župnik stolovao u Kuželju (Kupska dolina). Ali, jer je to bio isti dekanat, stvari su mu morale biti poznate. Također je strašni događaj morao negdje zabilježiti tadašnji revni dekan u Čabru, Slovenac, vič. g. Kessler, koji je nedavno umro u Ljubljani. On je bio pratitelj svih ratnih zbivanja i trebalo bi potražiti njegovo svjedočenje. Po vič. Weingerlu, ta dva neznanca, koja su tako često kontaktirala u večernjim šetnjama s

gerovskim novodošlim župnikom, bila su navodno 2 demobilizirana partizanska častnika, čini se Crnogorci iz razbijenih četničkih postrojbi, koji su u povlačenju bježali prema Zapadu, pa su se sada bili presvukli u partizane. Svakako, tu bi stvar valjalo točno provjeriti! I sad ne bih želio izmišljati, nego tek ponavljam Weingerove riječi, da je tijelo svećenika-mučenika završilo u užarenoj krušnoj peći, što bi značilo da je spaljeno. Nu, potvrdu za to još nisam dobio od nijednog mještanina, što znači da stoji još otvoreno pitanje dostojnog pokopa župnikovih posmrtnih ostataka. Hoće li se današnje vlasti i pravosuđe pozabaviti tim slučajem, zanimljivo bi bilo doznati, jer to bi značilo najbolje distanciranje od tog mučkog zločina od prije točno 54 godine. I da se mučeniku podigne neko obilježje u mjestu Gerovu, ako ne već spomenik.

Toliko o prvom slučaju. Druga žrtva jest vič. Zvonko Milinović, vođen na stratište Praprot, gdje su partizani ubijali na delničkom području. J. Weingerl priča ovako: Vič. Zvonka dopratila su k meni u Kuželj, u župni stan, (datum nije navodio!) dva nepoznata čovjeka, obučena u partizanske odore. Oni su ga privodili iz Zvonkova sjedišta u Podstenama-Završju i, na uhićenikovu zamolbu, dopustili su mu da svrati do kolege župnika. Neznanci su ih na čas napustili i omogućili im da se upuste u povjerljivi razgovor. Zvonko pita Janka za savjet o svojoj tjeskobi i muci. U šakama je naoružanih ljudi, koji ga privode na mjesto koje je već u narodu bilo "čuveno" kao stratište nevinih ljudi - žrtava komunističkog/partizanskog nasilja. Nisi morao biti ništa kriv, ali ako te netko obtužio, spasa ti više nije bilo, čim su te se zločinci dočepali. Janko, ne znajući kako da mu bolje pomogne, a i da svojoj koži ne naudi, savjetuje mu ovako: "Ni ja ni ti nismo slobodni, pobjeći ovog časa riskantno je, jer će oni upotrijebiti oružje. Nego, pokušaj raditi po savjesti. Ako misliš da si nešto skrivio, svakako pokušaj pobjeći, jer smrt ti je tada svakako neminovna. Ako li pak držiš da nisi kriv, onda valjda niti oni neće imati razloga da te smaknu!" Ova je prosudba bila presudna, čini mi se, za cijeli slučaj. Ona je u biti pravilna, moralna i kršćanska, ali nije nimalo mogla otupjeti dvosjekli mač, kojim su se dovijali vlastodržci - ubojice, jer oni su uvijek tako sudovali, da su oni jedini imali pravo, a nikada žrtva. Dotle su zloupotrijebili sudovanje "u ime naroda". Pa su tako ozakonjivali svoje prljave ciljeve. I jasno, naš se vič. Zvonko Milinović nikada više nije vratio s Praprota, sve do danas omiljenog svratišta komunjara, radi provoda i njihovih domjenaka.

A kolikim tu stradalim nevinim žrtvama, i našem Zvonku, na ovom mjestu, do danas nije izkazana prava vjernička posljednja počast? Kad će se ove žrtve vrednovati spomen-parkom i dobiti neko vjersko obilježje?

Tu bi valjalo podići kapelicu! Plediram sada u demokraciji za dostojno obilježavanje svih ovih i sličnih jama razsutih po ovim šumama i uzdoljima.

Ovom krugu svećenika-mučenika pribrojimo i vič. g. **Josipa Pretnera,** rodom iz Čabra, r. 1886. Bio je svećenikom senjsko-modruške biskupije (kasnije riječke) od 1912. Službovao je kao kapelan u: Mrkopolju, Brodu na Kupi i Grižanima, a kasnije kao upravitelj župe: Sv. Jakov (Šiljevica), Hrib, Turke, Kuželj, Prezid. S danom 14.VIII.1939. premješten je za upravitelja župe Lič, gdje su ga ubili partizani 1943. Poznavatelj sam čabarskih prilika, ali kolikim je željeznim okovima šutnje okovana ova tragedija vidi se i po tome, što za nju doznadoh tek ovih zadnjih godina demokracije. Nikad se prije o tome ništa nije čulo.

Katalog naših svećenika-mučenika završit ćemo jednim slučajem iz Mrkopolja. Riječ je o **svećeniku Stjepanu Horžiću.** Rodio se 26.12.1918. u Rakovcu, župa Ljubeščica. Osnovnu školu polazi je u Ljubeščici. Srednju je završio u Zagrebu, na Salati, u sjemeništu. Primljen u Bogosloviju u Senju. Zaređen je za svećenika 17.8.1941., u kapeli nadbiskupskog dvora u Zagrebu. Posvetitelj je bio dr. Salis-Seevis, pomoćni biskup. Mladu Misu slavio je u rodnoj župi Ljubeščici, 24.8.1941. Službovao je kao kapelan u Kraljevici i Mrkopolju, odakle je obilazio župe bez svećenika, Ravnu Goru i Vrbovsko.

Mučeničku smrt podnio je na širem području Delnica, nakon tromjesečnog lišenja slobode u zatvoru Ozne u Delnicama, 30.01.1945. Time su Delnice "počašćene", jer su dobile i drugog svećenika-mučenika, nakon Ladislava Šporera. Horžiću se neko vrijeme (po I. Vragoviću), dok partizanske vlasti to nisu zabranile, na mjestu pogibije i posljednjeg počinka izkazivalo vjerničko štovanje, dakle, mali kult: vjernici su na grobu palili svijeće i obilno ga kitili cvijećem. Naravno, danas bi to trebalo činiti punim zamahom i dostojno obilježiti grob. A ne da doživimo ono što je proživljavala njegova rođena sestra, inače č. s. milosrdnica, exprovincijalka, Ambrozina Horžić, sada u Kresnikovoj 15, Rijeka, koja preko 50 godina nije ni smjela, ni mogla od ubojica posjetiti (prvo još pronaći!) bratov grob. Nadamo se, da joj je danas to ipak (konačno) moguće, kad je nestao bezbožni sustav.

Zahvaljujući dopisničkoj vezi s njome, mogu malo bolje predstaviti lik ovog svetog muža, da njegovo djelo izvučemo iz naftalina povijesti i otmemo ga zaboravu. Kao prvo: sestra se dobro sjetila, da se svečanije obilježi 30. siječnja 1995. tj. **50-ta OBLJETNICA stradanja.** Normalan čovjek iz široka svijeta zgrozio bi se nad činjenicom: pa zar je trebalo proći 50 godina da se počne razotkrivati jedna tragična istina? Gdje su bile do danas te demokratske, helsinške i haške snage, pa da se kroz sve ovo vrijeme nisu pozabavile niti jednim zlodjelom nad nevinim Hrvatima, svećenicima i časnim sestrama? Ali se ti isti danas nama usuđuju bezkrupolozno dijeliti lekcije?! Kojeg li dvoličja?

Ime mučenika Horžića zabilježila su "Zvona" nekoliko puta (najviše). Zatim "Veritas" iz svibnja 93., pa "Novi List". Zatim imamo jedno izravno pismeno svjedočanstvo od 31. ožujka 1995. gđe Elizabete Lesac, pa nešto materijala iz albuma obitelji: Spomen listić na nj i izkaz izravno od S. Ambrozine; 3 njegove propovijedi i nešto najdragocjenije: Oporuku iz njegove pismene ostavštine, na dvije gusto tipkane stranice. Srećom nam je ostala jedna njegova veoma dobro uzčuvana slika, koja može poslužiti u promociji pokojnikova kulta. Ona je već našla svoje mjesto i na umnoženom Spomenlistiću, a postavljena je uz 50-tu obljetnicu u župnoj crkvi u Ljubeščici, pa je prema tome narodni kult već počeo. Zapažen članak o njemu objavljen je iz pera njegova zemljaka, danas kanonika zagrebačkog, preč. Ivana Vragovića u "Zvonima" br. 12, str. 9, iz 1992. Na druga dva mjesta ("Zvona" 7-8/1991. i br. 2/1995. str. 9.) istraživači njegova života nisu sigurni u podatak o mjestu rođenja. S. Ambrozina ispravlja i točno navodi: "Rodio se u Kalničkom Rakovcu, župa Ljubeščica, 26.XII.1918. od roditelja Mihaela i Katarine r. Legin. Osnovnu školu pohađao je u Ljubeščici. Srednju je završio u Zagrebu, na Salati, u sjemeništu." Dragocjene podatke iz arbiturijentskog razdoblja 36/37. sačuvala nam je Spomenica. Bogoslovne nauke, započete u Senju, završio je u Sarajevu. Svoju Mladu misu slavio je 24. VIII.1941. u Ljubeščici. Radni vijek svećenika, pastira, Božjeg službenika oltara i propovjedaonice bio mu je dakle

veoma kratak. Ali ipak dovoljan, da komunističkim vlastodršcima postane "trn u oku". Kad čovjek sve to uspoređuje: podatke, kazivanja, izkaze, svjedočanstva kojih o mučeniku Horžiću ima podosta, pita se koju su mu to krivnju zločinci pripisali? Zašto je on morao stradati?

Iz svih dokumenata izlazi daje bio dobar, revan i veoma agilan svećenik. Uzorna i primjerna života. Rođena sestra veli da njemu duguje svoje redovničko zvanje. Iz propovjedi i svih njegovih nastupa izlazi da je bio veliki rodoljub, do kraja odan svojoj jedinoj vječnoj Hrvatskoj. Sve te ideale želio je pretočiti na mlade naraštaje. I to su mu neprijatelji vjere, antinarodna i antihrvatska čeljad, a tada su se domogli vlasti, uzeli za zlo i kao najveću krivnju. Djecu je slao u sjemeništa. Preč. Jure Petrović, danas riječki kanonik, jedan je od tih. Uhićuju ga - ni prije ni poslije - nego za vrijeme dok radi s mladima. Izvodio je s njima vježbe pjevanja i sviranja tog kobnog listopada 1944. Liječnica, svjedokinja, koja je radila u Klaićevoj na dječjoj klinici, dan-danas brižne u plač kad se samo sjeti toga prizora. Pred odvođenje u "komandu" u Delnicama sve je nazočne tješio brzim povratkom. Onima, što su mu činili zlo, svesrdno je opraštao. Živa je u Rijeci još jedna svjedokinja, koja je u istom zatvoru osuđena čekala na smrt.

Stravičan je ovaj završni dio svjedočanstva. Kad mu je djevojka nosila hranu u zatvor, često ga je našla teturati (od slabosti i iznemoglosti, totalne tjelesne izcrpljenosti). Pitala bi ga: "Velečasni - što Vam je?" On bi samo odmahnuo glavom u znak odgovora: ništa, ništa. Prsti su mu na rukama bili toliko izranjeni da nije mogao otvoriti termosicu s čajem. Moglo ga se vidjeti kroz prozorčić u zatvoru, kako oslonjen na zid moli otajstva krunice. Sve sam to na svoje uši čula - svjedoči č. s. Ambrozina- u Mrkopolju. S. Ambrozina posjeduje kasetu (snimljen razgovor) s jednom gospođom, koja je bila nazočna strijeljanju njezina brata.

Sve to nas sve više utvrđuje u uvjerenju, da trebamo poraditi ozbiljnije na promoviranju njegove svetosti. Po preč. I. Vragoviću velika nam svjedočanstva iz tog stravičnog scenarija može podastrijeti i druga č. s. Nedjeljka iz Družbe služavki Malog Isusa (tetka preč. Klarića), koja je službovala u Mrkoplju i iz prve ruke promatrala sva ta tragična zbivanja s nastupom partizanske vladavine. Sam događaj smaknuća preč. Vragović također donosi u detalje.

Dopustite još da vas upoznam s izvješćem Elizabete Lesac, rodom iz Lukovdola /tada je to bila župa Vrbovsko, kotar Delnice/: "Tužnog zimskog dana (30.01.1945.) mučki je ubijen jedan mladi kapelan. Svećenik župe Mrkopalj. Jedva da je moguće opisati što se sve zbivalo za njegova boravka u delničkom zatvoru. Ime mu nisu spominjali (za mučitelje žrtva kao da nema imena - m. o.). Zvali su ga naprosto 'mrkopaljski pop'. Pri njegovu odvođenju na mučeničku smrt, tu u prikrajku našle smo se nas 3 žene isto uznice, već iz zatvora preseljene u staru porušenu kasarnu. Taj je momenat najteže opisati. Kao pred nekim prijekim sudom, svećenika su zasuli pitanjima: Pope, imaš li posljednju želju? - Nemam! Pope, hoćemo li ti vezati oči? - Ne treba! Pope, hoćemo li pucati s leđne ili prsne strane? - Svejedno!

Trojica partizana-ubojica zaskočiše pred svećenika, a on ih upita: Od vas trojice, tko će pucati? U isti mah sva tri proderaše se: Ja! Svećenik ih još jednom okruži pogledom i u najdubljem spokojstvu ponovi onu Isusovu, iz njegove Kalvarije, "Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!"

Sve se to dogodilo nedaleko kasarne Delnice. Nas je bilo (dakle, osuđenika- m. o.) mnogo i ne znam je li još netko živ. Ja sam među njima bila najmlađa. - Mnogi su tu zaglavili, ostavili svoje kosti. Vjerojatno za tolike njihovi nikada nisu ništa doznali. Stavili su nam na usta "brnjicu", začepili su nam usta! Kad je okopnilo krajem ožujka (umorstvo je izvršeno 30.01.1945.), pokušale smo kradomice posjetiti lokalitet tj. jame gdje su počivale mučeničke kosti..." Što se je dalje događalo, ne znam, prekida s gorčinom sugovornica, kao da joj je nešto zapelo u grlu:

"Ja sam jedna od preživjelih iz tih vremena!"

* * * * *

Iz Horžićeve Oporuke: Predosjećajući svoju uzničku sudbinu on još 6. ožujka 1943. u Mrkopolju piše:"... želim umrijeti kao rkt-svećenik, u vjernosti Bogu, sv. Ocu Papi, momu biskupu i mojoj hrvatskoj Domovini. ... Minister Dei, alter Christus!... Uza sve protivštine, sretan sam i zadovoljan svojim svećenstvom. Da se i opet rodim, svećenikom bih bio." Dalje izražava veliku skrušenost za svoje propuste i grijehe, "ali molim Gospodina za pomoć da se popravim i da živim i umrem zaista dostojno svećenika, a osobito molim za svetu ustrajnost na smrtnom času (!!!)..."

Ivana Rokić-Radić

SLAVONIJA PJEVA SVOMU BISKUPU

Svuda polja
i ravnice,
svud livade,
oranice.

Eno ondje
žitna klasa;
kao more se talasa.

Tamo dalje,
pokraj puta,
bundeva
ko lopta žuta.

Klip za klipom,
sred ravnice,
već oblači
košuljice.

Iznad žita
ševa leti;
za njom mašu
suncokreti.

U ravnici
šume, sela,
u ravnici
cesta bijela.

Tu Zlatna dolina
dočekuje sina
što Davor ga rodi,
a Bog sveti vodi.

Tu sve pjeva Vama,
i Orljava sama,
gdje rešetaka sjene
stezale su žene.

Neka ruka Vaša
blagoslov nam daje,
a oči Slavonije
da od sreće sjaje.

Razgovor

JELI SMO TRAVU ALI NI NJE NIJE BILO

S g. Vilimom Čehulićem upoznao me je vič. Branko Picek, župnik župe Brestje kod Sesveta. Na prvi pogled, ništa osobitog na njemu nisam zamjećivao. Bio je to jednostavan čovjek starijih godina, sijede kose, smirena lica, blagih, donekle tugaljivih očiju... Nu, njegove ruke, one su drhtale, tresle su se kao prut na vjetru čim bi ih s koljena podigao. One su privukle moju pažnju, a to je i g. Vilim zamijetio.

Dobro je, da se sav ne tresem što sam sve u životu doživio i preživio. Ta, ja sam bio osuđen na doživotnu robiju. Razmišljali su zločinci i o smrtnoj kazni, ali su znali, da je teže danima i godinama umirati nego odjednom, pa su mi smrtnu kaznu preinačili u doživotnu robiju.

Tako je počeo razgovor o stradanjima, mukama i nevoljama g. Vilima Čehulića. Vrijedno je zabilježiti sve ono što je taj čovjek preživio u komunističkim zatvorima, tim više što je mnogo istih ili sličnih ljudskih priča umrlo sa smrću njihovih nositelja, jer, dok su živjeli pod komunističkim režimom, o njima nisu smjeli ni razmišljati, a kamoli govoriti. Zamolio sam, stoga, g. Vilima za ovaj razgovor, ali i pokušao ga nagovoriti, da i sam sve stavi na papir, kako bi se svjedočanstvo o njegovim patnjama, ali i patnjama brojnih hrvatskih ljudi u jednom mračnom, još uvijek dovoljno neistraženom vremenu, sačuvalo i za buduće naraštaje.

Gospodine Vilime, Vaš je gotovo cijeli životni put doista bio posut trnjem. Kako je sve to počelo?

- Najprije moram reći, da sam imao i vedrih dana u životu. Bilo je to moje djetinjstvo. Rodio sam se u ubavom Zagorju, blizu Zlatara. Uz svoje roditelje, Mirka i Mariju, te još petero braće i sestara, proživio sam divne dane i tada, u toplini rodnoga doma, usisao sve one vrijednosti koje je naša hrvatska, katolička obitelj oduvijek čuvala i koje su mi kroz cijeli život, u svim nevoljama bile gotovo jedino utočište. Bez tih vrijednosti, bez snage koju mi je ulijevala vjera u Boga, ali i čvrsto vjerovanje da i mom hrvatskom narodu nakon svega moraju doći bolji dani, vjerojatno ne bih izdržao.

Vaše, *kako* **kažete, divne dane prekinuo je, predpostavljam, II. svjetski rat?**

- Da. Kada je Kvaternik 10. travnja proglasio NDH, ja sam bio maloljetan. Radovao sam se tom događaju, a moj otac je, sjećam se, tada uzviknuo, da je konačno ostvaren stoljetni san hrvatskog naroda. Nešto kasnije krenuo sam u vojsku da taj san, to svanuće slobode, osim srdcem i dušom, branim i puškom. Postao sam hrvatski domobran i to ostao do svršetka rata. Kako kao domobran nikada nisam ništa zlo učinio, nakon rata nisam, poput tisuća hrvatskih mladića, htio bježati, već sam ostao kod kuće u svojoj Župi Orehovačkoj. Osim toga, tada sam, poput mnogih hrvatskih ljudi, mislio da komunizam u Hrvatskoj jednostavno nema šanse obstati, da će se urušiti sam od sebe, a uz to, tada se puno računalo na Ameriku koja, kako se mislilo, neće zlikovcima dati vlast u ruke. Nu, grdno sam se prevario. Komunistička vlast sve više se je učvršćivala.

Jednoga lipanjskog jutra 1945. po selu su osvanuli plakati kojima nas je komunistička vlast pozivala na odsluženje vojnog roka. Na plakatima je, između ostalog, pisalo da će se vrijeme provedeno u hrvatskoj vojsci ubrojiti u vojni rok, pa smo se svi mi, bivši hrvatski vojnici, odazvali ovom pozivu. Druge mogućnosti ionako nismo imali. Od tada počinju moje muke.

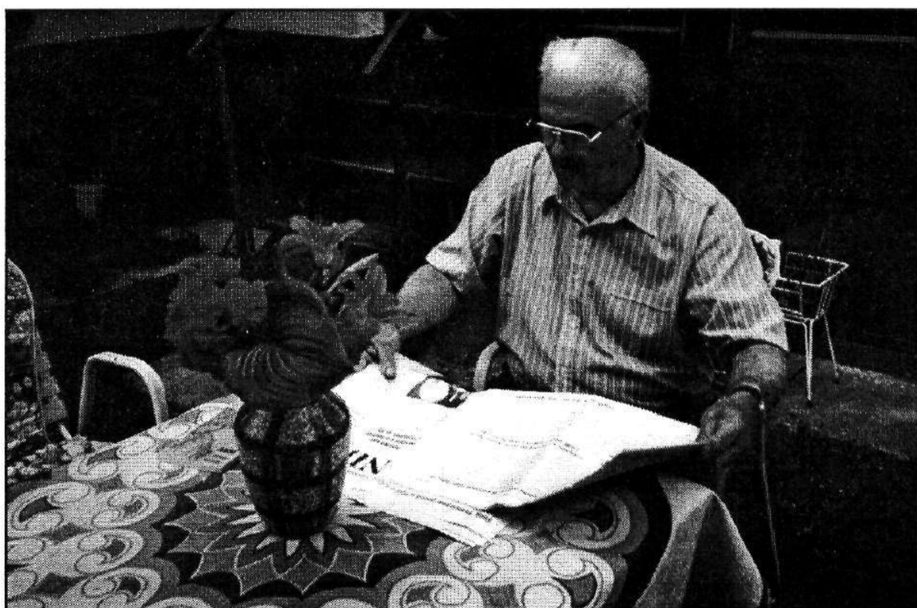
Dakle, poziv na odsluženje vojnog roka bio je prijevara. Što se kasnije događalo?

Razgovarao:

Stjepan DŽALTO

- Pa, umjesto vojnici, ubrzo smo postali robijaši. Ukratko ću o tome jer, kad bih sve ispričao, bila bi to knjiga, a ne razgovor. Dakle, istoga su nas dana iz Zlatara, gdje smo se prijavili na odsluženje vojnog roka, uputili u Novi Marof. Tu smo u nekoj ogradi izključivo na pustim mjestima, zaustavljao nekoliko puta, a nakon svakog zaustavljanja mi smo bili sve ogoljeniji i bilo nas je sve manje. Naime, partizanski su kriminalci prilikom svakog zaustavljanja nasumce izvlačili nekoliko robijaša, a mi bismo, ponovno krećući, čuli samo podmukle rafale u daljini.

Na virovitičkom stočnom sajmištu zatekli smo jako mnogo ljudi. Ležali su na goloj zemlji, bez pokrivača. Čupali su rijetku travu i jeli ju. U taj logor svakodnevno su dovodili

Vilim Čehulić redovito čita dnevni tisak

od žice, pod vedrim nebom, ostali tri dana, bez pokrivača, bez vode i hrane, a potom smo, gladni i izcrpljeni, ubrzanim korakom praćeni stražarima koji su jahali na konjima, po kiši pješačili do Ludbrega. Sutradan u rano jutro na željezničkoj postaji utrpani smo u stočne vagone u kojima nije bilo zraka, pa su ljudi padali u nesvijest. Bila je tolika gužva, da ni sjediti nismo mogli. Čim je vlak nekoliko kilometara odmakao od postaje, počela je pljačka. Morali smo predati sve što smo imali kod sebe. Vlak se je do Virovitice,

jedne, **a** iz njega odvodili druge robijaše i ubijali ih. Noću su stalno odjekivali rafali. Jednoga dana i ja sam sa skupinom mladića izdvojen i odveden u logor Korija, 5 km udaljen od Virovitice, u kojem su bili njemački zatvorenici. Nakon nekoliko dana, moju su skupinu iz Korije uputili u Osijek, a nakon tri dana u Požegu. Dalje smo, u vrlo kratku vremenu, nekoliko puta prevaljivali put od Požege do Osijeka i obratno. Sve pješice. Konačno, u Požegi su nas strpali u logor ograđen žicom u kojemu je bilo više od

30.000 robijaša razne dobi. Slika je bila stravična. Živi leševi ležali su po goloj zemlji. Harale su uši i druga gamad. Stotine i stotine ljudi pokosili su tifus i dizenterija. Svakoga jutra odvozili su mrtvace, naslagane kao cjepanice, u nekoliko zaprežnih kola. Čuvari logora mogli su s nama raditi što su htjeli. Vladalo je obće bezakonje. Jednoga su robijaša tako ubacili u kazan kipuće vode, a kada su ga, mrtvoga, izvukli, nastavili su dijeliti tu istu vodu kao čorbu robijašima, kao da se ništa nije dogodilo. Uzput, to što ja nazivam čorbom zapravo je bila gola voda po kojoj su plivala dva-tri zrna graha. To je bila jedina hrana koju sam jeo kroz šest mjeseci, koliko sam proveo u požeškom logoru. Jeli smo travu ali ni nje nije bilo. Jednom rječju, bilo je neizdrživo, pa sam se, zajedno s dvojicom supatnika, odlučio na bijeg. Namjeravali smo se domoći Papuka i tamo se priključiti Križarima. Nu, nismo uspjeli u tome. Ubrzo smo uhićeni. Vojni sud osudio nas je na tri mjeseca zatvora. Nakon odslužene kazne, morali smo odslužiti i vojni rok, a potom smo pušteni kućama.

Koliko je vremena prošlo od odazivanja pozivu na odsluženje vojnog roka do vašeg ponovnog povratka kući? Koliko je dugo trajao Vaš Križni put?

- Nakon 28. mjeseci ponovno sam bio kod kuće, ali moj se križni put tada nije završio. Čak štoviše, moglo bi se reći, da je tek tada započeo.

Zašto? Zar Vam ni nakon svih muka, koje ste nepravedno preživjeli, nisu dali mira?

- Po izlazku iz logora bio sam, najblaže rečeno, građanin drugoga reda. Na poslu sam bio diskreditiran, nisam mogao napredovati. Međutim, vidjevši sve nepravde koje su komunisti činili, i ja sam svim silama radio na rušenju njihove vlasti. U tome nisam bio osamljen. Sa mnom su bili moji susjedi i rođaci: Slavko Cehulić, Franjo Cehulić, Fabijan Cehulić, Ivan Cehulić, Mirko Cehulić, Stjepan Celjak, Antun Sopina i drugi.

Nije li to bio prevelik rizik, u to vrijeme organizirano raditi na rušenju komunističkog režima?

- Bio je međutim, sve, doduše šture informacije koje smo tada crpili slušajući u tajnosti strane radio postaje, poput Glasa Amerike, govorile su da komunisti neće dugo ostati na vlasti. Uz to, bili smo mladi i još uvijek zaneseni Nezavisnom Državom Hrvatskom i nitko od nas nije mogao vjerovati, da ona može propasti. Vjerovali smo u njezinu obnovu, u povratak naše vojske koja će odtjerati komunističku gamad. Franjo Cehulić i ja planirali smo okupiti i naoružati što više ljudi spremnih da se, poput nas dvojice, suprotstave komunističkim vlastodržcima. Jednom rječju, planirali smo podići narod na ustanak.

/ što se kasnije događalo. Jeste li pokušali izvesti neke konkretne akcije?

- Dakako. Komunizam se u Hrvatskoj nije učvršćivao zbog toga što ga je narod prihvaćao, već zato jer je narod bio silom, terorom i lažima natjeran na to. Mi smo mislili samo kanalizirati nakupljeno nezadovoljstvo, i, kako sam već rekao, podići narod na ustanak. Nu, za to nismo imali oružja, pa je prva naša akcija bio pokušaj razoružavanja milicije. Tom prilikom Franjo i ja smo se i sukobili s milicionarima. Bilo je i pucnjave, a sutradan su milicionari pričali da ih je napalo više od petnaest naoružanih bandita. Ta akcija imala je velikog odjeka u narodu.

Druga naša akcija bila je onemogućavanje izbora. Čini mi se, da su to bili drugi komunistički izbori 1951., ako ih se, dakako, tako uobće može nazvati. Opet smo Franjo i ja upali u prostoriju u kojoj su se čuvale kuglice za glasovanje. Tu prostoriju čuvala su dva stražara, koji nisu pružali nikakav odpor. Razoružali smo ih, pogazili glasačke kutije, a gumene kuglice razbacali po šumi kao pšenicu po polju. Sutradan se ponovno pričalo kako je to učinila velika skupina bandita. Opet su komunisti od muhe napravili medvjeda, a narod seje, opet, potajno radovao.

Nu, Vaš odpor nije trajao dugo. Kad su komunisti doznali za vas?

- Mi smo odkriveni vjerojatno vrlo rano, ali nas komunisti nisu htjeli odmah "hapsiti". Čekali su, očito, da se cijela stvar razgrana, to jest da se što više ljudi uplete, e da bi nas što više mogli obtužiti i osuditi. Mene su uhitili na Zapadnom kolodvoru u Zagrebu, 10. lipnja 1951. Noć prije Franjo je pri pokušaju uhićenja pružio odpor, te je pri tom ranjen. Sam je sebi, potom, prostrijelio bjeloočnicu i tako umro. Taj veliki čovjek, koji je mnogo pretrpio po komunističkim logorima, zatvorima i kamenolomima, živ se više nije dao u zločinačke ruke. Kroz sljedećih nekoliko dana uhićeni su i ostali sudionici našeg ustanka.

A potom je uslijedila ponovno robija.

- Da, ali prije toga smo dugo bili pod iztragom tijekom koje smo svi mnogo pretrpjeli. Mučenja su bila toliko strašna, da sam ja kao prvoobtuženi jednostavno priželjkivao ono najgore. Nu, komunistički mi je sud već dosuđenu smrtnu kaznu pretvorio u doživotnu robiju. Nakon početne ravnodušnosti, pao sam u očaj. Bilo mi je neizdrživo i pomisliti da ću ja onako mlad cijeli svoj život provesti u zatvoru, da više nikada neću vidjeti nikoga svoga, da se neću oženiti i živjeti kao svi normalni ljudi.

Moj otac, koga su, također, osudili, umro je od rana zadobivenih tijekom iztrage. Nakon izrečene kazne, rekao mi je: "Ne boj se sine. Uz Božju pomoć izdržat ćeš." Te riječi, koje su mi se usjekle u pamćenje, ta molitva učinile su da najednom dobijem neku unutarnju snagu. Smirio sam se i prihvatio tu nevolju kao svoj životni križ za Boga i za svoju Hrvatsku.

Kaznu sam izdržao u Staroj Gradiški i, dakako, imao se vremena ponovno nagledati, ali i na vlastitoj koži ponovno osjetiti sva zvjerstva, sva sredstva mučenja iz paklenog arsenala komunista.

U to vrijeme u komunističkim zatvorima bilo je i mnogo katoličkih svećenika. Jeste li vi susreli neke?

- Kako ne. Sjećam se Nikole Solde, Jožeka Šimetskog, Marijana Hermana, Pavla Pašićeka, Joze Vickovića, Julija Ramljaka, fra Momerta Margetića, Branka Virta, Ćire Petešića, dr Ante Pilepića, Matije Ivšića, te nekog Meštrovića kojemu sam zaboravio ime. Dakako, bilo ih je još, nu, njihova imena, na žalost, više ne pamtim.

Komunisti nisu podnosili školovane ljude, pa su i u zatvoru vršili veći pritisak na njih nego na ostale. Ako su ti školovani ljudi uz to bili i svećenici, za njih su bila rezervirana najgora mjesta i najteži poslovi. I u Staroj Gradiški uprava kaznionice nemilosrdno ih je progonila, ali oni se nisu dali. Ne sjećam se ni jednog svećenika koji se je dao u službu Uprave. Tamo su bili samo oni, koji su se zlikovcima klanjali. Svi su svećenici trpjeli i radili težke poslove, skupa sa svima nama.

Kako ste konačno pušteni na slobodu?

- Komunisti su morali popustiti pod pritiskom međunarodne javnosti te pustiti na slobodu sve one, kojima se nije moglo dokazati nikakvo ubojstvo. Tako sam i ja pušten 1962., nakon punih jedanaest godina provedenih u zatvoru. Ali, moram reći, izlazak iz zatvora za mene nikako nije značio slobodu. Moje muke trajale su i dalje. Udba mi je stalno bila za vratom. Svako malo pozivan sam na informativne razgovore, udbaši su mi redovito pretresali stan, morao sam se javljati kamo god sam išao. Bio sam i ostao narodni neprijatelj. Svaki put, kad bi Tito ili neki strani državnik dolazili u Zagreb, zatvorili bi me. Ukratko, i na toj njihovoj slobodi osjećao sam se kao u zatvoru. Komunizam i sloboda daleko su jedno od drugoga, kao nebo i zemlja. I još dalje. Tko nije osjetio komunistički teror, taj ni u paklu neće znati što je pakao. Prava sloboda za mene je došla tek 1990.

Spomenuli ste Tita, o kojemu danas u Hrvatskoj vladaju oprečna mišljenja. Što vi 0 njemu mislite?

- Mislim da je Tito, pojednostavljeno, bio nož u srbskim rukama, kojim su klani svi ostali, osobito Hrvati. On je bio spreman na sve, samo da ostane na vlasti, a poslije, što se njega tiče, neka bude obći potop. Tako je 1 bilo, zar ne?

Mislite li da se / danas malo govori o stradanjima hrvatskih ljudi pod komunističkom vlašću?

- Mislim da se premalo o tome govori. Ljudi, koji su stradavali kroz cijeli niz godina, nisu smjeli ni misliti, a kamoli pričati o svojim patnjama. Uz to, čini mi se da ima ljudi koji se još uvijek plaše pričati o strahotama komunističkog terora. Toliko im je strah ušao u kosti, toliko je sve to duboko ostavilo traga u dušama i srdcima svih nas. Zato, neka ovaj naš razgovor ujedno bude i poziv svima da slobodno, bez straha, govore o svojim i našim patnjama. Danas to doista mogu. Mnogo je patnika umrlo. Ne dajmo više da umre ijedno sjećanje na njih i na njihove patnje. Barem to možemo dati i njima, ali i onima, koji iza nas dolaze.

POBUNA U LOGORU UDINE (U spomen Vjekoslavu Balinu)

Piše:

Ante KUNEK

U izbjegličkom logoru Udine, Italija, 1956. bilo je oko 400 izbjeglica s područja tadašnje "demokratske i federativne i narodne Jugoslavije". Od toga broja, najviše je bilo Hrvata, onda Slovenaca, te nekoliko Srba, Crnogoraca, Bugara i posebno zaštićena skupina takozvanih "Istrijana". Svi ti logoraši došli su u Italiju ilegalno preko planina ili preko mora bježeći i u malim čamcima, barkama. Prilikom prvog policijskog preslušavanja, po dolasku u Italiju, talijanski policajci, karabinjeri, prisiljavali su Hrvate od Zadra, Gorskog kotara, Sušaka i Rijeke i osobito Istre, da u svoju rubriku nacionalnosti upišu da su Talijani, inače će biti povraćeni u Jugoslaviju. To nije bilo pravilo ali mnogi karabinjeri, šovinistički raspoloženi, na taj su način stvarali Talijane i netočne podatke o broju Talijana, koji su napustili Hrvatsku. Tim krivotvorenim brojkama u Italiji se služe i danas.

Život u tom logoru u Udinama bio je jadan. Hrana očajno slaba. Uglavnom makaroni, preliveni sa crveno obojenom vodom od ukuhanih rajčica. Prostorije bez grijanja, a zima je bila i -10°C ispod nule. Osoblje toga logora zarađivalo je na izbjeglicama i kralo pomoć, što su dobivali od Ujedinjenih naroda za izdržavanje izbjeglica. Osim toga, talijanski karabinjeri povremeno su znali obkoliti taj logor i lovili su logoraše, koje su izručivali natrag u Jugoslaviju i za zamjenu, za drvo iz Jugoslavije. Oni logoraši, Hrvati, koje su upisali kao Talijane, nisu bili izručivani. A radi bojazni od izručivanja, logoraši su znali bježati u Francusku gdje su mnogi od njih završili u Legiji stranaca, kao jedna od mogućnosti da ih Francuzi ne povrate u Italiju.

U tom logoru tih dana bio je i Vjeko Balin od Šibenika. On nije boravio u logoru, nego u jednom manjem hotelu u središtu Udina. Njega i još nekoliko izbjeglica policija je bila smjestila u taj hotel, radi što boljeg nadzora nad izbjeglicama u logoru, jer je Vjeko prigovarao među izbjeglicama radi očajnih uvjeta života u logoru. Te izbjeglice izvan logora, išli su u logor po danu, radi prehrane.

Konačno, Vjeko Balin odlučio je povesti demonstracije, što je i učinio. Jednog dana, prije doručka, Vjeko je došao u logor i poveo je skupinu od oko dvije stotine izbjeglica, uglavnom Hrvata. Slovenci u tim demonstracijama nisu sudjelovali. Na čelu s Vjekom, demonstranti su došli u središte grada pred zgradu guvernera za tu provinciju Friulianu. Na putu do te zgrade, stanovnici toga grada bježali su ispred demonstranata i trgovci su zatvarali svoje radnje.

Vjekoslav Balin

Ispred guvernerove palače bili su postrojeni karabinjeri i vojska. Tu su demonstranti stali. Vjeko je zahtijevao pregovore s guvernerom u trajanju od pola sata. Tu je bio i glavni zapovjednik talijanske tajne policije Qesture za provinciju Friulianu, koji je odobrio pregovor ili razgovor s guvernerom. Vjeko je sam unišao u tu zgradu, a izbjeglice su zahtijevale jednog questurina kao taoca radi zaštite Vjeki i njegovom povratku. I to je bilo odobreno, te je jedan questurin bez oružja bio među demonstrantima kao taoc. Nakon pola sata, uz povike Vjeko i Vjekiša, gdje si, Vjeko je došao na veliki balkon te zgrade i s toga je balkona umirio izbjeglice obećanjem da su pregovori uspješni. Nakon kraćeg vremena, došao je među izbjeglice s guvernerovom porukom, da će život u logoru biti poboljšan kao prehrana i ostalo.

Ta obećanja nisu bila ostvarena i Vjeko je poveo ponovno demonstracije, ali tu je došlo do sukoba sa karabinjerima. U tučnjavi između karabinjera i izbjeglica bilo je i lakših tjelesnih ozljeda na obadvije strane. Posije toga Vjeko je bio uhićen i suđen na sudu u Udinama.

U sudnici, Vjeko nije imao svog odvjetnika branitelja i tu je Vjeko održao zapažen govor na talijanskom jeziku. Naglasio je kako mi Hrvati bježimo od jugoslavensko komunističke diktature, terora s vjerom i nadom da dolazimo u Italiju, zemlju kršćanstva, kulture Dantea, Michelangela, renesanse i slobode, a s nama se postupa kao sa robljem, kao sa slavima, galiotima koji su robijali po venecijanskim galijama, koje se vraća iz Italije natrag u komunizam, državu terora.

Taj Vjekin govor, bio je pjesnički i povijestno izkićen i gledao sam u toj ispunjenoj sudnici dvojicu starijih sudaca u crnim sudačkim togama, kako plaču i brišu suze slušajući Vjeku.

Za kaznu, Vjeko je dobio šest mjeseci zatvora u Udinama. Nakon tri mjeseca izdržavanja kazne, u posjet nama Hrvatima u Udinama došao je svećenik, prof. Krunoslav Draganović, koji je boravio u Rimu. Njemu smo naglasili radi Vjeke i prof. K. Draganović odmah je otišao do zapovjednika Oesture u Udinama, s njime porazgovorio, i uspio je osloboditi Vjeku iz zatvora, kojemu je omogućio studij kiparstva u Rimu. Tu je mladi i nadareni kipar Vjeko Balin imao dvije izložbe svojih kiparskih djela. Talijanski novinari ili pisac kritičar o kiparstvu, pohvalno su pisali o Vjekinim djelima i svi njegovi radovi bili su odkupljeni.

Tih dana Vjeko je ilegalno otišao u Hrvatsku u Zagreb, gdje je bio uhićen. Dobio je devet godina zatvora, što je proveo na Golom otoku, gdje je odbio praviti kipove za jugokomuniste. Prije izteka kazne, Vjeku su prebacili u logor Stara Gradiška, gdje su ga čuvari Srboslavije ubili.

Talijanski fašisti ubili su našeg mladog kipara Ivana Lozicu, a srbokomunisti ubili su kipara Vjeku Balina, koji nije htio iz Italije odploviti dalje u emigraciju, jer je želio ostati što bliže svojoj hrvatskoj rodnoj grudi. Uzpostavom HRVATSKE DRŽAVE, njihov san je ostvaren. Počivaju u miru, zajedno sa svim hrvatskim mučenicima, koji dadoše i svoje živote za uzpostavu naše HRVATSKE DRŽAVE.

KULTUROCID NAD ZAGREBAČKOM DŽAMIJOM

Piše:
Mirsad BAKŠIĆ

Među pojedinim oporbenim političarima ukorijenio se običaj izkazivanja protesta putem javnih zborova. Dakako, nitko neće dovoditi u pitanje to pravo, nu, svakako se može dovoditi u pitanje razloge, svrhu i ciljeve takovih protestnih zborova, od kojih posebno ističemo jedan protestni zbor koji počinje poprimati oblike gotovo tradicionalnog bezrazložnog protestiranja, tj. protestiranje radi protestiranja, a odnosi se na ime Trga hrvatskih velikana. Izvan toga što se pišu otvorena pisma, sadržaja koji je prispodoban samo osobama koje su koliko do jučer bili oni, koji je svaku tuđu misao, a kamoli djelo, koje se nije slagalo sa CK-ovskim mišljenjem i stavovima, proglašavali djelom protiv države i naroda, sada nas "uče" demokraciji, nazivajući ovu izmjenu imena trga barbarskim djelom, osuđujući hrvatsku politiku i dajući istoj predznak, koji su upravo oni i utemeljili i pronosili od 1945. pa do njihovog pada i konačnog silazka s političke scene. Predvodnici zborova izmjenu naslova u sadašnji naziv Trg hrvatskih velikana proglašavaju barbarskim anticivilizacijskim činom, s posebnim naglaskom na osudu za ovo "nedjelo" samog Predsjednika Republike, ne birajući pri tim istupima čak niti minimum kulturnog građanskog ponašanja, svodeći svoj bijes izključivo na uvrede onih, koji drugačije misle od njih. Stoga, dužnost mi je upoznati cjelokupnu javnost s činjenicama skopčanin s razlozima ovih protesta.

Većina onih kojih protestiraju i koji dovode u pitanje sve stečevine današnje hrvatske države, aktivno je i djelatno sudjelovala u najbarbarskijem činu učinjenom u Hrvatskoj u Zagrebu, ukoliko nisu aktivno sudjelovali, isti su svojim ponašanjem odobravali.

Radi se dakako o rušenju islamskog vjerskog objekta, koji je bio izgrađen na tadašnjem Trgu Kulina bana, nekada zvanim Trg N, koji se i sada bez obzira na bilo kakove izmjena imena trga kod svih i Zagrebčana, a i onih koji dolaze u Zagreb, naziva "Džamija". Uostalom, odkada je utemeljen ovaj islamski vjerski objekt, na ovom mjestu nikada vozači tramvaja, taksi vozači tzv. "obični građani pa čak i rušitelji nisu ga nazivali drugačije već "Džamija". Znaju oni to vrlo dobro. Rušenje i odobravanje rušenja ovog vjerskog objekta, učinjeno je pod izgovorom da je to "Poglavnikova džamija".

Vjerski objekt, ma tko da ga je izgradio, nije vlasničtvo onog tko je sudjelovao u njegovoj gradnji, već je to hram Božji, koji je bio namijenjen vjernicima Hrvatima islamske vjere.

Srušiti vjerski hram bogohulno je djelo, a krajnje je licemjerno da počinitelji tog zlodjela, ili odobravatelji, sada nama govore o barbarskoj civilizaciji sadašnje hrvatske države.

Stariji Zagrebčani dobro se sjećaju, da su danima elitni članovi SKOJ-a, teškim građevinskim strojevima rušili minarete, da su pokrali interijer džamije, od duboreza, tepiha, zlata i naposlijetku najveću svetinju svakog islamskog vjernika, mihrab.

Podsjetit ću one koji nisu upućeni, da su bila izgrađena tri minareta u visini od 45 metara i da je to po svom izgledu bila jedinstvena džamija u svijetu. I, što je najvažnije, svoju suglasnost da tzv. Umjetnički paviljon primi obilježja vjerskog objekta, dao je sam graditelj, gospodin Meštrović.

U povijesti je bilo slučajeva pretvaranja religijskih objekata jedne vjere u religijski objekt druge vjere, kao što je to primjerice u Istambulu iz crkve u džamiju Aja Sofija ili velika Katedrala u Kordobi pretvorena od džamije u crkvu, nu, nije bilo rušenja vjerskih objekata dok nisu došli "oslobodioci" i ovakovi "antifašisti". Začudno je, da su ipak ostavili fontanu, iako je ista građena u isto vrijeme kada je došlo do uređenja cijelog objekta u svrhu služenja vjerskih obreda.

Neka se zna i to, da je imam ove džamije, časni efendija Ismet Muftić, prikovan na vrata ove džamije kao opomena svim vjernicima kakova sudbina njih očekuje. Ovaj kulturocid koji su inspirirali velikosrbi, u provedbi tzv. "antifašista" Hrvata, pa čak i pripadnika islamske vjere, ponavlja se kao recept, ali sada s pečatom i podpisom Miloševića i inih drugih, koji također bezočno za sebe tvrde da su antifašisti. Koje li ironije.

Dopustite mi, istine radi, da kažem kako je dr. Mladen Lorković prilikom otvaranja zagrebačka džamije objasnio potrebu i razloge podizanje ovog vjerskog objekta. Citiram: "No značenje muslimana u hrvatskom narodnom životu ne temelji se samo, pa ni u prvom redu, na njihovoj brojčanoj snazi, već na činjenici što su oni ispisali pod imenom Bošnjaka jedna veliko i znamenito poglavlje hrvatske povijesti, te konačno što oni kao posebna duhovna spona vežu inače zapadno usmjeren hrvatski narod s istočnim svijetom.

Svaki narod živog duha i toplog srdca proživljavao je u svojoj prošlosti vremena u kojima je pripadnost različitim vjerama bila ujedno znak vjerskih borbi. To nije ni nas Hrvate minulo, a korist iz te borbe, koje su sinovi iste krvi, iste majke i iste domovine pod znakom krsta i polumjeseca onako ljuto vodili, kako odgovara hrabrom hrvatskom srdcu, crpili su treći, koji postepeno naseljavahu opustjele hrvatske domove.

Konačno je glas krvi i zemlje nadjačao svaku drugu razliku, danas Hrvati, muslimani i kršćani, složnim silama izgrađuju i svojom krvlju brane zajedničku domovinu.

Znamen ovog novog vremena jest veličajna džamija u Zagrebu oblikovana rukom jednog od prvih umjetnika svijeta - vjekovima će biti izraz nerazdružive povezanosti Hrvata kršćana i muslimana. U svojedobnim borbama Islam nije Zagreba osvojio. Danas se vrata prijestolnice širom otvoriše jednokrvnoj braći muslimanima, kao vanjski znak unutarnjeg stapanja i slijevanja svih Hrvata, bez razlike na drugu vjeru.

Neka ova džamija bude ujedno glasnik nove sjajne budućnosti hrvatskih muslimana u svojoj narodnoj državi, za koju su Hrvati jedne i druge vjere od naraštaja do naraštaja, doprinosili golem danak u krvi svojih najboljih sinova." Završen citat, nu, ne i poruka i spomen kao vječni memento.

Poznajem osobno i sina jednog od sudionika ovog kulturocida (kojem je sada neugodno što mu je ćaća sudjelovao u ovom vjerskom nasilju), nu, ipak nije ga stid podpisivati i sudjelovati u zahtjevima, da se sveto islamsko mjesto nazove nečim čime se po događajima, koji su se zbili, nikako ne bi moglo nazvati.

Licemjeri, koji su djelom, mišlju ili pristankom sudjelovali u ovoj vekosrbskoj komunističkoj raboti rušenja vjerskog ob-

jekta, valjalo bi da se stide I da se izprlčaju Islamskim vjernicima. Jer, izgovor, da je to bila "Poglavnikova džamija", nipošto nije izgovor za rušenje vjerskog objekta. Cilj je bio uništenje tradicije, koju je ovaj objekat simbolizirao i koji je onako kristalno jasno objasnio citrani dr. Lorković.

Radi točnog znanja, javnosti je potrebno reći, da su u kreiranju džamijskog objekta na Trgu Kulina Bana sudjelovali najznamenitiji hrvatski umjetnici i arhitekti, povjeri katolici.

Neka nam kažu ovi sadašnji tobožnji zaštitnici demokracije, gdje su završile sbirke najrjeđih primjeraka svete knjige Kurana. Neka kažu, gdje su završile neprocjenjivo vrijedne umjetnine iz ove džamije. Neka se zna i to, da su u rušenju džamije sudjelovali i gimnazijalci tzv. I partizanske gimnazije, koji sada imaju obraza, morala sebe proglašavati antifašistima, a današnju Hrvatsku fašistoidnom. Prisjećam se tih istih osoba, kada su u Dubrovniku u Gružu dolazili na rivu i bacali u more fratre, kada je brod trebao pristati uz obalu, kako bi bili zgnječeni.

Sadašnja Hrvatska pružila je ruku pomirbe, unatoč svim ovim spoznajama, i smogla snage da, u interesu budućnosti, oprosti ova zlodjela. Nu, unatoč toj činjenici, ipak nastavljaju radom u korist štete hrvatske države.

Kada je već stiglo vrijeme pomirbe, bilo je za očekivati, da će se u ime onih, kojima su pripadali, izpričati islamskim vjernicima za bezprimjeran kulturni i vjerski zločin i stravično fizičko nasilje nad imamom ove džamije. Od toga niti spomena.

Opravdavajući rušenje ovog vjerskog objekta, izticali su da je poglavnik, dr. Ante Pavelić, podizanjem ovog vjerskog objekta, htio kupiti muslimane. Pa sve da je i ovo doista točno, a sigurno nije, nema bilo kakove izprike za ovaj kulturocid.

Gradnjom džamije nije trebao Poglavnik kupovati muslimane jer su muslimani 1920. (pamtite godinu), tj. muslimanski prvaci, poslanici u Ustavotvornoj skupštini za stvaranje Jugoslavije, od njih 24 poslanika, 23 poslanika izjasnila se kao nacionalno Hrvati, pripadnici kulturnog i tradicijskog kruga islama. Zasigurno je da su ovo učinili iz dubokog uvjerenja, iako bi izjašnjavanje njih kao pripadnika poslanika srbskog naroda doprinijelo i u financijskom i svakom drugom pogledu debelu korist.

Umjesto stida, izprike, bezočno održavaju zborove pred Džamijom, dokazujući time da nisu sposobni primiti ruku pomirbe, a nazivajući Hrvatsku barbarskom civilizacijom i vrijeđajući Predsjednika Republike, pokazuju, da su još uvijek občinjeni Jugoslavijom i da u mentalnom sklopu od 1945. ni u svijesti, ni u savjesti, nisu napravili koraka dalje.

Zahtjevali oni bilo što, ovo mjesto uvijek će se zvati Džamijom iako bi i s malo grama pameti trebali znati, da naziv Trg hrvatskih velikana uključuje cijelokupnu hrvatsku prošlost, pa i njihovu.

Fragmenti

Historia magistra vitae (VI)

NAČELA DJELOVANJA JUGOSLAVENSKE DIPLOMACIJE

U svjedočenju pred Senatom Sjedinjenih Američkih Država "iznio sam kao dokumenat tekst Kardeljeva uputstva diplomatskim činovnicima, koji odlaze na službu u slobodne države. Kardelj je u to vrijeme bio ministar vanjskih poslova. Vrijedno je i ovdje nanizati nekoliko Kardeljevih fraza:

"Međunarodno pravo ne postoji u odnosu na vanjski svijet. Nove narodne i socijalističke demokracije radikalno su oprečne buržujskom značenju međunarodnog prava. Međunarodno pravo spada u prošlost. Anglo-američko shvaćanje međunarodnog prava ide za tim, da nam nametne anglo-američki imperijalizam... Novi članovi naše diplomacije moraju biti odgojeni u novome duhu... pod vodstvom naše slavne Komunističke Partije ...Mi moramo širiti nezadovoljstvo i nemir u kapitalističkom i buržujskom svijetu, što znači plodnije tlo za komunizam... Naši diplomatski organi u Sjedinjenim Državama i u Kanadi moraju što dublje uvjeriti iseljenike slavenskog porijekla, da se vraćaju u zemlju, jer depresija prijeti tim zemljama, i neka sa sobom nose kapital i mašineriju ...To treba biti naš glavni rad u spomenutim zemljama..."

Konačno, iznio sam i ova uputstva, izrađena po Kardelju, kojih se mora pridržavati svaki diplomatski-konzularni činovnik: "Osnovno načelo diplomatsko-konzularne djelatnosti je ovo: i. Istraživati i uvijek podbadati materijalne i vjerske nesuglasice između izbjeglica... Potrebno je poticati više i više sukob između Zapadai Istoka, između "starih" i "mladih". Da bi preokrenuli izbjeglice u sredstvo naše više politike, mi moramo zapaliti antagonizam između raznih političkih grupa u izbjeglištvu. Moramo u njihovu svakidašnjem životu, u njihovoj štampi i u njihovim djelatnostima dovesti do puna neslaganja. Mase moraju biti odvučene u borbu... 2. Potrebno je stvarati skandale i sukobe kod izbjeglica, tako da bi se vanjski svijet uvjerio, da je kulturna vrijednost emigranata ravna nuli... 3. Produbljivati sukob između Rimske Katoličke i Istočne Pravoslavne Grkve, tako da se ostvari otvoren sukob između katolika i pravoslavnih, ne samo izvan, nego i unutar samih crkava... 4. Koliko se pak tiče emigrantskog tiska, mi moramo učiniti sve, što je u našoj vlasti, da politički sukobi budu što češći. Mi moramo srušiti svaki utjecaj emigranskog tiska tako da sve što je objavljeno u izgnanstvu, mora izgubiti na svojoj važnosti... 5. U svim grupama mi moramo ubaciti ljude, koji su sposobni da izazivaju sukobe i suzbijaju svaku slogu... 6. Uništavaj sistematski svaki utjecaj izbjegličkih ustanova i naročito njihova vodstva. Moramo pronaći, da li su njihovi vođe kompromitirani, tako da možemo diskreditirati svu organizaciju. Da to izvedemo, moramo pronaći one elemente, koji će biti u stanju da izvedu demoralizaciju."

Kad se sjetim i ponovno čitam ova uputstva komunističke tehnike u slobodnom svijetu, ne mogu a da se dovoljno načudim: koliko je sve to bilo provođeno u raznim etapama, kad god je stizao nov val emigracije, i u našoj sredini na američkom kontinentu. Kroz taj val useljavanja, koje, uostalom, nikada ni ne prestaje, stizao je i agent mnogovrsnih aparata i aparačika, kako ih je odgajao Kardeljev sistem. Jedno se ipak nije ostvarilo iz svih Kardeljevih predviđanja, to je slom američkog kapitalizma i čitavog političkog i društvenog sustava, kako je to i meni Kardelj tumačio, uvjeravajući me, da je s Amerikom sve završeno.

*(Prema: Bogdan Radića: Živjeti-nedoživjeti. **Uspomene hrvatskog intelektualca kroz apokalipsu Jugoslavije,** knj. II., Knjižnica Hrvatske revije, sv, XXV, Műnchen-Barcelona, 1984., str. 403-405.)*

STRADANJA ISTARSKIH HRVATA

Piše:
Domagoj ZORIĆ

Hrvati doista imaju najgore susjede što ih jedan narod uobće može imati: kao što Srbi od svoga postanka nastoje prijeći rijeku Drinu, tako Talijani žele prijeći Jadransko more, te zagospodariti zapadom i jugom Hrvatske. Srbski i talijanski agresivni imperijalizam vječito se ujedinjuje u želji za komadanjem Hrvatske i brisanja s lica zemlje hrvatskoga naroda. Prisjetimo se samo da je već 10. rujna 1917. srbski vođa Nikola Pašić u Londonu razgovarao s talijanskim ministrom vanjskih poslova Sidneyom Sonninom, te mu je "velikodušno" ponudio hrvatska područja Trst, Pulu, polovicu Istre i sjevernojadranske otoke. Da talijanski imperijalizam nije ostao samo u nekim ludim glavama, među ostalim, pokazuje i to da je 1992. talijanski krilnik (general) Gianfranco Lalli uputio pismo Srbima kako treba napasti i zauzeti sam grad Zadar! Dakle, podpuno neskriven potez za razliku od većine talijanskih političara i diplomata.

Nu, kako su Hrvati narod koji brzo zaboravlja, a na žalost, još lakše oprašta, razmotrimo odnos talijanskih zavojevača prema hrvatskom pučanstvu u Istri.

- Glavni stožer sardinskog kralja Karla Alberta tvrdio je već 1845. u jednoj svojoj brošuri, da stratežke granice nove Italije moraju obuhvatiti Istru, Rijeku, Bakar, Kraljevicu i otok Krk. To što je taj kraj naseljen hrvatskim pučanstvom, talijanske zavojevače nije nimalo smetalo. Jedan od imperijalističkih prvaka, Pacifico Valusi, govoreći o istarskim Hrvatima, kaže da su nacionalno neosviješteni i nesposobni da se razviju do jednog naroda, pa da će za kratko vrijeme biti potalijančeni.

Rat Austrije s Prusijom i njezinom saveznicom Italijom 1866. imao je za Austriju posljedicu gubitak Mletačke, koju je morala prepustiti Italiji. Tako se talijanska granica premjestila blizu grada Trsta. Taj uspjeh, međutim, nije bio izvojevan talijanskim, već pruskim oružjem, jer su Talijane, i u tom ratu, na kopnu i na moru (Vis) potukli Austrijanci. Talijani su, uostalom, u novijoj povijesti uvijek bili gubitnici u ratu, a pobjednici u miru. Godine 1882. Italija je stupila u suvez s Austrijom i Njemačkom.

Italija je tim sporazumom zakoraknula na područje koje zapadni političari još i danas nazivaju Balkanom. Tada imperijalizam počinje djelovati preko raznih kulturnih, prosvjetnih i školskih družtava, ne štedeći tvarna sredstva u cilju potalijančivanja hrvatskog pučanstva po Istri, Trstu i Dalmaciji. Najvažniju je ulogu pri toj djelatnosti odigralo družtvo "Dante Alighieri" (i danas u Hrvatskoj djeluje družtvo pod tim imenom). Imena rijeka, potoka, dolina, planina, livada, šuma, oduvijek su u Istri bila hrvatska, o čemu svjedoči i Razvod istrijanski iz 1275. god. To je duboko smetalo talijanske vlasti, koje su poduzele uklanjanje svih hrvatskih naziva. Kraljevskim dekretom od 28. ožujka 1923. dopušteno je vlastima da narodne, dakle hrvatske, nazive mjesta mogu zbog "povijestnih" razloga promijeniti u talijanske. Tako je npr. Občina kod Trsta nazvana Opicina, Učka-Montemaggiore d'Istria, Čepić-Felicia, Trnovo-Torre nuova, i tako dalje. 31. prosinca donijet je drugi dekret, prema kojem je zabranjeno davati djeci netalijanska imena. Ime djeteta određivao je župnik ili činovnik Talijan na obćini, što objašnjava i današnja imena u Istri i Dalmaciji. Tako je stvoreno na tisuće Bruna, Vittoria, Emanuela i slično. Ivan Stari iz Trsta htio je svomu sinu dati ime Miljenko, što vlasti nisu željele priznati. On je prosvjedujući otišao iz matičnog ureda i više se nije vraćao. Otac je sina zvao Miljenko, a vlasti Emilio. Dječak je kršten nakon 7 godina. Hrvati su doživljavali svakakva zlodjela, bili su premlaćivani i zastrašivani na najgore moguće načine. Prava nisu imali nikakva, čak su i prilikom izlazka na birališta morali glasovati izključivo za talijansku stranku, inače bi bili životinjski izprebijani i izbačeni na ulicu. To se događalo u svim gradovima i selima u Istri.

Ilustracija iz NIN-a 1991. - komentar nepotreban

Iz Italije su dovedeni učitelji, koji ne samo da nisu poznavali hrvatski jezik, već su i ćudoredno bili na vrlo lošem glasu, dakle duševno oboljele osobe, koje su svoju mržnju na Hrvate izkazivali na nedužnoj djeci.

Pod prijetnjom najtežih kazni, bilo je djeci zabranjeno govoriti hrvatskim jezikom, i to ne samo u školi već i izvan škole. Zna se za slučaj jednog učitelja, koji je djecu kažnjavao tako da bi im pljunuo u usta. Ni batinanje nije bilo rijetkost. Nadalje, bilo je najstrože zabranjeno korištenje hrvatskih knjiga, podučavanje vjeronauka bilo je dopušteno izključivo na tal. jeziku. Hrvatsko je svećenstvo bilo izloženo progonima i premlaćivanjima, jer su govorili i propovijedali materinskim jezikom.

BAZOVIČKI MUČENICI

"Najveći huškač i podstrekač svih nasilja, izvršavanih nad našim življem, bilo je službeni list fašističke stranke u Trstu "Tršćanski narod".

Pisanje je lista, u koliko se odnosilo na naš narod, prevršilo svaku mjeru i nije bilo svetinje, koju nam nije napao, tražeći da

nas se sve do posljednjega ili potalijanči ili iztrijebi. Dana 10. veljače 1930. noću; nešto prije 11 sati, prasnula je u zgradi lista bomba, koja je teško ranila nekoliko osoba u tiskari, među njima i urednika Guida Neri-a, koji je par dana nakon toga podlegao ranama. Radi toga još je iste noći uhićeno u Trstu nekoliko stotina osoba, nu, krivca nije bilo moguće pronaći. Uhićenja su se nastavila po čitavoj pokrajini, pa je tako dospjelo u zatvor oko 700 ljudi, nu, ni jednomu ne bijaše moguće dokazati krivnje. Nekako mjesec dana zatim doznale su vlasti preko svojih doušnika, da je neki omladinac u Gorici, Vjekoslav Španger, dan prije atentata navodno izjavio gđi. Sofiji Frančeškin: 'Jeste li čitali današnji 'Tršćanski narod? Samo ga pročitajte, jer ga vjerojatno više ne ćete čitati." Na temelju toga bio je 4. travnja 1930. Španger uhićen i podvrgnut izpitivanju. Na 12. travnja staviše ga na muke. Pod mukama je konačno priznao, daje te riječi zaista rekao, jer da je od omladinca Zvonimira Miloša doznao, da nekoji naši mladići namjeravaju izvršiti napadaj na "Tršćanski narod", jer da više ne mogu podnositi uvrjede, što ih taj list nanosi našem narodu. Klupko se počelo odmatati. Isti je dan uhićen Miloš, a zatim su redom hvatani i preslušavani skoro svi viđeniji Hrvati, bili pridržavani u zatvorima pa opet pušteni, neki su, bojeći se mučenja, prebjegli preko granice, dok se konačno broj obtuženih nije uztalio na 87, koje je državno odvjetničtvo obtužilo zbog ništa manje neko 99 zločina, počinjenih protiv Italije, odnosno u cilju oslobađanja Istre, Trsta i Goričke izpod tal. vlasti. U doba suđenja Trst, Istru i Goričku zaposjednuo je velik broj vojske. U samom, pak, Trstu bilo je skupljeno oko 70 000 članova fašističke milicije iz svih krajeva Italije.

Razprava je započela prozivanjem obtuženika i njihovih branitelja. Čitanje obtužnice trajalo je preko 4 sata. Predsjednikov stol izgledao je kao nekakav ratni muzej. Na njemu su bile vrpce s našim narodnim bojama, razne izprave, rukopisi, listovi "Primorski glas" i zagrebački list "Istra", letci, samokresi, strjeljivo, jedna stara bajuneta, komadi bombe, posude za benzin i petrolej i drugo. Obtužba je obtuženicima pripisivala: namjeravani palež dječjeg vrtića u Tolminu, namjeravano umorstvo izdajice fašista Kurete, palež u Lokvama, namjeravano umorstvo redarstvenika Fonde, eksploziju skladišta strjeljiva u Prošeku, namjeravani palež škole u Štrbinama i Branici, napadaj na vojarnu fašističke milicije u Svetom Petru na Krasu, kad je poginuo izdajica fašist Keršovani, te sve ono što se posljednjih deset godina dogodilo u Istri, Trstu i Goričkoj, a gdje nije bilo moguće naći počinitelja. Glavna je, pak, i najteža obtužba bila ona, koja kaže, da su znali i sudjelovali, a trojica od njih i osobno izvršili atentat na uredničtvo lista "Tršćanski narod", te podpalili talijanske škole u Zgoniku i Katinari. Svi su obtuženici bili vedri i sabrani, obrijani i uredno odjeveni. Njihova mirnoća iznenadila je sudce i obćinstvo....

Vijećanje je trajalo do 11 sati u noći. Predsjednik čita osudu. Osuđeni su: Ferdo Bidovec na smrt, Zvonimir Miloš na smrt, Franjo Marušić na smrt, Vjekoslav Valenčić na smrt. Svi strijeljanjem u pleća. Ostali obtuženici na duge zatvorske kazne. Bidovec se nasmijao, izvadio češljić iz džepa i poravnao kosu. Na to je dodao češljić Milošu, koji je njime pogladio kosu. Osuđenici su odvedeni na visoravan kraj Bazovice. Svezani lancima bili su posjednuti na četiri već pripremljene stolice, licem okrenuti prema zidu. Prvi je sjeo Bidovec. Kad su mu htjeli zavezati oči, on je to odlučno odbio. Isto su to učinila i ostala tri osuđenika. Zapovjednik dade zapovijed i hitci prasnu. Nijesu dobro pogodili. Valenčić i Miloš ostadoše na stolicama nepomični. Valenčić se srušio mrtav, a Marušić težko ranjen. Zapovjednik se približi izdišućem Marušiću, te mu izpali u glavu još tri naboja iz samokresa. Osuđenici su se držali izvanredno hrabro, kličući nacionalne poklike.

Karabinjerski pukovnik D'Alessandro, koji je bio nazočan smaknuću, izjavio je javno, da se divi ovolikoj hrabrosti i da još nikad nije vidio, da bi netko tako junački pošao u smrt. Da su razprava i čitavo ovo suđenje bili tek puka formalnost, jer je osuda bila izrečena već prije samog suđenja, najbolje dokazuje to, što je već u petak poslije podne, dok se još razprava vodila, na gradskom groblju kod Svete Ane bilo izkopano pet grobova za petoricu, koliko ih je u prvi mah trebalo biti osuđeno. Nije, međutim, poznato jesu li osuđenici tamo pokopani, jer se njihovi grobovi drže u tajnosti, a roditeljima i najbližim rođacima nije bilo dopušteno niti pitati za njihove grobove. Neki prijatelji pokojnika, koji su to tražili, bili su odmah uhićeni i 1930. zatočeni na Liparskim otocima. "(Ernest Radetić, Istra pod Italijom, Zagreb 1944., str. 208. - 219.).

KAD ĆEMO DOČEKATI DA NAM SE IZPRIČAJU ONI, KOJI SU NAS UBIJALI?

"I od Talijana bismo" - piše ljubljansko **Delo** u broju od 19. srpnja 1997. - "očekivali jednako razumijevanje povijesti kao od Nijemaca. U Sloveniji su prouzročili veće zločine, pobili sto puta više ljudi i spalili sto puta više sela nego Nijemci u Češkoj. Baš zbog sređenja budućih odnosa u EU, logičan je podpis pomirbenoga dokumenta između Slovenije i Italije. To je još jedina točka na svim granicama sila Osovine, gdje još nisu izmireni fašistički zločini i gdje se okupatori nisu izpričali svojim žrtvama. Nijemci su to obavili. Njihova je cijena bila prihvat 3,5 milijuna izbjeglica iz Sudeta. Italija se mora izpričati za svoje zločine maloj Sloveniji, jer ju je napala bez vojne najave, da bi je etnički uništila; prihvatiti cijenu toga i obvezati se da to više nikada ne će ponoviti, Taj korak ipak nikako ne može napraviti. Kohl je bio dalekovidniji."

Hrvatsko novinstvo i hrvatska diplomacija slična se pitanja ne usuđuju postaviti. Ne samo Talijanima, nego ni Srbiji ili Velikoj Britaniji. Kao da u politici važi ona: blago krotkima, blago poniznima, oni će baštiniti Kraljevstvo Nebesko...

PISMA IZ ISTRE

Piše:

Blaž PILJUH

Čigov je dan antifašističke borbe?

22.6. je dan antifašističke borbe. Dan kad je u šumi Brezovica poli Siska formiran prvi partizanski odred. Ne samo u Hrvačkoj, nego na području čile bivše Jugoslavije. I nažalost, dan kojega nostalgičari za nikin starin vrimenom obavezno izkoriste, da bi dokazali da je pomirba mrež Hrvatima samo Tuđmanova pusta želja. Jopet se priko tiska vodi rat proti NDH, Pavelića, ustaša. Jopet se zove na uzbunu proti "ustaške emigracije", jopet se išću unutrašnji i vanjski neprijatelji. Jopet niki Don Kihoti jašu na starin kobilami i jurišaju na vjetrenjače. I kako da bi stili reći: "Vi ste pobijedili danas, mi smo učijer, pak čemo forši i sutra." Inšoma, za nikoje 2. svjetski rat još ni finija. Tako je na skupštini SAB-a u Labinu niki šjor Faraguna izjavija da su rezultati izbora u Istri "pobjede antifašista". I ko poštivamo logiku šjor Faragune, to dalje znači da su u Istri zgubili fašisti. Prema temu, lipi moji Istrani, svi koji ste glasovali za Gotovca, ste glasali za antifašizam, a vi koji ste glasovali za Tuđmana, ste glasovali za fašizam. A to ča je Tuđman bija partizan, tim i takovim ljudima ne znači jušto niš. Ni to, ča je povijest pokazala, da su na kraju pobijedili uni ča su se borili za Hrvačku, a zgubili uni koji su se borili za Jugoslaviju.

I kad su već raznim Fumićima, Valićima, Faragunama i kumpaniji toliko usta puna z antifašizmom, bi tribalo da prije svega znaju ča je to fašizam. A fašizam je kad jedan narod porobljava druge narode, a ne kad se jedan narod bori da ne bi bija porobljen. A ča se 22.6. tiče, bin spomenute drugove pita samo par stvari. Kako to da ste za une bivše, une vaše države, slavili 27.7. kako dan ustanka hrvackega naroda? A lipo ste znali uni put, kako i sada, da je prvi partizanski odred formiran u Hrvačkoj, a ne u Srbiji ni u Crnoj Gori. I lipo ste znali uni put, kako i sada, da su 27.7. Srbi u Srbu podigli ustanak proti hrvačke države, pa kako god da se je zvala i kakova god da je bila. I tako, dragi drugovi, kad slavite Dan antifašističke borbe, dan svih građana Hrvačke, a ne samo vaš, nemojte zabiti da ga slavite ud kad je Hrvačka država samostalna.

I...neovisna!

Europa, tovari i une stvari

Niki je bija reka da ni vijest kad brek uji čovika, nego kad čovik uji brek. Ma da gospodar toliko izgrize svojeg breka da brižno blago valje krepa, to još do danas nišan pročita. I namisto da takoven događaju da odgovarajući publicitet, naš lokalni list puni stranice z Nikom Bulićem i njigovon ženom. A on je lipo sam prizna daje uni slogan: "Hrvačka - raj na zemlji" zamislila njigova supruga. A on da je radi tega "ponosan i sretan". I da ona neće uzeti unih 12 000 kunah nagrade, nego da će to pojti u fond za dicu Hrvatcke. A da je izabran niki drugi slogan, nagrada bi pošla u ničigov žep. Prema temu to je čista ušteda, bilo bi dobro znati kada se je šjora Bulić, to jest Petričić udredkla nagrade, prije eli potle nego ča je Fištrović ud tega načinija novinsku senzaciju, eli javni skandal.

Sve to ni nanko izblizu toliko skandalozno kako uno ča nan je utkrija Jakovčić. Da u Saboru niki nikega opetovano siluje. I da će se IDS i Jakovčić nastaviti boriti za europske norme i vrijednosti i da hi nikakova silovanja neće natirati da odustanu ud transgraničnih, regionalnih i drugih sličnih idejah. A, ma! Mi koga, z čin i zašto, već toliko lit siluje, zaključite sami. Mikoji se pritiscima Europe odupiru, a niki hi lipo iskorišćavaju za niku svoju politiku. A mi smo kako tovari zapeli u tu Europu. Ne znan samo zašto je toliko želimo i kako će to izgledati kad nan se želja ostvari. Kako kad je Frane lovija ribu, pak ulovija jenu zlatnu. I kad ga je pitala koju želju da mu ostvari, se je ubrnuja okolo sebe i priko graše vidija tovara kako pase po strništu.

"Bin volija imati unu stvar kako uni tovar!" Je puštija ribu i svi kuntenat poša doma. Dok je sta prid svoju Mariju, kala mudante i reka svi ponosan: "Pogledaj Marija ča iman!" A ona seje brišna ćepala za glavu i zajokala: 'Joh je meni, Frane moj, ča je to s tobon našilo? Imaš unu stvar kako tovarica."

Forši van se pera da zlatna ribica, želja našega Frane, Europa i una stvar ud tovarice nimaju nikakove veze. Razmislite, forši i imaju.

Di je raj na zemlji?

Da je Hrvačka raj na zemlji? I to mi je niki slogan. A samo da su mene pitali, iman ja idejah puno boljih ud te. Baš su vreli une tabele na kojima su tri deve, kamile, kako se već zovu? Je to nika turistička reklama, nika poruka, eli politička promičba? Ja van rečen da se to more svakako tumačiti. To more značiti, da su si niki u tih zadnjih lit priskrbili debele materijalne pričuve, kako deva u svojoj gobi. Pak i oni imaju gobu i to sprida. Ne, ne tamo di ste si vi i vaša šporka mašta zamislili, nego gori, pod pazuhom, di takujin stoji. A more biti i poruka, za sve nas male ljude. Ki zapravo šivimo kako ministri. Prez portfelja, eli takuina, kako se to još zove. Da ćemo morati se strpiti i trpiti glad i žeđ još jedno tri lita, kako deve. Zasad imamo uno najvažnije, slobodu. Da, da, lipa je stvar sloboda. I ko je nimaš si je gladan. Ma ko imaš samo nju, ne moreš biti ist. A ko nisi sit, ne moraš biti i žedan. I zato, ko si žedan kako deva, nablembaj se... kako deva. I to bi bila nika poruka.

A di su sada naše domaće koze? Dosada su hi rabili, eli zlorabili, samo u politiki. A lipo su hi mogli izkoristiti i u turističkoj promičbi. Ča ni lipše viditi tri koze, nego tri deve? Meso ud jarića, eli mlade koze, je specijalitet i moga bi biti i istarski specijalitet. A mi nudimo samo jance i praščiće. Provajte si zamisliti uvu sliku: Koza nabodena na ražanj, z izbečenim staklastim očima i z jabukom u iskešenim zubima, cvrči na tihen žaru, ud debelih coki stare istarske loze? Svaken normalnem čoviku bi ud takovega prizora potekle sline. Ma našin lokalnin čelnicima, zaslipljenin z politikom, bi ud takove slike potekle...suze. I zato uta moja genijalna ideja, nima nikakove šanse.

Da je Hrvačka raj na zemlji. Svašta! A forši i je za nikega. Za Srbe sigurno je, kad se nekontrolirano vraćaju u nju. A za Hrvate? Ja još nisam čuja da bi se, na primjer, Vukovarci nekontrolirano vraćali u Vukovar. A vi?

BJELOVARSKI ŽRVANJ SMRTI (VI)

U šestom nastavku, auktor donosi imena osoba osuđenih na Vojnom sudu u Bjelovaru u srpnju i kolovozu 1945., na zatvorske kazne do pet godina.

Piše:

Stjepan DOLENEC

1.	ABRAMOVIĆ, Ivan	Bjelovar	03.07.45	6 mj
2.	ACINGER, Franjo	Novigrad Podr.	05.12.44	ig+2g
3.	ANTOLIĆ, Tomo	Kokinac	544/45	6 mj+3 g
4.	BABIĆ, Štefa	Prnjarovac	24.07.45	16 mj+1g
5.	BAČEKOVIĆ, Mara	Tomaš	02.08.45	3g+3g
6.	BAJIĆ, Ivan	Bjelovar	17.07.45	2g+5g
7.	BAJSAR, Ivan	Sir. Katalena	18.06.45	8 mj+2g
8.	BALEN, Milan	Prnjavor	07.08.45	1g.
9.	BARIĆ, Roko	Kalinovac	20.07.45	6 mj.
10.	BEGOVIĆ, Milka	Donja Velika	07.07.45	3g+3 g
11.	BELINIĆ, Josip	Osekovo	24.08.45	18mj+3g
12.	BENKO, Josip	Sigetec	493/45	2g+10g
13.	BENOTIĆ, Andro	Hlebine	19.07.45	6 mj
14.	BENOTIĆ, Franjo	Otočka	06.07.45	4g+4g
15.	BERUTA, Andrija	Sigetec	07.07.45	2g+2g
16.	BIKEŠIĆ, Marko	Kapela	20.06.45	ig+iog
17.	BLAGAJ, Slavko	Dedine	06.07.45	3g+3g
18.	BLAGAJ, Stjepan	Križevci	06.07.45	3g+3g
19.	BOLFAN, Stjepan	Kalnik	06.07.45	3g+3g
20.	BOZO, Ignac	Kalinovac	06.07.45	3g+6g
21.	BUDROVČAN, Josip	Pisanica	19.07.45	2 g+3g
22.	BUNJA, Rudolf	Markovac	12.08.45	3g+3g
23.	BUKOVEC, Marica	Kloštar Podr.	07.07.45	3g+5g
24.	BURIĆ, Stevo	Sasovac	13.11.44	**2g+5** g.
25.	BURSIK, Ivan	Novska	24.08.45	3g+3g
26.	CEBER, Josip	Vel. Pisanica	25.06.45	1g+2g
27.	CIK, Petar	Novo Virje	24.07.45	2g+3g
28.	CIKAČ, Stjepan	Štefanje	18.07.45	2g+i0g
29.	CIMERMAN, Josip	Gola	06.07.45	3g+3g
30.	COLENČIĆ, Franjo	Oštri Zid	03.08.45	3g+2g
31.	CRNČIĆ, Andro	Potok	02.08.45	i g
32.	CRNIGOVIĆ, Mile	Križevci	18.07.45	ig+5g
33.	CRNJAK, Ivan	šandrovac	21.05.45	2g+2g
34.	CRNJAKOVIĆ, Martin	Novo Virje	01.08.45	3g+3g
35.	ČASAR, Josip	Ruškovica	12.08.45	3g
36.	ČAUŠ, Mato	Komuševac	21.07.45	6mj+5g
37.	ČAUŠ, Slavko	Komuševac	20.07.45	3g+3g
38.	ČEKADA, Stjepan	Ždala	05.06.45	2g
39.	ČEMER, Dora	Glogovac	26.11.44	18mj.
40.	ČEREPINKO, Franjo	Pitomaca	18.07.45	1g+5g
41.	ČEREPINKO, Ivan	Pitomaca	15.06.45	5mj+2g
42.	ČIKAČ, Stjepan	Štefanje	16.07.45	2g+10g
43.	ČIVRAK, Milan	Ruškovica	18.08.45	6mj
44.	ČMIGOVIĆ, Mijo	Osijek Voj.	18.07.45	ig+5g
45.	ČUKLIĆ, Đuro	Kalnik	07.07.45	1g+2g
46.	DEBAČ, Ivan	Stara Raca	26.07.45	3g+3g
47.	DEČINA, Tomo	Đurđevac	07.07.45	2g+5g
48.	DEČKOVIĆ, Đuro	Virje	13.08.45	2g
49.	DELAČ, Franjo	Garešnica	06.07.45	2g+2g
50.	DERUŠIĆ, Dragutin	Koprivnica	23.06.45	3g+5g
51.	DEVČIĆ, Ivan	Bunjani	27.08.45	3g+3g
52.	DEŽELIĆ, Stjepan	V. Trnovitica	07.07.45	3g+5g
53.	DOBRIČIĆ, Dušan	Kovačevci	23.08.45	18mj + 2g
54.	DOMOVIĆ, Ivan	Kloštar Podr.	06.07.45	1g+3g
55.	DORIN, Jakob	Budrovac	24.08.45	15mj+3g
56.	DRABIK, Marijan	Bjelovar	11.06.45	2 mj.
57.	DUBRAVAC, Milan	Novoseljani	26.07.45	2g+6g
58.	DVEČKO, Đuro	Kalnik	06.07.45	3g+3g
59.	DJUNDJEK, Marija	Kloštar Podr.	06.07.45	3g+3g
60.	DJUREC, Marko	Kamešnica	07.07.45	3g+5g
61.	ERHAT, Mijo	Štefanje	24.07.45	1g+1g
62.	EVAČIĆ, Josip	Klenovnik	07.07.45	6mj+1g
63.	FERENČABA, Andro	Gor. Sredice	16.08.45	2g+2g
64.	FIUPOVIĆ, Josip	Vel. Trojstvo	08.05.45	6mj
65.	FRIŠČIĆ, Marko	Pustakovac	20.07.45	3g+5g
66.	FRIZE, Miroslava	Bjelovar	07.07.45	ig+3g
67.	FRŽIĆ, Tomo	Kostanjevac	07.07.45	3g+5g
68.	FUČEK, Mato	Ferdinandovac	07.07.45	2g+5g
69.	GOLEC, Franjo	Sv. P. Orehovac	08.07.45	2g+2g
70.	GOLEC, Josip	Kunovac	06.07.45	2g+3g
71.	GIBA, Mato	Pitomaca	25.05.45	2g+3g
72.	GOLUB, Stjepan	Kalnik	09.07.45	6mj
73.	GRAHOVAC, Viktor	Virje	07.07.45	2g+2g
74.	HABIJANEC, Slava	Gor. Zdelice	12.12.44	8mj+2g
75.	HALAUŠ, Antun	Bjelovar	26.07.45	3g+ig
76.	HANŽEK, Ivan	Koprivnica	06.07.45	2g+2g
77.	HERCEG, Petar	Do_aja	04.08.45	15mj+5g
78.	HODALIĆ, Ferdo	Đurđevac	08.07.45	6mj
79.	HLUPIĆ, Josip	Okešinac	14.07.45	2g+5g
80.	IMBRI, Marica	Delovi	20.07.45	**3g**
81.	IVANČAN, Lovro	Repaš	12.08.45	ig
82.	JAGIĆ, Ivan	Zablatje	21.07.45	ig+ig
83.	JAKUPEC, Martin	Pitomaca	21.05.45	3mj
84.	JAMBREK, Kata	Donja Velika	06.07.45	10g
85.	JAMBREK, Vilim	Kamešnica	06.07.45	3g+3g
86.	JANDROKOVIĆ, Milka	Apatovac	09.07.45	2g+3g
87.	JANKOVIĆ, Josip	Lonja	26.07.45	2g+2g
88.	JELAK, Bolto	Topolovac	18.08.45	15mj+3g
89.	JELAK, Ivan	Sokolovac	16.06.45	3g+10g
90.	JUSTA, Milan	Podr. Sesvete	15.07.45	2g bez liš. si. + 2g
91.	KAUNIĆ, Josip	Sigetec	26.06.45	2.5+5g
92.	KARDINAC, Antun	Dinjevac	01.08.45	3g+3g
93.	KELEC, Breko	Dedine	01.08.45	18mj+3g
94.	KENDJEL, Tomo	Rijeka	06.07.45	1g+2g
95.	KENDJEL, Valent	Sokolovac	07.08.45	18mj+2g
96.	KETIŠ, Stjepan	Koprivnica	18.05.45	1g+2g
97.	KICIVOJ, Jakob	Miholjanec	07.06.45	2g+3g
98.	KNEZ, Vjekoslav	Bjelovar	19.07.45	1g bezliš.sl.+5g
99.	KOPRIC, Ivan	Koprivnica	14.06.45	2g+10g
100.	KOREN, Barica	Đurđevac	09.07.45	2g+4g
101.	KOREN, Dragutin	Đurđevac	25.10.44	2g+3g
102.	KORPORIĆ, Mato	Pitomaca	20.07.45	1g+3g
103.	KOS, Stjepan	Pitomaca	13.08.45	4g+3g

104.	KOVAČIĆ, Ivan	Hlebine	07.07.45	6mj+1g
105.	KOVAČIĆ, Marta	Kalinovac	07.07.45	1g+3g
106.	KOVAČ, Slavko	Pitomaca	21.08.45	15mj+1g
107.	KRANJC, Ivan	Novaki	07.07.45	3g+3g
108.	KRANJČEV, Juraj	Var. Toplice	12.08.45	3g+5g
109.	KRANJČIĆ, Stevo	Jakopovac	07.08.45	ig
110.	KRIŽEVAN, Mirko	St. Pavijani	27.06.45	1 g uvjetno 2g
111.	KRNJAŠIĆ, Pavao	Kopr. Bregi	09.07.45	2g+3g
112.	KVAKARIĆ, Stjepan	Koprivnica	-	2g+2g
113.	KUHARIĆ, Josip	Bosiljevo	13.07.45	3g+2g
114.	LAKUŠ, Ivan	Torčec	12.08.45	3g+3g
115.	LAUŠ, Mirko	Virje	03.07.45	1g+2g
116.	LEDETA, Martin	Repaš	12.08.45	2g+1g
117.	LEVANIĆ, Vilim	Koprivnica	07.07.45	ig+ig
118.	LONČAR, Matija	Molve	20.08.45	2g+3g
119.	LONČAR, Valent	Kopr. Ivanec	09.07.45	1g+2g
120.	LONČARIĆ, Jakob	Sigetec	07.07.45	3g+5g
121,	MADJERIĆ, Ivan	Đelekovac	15.06.45	1g+1g
122.	MAJCAN, Franjo	Gor. Petrička	15.07.45	3g+5g
123.	MAJCEN, Mato	Gor. Petrička	14.07.45	1g
124.	MAJTIN, Djuro	Raca	161/a	3g
125.	MALJAK, Martin	Jagnjedovac	08.07.45	3g+3g
126.	MAREK, Josip	Narta	18.07.45	2g+1g
127.	MARGETANOVIĆ, Mato	Dautan	28.07.45	6mj+1g
128.	MARKOVIĆ, Stevo	Prgomelj	21.06.45	3mj
129.	MARKOV, Ivan	Babinac	08.07.45	6mj
130.	MARKOV, Luka	Hrast.Greda	08.07.45	6mj
131.	MARTINČIĆ, Djuro	Koprivnica	15.07.45	ig
132.	MESAR, Bolto	Sir. Katalena	351/45	3g+5g
133.	MEŠTROVIĆ, Zlata	Križevci	06.07.45	ig+3g
134.	MIHALIĆ, Ivan	Delešovac	06.07.45	2g+5g
135.	MILAJ, Ivan	Kokinac	06.07.45	3g+5g
136.	MLAKAR, Antun	N. Bukovica	19.08.45	3g+5g
137.	MLINARIĆ, Franjo	Kolarevo Selo	16.07.45	3g+3g
138.	NAVOJEC, Mijo	šemovci	20.08.45	10mj+3g
139.	NEMEC, Stjepan	Kloštar Podr.	21.05.45	2g pris. rada
140.	OBRAZ, Ilija	Komuševac	19.07.45	6mj+5g
141.	OBRAZ, Ivan	Komuševac	19.07.45	2g+3g
142.	OBRANOVIĆ, Ivan	D. Kosina	13.07.45	6mj.
143.	ODORAN, Imbro	Sv.P.Orehovac	07.07.45	3g+5g
144.	ODORČIĆ, Ivan	Virje	26.11.44	2g+3g
145.	OSMANOVIĆ, Ivan	Pitomaca	20.05.45	18mj prisil. rada
146.	PAJK, Stjepan	Ciglena	02.06.45	1g+2g
147.	PALIĆ, Mato	**Tomaš**	21.06.45	8mj+2g
148.	PAPIĆ, Ivan	Martinac	465/45	6mj
149.	PAVELIĆ, Mato	Stupovača	20.07.45	3g+5g
150.	PEČIĆ, Antun	D. Šarampovo	02.08.45	3g+3g
151.	PERUŠIĆ, Dragutin	Legrad	23.06.45	3g+5g
152.	PISATIĆ, Vlado	Koprivnica	07.07.45	2g+2g
153.	POPEO, Franjo	Novo Virje	26.06.45	4g+10g
154.	POPOVIĆ, Anka	Bjelovar	15.07.45	1g bez **liš.** slobode
155.	POPOVIĆ, Mirko	St. Pavijani	07.07.45	6mj+3g
156.	POPOVIĆ, Stevo	Kokinac	27.08.45	1g
157.	PREMEC, Nikola	Gola	16.07.45	3g+5g
158.	RABADJIJA, Ivan	Križevci	14.06.45	3g+4g
159.	RADOTOVIĆ, Josip	Bošljani	09.07.45	2g+5g
160.	RAJKOVIĆ, Milan	Berek	18.07.45	2g+5g
161.	RAJN, Djuro	Sigetec	09.07.45	3g+3g
162.	RAKIJAŠIĆ, Kata	Pitomaca	02.12.44	1g+2g
163.	RAKOVČAN, Tomo	Komuševac	19.07.45	1g+3g
164.	RAUKER, Josip	Sigetec	07.07.45	1g+3g
165.	REŽEK, Ivanka	Križevci	21.07.45	1g bezliš.slob + 2g
166.	RUK, Jakop	Garešnica	26.07.45	3g+3g
167.	SABOLOVIĆ, Jozo	Tomaš	367/45	3g+5g

168.	SAJDL, Marijan	Koprivnica	09.07.45	2g+1g
169.	SAMEC, Stjepan	Babotoki	28.07.45	6mj+1g
170.	SANTA, Josip	Kozarevac	04.08.45	2g+2g
171.	SARDIĆ, Mara	S. Marča	13.05.45	2g+2g
172.	SATAJIĆ, Franjo	Drnje	09.07.45	3g+5g
173.	SESVEĆAN, Ivan	Otrovanec	07.06.45	1g+2g
174.	SESVEĆAN, Petar	Otrovanec	09.06.45	ig+2g
175.	SILADIĆ, Jakob	V. Trešnjevica	06.07.45	6mj+2g
176.	SILAJ, Ivan	Kokinac	06.07.45	3g+5g
177.	SKENDER, Josip	Djurdjic	16.07.45	6mj
178.	SKENDER, Tomo	Djurdjic	07.07.45	3g+3g
179.	SMIČIBRADA, Franjo	Sigetec	02.08.45	3g
180.	SMILJANIĆ, Marko	Skucani	1016/45	6mj+1g
181.	SOBOTA, Sofija	Kalinovac	12.07.44	1g+2g
182.	SOKOLIĆ, Slavica	G. Okrešinac	09.07.45	2g+3g
183.	SRBAK, Bara	Prugovac	04.08.45	6mj
184.	STIVAN, Ljubica	Nova Raca	06.07.45	3g+5g
185.	STRNAT, Martin	Koprivnica	07.07.45	6mj
186.	ŠADEK, Stjepan	Molve	05.12.44	18mj
187.	ŠČAKANEC, Josip	G. Marinkovac	24.08.45	2g
188.	ŠEF, Ivan	Koprivnica	26.07.45	2g+3g
189.	ŠERUGA, Josip	Vel. Sredice	07.07.45	4g+7g
190.	ŠIGNJAR, Ivan	Šemovci	249/45	1g+2g
191.	ŠIMEK, Djuro	Ždala	05.06.45	2g+2g
192.	ŠIROKI, Ivan	Gola	06.07.45	**3g+3g**
193.	ŠIROKI, Tomo	Gola	20.07.45	2g+5g
194.	ŠKEC, Stjepan	Virje	25.05.45	**6mj+1g**
195.	ŠNAJDER, Mijo	G.Vlahinička	18.08.45	1g+5g
196.	ŠOŠTARIĆ, Ivan	Kozarevac	17.07.45	3g+3g
197.	ŠOŠTARIĆ, Jakob	Novo Virje	07.07.45	6mj+ 2g
198.	ŠOVIĆ, Stjepan	Djelekovac	19.07.45	2g+5g
199.	ŠPANIĆ, Josip	Bjelovar	24.07.45	3g+3g
200.	ŠTEFUN, Valent	Dedine	01.08.45	3g+2g
201.	ŠTER, Slavica	Cirkvena	24.07.45	3g+3g
202.	ŠTETIĆ, Josip	Garešnica	02.08.45	3g+3g
203.	ŠTRBENAC, Djuro	Zvekovac	20.08.45	3g+5g
204.	TKALČEC, Josip	Djurdjevac	15.11.44.	2g+3g
205.	TOLIĆ, Cvetko	Borovi Jani	24.07.45	1g+2g
206.	TOMETIĆ, Josip	Pitomaca	02.07.45	3g+2g
207.	TOMIĆ, Kata	M.Trešnjevica	11.12.44.	1g+2g
208.	TONKOVIĆ, Stjepan	Sinac	277/45	6mj
209.	TRATANJAK, Milan	M.Trešnjevica	12.08.45	3g+3g
210.	TROPŠEK, Franjo	Hlebine	01.12.44	2g
211.	TRUOPČEVIĆ, Lovro	Bojana	01.08.45	3g
212.	TURKOVIĆ, Zlatko	Čemernica	18.07.45	3g bez liš. slobode
213.	VALEŠ, Andrija	Otočka	02.08.45	4g+3g
214.	VIDEKOVIĆ, Anka	Kalnik	12.0B.45	2g+1g
215.	VLAHOVIĆ, Bolto	-	07.07.45	3g+2g
216.	VRANIĆ, Ivan	Virje	07.07.45	2g+2g
217.	VRŠAK, Ivan	D. Fudrovac	08.07.45	2g+2g
218.	VUČINIĆ, Jana	Garešnica	19.07.45	3g+5g
219.	VUČINIĆ, Milan	Garešnica	19.07.45	3g+5g
220.	VUKELIĆ, Vlado	Križevci	05.06.45	1g+2g
221.	VUKMIROVIĆ, Milutin	Bolč	07.07.45	ig+1g
222.	VUKOTIĆ, Pavao	Otočka	06.07.45	3g+3g
223.	VUK, Franjo	Gudovac	26.07.45	3g+3g
224.	VUK, Stjepan, Gor. Mikleuš	21.08.45	2g+2g	1g+2g
225.	ZADRAVEC, Nikola	Ladislav	09.07.45	2g+3g
226.	ŽELJEZIĆ, Micika	Kopr. Bregi	01.07.45	6mj+1g
227.	ŽIBRIN, Mato	Kalnik	07.07.45	6mj+1g
228.	ŽIVKO, Mato	Kokinac	04.07.45	3g+3g
229.	ŽIVODER, Stjepan	Dautan	18.07.45	6mj bez liš. slobode

Dokumenti

POGINULI I UBIJENI ĐACI, STUDENTI I INTELEKTUALCI U RATU, BLEIBURGU I NA KRIŽNOM PUTU OBĆINA ŠIROKI BRIJEG

Piše:

Ivan ALILOVIĆ

Franjo ALPEZA Jurin (Jukanov), učenik VIII. razreda gimnazije na Širokom Brijegu

Rođen 10. X. 1922. u Donjim Mamićima. Bio đak - domobran i poginuo u borbi s partizanima I. siječnja 1944. u Banjaluci.

Petar BUBALO, profesor klasičnih jezika, ustaški logornik u Dugom Selu

Rođen 3. VI. 1917. u Turčinovićima. Bio ustaški logornik u Dugom Selu i ubili ga iz zasjede partizani krajem 1943.

Zvonimir Zvonko BUBALO Nikolin, maturant gimnazije, dočasnik PTZ-a u Zagrebu

Rođen u Turčinovićima 1922. Bio ustaški dočastnik i stradao u prometnoj nezgodi u Zagrebu 1943.

Branko BURIĆ Andrijin, student Pravnog fakulteta u Zagrebu

Rođen 21. I. 1921. u Drveniku. Vojsku nije nikada služio. Kao sveučilištarac povlačio se s hrvatskom vojskom u svibnju 1945. Partizani ga zarobili i ubili u okolici Maribora.

Franjo BRKIĆ Jozin, abiturijent učiteljske škole, poručnik

Rođen 22. V. 1923. u Rasnu. Borio se kao poručnik protiv partizana. U svibnju 1945. povlačio se sa svojom vojskom u Sloveniju. Tamo su ga partizani zarobili i ubili.

Marko Čolak Ivkin, gimnazijalac.

U petom razredu izključen iz širokobriježke gimnazije zbog pretjeranog hrvatskog nacionalizma. Povlačio se kao đak II. razreda klasične gimnazije u Zagrebu s hrvatskom vojskom u svibnju 1945. Vojske nije služio. Ubijen na Križnom putu.

Karlo ĆAVAR Jurin, student bogoslovije, koju je napustio. Ustaški poručnik.

Miljenko DŽALTO, abiturijen VKŠ-e u Zagrebu, predsjednik vojničkog suda u Mostaru.

Rođen 16. IX. 1920. u Gračacu. Obavljao važne dužnosti u NDH. Nekoliko puta ranjavan i odlikovan najvišim odličjima. 1942. imenovan predsjednikom vojničkog suda u Mostaru. U svibnju 1945. povlačio se prema Sloveniji. Ubijen na nepoznatom mjestu.

Vinko GRBEŠIĆ Martinov, gimnazijalac, ustaški satnik

Rođen 22. IX. 1922. u Širokom Brijegu. Završio nakon mature častničku školu i bio zapovjednik satnije u Crnoj legiji. Sa svojim otcem razstao se u Sloveniji u svibnju 1945. i odtada mu se gubi svaki trag. Vjerojatno ubijen na nepoznatom mjestu.

Nikola JURILJ Martinov, student Pravnog fakulteta u Zagrebu, ustaški satnik

Rođen 8. III. 1922. u Turčinovićima. Bio ustaški satnik u Poglavnikovu tjelesnom zdrugu. Križnim putem stigao do logora u Bileći. Sa skupinom od 30 hrvatskih zarobljenika morao je izkopati sebi grob; zatim su ga partizani ubili.

Salko KOŠIĆ Sejdin, maturant građanske škole, ustaški satnik

Rođen 1922. u Mostaru. Borio se sve do sloma NDH. Povlačio se u Sloveniju, gdje su ga posljednji put vidjele dvije djevojke s Listiće. Odtada mu se gubi svaki trag.

Dane KOŽUL Božin, maturant širokobriježke gimnazije, zastavnik

Rođen 23. III. 1922. u Turčinovićima. Nakon položene velike mature na Širokom Brijegu, radio u Kotarskom sudu u Konjicu. Godine 1941. odlazi u častničku školu i dobiva čin zastavnika. Zarobljen na Bleiburžkom polju i ubijen u svibnju 1945. na Križnom putu.

Miroslav KRALJEVIĆ ZUBIĆ Jakovljev, maturant širokobriježke gimnazije, poručnik

Rođen 31. V. 1922. u Mokrome. Nakon položene velike mature, završio častniku školu u Zagrebu i bio domobranski poručnik. Iztakao se kao zapovjednik i odlikovan visokim Poglavnikovim odličjem. U svibnju 1945. povlačio se do Maribora i ubijen je negdje u okolici Maribora.

Nikola KRALJEVIĆ Jakovljev, arbiturijent Trgovačke akademije.

Rođen 26. VI. 1915. u Mokrome. Nije mogao dobiti zaposlenje, pa je otvorio gostionicu na razkrižju Trna i Čerigeja. Čuveni bacač kamena s ramena i čuveni pjevač belevarske gange. Poginuo u borbi protiv četnika u Bosni 1941.

Zoran KVESIĆ Jozin, maturant širokobriježke gimnazije, ustaški emigrant, pukovnik

Rođen 1907. u Dužicama, 1932. otišao u emigraciju. 1941. u Glavnom ustaškom stanu obavlja važnu dužnost. 1942. zapovjednik Travničkog okružja. Obavještajni ustaški pukovnik. U svibnju 1945. zarobljen na Bleiburžkom polju i ubijen na Križnom putu.

Stanko LASIĆ Šimunov, maturant širokobriježke gimnazije, domobran, natporučnik

Rođen 16. IV. 1921. u Uzarićima. Nakon velike mature, javlja se u častničku školu. Bio je nadporučnik i borio se kao hrabar i uzoran zapovjednik u Bosni. Poginuo je u borbi s partizanima 1943. u okolici Banjaluke.

Bozo MANDIĆ Andrijin, student prava, ustaški satnik, vođa križara

Rođen 14. XI. 1921. u Lisama, kao sveučilištarac javlja se u častničku školu. Postigao čin častnika i iz Vražje divizije prešao u Ustašku vojnicu. Nije se predao partizanima, nego je pobjegao u šumu i nastavio borbu kao križar. Osnovao je u Vranu planini Prvi križarski hercegovački zdrug. Poginuo kao vođa križara.

Jozo MANDIĆ Marin, srednjoškolac, ustaški zastavnik

Rođen 10. II. 1926. u Širokom Brijegu. Nakon završene srednje škole u Zagrebu, završava častničku školu i dobiva čin zastavnika. Borio se protiv partizana sve do sloma NDH. Zarobljen na Bleiburžkom polju i ubijen na nepoznatom mjestu.

Jure MANDIĆ, gimnazijalac, činovnik, ustaški zastavnik

Rođen 1920. u Širokom Brijegu. U VII. razredu prekinuo gimnaziju i zaposlio se u boksitnim rudnicima Crne Lokve. Zatim završio častničku školu i dobio čin zastavnika. Služio je u pukovniji generala Franje Šimića. Ubili su ga talijanski častnici u Vrgorcu, kada je pročitao zapovijed, da Talijani moraju položiti oružje.

Vladimir MANDIĆ Draganov, student Pravnog fakulteta u Zagrebu, satnik

Rođen 14. X. 1921. u Širokom Brijegu. Kao sveučilištarac javlja se 1941. u hrvatsku vojsku, završava častničku školu i bori se protiv partizana sve do sloma NDH. Bio je satnik. Ubili su ga partizani, prema kazivanju preživjelih, na crti Bleiburg - Maribor.

Zlatko MANDIĆ Ivanov, student Više poštanske škole, ustaški častnik

Rođen 1923. u Lisama. Godine 1941. javlja se u Ustašku vojnicu i završava častničku školu. Bio je zapovjednik jedne ustaške postrojbe. U svibnju 1945. zarobljen na Bleiburžkom polju. Nije htio skinuti častničke znakove pred partizanima. Partizani su ga ubili.

Mirko MATIJEVIĆ Jurin, profesor klasičnih jezika, ravnatelj Hrvatske drž. tiskare

Rođen 6. IV. 1910. u Mokrome. Bio profesor gimnazije u Somboru. 1941. prelazi u Zagreb i stavlja se na raspolaganje hrvatskoj vlasti. Radio je u Ministarstvu bogoštovlja i nastave u Zagrebu, a zatim je ubrzo imenovan ravnateljem Hrvatske tiskare u Zagrebu, na kojoj je dužnosti ostao sve do sloma NDH. U svibnju 1945. povlačio se s hrvatskom vojskom prema austrijskoj granici. Posljednji put viđen u Sloveniji, i tu mu se gubi svaki trag.

Mile NAKIĆ, maturant širokobriježke gimnazije, nadporučnik

Rođen 9. IX. 1921. u Uzmarićima. Nakon položene velike mature, javlja se u Legiju hrvatskih častnika. Imao je čin nadporučnika. Borio se protiv partizana sve do sloma NDH. Zarobljen na Bleiburžkom polju i ubijen na nepoznatom mjestu u svibnju 1945.

Bozo NALETILIĆ Grgin, ustaški emigrant - častnik

Rođen 13. II. 1906. u Lisama. Godine 1932. odlazi na rad u Belgiju pod tuđim imenom i ubrzo se uključuje u ustašku organizaciju. Kada je proglašena NDH, dolazi sa svojom obitelji u Zagreb. Kao častnik vršio je razne dužnosti, a jedno vrijeme bio je zapovjednik straže u Kupincu, gdje je bio interniran Vlatko Maček. U svibnju 1945. zarobili ga u Bleiburgu Englezi, koji ga izručuju Titovim partizanima. Na Križnom putu stiže u Zagreb i završava u zatvoru Nova Ves, Savska cesta i Kanal. Partizani su ga strijeljali.

Ivan Ivša NALETILIĆ, maturant Franjevačke klasične gimnazije široki Brijeg

Rođen 16. II. 1922. u Oklajima. Kao maturant javlja se 1941. u Ustašku vojnicu. Odmah odlazi kao dobrovoljac u borbu protiv četničkih koljača, koji su navalili na hrvatsko stanovništvo u Bosni. U srpnju 1941. Ivša je poginuo u borbi u okolici Drvara.

Jure Jurce NALETILIĆ, ustaški povjerenik za obćinu Široki Brijeg

Rođen 11. IX. 1912. u Širokom Brijegu. U V. razredu prekinuo gimnaziju i radio kao upravni činovnik u obćini široki Brijeg. Još kao gimnazijalac stupio u ustašku organizaciju. Bio je ustaški tabornik. Sudjelovao u obrani Širokog Brijega. U svibnju 1945. zarobljen na Bleiburžkom polju i sproveden u mostarski zatvor Ćelovinu. Vojni sud XXIX divizije osudio ga na smrt. Kazna je izvršena.

Pero NALETILIĆ Ivanov, student Šumarskog fakulteta u Zagrebu

Rođen 17. IV. 1924. u Širokom Brijegu. Bio je redoviti student i nije služio vojsku niti je bio angažiran u politici. Povlačio se s hrvatskom vojskom. Posljednji je put viđen u Sloveniji i tu mu se gubi svaki trag. Ubili su ga partizani kao pravednika i hrvatskog intelektualca.

Stipe NALETILIĆ, maturant širokobriježke gimnazije, domobran

Rođen 26. XII. 1914. u Širokom Brijegu. Nakon položene mature, radio kao trgovac u svoga strica. 1941. javlja se dobrovoljno u hrvatsko domobranstvo i bori se protiv četnika i partizana sve do sloma NDH. Zarobljen u Bleiburgu i ubijen negdje na Križnom putu.

Benedikt - Benko PENAVIĆ, gimnazijalac, ustaški častnik i križar

Rođen 7. VII. 1926. u Mokrome. Nakon završenog petog razreda širokobriježke gimnazije 1941/42. izključen iz gimnazije zbog pretjeranog hrvatskog nacionalizma. Godine 1945. položio veliku maturu na Drugoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. Sudjelovao u obrani Širokog Brijega i nakon pada povlači se prema Zapadu. Zarobljen u okolici Bleiburga i u koloni smrti došao do Sarajeva.

Konstantin Kruno PENAVIĆ Perin, student Pravnog fakulteta u Zagrebu, dom. poručnik

Rođen 14. II. 1922. u Širokom Brijegu. Kao sveučilištarac javlja se 1941. u hrvatsku vojsku. Završio častničku domobransku školu i postigao čin poručnika. Kada su partizani napadali Vrgorac i Makarsku, domobranska vojska bila je razbijena i poručnik Penavić sklonio se u jednu pećinu. Našla ga je slučajno jedna čobanica, ali sve je bilo kasno. Umro je od gladi i žeđi. I njegov brat Zlatko, student agronomije, ubijen je u Bleiburgu.

Mate PENAVIĆ Marijanov, student Pravnog fakulteta u Zagrebu, častnik

Rođen 8. VII. 1918. u Mokrome. Napustio studij teologije i studirao pravo. Promicao sa svojim bratom Tomicom misao hrvatske samobitnosti i hrvatski nacionalizam. Kao sveučilištarac javio se u hrvatsku vojsku. Službovao koa administrativac u Zagrebu i Đakovu. Zarobljen u Bleiburgu u svibnju 1945. Ubijen na nepoznatom mjestu.

Toma Tomica PENAVIĆ Marijanov, profesor, ustaški dužnostnik i pjesnik

Rođen 17. II. 1921. u Mokrome. Završio Filozofski fakultet u Zagrebu. Ustaški dužnostnik u Glavnom ustaškom stanu. Sa svojim bratom Matom među prvima promicao hrvatsku državnu ideju Ante Starčevića. Bavio se pjesničkim i književnim radom. U svibnju 1945. povlačio se prema Zapadu. Ništa se ne zna o daljnjoj njegovoj sudbini.

Zlatko PENAVIĆ Perin, student agronomije u Zagrebu, ustaški častnik - satnik

Rođen 2. X. 1919. u Širokom Brijegu, kao sveučilištarac javlja se u Ustašku vojnicu, u kojoj se nalazi sve do sloma NDH. Zarobljen na Bleiburžkom polju i ubijen negdje na Križnom putu.

Dr Stanko PINJUH Nikolin, liječnik, ustaški pukovnik PTŽ

Rođen 8. VIII. 1895. u Čerigaju. Završio studij medicine i bio liječnik u Velikom Trgovišću. Godine 1941. pozvan kao liječnik u domobranstvo, ali ubrzo prelazi u Poglavnikov tjelesni zdrug, u kojemu je obnašao dužnost člana liječničke komisije za prijem novaka u Ustašku vojnicu. Povlačio se u svibnju 1945. i na Križnom putu došao u Zagreb. Okružni sud u Zagrebu osudio ga na smrt strijeljanjem 21. veljače 1946. Kazna je izvršena.

Frane PRIMORAC Ivkin, nesvršeni bogoslov, ustaški pukovnik

Rođen 4.1.1909. u Uzarićima. Napustio bogosloviju, osnovao obitelj i živio kod kuće. Nije dugo imao nikakva zaposlenja i živio je težko. Godine 1941. organizira obranu od četničkih koljača. Zatim odlazi u Ustašku vojnicu. Izticao se kao hrabar i pravedan zapovjednik I. obranbenog zdruga u Travniku. U svibnju 1945. zarobili su ga Englezi i zručili partizansko - četničkim koljačima, koji su ga strašno mučili u jednoj seoskoj kući, a zatim ga na zvjerski način ubili, iako on kao častnik nije nikoga dao ubiti bez suda.

Ivan SLIŠKOVIĆ Augustinov, student agronomije u Zagrebu, nadporučnik

Rođen 20. II. 1921. u Trnu. 1941. kao sveučilištarac javlja se u hrvatsku vojsku. Vojnu izobrazbu završio u Stochrau i dobio čin nadporučnika. Iz njemačke vojske prešao u Ustašku vojnicu i borio se u Bosni do sloma NDH. U svibnju 1945. ubijen u okolici Maribora.

Jozo SLIŠKOVIĆ - Crni Perin, član ustaške organizacije, činovnik Duhanske stanice

Rođen 1906. u Širokom Brijegu. U VI razredu prekinuo gimnaziju i zaposlio se kao činovnik u Duhansku stanicu Široki Brijeg. Rano je položio ustašku prisegu. Obnaša važne dužnosti za vrijeme NDH. Pobjegao iz kolone smrti negdje oko Sarajeva i otišao u šumu kao križar. Ubili su ga Udbaši 1947. na Čvrsnici planini.

Ivan SOPTA (Softa) Ivanov, radnik - književnik, dužnostnik u Glavnom ustaškom stanu

Rođen 31. VIII. 1906. u Rasnu. Godine 1926. napušta Hercegovinu i odlazi na rad u Slavoniju. Radio šest godina na ciglani u Vinkovcima i ostao bez posla. Kao nezaposleni radnik napisao roman na cesti, Zagreb, 1934. Bio socijalist, ali 1941. opredijelio se za Nezavisnu Državu Hrvatsku. Bio ratni izvjestitelj s Drine. Povlačio se u svibnju 1945., pošto je zapalio svoje rukopise. Ubijen je na Križnom putu, a posmrtno su ga u Zagrebu osudili na smrt kao ustaškog ideologa. Njegov roman "Dani jada i glada" prvi je roman o zapadnoj Hercegovini. Rehabilitiran je kao književnik i dobit će svoje mjesto u hrvatskoj književnosti.

Josip STOJČIĆ Jakovljev, absolvent medicine, nediplomirani vojni liječnik

Rođen 1920. u Domanovićima. Proveo djetinjstvo i mladost na Širokom Brijegu. Sa svojim bratom Ljubom pripadao prvoj skupini nacionaliteta u Širokom Brijegu. Služio u hrvatskoj vojsci kao liječnik. Povlačio se u svibnju 1945. i zarobljen u Sloveniji. Posljednji put viđen u Mariboru i tu mu se gubi daljnji trag. Bio je častnik i ubijen je vjerojatno oko Maribora.

Ljubo STOJČIĆ Jakovljev, student Rudarskog fakulteta u Zagrebu i Beču.

Rođen 1922. u Domanovićima. Prekinuo rudarski studij i otišao braniti domovinu. Bio je častnik - satnik. Povlačio se s hrvatskom vojskom u svibnju 1945. i zarobljen u Sloveniji. Posljednji put viđen u Mariboru. Predpostavlja se, da je ubijen zajedno sa svojim bratom Josipom.

Ante ŠARAVANJA Andrijin, liječnik - častnik Poglavnikove tjelesne bojne

Rođen 1915. u Chicagu, u širokobriježkoj izseljeničkoj obitelji, koja se 1925. vratila u Hercegovinu. To je obitelj, koja je sve žrtvovala za Nezavisnu Državu Hrvatsku. Ante je diplomirao na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1943. Bio je liječnik u Poglavnikovu tjelesnom zdrugu sve do sloma NDH. Zarobljen je na Bleiburžkom polju i ubijen na Križnom putu. Njegov otac Andrija izgubio je tri sina u borbi za hrvatsku državu.

Ivan ŠARAVANJA - "Djani" Andrijin, gimnazijalac, ustaški častnik

Rođen 1922. u Chicagu, došao s roditeljima u Široki Brijeg kada su mu bile tri godine. Bio činovnik Duhanske stanice na Širokom Brijegu. Još kao širokobriježki intelektualac uključio se u ustašku organizaciju. Godine 1942. odlazi u Ustašku vojnicu u kojoj ostaje do svibnja 1945, Bio je častnik i vršio odgovorne dužnosti. Zarobljen je na Bleiburžkom polju i ubijen negdje na Križnom putu.

Ivan ŠARAVANJA Antin, gimnazijalac, obćinski bilježnik na Širokom Brijegu

Rođen 27. XII. 1903. u Gornjem Crncu. Bio bilježnik obćine i odpušten iz službe za vrijeme stare Jugoslavije. Godine 1940. uključio se u ustašku organizaciju. Za vrijeme NDH bio obćinski bilježnik u Bijelom Polju kod Mostara. U svibnju 1945. povlačio se s hrvatskom vojskom i zarobljen u Bleiburgu, gdje mu se gubi svaki trag.

Marko ŠARAVANJA - "Majki", gimnazijalac - maturant, ustaški zastavnik

Rođen 1924. u Chicagu u izseljeničkoj obitelji Andrije Šaravanje, rodom iz Gornjeg Crnca. Kao gimnazijalac stupio u ustašku organizaciju. Početkom 1944. javlja se da brani domovinu. Završio častničku školu u Stochrau u Austriji i dobio čin zastavnika. U svibnju 1945. zarobljen u Bleiburgu i ubijen negdje na Križnom putu.

Karlo ŠUŠAK Perin, inženjer agronomije, upravnik Duhanske stanice Čapljina - častnik

Rođen 10. IX. 1919. u Mokrome. Godine 1940. završio agronomiju. Dobrovoljno otišao u hrvatsku vojsku, u kojoj je služio kao častnik do sloma NDH. Povlačio se s hrvatskom vojskom u svibnju 1945. Posljednji put vidjeli su ga poznanici u Zagrebu.

Stanko ŠUŠAK Perin, maturant širokobriježke gimnazije, poštanski činovnik - domobran

Rođen 17. XI. 1915. u Mokrome. Nakon velike mature, poštanski činovnik u Mostaru. Od **1941.** do 1945. borio se protiv četnika i partizana kao hrvatski domobran. Zarobljen u svibnju 1945. u Bleiburgu i ubijen negdje na Križnom putu.

Karlo ZADRO Božin, student Pravnog fakulteta u Zagrebu, ustaški bojnik

Rođen 1919. u Donjim Mamićima. Otac mu je umro u Zenici kao politički zatvorenik. Godine 1941. javlja se u Ustašku vojnicu, jer je ranije kao sveučilištarac stupio u ustašku organizaciju. Nakon vojničke izobrazbe, bio zapovjednik ustaške postrojbe i sudjelovao u borbama sve do sloma NDH. Bio je ustaški bojnik. Prema kazivanju preživjelih zarobljenika, partizani su Karla Zadru ubili u okolici Siska.

Ivan ZOVKO Marjanov, ustaški stožernik u Mostaru, činovnik Duhanske stanice

Rano je stupio u ustašku organizaciju i položio prisegu. Okupljao je oko sebe srednjoškolce i studente i na njih prenosio ustaške ideje i o borbi za hrvatsku državu. Povlačio se u svibnju 1945. i zarobljen u Bleiburgu. Zagrebački vojni sud osudio ga 1945. nasmrt vješanjem. Kazna je izvršena.

Mario Bilić

I POKOSI BOG ZEMLJU HRVATSKU

Zlo sam od majke Tame i oca Sotone;
u dobru zavidan - u jadu providan.
Moja bojale krvava, a metal olovo.
Moj prostor je bezdan,
sadašnjost - nesreća,
budućnost - nepovrat.
Zovu me još i Ubojstvo
jer zavodim duše - one prodane.
A njih je najviše; i njih je najlakše...
Moj san je nestanak: uma i razbora,
duha i ljubavi!

Ako me želite, tu sam, u vama, spreman.
Samo tiho, da Bog ne čuje...

Bijaše zemlja i u njoj narod;
bijaše rat i u ratu država.
Državi u ratu presudi nož, a nožu vrijeme...

Danas ne govore imena ni godišta.
Tišina govori.
Čovjek je danas kost koja odolijeva vremenu.
I ništa do li kost zemljom, kao suhim zlatom, posuta.

Jedno su danas mitra i ahmedija;
oči kose i široke: jednako krvave na dlanu,
ko na jasnom danu.
I mrak je danas jedno: koji vas proždrije
i rasprši i... zaboli u duši.
A zemlja je laka svakom koji počiva i sniva...
I kost je laka: pravedna i kriva.

Samo jedno nije lako i samo jedno nije jedno:
oprost kao dažd iz tmastih nebesa:
oćutjet miris kadulje, vrijesa iz vaših tjelesa!
Samo je jedna ljubav i nijedna više:
kad nam oprost iz rana soči,
da nam usneni dušu i zaklopi oči;
da osvetu zbriše!

I pokosi Bog njivu Hrvatsku kosom krvavom.
I pokupi Bog žito košeno te ga spremi u žitnicu.
Iz pšenice isklija oprost, a iz kukolja mržnja.
Tko isklija oprostom, bi mu oprošteno;
tko izbi mržnjom, i danas mrzi...

BIO SAM TAJNIK VLČ. BOŽIDARA BRALE (II)

Piše:
Zvonimir DUSPER

Povjerenik, vič. Bralo, osim tekućih poslova, svakodnevno je primao različita izaslanstva iz svih dijelova BiH, ponajviše iz Sarajeva i okolice. Krajem svibnja 1941. primio je veće izaslanstvo uglednih sarajevskih Srba. Bilo je tu više od dvadeset osoba. Među njima su bili dr. Vidović, dr. Jovanović, Bajčetić, poznati gospodarstvenici Prnjatović, Kusić i Torbica. Za njih je bilo rezervirano čitavo prijepodne. Sastanku, koji je počeo u 8 sati ujutro, bio je nazočan i ravnatelj željeznica, kasniji ministar Ante Vokić, vojni zapovjednik Jure Francetić i još dvojica predstavnika redarstva, kojima sam zaboravio prezime.

Tada sam prvi put vidio Francetića, staložena, ponosita i kulturnog častnika, koji je na me ostavio dubok dojam.

Odmah na početku, vič. Bralo je pozdravio sve nazočne i, predstavivši svakoga ponaosob, pozvao je članove izaslanstva, da slobodno iznesu sve pritužbe ili prijedloge koje imaju.

Riječ je uzeo dr. Vidović. Uz niz manjih težkoća, iztaknuo je kako je najkrupniji problem organizacija odlazka većeg broja Srba, koji su predhodnih godina došli uglavnom poslom u Sarajevo i BiH, a sada, nakon uzpostave hrvatske države, žele se vratiti svojim kućama, u Srbiju. Radi se o profesorima, učiteljima, sudcima te višim državnim službenicima.

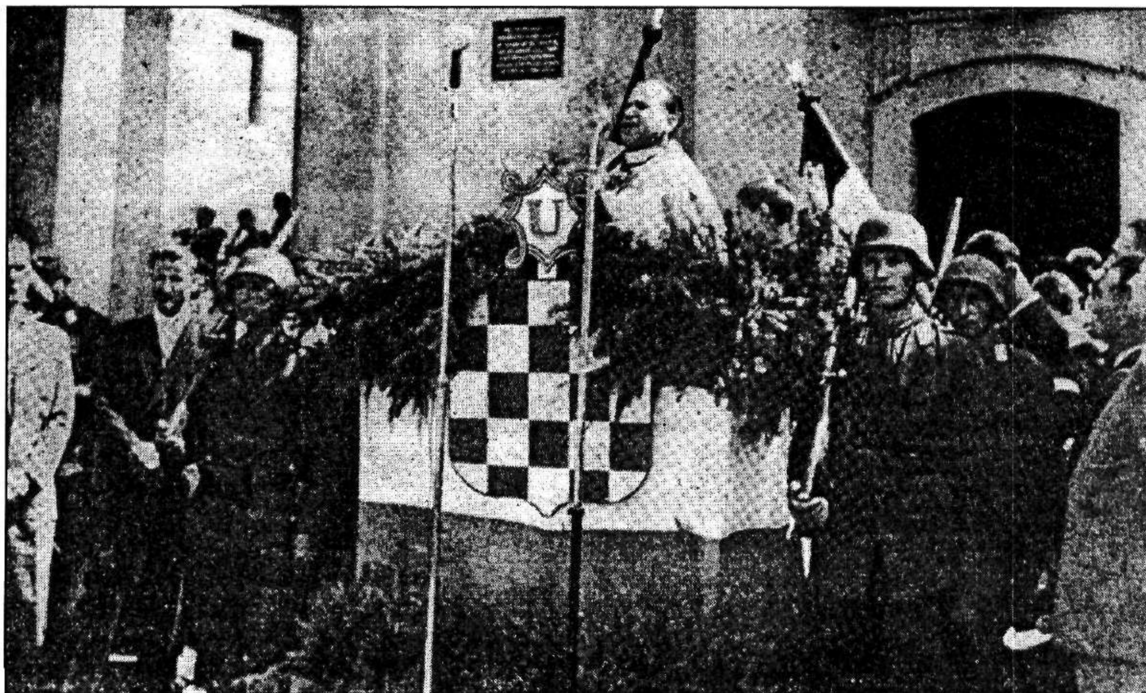
Budući su oni sustavno i planski naseljavani u BiH predhodnih godina, gdje su uglavnom imali i svu vlast u rukama, neki su se od njih zamjerili lokalnom pučanstvu, pa sad žele izbjeći represalije i vratiti se tamo, od kuda su i došli.

Riječ je, iztiče dr. Vidović, o 15 do 18 tisuća obitelji u čitavoj BiH.

Nakon odulje razprave, vič. Bralo je izjavio kako se svim Srbima, koji se žele vratiti u Srbiju (a bilo je i nešto Crnogoraca), jamči podpuna sigurnost povratka, uz dopuštenje neograničena odvoza pokretnina i bezplatan prijevoz vlakom do Zemuna odnosno Višegrada, sve uz vojnu i redarstvenu pratnju. Nekretnine, pak, mogu prodati, te novac bez ograničenja ponijeti.

Potom je priređena skromna zakuska, a za to je vrijeme pripremljen pisani dokument, koji su podpisali povjerenik i sve osobe, koje su dobile zaduženja. Dobro se sjećam, kako su nazočni predstavnici Srba bili veseli, a jedan je stariji gospodin izjavio, da tako zakonito i djelotvorno nije postupala ni stara Austro-Ugarska.

U velikoj je mjeri akcija uspješno i okončana već do 25. srpnja. Osim doseljenih Srba, u Srbiju je otišao i manji broj imućnijih starosjeditelja. Ogorčenje među protivnicima hrvatske države bijaše veliko, jer su ti krugovi računali, da će hrvatske vlasti pokrenuti represivni mehanizam, te tako razbuditi nezadovoljstvo i posredno pomoći četničke odmetnike.

Vič. Božidar Bralo na skupštini u Zemunu, 12. srpnja 1942.

Za provedbu ovog podhvata, zadužena su gg. Vokić, Francetić i dva nazočna predstavnika redarstva, dok je tajničtvo povjerenstva dobilo zadaću, osigurati potrebne dokumente svima, koji se odluče na napuštanje BiH. Sve ovo treba izvesti u roku od 60 dana, tj. do kraja srpnja 1941. Izkrsnu li kakvi problemi, zaključio je vič. Bralo, molim da me osobno izvijestite.

Vič. Bralo pružao je veliku pomoć Židovima, koji su bili izvrgnuti progonima njemačkih nacista. Bralo je još od prije rata bio poznat kao protivnik bezbožnog nacizma, kojega je u mnogim propovijedima otvoreno napadao. Tražeći pomoć i propustnice, Židovi su k njemu dolazili krišom i pojedinačno. Nu, jedne se prigode susreo sa skupinom od dvadesetak sarajevskih Židova u podrumskim prostorijama "Napredka". Bio sam na-

zočan tom susretu, te se dobro sjećam uglednih i imućnih sarajevskih Židova, Gaona, Tolentina, Martona, dr. Altarca i drugih.

Rekao im je da hrvatske vlasti ni politički ni vojnički nisu dovoljno jake, da bi spriječile nacističke progone Židova, pa je stoga najbolje da napuste njemačko posadno područje. Preporučio im je da osobnim vozilima krenu prema Mostaru i dalje, do Dubrovnika. On će se pobrinuti za propustnice, a Francetić će osigurati manju i diskretnu vojničku zaštitu. Izgleda, da su se tako mnogi sarajevski Židovi spasili.

Negdje polovicom lipnja 1941. godine, vič. mi je Bralo kazao da mu sutra dolaze "crveni". Primio je desetak ljudi poznatih po svojoj komunističkoj orijentaciji. Bili su to Rato Dugonjić, braća Cvitković, Anđelko Tvrtković, Veso Jovanović, Moša Altarac, Stevo Stanivuković i još trojica, imena kojih se ne sjećam.

Dugonjić je bio glavni tajnik komunističke stranke u BiH. Dobro je igrao nogomet, a iz srpskoga kluba "Slavija" prešao je u hrvatski "SAŠK", kako bi širio komunističke ideje i u klubu osnovao partijsku ćeliju. U tomu ipak nije imao uspjeha. Dugo su ostali razgovarati, a na kraju razgovora vič. Bralo dao im je propustnice za kretanje po cijeloj BiH. Hitler još nije bio napao SSSR, pa se ni komunisti još nisu bili odmetnuli u šumu. Iako je bio izrazito protivan komunističkoj ideologiji, povjerenik je i na ovaj način htio pokazati, da su svi građani, koji oružjem ne ustaju protiv hrvatske države, posve ravnopravni.

Rad u povjerenstvu bio je vrlo dinamičan, a vič. Bralo često je putovao. Bio je odličan vozač, pa je nerijetko automobilom išao na različite priredbe. Jednom je na mjesec zrakoplovom putovao u Zagreb, gdje je Poglavniku podnosio izvješće o prilikama u BiH.

Dobro se sjećam putovanja u Livno, kamo sam išao s vič. Bralom. Dočekalo nas je množtvo, predvođeno gradonačelnikom Markom Šakićem, bivšim upravnim službenikom. Poznavao sam ga iz doba moga službovanja u Drinskoj banovini, pa sam mu, znajući da je Hrvat i da su Hrvati prije bili zapostavljani, obećao da ću povjerenika pokušati nagovoriti da ga imenuje kotarskim predstojnikom. Vič. Bralo prihvatio je moj prijedlog i Šakić je imenovan predstojnikom.

ILEGALNI "SABOR HDPZ-a" U ZADRU!

Upozoravamo bivše hrvatske političke uznike, da tzv. Sabor HDPZ-a u Zadru, 28. rujna 1997. organizira tzv. Poticajni odbor, skupa s Đurom Pericom, Zvonimirom Šekulinom, ibeovcima itd. Riječ je o ilegalnom Saboru. Stoga - ne nasjedajmo njihovim pozivima. Obći i redoviti Sabor Hrvatskog društva političkih zatvorenika bit će održan u Zagrebu, sredinom studenoga 1997.

Prigodom posjeta Livnu, ručali smo u franjevačkom samostanu. Poslije ručka povjerenik i gvardijan su se povukli razgovarati, ali, nakon petnaestak minuta, pozvaše i mene. Zatekoh tamo još dva franjevca i jednog civila. Bralo me predstavi riječima: "Evo krivca!". Ovi su se, naime, tužili na imenovanje Šakićevo, jer da se ne radi o pouzdanu čovjeku. Najoštriji protiv Šakića bijaše taj civil, ing. Kutleša. Kako su ga i franjevci podupirali, navodeći primjere loša Šakićeva ponašanja, vič. Bralo obeća da će ga smijeniti.

Desetak dana kasnije, Šakić se pojavi kod nas u Sarajevu. Nije bio najavljen, pa nisam mogao udovoljiti njegovu zahtjevu da ga povjerenik primi. Otišao je bijesan i bez pozdrava. Bio je ljut što je izgubio mjesto kotarskog predstojnika i premješten u kotarsku službu u Visokom. Ustanovilo se da su kritike na njegov račun bile točne: par mjeseci nakon odlaska u Visoko, Šakić se odmetnuo u partizane.

Kad je Sarajevo palo, 1945., pojavio se kao "svjedok", tvrdeći lažno da je spomenute prigode vič. Bralo u Livno došao u ustaškoj odori i s puškom preko ramena, te da je huškao narod na Srbe. Ništa od toga nije istina. Povjerenik vič. Bralo nikad nije obukao ustašku odoru, a kamoli njemačku (jer i to su mu podmetali!). Nikad nije nosio ni samokresa, a još manje puške. Nikad nije nagovarao na zlo, a kamoli ga sam činio. Uostalom, ima još puno živih svjedoka, koji mogu potvrditi da je činio sve da se zaštiti i pravoslavni živalj, pa je posve absurdno kad ga se tereti, da je organizirao nasilne vjerske prelazke, a još gore, da je osobno predvodio zločinstva.

I mene je taj Šakić težko teretio, a vrijedi spomenuti, ta je osoba uskoro postala republičkim ministrom prosvjete!

Povodom obljetnice njegove mučeničke smrti, predajem javnosti ove fragmente mojih uspomena na hrvatskoga velikana, vič. Božidara Bralu, sve u nadi da ću doživjeti dan, kad će se utvrditi mjesto gdje je pokopan. On nesumnjivo spada u one, koji su zaslužili spomenik trajniji od mjedi.

Hrvatska knjiga mrtvih

NOVI VELIKOSRBSKI MEMORANDUM NAZVAN DEKLARACIJA (2)

Srbska pravoslavna crkva tvorac ideje o Velikoj Srbiji

Piše: **Mato MARČINKO**

U Bijeljinu, nakon što su u tom gradu srbski teritorijalci pod vodstvom zloglasnoga Arkana poklali množtvo bijeljinjskih Muslimana, dolazi Biljana Plavšić. Među onima koji ju dočekaše nalazio se i **vladika Kakavenda.** Na dočeku je i **Goran Hadžić.** O susretu između Plavšićke i Arkana novinar "Slobodne Bosne" Sejo Omeragić piše: "Tu u parku, uz osiguranje, razgovaraju **Biljana Plavšić** i generali (JNA) **Praščević** i **Janković** s **Arkanom.** Biljana Plavšić moli Arkana da sada armija preuzme grad. **'Ne dolazi u obzir',** govori samozvani general, **'prvo da ovo ovdje počistim, pa da onda idemo na Bosanski Brod...' Biljana Plavšić** u međuvremenu daje intervju za Ekspres politiku i zahvaljuje se Arkanu na intervenciji. Srdačno ga ljubi na odlasku. Nije moguće, pomišljam, da nije ništa vidjela? Nije ništa čula? Ni u šta nije posumnjala. Ništa!" **(Nedjeljna Dalmacija,** broj 1093., Split, 9. travnja 1992., str. 9.).

Dok ovo pišem (7. srpnja 1997.), Biljana Plavšić je još uvijek predsjednica Republike Srbske, koju štite vojnici NATO-a. Arkan svoj krvavi trag nije ostavio samo u Bijeljini, nego i u hrvatskomu Podunavlju. Za sve te "zasluge za srbstvo" svečano ga je na Kosovu Polju blagoslovio Njegova Svetost patrijarh srbski gospodin Pavle. Međunarodni kriminalac Arkan je kao zapovjednik Srbske dobrovoljačke garde za beogradske novine **Borba** svečano izjavio kako on i njegovi gardisti "u prvom redu poštuju predsjednika Srbije, Skupštinu Srbije, Vladu Srbije, te **održavaju fini kontakt s patrijarhom Pavlom i vladikama"** (istaknuo M. **M.)** ... **(Glasnik,** Zagreb, 6. travnja 1992., broj 100., str. 26.).

U nedjelju 29. lipnja 1997. u Gradskom perivoju u Grazu (Austrija) završio je Drugi europski ekumenski susret pod naslovom "Pomirenje - dar Božji i izvor novog života", najveći ekumenski susret XX. stoljeća. Susret je priredilo Vijeće europskih biskupskih konferencija (CCEE) i Konferencija europskih Crkava (CEC) od 23. do 29. lipnja 1997. u austrijskom gradu Grazu i na njemu se okupilo više od sedamsto službenih predstavnika različitih kršćanskih Crkava i vjeroispovijesti te više od 10.000 drugih sudionika pridošlih iz četrdeset i tri europske zemlje.

Predstavnicima svih pozvanih kršćanskih Crkava i vjeroispovijesti dostavljen je nacrt završnoga dokumenta susreta. U tom se nacrtu govori o građanskom ratu na području bivše Jugoslavije (doslovno: "o starim kavernama koje su prokrvarile") i pokazuje se nerazumijevanje za pravo republika bivše SFRJ na samoopredjeljenje. U tekstu nacrta ni riječju se ne spominje, da su rat protiv Hrvatske i Bosne i Hercegovine pokrenuli beogradski velikosrbski ideolozi. O nacrtu dokumenta član predstavništva (delegacije) Hrvatske biskupske konferencije (HBK), dr. Antun Škvorčević (tadašnji tajnik vijeća za ekumenizam HBK, sada biskup novoutemeljene Požeške biskupije), očitovao se je ovako: "Dokument obiluje mnoštvom dragocjenih sadržaja o pomirenju, koji su od velikog značenja za stanje kod nas, ali bez razlikovanja agresora i žrtve nema pomirenja. Nema pomirenja ako se nepravda zaboravlja, ako se u ime pomirenja prešućuje istina o dogođenom. Dakako, pri svemu tome kršćani moraju biti većma okrenuti prema Isusu Kristu nego li prema svojoj naciji." ("Vjesnik", god. LVIII./br. 17844., Zagreb, 24. lipnja 1997., str. 1.).

Izmijenjeni tekst završnog dokumenta, koji su neposredno pred polazak u Graz primili članovi predstavništva HBK, ne govori više kao o prvoj inačici o "građanskom ratu na području bivše Jugoslavije". Međutim, on ni riječju ne spominje rat u Hrvatskoj i BiH. "U crkvenim krugovima u Hrvatskoj može se čuti mišljenje da je prvotna verzija dokumenta, kao i ova konačna zapravo ustupak austrijske ekumenske udruge **Pro Oriente** Srpskoj pravoslavnoj crkvi koju se željelo svakako imati na skupu u Grazu. No, taj kompromis dokazuje da europska kršćanska javnost nema dovoljno senzibiliteta za jedini rat koji se zbio u Europi nakon drugog svjetskog rata. Hrvatsko izaslanstvo očekuje u Grazu da će sudionici skupa, kao i europska javnost, pokazati više interesa za posljedice agresije na Hrvatsku." ("Vjesnik" od 24. lipnja 1997., str. 1.).

Kako je bilo na ekumenskom susretu u Grazu? "Što se tiče ekumenskih odnosa na tlu Hrvatske i Bosne i Hercegovine (što iz hrvatskog rakursa nije samo pasus deklaracija), s prvotnom verzijom deklaracije htjelo se agresiju na Republiku Hrvatsku proglasiti građanskim ratom, pa se od Hrvatske u nekim ekumenskim krugovima očekivalo veće ekumenske napore ne vodeći dovoljno računa o ratnim ranama Katoličke crkve u Hrvatskoj. Hrvatska je delegacija u Grazu, međutim, uspjela spriječiti kvalificiranje agresije na Republiku Hrvatsku "građanskim ratom" u tekstu završne deklaracije. No, i taj slučaj govori kakav je ekumenski senzibilitet spram zemlje i Crkve koji trpe posljedice jedinog rata u Europi poslije Drugog svjetskog rata. Zbog te epizode prije Graza, koja je bila mala stvar za velike europske crkve, ali velika za Crkvu u Hrvata, jasno je koliko će "kršćanske vizije pomirenja", jedna od važnijih poruka susreta, teško biti ostvarene." ("Vjesnik", god. LVIII./ br. 17851., Zagreb, 1. srpnja 1997., str. 4.).

Glas koncila (god. XXXVI., br. 27./1203., Zagreb, 6. srpnja 1997., str. 3.) izvješćuje, što su o ekumenskom susretu u Grazu rekli službeni predstavnici (delegati) HBK. Razpravljajući o službenim dokumentima ekumenskog susreta - temeljni teološki dokument, dokument o naputcima mjesnim Crkvama za ekumenski rad nakon susreta u Grazu, poruka susreta - predstavnici HBK su uočili, da je "predloženi temeljni dokument nepovijesni i da ostaje samo na načelnoj razini, pa je pripremljen prijedlog da se u dokument unese dio koji bi progovorio o ratu u Hrvatskoj i BiH." U dokumentu **Poruka** "nije bilo ni spomena o izbjeglicama (bjeguncima), pa je pripremljena intervencija koja bi tu problematiku i pravo na povratak kućama unijela u dokument." Dr. Antun Škvorčević je rekao: "Hrvatski su predstavnici ostavili traga u svim dokumentima, ali veći dio prijedloga neće ući u dokument jer je napisan vrlo občenito i u njemu se izbjegavaju bilo kakvi konkretni podaci. Hrvatski su delegati predlagali da se u dokumentu spomene rat u Hrvatskoj i BiH, jer je to jedini rat u Europi u zadnjih pedeset godina. Ono što nije ušlo u završne dokumente napisano je u dva 'manjinska mišljenja', koja će biti tiskana zajedno s ostalim dokumentima." Dr Katarina Kruhonja rekla je da su hrvatski predstavnici postigli puno u dokumentima, ali da misli "kako Europa nas zapravo osuđuje i rat smatra našom sramotom i želi da to i ostane, a sramota je zapravo i njezina." Prvi dokument sa skupa u Grazu nije primjereno opisivao rat u BiH i Hrvatskoj. "HBK je prva reagirala, a BiH dopunili su da su u BiH još gore pogažena ljudska prava. Više se spominje I. i II. svjetski rat, nego rat u BiH."

Član službenog predstavništva HBK, dr. Jure Zečević, docent pri katedri ekumenske teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, o skupu u Grazu o svom priobćenju za **Vjesnik** je rekao: "U prvom nacrtu dokumenta, primjerice, bili su poimence spomenuti narodi i države područja zahvaćenih ratom, ali na jedan za nas neprihvatljiv način, jer se govorilo o "građanskom ratu u bivšoj Jugoslaviji između Srba, Hrvata i Bosanaca:" Našom je intervencijom to uklonjeno. Mi smo također tražili da se kao "votum separatum" objavi puna verzija našeg prijedloga, u kojoj se poimence spominju Hrvatska i Bosna i Hercegovina. 'Strašni rat koji se uslijed (zbog) raspada komunizma i mnogonacionalnih država razbuktao na jugoistoku Europe iznenadio nas je i isprva nas ostavio zbunjenim. Prije svega u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Čečeniji vidljive su duboke ratne

rane koje sada u miru treba liječiti: razoreni gradovi i čitava područja, patnja velikog broja pučanstva, povratak stotina tisuća prognanika i izbjeglica (bjegunaca), uspostava međusobnog povjerenja.'" ("Vjesnik", god. LVIII./br. 17856., Zagreb, 6. srpnja 1997., str. 9.).

Tako Hrvatska i Hrvati, sa svim svojim stradanjima i patnjama koje im prouzročiše Srbi, uđoše u dokumente najvećeg europskog ekumenskog susreta XX. stoljeća kao "manjinsko mišljenje", "votum separatum" (odvojeno mišljenje). Sve to zbog toga, da se Srpska pravoslavna crkva može na ekumenskom susretu u Grazu pojaviti kao slavodobitnica, a ne kao pokajnica. Ona ista Srpska pravoslavna crkva (SPC) za koju Radovan Letković reče da je bila "dokazani poticatelj srbske agresije na Hrvatsku, da nikada nije osudila zločine počinjene u Hrvatskoj i kasnije u Bosni i Hercegovini, zločine koji su počeli upravo u Vukovaru" **(Hrvatsko slovo,** god. III./br. 115., Zagreb, 4. srpnja 1997., str. 6.). Ona Srbska pravoslavna crkva koje je većina svećenstva, kako reče američki znanstvenik i pisac Philip J. Cohen, u Drugom svjetskom ratu djelovala pronacistički aktivno ("Vjesnik", god. LVIII./br. 17856., Zagreb, 6. srpnja 1997., str. 5.).

Na pitanje, u čemu nalazi izvor duhovnih korijena velikosrbstva, publicistica prof. Ljubica Štefan - dobitnica najvećeg židovskog priznanja nežidovima "Medalje pravednika" - odgovara:

"- Znate, kada danas Šešelj priča o srpskoj granici na liniji Virovitica-Karlovac-Karlobag, tada je to još i skromno. Vuk Drašković jednom je rekao da bi Srbi mogli ići i dalje od Zagreba, ali neće. Odakle svima njima taj suludi san? Moram ovdje prenijeti rečenicu srbskog patrijarha Pavla, koji se obratio javnosti u povodu ujedinjenja Srbije i Crne Gore, što donosi **Politika** od 30.IV. i 1. i 2.V.1992., kojom je prilikom rekao i ovo: 'Kao patrijarh Srpske pravoslavne crkve u' - obratite pozornost na ovo - 'oblastima Pećke patrijaršije, uvek sam za jedinstvo našeg naroda u njegovim matičnim zemljama i krajinama.' Eto, o tome se radi. Postoji samo jedan srbski patrijarh i samo jedna patrijaršija - Pećka. Velika Srbija nadahnuta je dakle obuhvaćanjem Pećke patrijaršije. U zgradi patrijaršije u Beogradu na zidu u glavnom hodniku veliki je zemljovid Pećke patrijaršije. I svaki Srbin koji tamo uđe, a ulaz je u taj dio slobodan, vidi da taj zemljovid Pećke patrijaršije iz 1553., pod patrijarhom Makarijem Sokolovićem, koji je rođeni brat velikog vezira Mehmed-paše Sokolovića, obuhvaća sva područja na kojima su tada bili Turci ili do kojih su došli: Vojvodinu, Slavoniju, Bosnu, Dalmaciju zapadno od Nina, zapadno od Karlovca i Zagreba, zapadno od Varaždina, u Mađarsku do Budima, pa prema Temišvaru i natrag u Srbiju. Tri stotine godina trajala je ta suradnja s Turcima. Evo što piše Vaša Čubrilović, član **Mlade Bosne** i jedan od sudionika u atentatu na nadvojvodu Ferdinanda: **'Pećki patrijarh ima veliku vlast i duhovnu i političku. On uživa zaštitu turskih upravnih organa, ima oružanu pratnju janjičara i turske mu vlasti pomažu u sabiranju vjerskih prireza**[1] te da je **'Pecka patrijaršija'** nakon godine 1557., kada je dobila **'od Carigrada povlastice',** stjecala nove teritorije i tako proširena **'daleko je prelazila pod Turcima granice Patrijaršije iz doba** Nemanjića'. Taj citat imate u knjizi **Srbija i Albanci,** knjiga I. na str. 81. i 83. A na stranici 81. imate i citat iz Udžbenika za V. razred srbske pravoslavne bogoslovije, u kojemu se kaže i ovo: **'Mnogi naši manastiri sačuvali su i umnožili svoja imanja pod turskom vlašću.'** A to je i moglo biti kada **'za koju desetinu godina u drugoj polovini XVI veka',** kako kaže Čubrilović, **'ljudi iz iste kuće zauzimaju položaje visokih državnih funkcionara, a stoje na čelu crkve. Dok jedna grana bratstva Sokolovića, kao poturčenjaci, sede na najvišim položajima Turskog Carstva... dotle druga strana upravlja pravoslavnom crkvom na Balkanu...'** Eto, iz svega toga proizlazi: dokle su Srbi došli s Turcima, dotle sežu granice zamišljene Velike Srbije. **Stoga mislim da je ispravno upravo Srbsku pravoslavnu crkvu smatrati tvorcem ideje o Velikoj Srbiji** (iztaknuo M. M.). Pa ako je Nikolaj Velimirović godine 1935. naizgled pomirljivo rekao da mač ima pravo ići samo do granica otadžbine, to zapravo znači do Zagreba jer je za njih granica tu: Novi Zagreb je Srbija! Dotle to ide. Zato je i episkop Lukijan mogao doći još na vrela zgarišta u Dalj i blagosloviti temelj nove pravoslavne crkve. A danas neki dolaze amo iz Beograda i pričaju da ne znaju što se zapravo dogodilo, poput onih 'nezavisnih' novinara koji su usred Zagreba tvrdili da nisu znali što će se dogoditi. Rekla sam im tada da to nije istina jer su bacali cvijeće na tenkove koji su išli na Hrvatsku... **(Za Boga i Hrvatsku, Intervjui,** HKZ "MI", Zagreb, 1997., str. 191.-192. - Intervju je objavljen u: MI XVIII./1994., 6, ZBOR str. 6.-7.).

O Nikolaju Velimiroviću prof. Ljubica Štefan piše i ovo: "Rasizam je jedna od konstanti i svetosavlja, o čemu je javno govorio i pisao, poslije primanja odličja od Hitlera 1934. g. glavni ideolog srbskog svetosavskog (ne Kristova!) pravoslavlja episkop Nikolaj Velimirović, član Ljotićeve fašističke stranke **Zbor** još od 30-ih godina. Po njegovu mišljenju: da nije bilo svetog Save, ne bi, možda, ni Hitler znao što mu je činiti. Episkop, naime, 1935. drži predavanje, tiskano zatim u velikoj nakladi dva puta pod naslovom **Nacionalizam svetog Save,** gdje uči svoju pastvu: **'On (Hitler) je došao na ideju svetog Save i poduzeo posao koji priliči jedino svetitelju, geniju i heroju** (!)' (iztaknuo M. M.). A u povodu 550. obljetnice Kosovskog boja on u manastiru (!) Ravanica 1939. otvoreno uči rasizmu srpski narod: 'Mi smo djeca Božja, ljudi arijevske (!) rase kojoj je sudbina dodelila počasnu ulogu... da plemena slabije (!) rase i niže (!) vere ne bi...'[1]. - Otrovno sjeme rasizma koje je bacio (!) Nikolaj Velimirović, izklijalo je i brižno njegovano od strane mnogih i mnogih velikodostojnika i srpskih intelektualaca (čak pjesnika!) dalo je odavno i daje i danas smrtonosne plodove. Taj episkop svoje čudovišno antižidovstvo upućuje kao poruku srbskom narodu i cijeloj Europi čak i u svojim propovijedima iz 1944. godine (!) - u jeku Drugog svjetskog rata, kada je povijesti ostavio svojom rukom zapisane izjave slične ovoj: 'Židovi hoće i žele učiniti hrišćane bezvernim i stati im petom za vrat. Sva moderna gesla evropska sastavili su Židi, koji su Hrista raspeli: i demokratiju, i štrajkove, i socijalizam i ateizam, i toleranciju svih vera, i pacifizam i sveopštu revoluciju i kapitalizam i komunizam. Sve su to izumi Židova, odnosno oca njihova đavola (...) O tome treba da mislite, braćo Srbi.' - Ali, ništa od navedenog nije smetalo jednom srbskom Židovu, vrhovnom nadrabinu Jugoslavije Cadiku Danonu da, poslije stavljanja svojeg potpisa ispod nedavne **Deklaracije protiv genocida nad srbskim narodom,** početkom svibnja (1997.) za beogradski tjednik izjavi da svijet donosi nepovoljne odluke za Srbe zbog lažnih informacija, jer, veli on: 'Nisam osjetio da Srbi teže pripadnike drugih naroda držati u podređenom položaju.' Prespavao je i cijeli naš Domovinski rat?" ("Vijesnik", god. LVIII./br. 17852. str. 7. i br. 17853. str. 6., Zagreb, 2. i 3. srpnja 1997.).

Srbska pravoslavna crkva naziva se svetosavskom po Rastislavu (Rastku) Nemanjiću, koga Srbi zovu sveti Sava ("sveti Sava srpska slava"). Rastko bijaše najmlađi sin srbskog velikog župana Nemanje, osnivača vladarske kuće Nemanjića. Teološko znanje stekao je u pravoslavnim samostanima na Atosu, gdje je primio ime Sava. Vrativši se u Srbiju, najprije izmiri svoju braću Vukana i Stjepana. Vukan je naime, oslanjajući se na katoličku stranku, na neko vrijeme zbacio s prijestolja svog mlađeg brata velikog župana Stjepana. Zatim Sava pođe u manastir Studenicu (kasnije u Rašu i Žicu), gdje je počeo s ustrojstvom pravoslavne Crkve. Pošto Latini zavladaše Carigradom, Sava ode oko 1219. u Niceju i od bizantskog cara Teodora Laskarina isposluje da je Srbija, koja je do tada potpadala pod ohridskog nadbiskupa, dobila vlastitog nadbiskupa. Tako je Srbija dobila autokefalnu (samostalnu) Crkvu, a prvim njezinim nadbiskupom bijaše imenovan rečeni Sava Nemanjić. "Sava tjeraše bezobzirno sve grčke biskupe i svećenike iz Srbije i nadomjesti ih srpskima... On stvori i velebnu osnovu za ustrojstvo srpsko-pravoslavne autokefalne Crkve i podieli državu svoga brata u devet biskupija, a **dvjema od njih, u Stonu i Dabru, namieni očito zadatak, da prošire pravoslavlje još više prema zapadu i sjeveru** (iztaknuo M. M.)... ova je Savina veličanstvena osnova kasnije nakon više stoljeća sama od sebe ispunila namijenjeni joj zadatak... **Sv. Sava stvorio je i organizirao srbsko-grkoistočnu Crkvu, a stvorio ju je tako, da je uvijek morala stajati u službi srpskog naroda i srpske države...** (L. V. Sudland, **Južnoslavensko pitanje,** Zagreb-Varaždin, 1943., str. 55.-56.). Sava Nemanjić je dakle začetnik i tvorac ustrojstva širenja srbskog pravoslavlja u hrvatske zemlje, a time i proširbe srbstva odnosno svesrbstva i velikosrbstva.

(Nastavlja se)

Ja tako mislim

HAAG

Piše:
Slavko MEŠTROVIĆ

U svome glasilu mi smo se već nekoliko puta doticali teme Haaga, ali se unatoč tome nameće potreba i ponovo o njoj pisati, jer ona postaje sve aktualnija i aktualnija. Dapače, u nadolazećem vremenu ona će biti još aktualnija.

Kako god mi okrenemo, i sud i suđenja u Haagu su politička suđenja, pa su i radi toga nezaobilazna tema i predmet interesiranja nas bivših političkih osuđenika.

Naravno, ne može se vući istoznačnica između naših političkih suđenja i suđenja u Haagu, ali im je, ipak, makar jedna sastavnica - sastavnica da su politička suđenja - istovjetna. Znam, mnogi se s ovom konstatacijom, konstatacijom da su i sud i suđenja u Haagu političke naravi ne će složiti, već će ih, naprosto, smatrati samo suđenjima za ratne zločine, ali, i unatoč tome ova suđenja nisu samo suđenja ratnim zločinima, već su i politička suđenja. Zašto? Zato što će suđenja u Haagu biti suđenja mnogima, da ne kažem masovna, ali svi optuženi nikako ne bi trebali biti u istome položaju, jer su ih i različite prilike dovele tamo.

Osnovna podjela bi, uvjetno rečeno, trebala biti na dvije skupine: na one koji nikako nisu krivi ni odgovorni i na one koji to na bilo koji način jesu, s time da bi ova druga skupina trebala biti raščlanjena na još nekoliko podskupina i specifično na svakoga pojedinca.

Prvu skupinu će sigurno činiti oni koji su nevini, a na suđenju će se naći previdom, nehajnom ili namjerno krivom insinuacijom, ili račundžijskim interesima "velikih", dakle, onih koji su taj, prije svega, politički sud, i iz istih razloga, i utemeljili. S ovom skupinom je, što se pravde tiče, situacija kristalno čista, makar će oni svoju nevinost, na žalost, teško ili nikako dokazati (ako to ne bude interes drugih!). Jer, pravo i pravda protkani su interesima, opet na žalost, nisu uvijek istoznačnice.

U ovoj drugoj, uvjetno nazvanoj skupini, raščlambu će biti puno kompliciranije napraviti. Kao prvo, treba jasno razlikovati agresore od žrtava, napadače i osvajače od onih koji su se branili, pa makar i na nedopušteni način, što ih, naravno, ne abolira od odgovornosti, ali je čini drugačijom. Zatim, trebat će razlikovati čine i odgovornosti samoinicijativnih pojedinaca ili grupica, od čina i odgovornosti onih pojedinaca koji su bili državni funkcionari ili u funkciji zacrtane državne politike.

Da se razumijemo: ja ni ne pomišljam da se bilo koga, kome se dokaže krivnja, ni moglo ni trebalo izuzeti od te odgovornosti. Tvrdim jedino da te činjenice treba razlikovati i različito valorizirati. Jer, zločin je uvijek zločin, učinjen on u samoobrani na vlastitome pragu ili nasrtanjem na tuđi prag i život, ali, nije mu ista pretpostavka, potka, pa ni odgovornost. Zločin je uvijek zločin, učinjen on samoinicijativnim soliranjem pojedinaca i razuzdanih skupina ili realizacijom politike neke vladajuće strukture, vlade i njezinih resora. Naravno, nedjelo je uvijek osobni čin, pa je i osobna odgovornost, ali ni u ovom slučaju nije ista potka nedjelu, pa bi i odgovornost, ne samo trebalo razlikovati nego i pravično rasporediti po hijerarhijskoj skali svih sudionika u strukturi vlasti - ako se radi o takvoj odgovornosti. Jer, neuvjerljiva je bilo čija nakana i pravičnost, npr. Međunarodnog suda u Haagu, kad pravdi privodi "desetare" dok se slobodno šeću generali. Međunarodni politički emisari smijulje se, rukuju i pregovaraju sa stvarnim izumiteljem zala, a utamničuju njihove niskorangirane podanike. Ne odnosi se to samo na njihovu Jugoslaviju, odnosno Srbiju, već i na ostale sudionike ovoga rata, ako i kod njih postoji istinska odgovornost. Za Srbiju je nama sve jasno: odgovornost počinje sa SANU-om, Ćosićem, Miloševićem i tako redom preko Karadžića, Mladića i ostalih. I dok se s ovim glavnim protagonistima zala ne prekine svaka komunikacija i ne privede ih se u Haag, postojeći se procesi ne doimlju ni uvjerljivo ni pravično.

General Tihofil Blaškić

Ovih dana aktualno je izručenje Pere Skopljaka i skupine Hrvata iz Viteza u Bosni. Oni izjavljuju da su nevini i na pravdi Boga optuženi, te da će vlastitom voljom pristupiti suđenju, pod uvjetom da im se zajamči korektno i vremenski razložno suđenje, dakle, bitno drukčije nego mrcvarenje generala Blaškića. Također, oni tvrde da su bili prisiljeni braniti vlastite živote i vlastita ognjišta od agresora, te da na njihovoj strani nema nikakve krivnje.

Gosp. Pero Skopljak bio je u strukturi vlasti i u političkim strukturama Srednje Bosne, pa se sada postavlja pitanje je li to na haaškoj optužnici politika tih struktura ili, eventualno, samo njegova osobna soliranja, odnosno otkloni od generalno zacrtane politke. Ako je njegova i krivnja njegovih suoptuženih kolega na crti politike vojnih, policijskih i civilnih struktura, onda se postavlja pitanje odgovornosti njegovih nadređenih, odnosno, kreatora te politike. Zašto bi samo Pero i nekolicina u Bosni, ako to nisu samo njihove osobne inicijative, a isto tako i u Hrvatskoj, trebao platiti cijenu međunarodnih pritisaka i ucjena na Hrvatsku? Gdje su ostali? Ili da mu pomognu braniti politički kurs i ciljeve hrvatskog naroda, pa da nitko ne ide u Haag, ili da solidarno odgovaraju za krivnju ako ona postoji!

Ova suđenja u Haagu bitno se razlikuju od sličnih suđenja iz prošlosti, npr. onih iza II. svjetskog rata. Tada su pobjednici sudili poraženima. I tada, tijekom II. svjetskog rata, sigurno je bilo zločina i na jednoj i na drugoj strani, iako, sasvim sigurno, nisu bili srazmjemi. Ali ih je bilo i na tzv. pobjedničkoj strani i radi njih nitko s te strane nije bio doveden u Niirnberg. Ta pravila da su pobjednici uvijek u pravu, izgleda, vrijede samo za tzv. "velike" i samo onda ako su oni u pitanju, ali ne i drugi. Dobro, mi ćemo biti zadovoljni ako će to biti pravilo za ubuduće i za sve, a ne samo za povlaštene. Jedino, ako nas uistinu žele uvjeriti u novu i pravedniju praksu, mogli bi nastaviti nürnberški proces svima odgovornima u II. svjetskom ratu, jer ratni zločini nikad ne zastarijevaju. Onima koji su, npr, ubili na tisuće civila i njihovih generacija na tuđoj teritoriji strašnim atomskim bombama i boljševicima s Bleiburga, Jazovki ili Sibira! Inače, bit će to opet licitiranje bez pokrića!

Mnijenja i razsudbe

MIRKO RAJČIĆ RADI PROTIV OBĆEHRVATSKIH INTERESA

Piše:
Josip DOMINIS

Mogu shvatiti da je Mirko Rajčić, diplomirani ekonomist i bivši hrvatski politički sužanj, ogorčen jer u ovoj svojoj neovisnoj, demokratskoj Hrvatskoj ne može dobiti posao. Nu, ne mogu shvatiti zašto on tu svoju ogorčenost izražava prema HDPZ-u, umjesto prema onima koji odlučuju o njegovom zapošljavanju. I nije ovo prvi put da nas Mirko Rajčić napada. Sjećam se njegovog članka u "Slobodnoj Dalmaciji", nakon službene osnivačke skupštine HDPZ-Podružnice Split, u prosincu 1992. Nisam sačuvao taj članak, ali se sjećam da je vrvio od izraza "neoboljševizam", "staljinizam" it. si. Nu, bez obzira na ovaj naš sukob preko tiska, jamčim Rajčicu, da bih ga odmah zaposlio, kada bih imao utjecaja na politiku zapošljavanja u Splitu. A sada, da prjeđemo na stvar.

Ljudi u novinama čitaju samo ono što ih zanima. Za neke će to biti TV program, osmrtnice ili sport, za druge kriminalna kronika, lokalne vijesti, a neki čitaju čak i politiku. Kada čitatelji vide u novinama naslov "HDPZ - batina hrvatske vlade", takav će članak zainteresirati samo bivše robijaše, a ni svi takvi neće ga čitavog pročitati. Zadovoljit će se samo naslovom i s nekoliko redaka pročitanih na preskok. I što mogu zaključiti iz takvog naslova? Mogu zamisliti predsjednika Vlade kako zove našu predsjednicu i kaže joj: "Slušaj, Kaja, trebaju mi dva Tvoja batinaša, treba udesiti onoga..." Kaja, kao "instalirani poslušnik" odmah odabire s popisa članova Družtva dva okorjela batinaša i stavlja ih Vladi na razpolaganje...

Ponovno sam pročitao Tvoj članak iz **"Novog lista"** i nigdje u njemu ne govoriš o "lažnoj ustašizaciji" već o "pojačanoj ustašizaciji Hrvatske", o ubacivanju u vlast "dobro plaćenih, poslušnih desničara", a "kad je vođi i njegovoj vladi ponestalo staljinističkog goriva, posegnuli su za spasonosnim ustaškim gorivom". "Vođa i njegova Vlada naglo su se "poustašili", kruna je ustupila mjesto kuni..." Pa Ti, Rajčicu, kao da si postao suradnik **"New York Timesa"** i ostalih novina koje se u zadnje vrijeme takmiče tko će jače oklevetati Hrvatsku, da klizi u ustašluk, nacizam it. si.

Ne osporavam Rajčicu njegovu negdašnju brobu za Hrvatsku i nigdje nisam napisao da je on bio "jugonostalgičar", već da je on to sada! "Od pravaškog stekliša postao je jugonostalgičarem!" Tempora mutantur et homines in illis (vremena se mijenjaju i ljudi s vremenom) - kaže poznata latinska izreka.

Pošto mi Rajčić tvrdi, da sam ga na nekoliko mjesta pogrešno shvatio, a neugodno mi je uzimati puno dragocjenog prostora **"Političkom zatvoreniku"**, navest ću samo jedan njegov odlomak, u kojem iznosi fantastične tvrdnje o našoj predsjednici i dvojici dopredsjednika:

"Promašeno bi bilo razmišljati da je danas slučajno predsjednica HDPZ-a bivša čelnica Ustaške mladeži Kaja Pereković. Tajne službe i vođa i njihova Vlada dobro znaju kakve su uloge namijenili i njoj i dvojici njenih glavnih suradnika, A. Vučemilu i J. Knezoviću". Ne podsjeća li vas, dragi čitatelji **"Političkog zatvorenika"**, ova rečenica o "tajnim službama" na negdašnje udbaške obtužnice!? Ne ponovilo se!

Stopostotna je neistina da sam "osobno onemogućio Rajčica da bude nazočan na III - Saboru HDPZ-a", premda je moje uvjerenje, da današnjem Rajčicu tamo nije bilo mjesta, ali bi svakako bilo za onog predratnog Rajčica!

Ni na kraj pameti nije mi bilo nanijeti štetu političkoj stranci kojoj pripada Rajčić, kako mi on neodgovorno predbacuje. Kada sam nakon objavljivanja njegovog klevetničkog članka u **"Novom listu"** došao u prostorije HSP 1861. osobno prosvjedovati protiv takvog neistinitog pisanja, predao sam Rajčicu i ostalim nazočnim članovima njegove stranke (spremali su se za sjednicu) presliku faxa što sam ga 3.11.1991. poslao:
1. Ministarstvu obrane R.H.
2. Ministarstvu unutrašnjih poslova R.H.
3. Saboru Republike Hrvatske i
4. HSP na znanje

Tu sam u svoje osobno ime prosvjedovao protiv razoružavanja i uhićenja Hosovaca. Javio sam se i u novinama stranke **"Hrvatsko pravo"** (dvobroj 9-10 od 20.12.1991.) člankom "Vukovar nije Staljingrad".

Još bih Te podsjetio, da sam vam ja "pronašao" prostorije za održavanje Osnivačke skupštine Splitske podružnice HSP 1861., na kojoj si Ti, Rajčicu, izabran za predsjednika. Kako vidiš, Rajčicu, imam bolje pravaške reference od Tebe, a Ti me okrivljuješ, da nanosim štetu Tvojoj političkoj stranci. Pa nisi Ti personifikacija pravaštva, kao što ni ja nisam personifikacija HDPZ-a i **"Političkog zatvorenika"**. Ono što pišem, pišem samo u svoje ime i na vlastitu odgovornost.

Zaključak

Pisanjem o povratku ustašluka i desničara u današnju demokratsku Hrvatsku Ti se, Rajčicu, pridružuješ udruženim klevetničkim napadima na Republiku Hrvatsku te svjestno ili nesvjestno radiš protiv obćehrvatskih interesa, a za interese onih koji žele srušiti i režim i Državu.

Da je HDPZ stvarno "batina Hrvatske vlade", kako Ti neodgovorno tvrdiš, onda bi ta Vlada izpunila svoje zakonske obveze prema bivšim hrvatskim političkim zatvorenicima.

VAŽNO!

Izpričavamo se brojnim suradnicima, auktorima vrijednih priloga i osvrta, što smo u posljednji trenutak morali odgoditi njihovo objavljivanje, zbog obilja važnih dokumenata u rubrici "Družtvene vijesti". Neobjavljeni će vrijedni prilozi biti uvršteni u iduće brojeve. Zahvaljujemo na razumijevanju.

LATIF-AGIN VILAJET (III)

Piše:

Zlatko TOMIČIĆ

Živi zakopani (Lonjsko polje)

Početkom 1949. godine osuđenici iz skoro svih zatvora Jugoslavije dovedeni su u **Kulu** u Staroj Gradišci i odvedeni na kopanje Lonjskog kanala udaljenog 6 km od Stare Gradiške.[1]

Lonjsko polje se nalazi između Popovače, Siska, Petrinje, Kutine, Novske, Jasenovca i Sunje. To jest između Moslavine i Banije. Lonjskim poljem teče rijeka Lonja, a okolo su i rijeke Odra, Česma, Sunja i Pakrac. Cijelo polje dodiruje rijeka Sava, koja se nalazi južno od Lonje. Lonjske su žene prekrasne, a uzgajaju se predivni jaki posavski konji, gojni i bijesni od snage.

Tu je nastao jedan novi strašni logor. Ustajanje je bilo nakon ponoći: u 2 sata i 30 minuta. Najprije bi se dobila gorka crna kava kao tobožnji zajutrak, zatim bi nastupilo postrojavanje, brojenje i izlazak na glavnu cestu. Na cesti bi se prestrojili u jedinstveni stroj po širini cijele ceste. S jedne i druge strane bilo je milicijsko osiguranje po cesti a također isto tako i uz cestu poljem. Taj je stroj bio dug gotovo cijelih 6 km do radilišta. Nitko nije mogao znati točan broj osuđenika koji su tu radili.

Upravnik je bio Ivo Kosak. Kada bi vidio da se ne će stići na kanal do određenog sata za rad vozio bi se cestom u džipu a osuđenici bi morali ići za njim trčećim korakom. S ceste se nije moglo doći na radilište a da nisi prolazio kroz vodu duboku čak do prsiju, kroz šiblje, trnje i jaruge. A bilo je zimsko doba!

Kada bi stigli na mjesto svrstavali bi se u desetine. Svaka desetina bi dobila izmjerenih $45m^3$ za iskop. Norma je bila po osobi $4,5m^3$ iskopati, prevesti i nabiti na nasip.

Rad je bio strašno otežan zbog vode koja je izvirala iz zemlje. Razlog tomu je bio što je tijek Save mnogo viši od zemljišta gdje se kopalo. Što bi danas iskopali - sutra bi bilo pod vodom 20-30 cm. Osim lopata i kolica drugog alata nije bilo. Kolica su se izvlačila preko dasaka za skelu. Svi su bili mokri, blatni, promrzli, ali norma se nije mogla ispuniti.

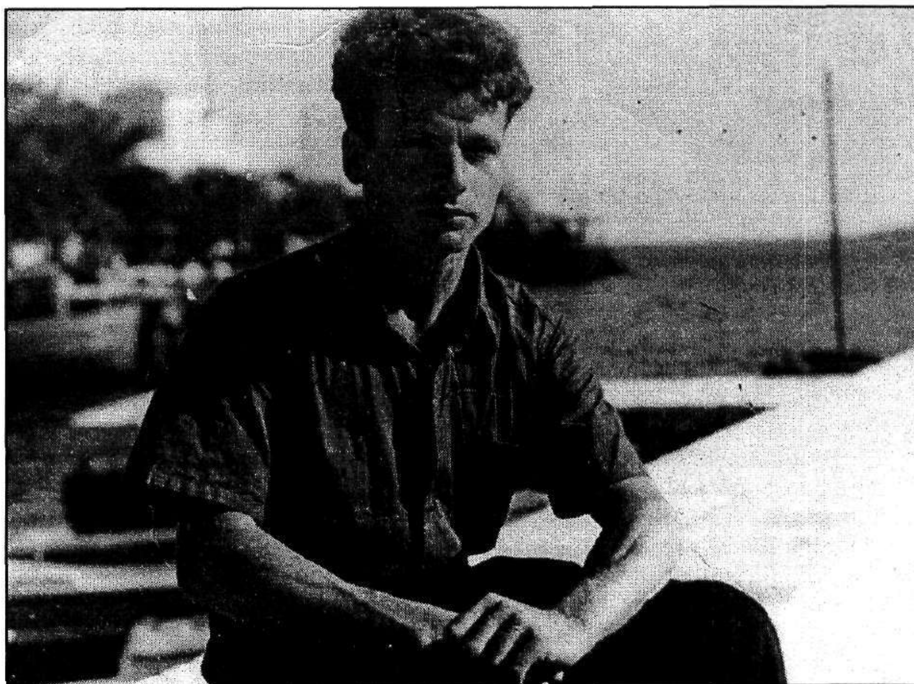
Oko 10 sati bilo je malo odmora. Tko bi imao nešto za jelo mogao je to pojesti. A tko nije - takvih je bilo najviše - ostao bi gladan i morao bi dalje raditi.

Rad je trajao do 6 popodne. Oni koji su ispunili normu, odlazili bi natrag pješice za Gradišku, a oni koji nisu, ostali bi ondje i dalje pod stražom sve dok nisu ispunili što im je bilo propisano. Ali to nije bilo sve. Oni su morali ne samo dulje raditi nego su bili mučeni i tučeni s uvijek istim prigovorom: zašto nisu ispunili normu kao i drugi; stražari su to činili stoga što su bili bijesni da i oni moraju ostati na radilištu dulje.

Kada su došli u Gradišku dobili bi za jelo malo kuhane kisele repe, a sat nakon toga slijedila im je večera od i opet nezaravno sipao u kotao. Kada se je to skuhalo to je bilo sve crno, puno kamenčića i ostalog smeća, ali ako se mislilo ostati živ moralo se jesti.

Mnogi su hinili bijeg. Znali su unaprijed da je nemoguće pobjeći s radilišta, ali im je bio cilj da ih stražari ubiju kada stanu bježati, da se više ne pate. Na taj način su mnogi i mnogi ostavili svoj život u onim močvarama oko Čigoča, Strmena, Trebeža, Puške i Krapja.

Duž čitavog radilišta na visokim stupovima postavljene su karaule s jedne i druge strane oboružane mitraljezima kao osiguranje od bijega. Ta bi straža došla ovamo mnogo prije od osuđenika a također bi se isto tako mnogo kasnije povlačila nakon prebrojavanja i odlaska osuđenika.

Ivan Pandol u Hvaru god. 1953. Prije odlaska u Turanj kod Karlovca

slađene crne kave. Kruha bi dobio svaki radnik dnevno 15 dkg i to od kukuruza. To je bilo sve. Lako je zamisliti koliko je malo značio taj neznatni komadić kruha za cijeli dan uz neizdrživo težak posao.

Ljudi su radi tako loše ishrane bili u tolikoj mjeri gladni i slabi, da nisu bili u stanju ni hodati, a kamo li raditi i ispuniti pretjerano visoku normu.

Kada su to vidjeli njihovi mučitelji odlučili su, da se ujutro umjesto crne kave daje robijašima za jelo kuhani ječam, t.zv. geršl ili orzo.

Makedonci su poznati kao slabi radnici i zbog toga su ih poslali u kuhinju da pripremaju jelo. Ječam koji su kuhali niti se je čistio niti prao, nego se iz vreće

Skoro svaku noć je spavanje bilo tek oko pomoći, a prije toga bi se iz ćelija izlazilo na zatvorski krug, ćelija po ćelija, pa bi ih prebrojavali. Ukoliko ne bi nitko pravodobno potrčao i smjestio se u stroj najvećom brzinom padala je zapovijedi: "Natrag u sobe !". To se opetovalo i po desetak puta za jednu ćeliju.

Nije bilo dostatno to, što su osuđenici mučeni teškim radom i strašnim uvjetima rada, nespavanja i glađu, nego su mnogi bili i tučeni i prebijani.

1 Prema auktorovoj želji, tekst nije lektoriran.

Tko zna do kada bi sve to trajalo, koliko mjeseci i godina, takav strah i užas, da nije jedna slučajnost pomogla da se to prekine. Nije samo Stara Gradiška bila logor osuđenika otkuda su robovi odlazili na rad, nego je takvih logora bilo mnogo smješteno duž cijelog planiranog kanala.

Po svim hrvatskim gradovima, a najviše po Zagrebu, uhićivali su ljude po ulicama, pitali ih gdje rade, a ukoliko bi prosudili da pitani nije zaposlen, ili bi se trijeljali i obustavili rad na svim radilištima. One osuđenike koji su tu bili kao DKR-ovci, bez ikakvih sudskih presuda, jedan su mjesec hranili i poslije toga pustili kući.

Kada su se ti vratili doma ukućani su ih dočekali u suzama i čudu zato što su ih već bili smatrali mrtvima - nitko nije znao o njima ništa ni gdje su ni što rade - takvo je to bilo vrijeme kada je na tisuće ljudi preko noći netragom i zauvijek nestajalo a da nitko nije znao što im se dogodilo...

Ivan Pandol opet na slobodi nakon 20 godina sužanjstva. Pri branju ružmarina u Brusju na otoku Hvaru.

to njima tako učinilo u hitnji, odveli bi ga jednostavno u logor. To su oni nazivali DKR - društveno-korisni rad.

U Gušću bi milicija znala zakapati žive zatvorenike u zemlju do pojasa, tući ih i držati tako po cijelu noć kao kaznu, ukoliko nisu radili onako kako su oni zahtijevali.

Ipak je jednom logorašu uspjelo da prokopa tajni kop ispod bodljikave žice i kroz taj kanal uteći. Taj je otišao ravno u Beograd. Uspio se probiti do nadležnih osoba i ispričati što se sve tamo s njima događa.

On se je vratio u logor. S njime je došla i komisija iz Beograda na lice mjesta, da se uvjeri o činjeničnom stanju. Kada su stigli, odmah su postrojili logoraše s jedne strane, a s druge strane stražare i rekli radnicima:

- Pričajte sve bez straha što se ovdje događa!

No išlo je teško, nisu htjeli isprva govoriti... No malo po malo logoraši počeli su iznositi istinu; isprva sa strahom od posljedica, ali zatim sve otvorenije opisali što se tu događa. Kada su ovi iz Beograda uvidjeli situaciju, odmah su neke stražare uklonili na taj način da su ih pos-

Dok su bili na Lonjskom polju i kopali taj ludi kanal niti su mogli pisati kući niti dobiti kakovo pismo ili paket od kuće, jer nitko od rodbine nestalih nije znao gdje se taj nalazi...

OKOVI I LANCI
(Ivan Pandol)

U Turnju kod Karlovca živio je jedan doseljeni Dalmatinac Ivan Pandol, rođen 1929. godine, u svojem selu Brusju na Hvaru zvani Puiz. Bio je u prvim poratnim godinama nakon 1945. odmah politički nepoćudan i više puta po zatvorima i logorima. Kada je izašao iz zatvora došao je u Turanj, a nije se prijavio SUP-u, počeli su ga loviti. Pokušali su ga više puta uhvatiti, ali on im je vješto izmicao. Sve do kritične noći 27. kolovoza 1956.

Dva milicajca u civilu iz Turnja išli su za njim; na križanju su se razdvojili. Jedan je otišao u smjeru Plitvica, cestom, a drugi prema Kamenskom. Onaj što je išao prema Plitvicama skrenuo je preko nekih dvorišta i došao do plota koji dijeli cestu od dvorišta. Onaj što je išao prema Kamenskom uhvatio je Pandola s leđa, savio mu lijevu ruku unatrag, a desnu mu je hvatao, da i nju zabaci natrag.

U tom trenutku Pandol se mašio za svoj samokres "Colt", koji mu je bio za pojasom i opalio jedan metak, koji je udario preko ceste u zid ispod prozora kuće Janka Držaka.

Kada je onaj milicajac što je išao preko dvorišta, a bio je ispred njega nekoliko metara, čuo pucanj, odmah je počeo pucati u smjeru Pandola. On se zvao Branko Ćulum.

Bilo je 10 sati navečer i petnaest minuta, a noć je bila veoma mračna, ali je ipak mogao vidjeti u koga puca, jer se u pozadini nalazio vojni logor. Bili su to pontonjeri-inženjeriji, a još se tu nalazilo i svjetlo na stupu.

Jednim metkom pogodio je Pandola u desnu ruku u predjelu šake, t.j. zapešća. Metak je ušao u ruku i iz nje izišao. Drugim metkom ga je pogodio pljoštimice u tjeme i bio bi ga tim metkom i ubio, da Pandol nije imao na glavi skijašku kapu s branikom, nalik domobranskoj; tako daje metak skrenuo po šiljtu, rasparao kožu glave i taj gaje udarac onesvijestio i izazvao potres mozga.

Trećim metkom pogodio je svojega druga Dušana Blitvu u srčani mišić nanijevši mu na srcu tešku ranu i lom rebra 6 lobusa, što je dovelo do jakog krvarenja i smrti milicajca. On je izdahnuo u bolničkim kolima na putu do bolnice u Karlovcu.

Pandol je isto tako prevezen u karlovačku bolnicu u besvijesnom stanju. Kada se osvijestio imao je povez na ruci i glavi. Glava mu je bila šivana. Petoga dana doveli su liječnika što mu je šivao glavu da izvadi postavljene konce i odvezli ga iz bolnice u SUP Karlovac.

Tamo su svi sletjeli u dvorište oko njega i okovali ga, stavivši mu okove i na noge i na ruke; kada su ga okovali bacili su se svi na njega i udarali ga nogama i tako izmrcvarenog bacili u ćeliju...

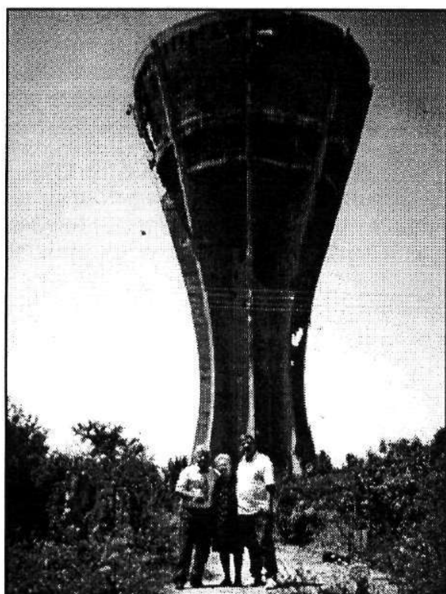
Nakon što je tu proveo mjesec i pol dana, gdje je bio stalno zlostavljan i mučen i loše hranjen, uspio je prokopati zid 75 cm debljine, provući se u sporednu prostoriju, garažu SUP-a, raskovati se, razbiti vrata i pobjeći van.

Utekao je u Žumberak jednom prijatelju, Juri Rađenoviću u Kastu 29. Tu je bio dan-dva, a kako nije imao zimske odjeće i glava mu je bila ošišana radi ozljede izazvane tanetom Branka Ćuluma, prijatelj Jure ga je opskrbio jednim starim zimskim kaputom i klobukom.

Bio je mjesec listopad, hladan i kišovit, a kako nije poznavao slovensku granicu, otišao je preko Karlovca na jug, da bi se iz Dalmacije prebacio u Italiju. No nije uspio.

(nastavit će se)

HODOČAŠĆE U VUKOVAR, ILOK

Vodotoranj - simbol srušenog grada

Piše:
Andrija VUČEMIL

Preživjeti domovinski rat, rat koji nije bio običan rat vojski i poštivanja međunarodnih konvencija, rat zločinačke vojske protiv nenaoružanog naroda, rat genocidni, rat mržnje i osvete, rat Golijata i Davida... i poslije kad kažu da je zavladao mir, ne otići u najsvetiji grad tog rata, grad Vukovar, smatram ozbiljnim propustom čak i grijehom. Kako otići? Svjetski moćnici eksperimentiraju mirno rješenje, a tamo možete otići, da otići ... ali kako?

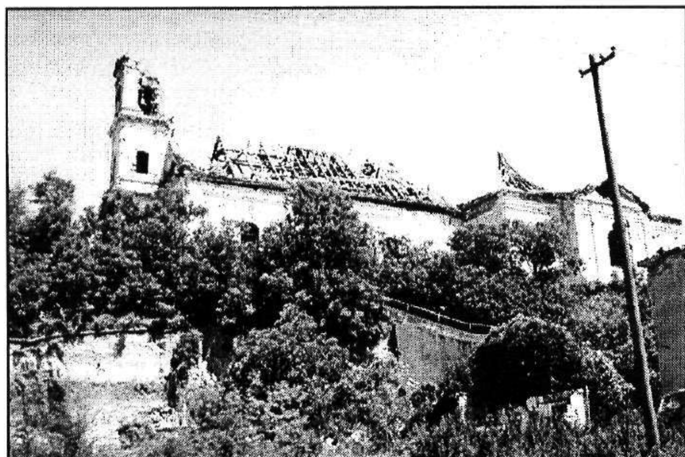

Na Ovčaru se ne smije otići, ali jednoga dana pomolit ćemo se nad grobovima nevinih

Srdačni susret s gradonačelnikom Iloka Stjepanom Kraljevićem

Gotovo krišom i spretnošću našeg prijatelja Vencela Lasića pođemo naša predsjednica Kaja Pereković i dopredsjednik Jure Knezović i pisac ovih redaka. Vidjesmo razoren grad, ubijene kuće, obeščašćenu plodnu zemlju, grad smrti.

U Vukovar moramo ići kao pobjednici, kao časni ljudi slobodno sa snagom i voljom oprosta i milosti. A kome i kako pružiti ruku, kako se susresti s mrtvim gradom i ljudima za koje ne znaš što hoće, sa svjetskim moćnicima koji snagom svjetske sile postavljaju svoja pravila igre bez obzira što su rane još žive, peku i nezacijeljene su ...

Srušena franjevačka crkva i samostan u Vukovaru

Kaja, Jure i Andrija ispod hotela Dunav na Dunavu

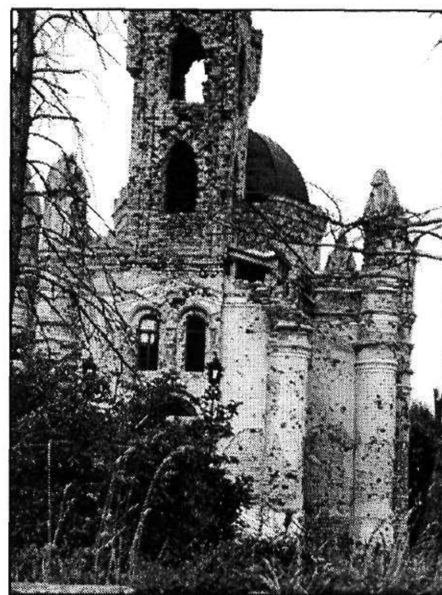
I ALJMAŠ (11. srpnja 1997.)

Nisu ubijali samo ljude. Razorena crkva i otlar Gospe Lurdske

A u Vukovar, Aljmaš i u ostala sveta mjesta moramo ići, jer ako ne odemo izgubit ćemo samospoznaju o sebi, prepustit ćemo se stihiji i dati značenje kolebljivcima, dnevnim političkim pragmaticima žednim i željnim vlasti koji će sve preko noći zaboraviti...

U Vukovar i Aljmaš i u ostala mjesta u Baranji i Srijemu moramo ići, jer ako ne odemo bar jednom, mi koji ostadosmo živi, i ne poklonimo se zemlji i sjenama onih koji izginuše, ogriješit ćemo se i mira ne će imati naše duše ni duše naših potomaka.

Vukovar - razorena još jedna katolička crkva

Ako ne odemo u Vukovar i ne kanemo suzu u vode dunavske, ne ćemo spoznati svu podlost stare lije Europe i sve zamke koje su nam postavljali, koje nam postavljaju i koje će nam još dugo, dugo postavljati, koristeći našu fizičku i duhovnu slabost, slabost naših političara i politikanata...

Mi dođosmo (gotovo krišom - hvala Vencelu Lasiću), vidjesmo i evo, vama, našim čitateljima, preko ovih svjetlopisnih zapisa pokušavamo uz pratnju ovih riječi prenijeti poruku vama i onamonjima: posjetite Vukovar - platit ćete Vukovar!

Aljmaš - samo je ovo ostalo od crkve Gospe od Utočišta

Vukovarska gimnazija

Iločani s radošću očekuju povratnike.

PROBLEMI HRVATA GRKOKATOLIKA - ŽUMBERČANA

Križevačku biskupiju osnovali su Hrvati-grkokatolici 1611., a 1777. u svoju biskupiju primaju veću skupinu Rusina, Ukrajinaca, Rumunja grkokatolika, a eksponent jugoslavenske politike, Gabriel Bubatko, 1946. pripojio je i Makedonce, određene skupine na Kosmetu i Vojvodini, pa je tako nastao pravi jugoslavenski lonac, u kojem su punu dominaciju zadnjih stotinu godina preuzeli Rusini. Zbog gospodarske zapostavljenosti Žumberka dolazi do izseljavanja u okolna industrijska mjesta, gdje se kao grkokatolička manjina vrlo brzo gube u matičnoj većini. Tako dolazi do pomanjkanja svećenika, kojima Hrvati-grkokatolici u svojoj povijesti nisu nikad oskudijevali. S druge strane, zbog povlaštena položaja nacionalnih manjina u bivšoj Jugoslaviji, Rusini su kadrovski ojačali. Broj Rusina i Ukrajinaca narastao je s 10.000 na 30.000, dok se broj nas Žumberčana grkokatolika smanjio s 15.000 na 6.000.

Preporod naše biskupije bio je jedino u vremenu između 1941-1945., kada je biskupiju vodio naš Žumberčanin, sveučilištni profesor, izstaknuti hrvatski rodoljub i mučenik, doktor Janko Šimrak. On je bio jedini Hrvat-Žumberčanin u ovom stoljeću na čelu biskupije. Treba posebno naglasiti da je naš biskup Šimrak desetak godina uređivao list "Hrvatska straža", te da su ga komunisti uhitili već 12. svibnja 1945. i to kao prvog s liste nepodobnih u katoličkoj crkvi.

Danas, unatoč osamostaljenju naše hrvatske države, Žumberčani u svojoj državi i svojoj biskupiji, koju su osnovali i izgradili naši djedovi, žive kao podstanari, gdje i dalje dominira skupina Rusina na čelu s biskupom Slavomirom.

Oznake našeg nacionalnog identiteta u bogoslužju potisnute su na račun neshvatljivog prodora staroslavenskog bizanstskog utjecaja. Mi Žumberčani, kao Hrvati-grkokatolici tražimo da se provedu osnovne intencije Svete Stolice, t.j., da se poklope crkvene s državnim granicama.

Biskupova samovolja

Posebno treba istaći da biskup Miklouš sustavno radi na probitku svoje rusinske skupine, a najviše radi na štetu matične skupine.

Navodim primjer: Smjenjuje našeg dekana, žumberčanina Milu Vranešića (čiji je stric, Đuro Vranešić, stručnjak na području medicine i rodoljub hrvatski, stradao od ruke komunista

Piše:

Milan RADIĆ

1945.), i na njegovo mjesto postavlja Rusina, Vladimira Magoča.

Biskup Slavomir, dakle, mijenja čovjeka poput velečasnog Vranešića koji počinje mnoge akcije, npr. izgradnja ceste i kapele sv. Ilije na Svetoj Gori, najvišem dijelu Zagrebačke nadbiskupije; obnova prekrasne crkve sv. Juraja u Stojdragi, niz akcija oko obilježavanja Jazovke i najnovija akcija elektrifikacije zvona na crkvi sv. Petra i Pavla u Sošicama.

Uskok (17. st.)

Novoimenovani dekan, Rusin Magoč, nije u stanju na kapelici u Radatovićima, gdje je župnik, popraviti križ i krovište, a kamoli voditi brigu o drugim crkvenim objektima na Žumberku (podpuno se uklopio u razmišljanja ateista iz iste župe). Rusinski dio unutar biskupije pod svaku cijenu izbacuje iz crkvenog bogoslužja materinski jezik, a gura crkvenoslavenski, iako je II. vatikanski sabor podpuno određen u tom pitanju. U biskupiji se rješavaju pitanja drugih "jugoslavenskih skupina" (Rusina, Makedonaca i dr., a za neke žumberačke župe nije ništa učinjeno (Jastrebarsko, Sošice, Samobor).

Nakon smrti msgr. Ivana Krstitelja Pavkovića, dugogodišnjeg žumberačkog svećenika i rektora, koji je bio i vikar Križevačke biskupije, prošle su tri godine, a biskup nije imenovao njegova zamjenika, dakle još jedan dokaz da žumberčani nismo oduševljeni s radom i stanjem u biskupiji. Pokojni Ivan Pavković rodom je iz iztočnog Žumberka i čitav svoj vijek djelovao je kao pedagog i ravnatelj grkokatoličkog sjemeništa, gdje je odgojio naraštaje svećenika kada je bilo najteže raditi u godinama nakon 2. svjetskog rata. Treba naglasiti, da je posebno važan njegov prevodilački opus, posebno nakon Drugoga vatikanskog teabora, kada je preveo gotovo sva bogoslužja na hrvatski jezik.

Ono što tražimo mi Hrvati-grkokatolici sa Žumberka više je nego logična stvar: svoju biskupiju unutar slobodne i neovisne države Hrvatske. Biskup Slavomir nije se svojedobno niti ogradio od rata u Jugoslaviji, niti je Srbiju osudio kao agresora (o ovome je pisano u "Vjesniku", 29. srpnja 1993.). Žumberčani i njihovi žumberački svećenici traže, da se naši vjerski obredi vrše na hrvatskom jeziku, dok su

Tko su grkokatolici

I rimokatolike i grkokatolike veže ista vjera, ista Riječ Božja, isto Sveto Pismo, sedam svetih sakramenata i crkveno učiteljstvo. Oni priznaju rimskog biskupa kao nasljednika apostola Petra, komu je Isus povjerio vođenje crkve. Treba još naglasiti, da je oženjenu muškarcu omogućen sakrament ređenja, što ih po vanjskom životu razlikuje od rimokatoličkih svećenika. Grkokatolici su baštinici kršćanskog Iztoka, koji ne priznaju crkveni raskol.

Rusini tradicionalno vezani za staroslavenski jezik i baš ne pokazuju neku volju za promjenama.

Posebno treba naglasiti, da su tijekom postojanja našeg sjemeništa na Gornjem Gradu školovani naraštaji Žumberčana, bez obzira bili oni rimo ili grkokatolici sa Žumberka.

Vratite nam biskupiju

Nas Žumberčana ima najviše u Zagrebu. U naše sjemenište, koje su naši djedovi gradili svojom mukom, rado navraćamo, ali se dosta puta upitamo zašto nas nije više kod svete mise na Božić ili Uzkrs. Odgovor je vrlo jednostavan: zbog toga što crkvena organizacija unutar biskupije "šlepa", što se bogoslužje obavlja na račun onih koji su došli poslije nas u Lijepu našu ili, točnije, mi smo ih primili u našu biskupiju. Žumberčani bi rado pitali biskupa Slavomira kako to češće obiđe svoje zemljake u Vojvodini nego neke žumberačke župe i pokušava li riješiti koji problem svojih grkokatolika iz Pećnog, Grabra, Sošica, Kasta i dr.

Može se kazati, grkokatolici u Sloveniji i ne znaju ništa o skopskom, prizrenskom dekanatu ili pak o životu biskupije u Srbiji ili pak o Rumunjima grkokatolicima. Grkokatolici srijemskog, bačkog i banatskog područja, tj. Rusini grkokatolici s područja Srbije, trebali bi imati svoju biskupiju, a Makedonci unutar svoje države svoju biskupiju, dok bi Žumberčani svoj problem riješili unutar svoje Biskupije križevačke.

ZAKLJUČAK

Tijekom zadnjih 100 godina niz Žumberčana grkokatolika obilježio je hrvatsku kulturu i povijest:

- Hrvatski povjestničar, Tadija Smičiklas
- Iztaknuti pravaši, braća Marko i Stanko Hranilović
- Pjesnik i pravaš, J. Hranilović
- Biskup J. Šimrak
- Predsjednik Hrvatske bratske zajednice, John Badovinac
- Teolog i hrvatski rodoljub, dr. Tomo Severović
- Doktor i humanist, te hrvatski rodoljub, Đuro Vranešić
- Miroslav Peris, vitez Domovinskog rata

U POVODU 50. OBLJETNICE SMRTI DR. MEHMEDA ALAJBEGOVIĆA

(Je li posljednji ministar vanjskih poslova NDH smaknut 1945. u Sarajevu?)

U broju 58. "Političkog zatvorenika" (siječanj 1997.) objavljen je članak pod naslovom "U dvorištu centralnog zatvora u Sarajevu", koji se bez preinaka i skraćivanja prenosi iz časopisa REPUBLIKA HRVATSKA, br. 75/XVIII. listopad 1968., a koji je donedavna izlazio u Buenos Airesu. U spomenutom članku Ivica Boraš iznosi svoja sjećanja na smrt vješanjem dra. Save Besarovića, dra Mehmeda Alajbegovića, generala Domanika, pukovnika Ajanovića i velečasnog Božidara Brale u dvorištu centralnog zatvora u Sarajevu dana 16. srpnja 1945.

Ne sjećam se da sam za vrijeme svojega boravka u Buenos Airesu ikada doznao za ovaj članak Ivice Borasa u "Republici Hrvatskoj" 1968., jer bih sigurno reagirao i upozorio na podpuni promašaj auktorovog sjećanja, ukoliko se odnosi na smrt dra Mehmeda Alajbegovića. Naime, dr. Mehmed Alajbegović nije usmrćen 16. srpnja 1945. u Sarajevu, nego 7. lipnja 1947. u Zagrebu, dakle upravo prije petdeset godina pa je stoga više nego na mjestu, da se sjetimo ovog vrlog Hrvata objavom njegovog auktentičnog životopisa. Zabluda Ivice Borasa može se opravdati samo kao **error in persona,** dok za urednika RH nema isprike.

Prva biografija dra Mehmeda Alajbegovića iz 1945.

Prvu osobnu i političku biografiju dra Mehmeda Alajbegovića do polovice 1945. sastavili su - zajedno sa svim ostalim članovima vlade Nezavisne Države Hrvatske - Englezi. Dana 24. svibnja 1945. ministar rezident u Caserti, Harold Macmillan, šalje Foreign Office-u u London povjerljivi izvještaj pod naslovom "Notes on the various groups of non-Partisan Jugoslavs likely to be found in VENEZIA GIULIA and/or CARINTHIA and STIRIA" pa donosi glavna obilježja tih skupina: Mihajlovićevih četnika, Nedićeve Srbske narodne straže, slovenske Bijele Garde, slovenskih domobrana i hrvatskih ustaša i domobrana pa ovu posljednju

Piše:

Dr. Milan BLAŽEKOVIĆ

(7.) točku završava riječima: "Većina članova bivše kvislinške vlade u Zagrebu (isključujući samog PAVELIĆA) već su bili pokušali predati se Saveznicima, ali je njihova molba bila otklonjena, a maršal TITO obaviješten. Čini se da je većina ovih kvislinških ministara pobjegla iz ZAGREBA pa se mogu pojaviti u VENEZIA GIULIA ili CARINTHIA I STYRIA. Bilješke o imenima i osobnosti takovih ministara i drugih Ustaša nalaze se u **Prilogu** "A"".

Ovdje valja zapaziti, da Macmillan šalje izvještaj ovakovog sadržaja tek 24. svibnja 1945., kada je 15. svibnja već bila izručena hrvatska vojska i civili na Bleiburgu, a od 19. do 24. svibnja svi Hrvati, koje su Britanci bili prihvatili i stavili u logore u Austriji!

Na prvom mjestu po abecednom redu u Appendix-u "A" Macmillanovog izvještaja Foreign Office-u od 24. svibnja 1945. (F.O. 371-48919 R 9552/1728/92) nalazi se ime **ALAJBEGOVIĆ,** Dr. Mehmed sa sljedećom "Personality Note":

"Born 7 May 1906 at BIHAĆ, where both his grandfather and his father have held the post of Mayor. Studied law at ZAGREB. Worked in PAVELIC's Foreign Ministry and in 1941 became CROATIA's first Consul at MUNICH.

Appointed to the new post of Ministry of War-Ravaged Areas in July 1943, with special powers to override ali local officials and Government authorities in the areas concerned. In April 1944 ALAJBEGOVIĆ deputised for VRANČIĆ as Minister of Trade during the latter's temporary absence in VIENNA; and in May he succeeded PERIC as Minister for Foreign Affairs."

politički ZATVORENIK

Br. 58, siječanj 1997.

U DVORIŠTU CENTRALNOG ZATVORA U SARAJEVU

Piše: Mića BORAS

stranputica

Petar S. Ujević

Iza Alajbegovićevoga imena slijede imena još dvadesetpetorice hrvatskih dužnostnika, koje bi britanske vojne vlasti trebale izručiti jugokomunistima, ako ih pronađu na svome okupacijskom području. Među ovima nalazi se i ime dra. Save Besarovića, za koga Ivica Boraš u svome članku kaže, daje obješen u Sarajevu dne 16. srpnja 1945. Za **BEASARO-**

VIĆ, dr. Savu spomenuti britanski dokumenat navodi:

"Bosnian Serb. Bom 9 June 1889 at SARAJEVO. Studied Law at ZAGREB and VIENNA and became a lawyer in SARAJEVO after the Great War. Representative of Sarajevo in the Croat Sabor, 1941. A personal friend of PAVELIC. Appointed Minister without Portfolio in the MANDIC Cabinet of October 1943 and was thus the first Serb to receive a post in the Government of Independent CROATIA."

Dr. Besarović se nije povlačio s hrvatskom vladom. Uhićen je na ulici u Sarajevu, osuđen na smrt i smaknut 10. rujna 1945.

Vratimo se biografiji dra. Mehmeda Alajbegovića, koju sam sastavio na temelju članka Ferida Karihmana pod naslovom "Hrvatski političar dr. Mehmed Alajbegović" (**Hrvatska Revija** 1987., str. 376-378. i Hrvatsko-Bošnjačke **teme,** Zagreb, 1996. str. 105-109.), knjige Dra. Vjekoslava Vrančića "Branili smo Državu" (Knjižnica Hrvatske Revije, München-Barcelona, 1985., II. Knjiga) te moga vlastitog znanja i sjećanja poglavito za vrijeme našeg zajedničkog jedanaestomjesečnog zatočeništva u američkom koncentracionom logoru u Glasenbachu kraj Salzburga.

Životopis Dra. Mehmeda Alajbegovića

Rodio se 7. svibnja 1906. u Bihaću od oca Alije i majke Alije Cerić-Kapetanović. Kako njegov djed, tako i njegov otac bili su načelnici grada Bihaća. Imao je starijega brata Uzeira i stariju sestru Muniru. Osnovnu školu i gimnaziju polazio je u Bihaću, lako je vrlo rano ostao bez roditelja, bilo mu je moguće - izplatom beglučkih obveznica - neko vrijeme studirati na Sorbonni u Parizu, a pravne znanosti s doktoratom završiti na Sveučilištu u Zagrebu. U Alžiru je studirao na visokoj školi islamsko pravo, što je potvrdio svojom znanstvenom razpravom pod naslovom "O kritici hadisa kao podloge za izgradnju islamskog prava (**Mjesečnik** - Glasilo Hrvatskog Pravničkog Društva, God. UCVII., broj 1 (siječanj) Zagreb, 1941., str. 11-24). Pisao je tu razpravu kao tajnik Upravnog suda u Zagrebu. S ovoga položaja, s pobudom svoga kolege dra. Tihomila Drezge, biva 1. kolovoza 1941. premješten u Ministarstvo vanjskih poslova Nezavisne Države Hrvatske, gdje obrađuje pitanja međunarodnog prava. Početkom 1942. vrši dužnost generalnog konzula NDH u Münchenu, 10. svibnja 1943. biva imenovan ministrom netom osnovanog Ministarstva skrbi za postradale krajeve te kao takav dočekuje i preuzima u Zagrebu hrvatske povratnike iz Italije, koji su se, nakon pada Mussolinija, 7.9.1943. vratili u Hrvatsku. U rekonstrukciji vlade NDH od 11.10.1943. bio je potvrđen kao ministar skrbi za postradale krajeve. Početkom travnja 1944. zamjenjivao je dra. Vjekoslava Vrančića kao ministra trgovine za vrijeme njegovog putovanja preko Beča u Berlin. Dne 5. svibnja 1944. bude imenovan ministrom vanjskih poslova NDH, nakon razrješenja od te dužnosti dra. Stijepe Perića (zbog protestne "Note Sambugnach" u vezi s pokoljem u Poljicama u proljeću 1944.). Na tome položaju zatekao ga je svršetak rata. Prije povlačenja, pobrinuo se je za pohranu pismohrane Ministarstva vanjskih poslova, za sastav memoranduma Saveznicima i za odlazak dra. V. Mačeka u sigurnost te je i sam 6. svibnja napustio Hrvatsku.

U Austriji se s obitelji nastanio u St. Gilgenu, gdje se nalazila i obitelj dra. Vladimira Košaka. U mjesecu rujnu došla je neka američka služba obavijestiti ga, da će sutradan doći po njega. Mogao je mirno pobjeći, ali nije htio, jer je rekao, da će ih sutra dočekati. Drugi dan našao se u logoru za ratne zločince - War Crimes Detention Camp Marcus W. Orr - u Glasenbachu kraj Salzburga.

Od rujna 1945. do 9. rujna 1946. boravi u tome logoru s još šestdeset Hrvata, iz kojega toga dana biva izručen komunističkoj Jugoslaviji zajedno sa Slavkom Kvaternikom, Miškom Zebićem, Milivojem Vlahom i Medom Bednjancem. U iztrazi, koja je započela 7.3.1947. - prema beogradskoj reviji "92", feljton br. 49 od kolovoza-ruj na 1974., str. 19 - na provokativno pitanje "islednika": "Što je utjecalo na vas da pristupite ustaškom pokretu i to 1943. godine, kada su vam već bila poznata nedjela i zločini ustaša kao i štetnost povezanosti NDH sa njemačkim nacizmom?", odgovorio je Alajbegović: "Glavni motiv, koji me je vodio da pristupim ustaškom pokretu, bila je ideja o hrvatskoj državi. Na mene je dakle djelovalo saznanje o pravu hrvatskog naroda na svoju državu i drugi me motivi nisu rukovodili." Na daljnje pitanje "islednika": 'Jeste li vi u to vrijeme stvarno bili uvjereni da je Hrvatskoj moguće dobiti samostalnu i slobodnu državu pod rukovodstvom ustaša i u savezu sa fašističkom Njemačkom?", dr. Alajbegović je odgovorio: 'Ja sam vjerovao da 800-godišnja nastojanja hrvatskog naroda za slobodu ne će biti neostvarljiva i da će pravo Hrvata na državu biti respektirano".

Na temelju obtužnice Jakova Blaževića od 13.V.1947. pred Vrhovnim sudom Narodne Republike Hrvatske u Zagrebu protiv Kvaternik Slavka, Košak dr. Vladimira, Alajbegović dr. Mehmeda, Kulenović dr. Osmana, Navratil Fridriha-Miroslava, Perčević Ivana i Kasche Siegrieda započela je razprava 29.V.1947. zbog djela iz "Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države" od 25. VI11.1945., a završila je 4.VI.1947. Presudom od 7.VI. 1947. svi su obtuženi proglašeni krivima zbog rada na uzpostavi NDH i izdaji Jugoslavije (moj sažetak "zločina"!) i osuđeni na smrt strijeljanjem, osim Siegfrieda Kasche-a, koji je osuđen na smrt vješanjem. Time je sa hrvatskog državotvornog gledišta završio ovaj komunistički 'Justizmord" nad Hrvatom drom. Mehmedom Alajbegovićem.

Dr. Mehmed Alajbegović bio je oženjen (1933.) Nadom Ferković i s njome imao dvoje djece: kćer Enisu i sina Emira. Živjeli su svi zajedno u Buenos Airesu, gdje je gđa Nada umrla 25.5.1979. Enisa se je udala u Marseille-u i postala Alajbegović-Sinai te umrla 1986. ostavivši jednu kćer. Emir je živio kraj Marseille-a. Bio je oženjen i ostavio je kćer i sina.

DOPUNA - Osuda na smrt nije ujedno i dan smrti, kako se to često u raznim publikacijama navodi. U slučaju procesa protiv Slavka Kvaternika i drugova navodi se često 6.VI.1947. kao nadnevak "presude". To nije točno. Prema dokumentiranoj knjizi povjestničarke Nade Kisić-Kolanović "Vojskovođa i politika - Sjećanja Slavka Kvaternika" (Golden marketing, Zagreb, 1997.) osuda je donesena 7. lipnja 1947. (str. 415.). Nadalje, istoga je dana prvoobtuženi Slavko Kvaternik podnio molbu za pomilovanje, a njezino odbijanje priopćeno mu je zapisnikom od 16.VI.1947. u zatvoru UDBE za Hrvatsku u Zagrebu. U ime ljudskih prava trebalo bi ustanoviti točne nadnevke izvršenja smrtnih kazni svih pobijenih Hrvata nakon svršetka drugog svjetskog rata, kao i mjesta njihovih tajnih grobišta.

Pisci politički uznici

ANTE BRUNO BUŠIĆ

O Bruni Bušiću teško je i lako pisati. Lako je pisati o njemu kao o povijesnoj osobi, žrtvi komunizma i borcu za slobodnu hrvatsku državu, pisati o njemu kao djelu hrvatske legende, ali vrlo teško o Bruni kao osobi, čovjeku i prijatelju s kojim smo provodili gimnazijske dane i Bruni, velikomu književnom talentu, o zapravo njegovu najvećem talentu, od niza talenata kojima ga je Svevišnji podario.

Bruno je rano počeo pisati i bio je svjestan svog dara i mogućnosti razvoja sazrijevanja u zaista rasnog pisca - pripovjedača. Svjestan prilika i ozračja u kojima su on i hrvatska nam domovina živjeli, on bira drugi put, put borbe za samostalnu i slobodnu Hrvatsku.

Mogao je komotno, kao i mnogi drugi danas priznati i poznati pisci, povući se u svoju umjetničku kulu bjelokosnu, te postići nacionalnu i svjetsku slavu, jer talent je bio tu, kao i znanje i volja da se realizira, ali nije htio. Hrvatska je bila važnija od književnog talenta i osobne sreće, javnog uspjeha i bilo kojeg probitka. Otišao je u politiku i u smrt, u smrt koja zaista nije bila uzaludna. Smrt Ante Brune Bušića nadahnjivala je mnoge da nastave i ustraju u borbi.

Hrvatska je tu. Naši su se snovi ostvarili. Mi, njegovi prijatelji, s ponosom se sjećamo Ante Brune Bušića i objavljujemo u našem glasilu njegovu pripovijetku nagrađenu na II. književnom natječaju časopisa Polet 1957. god.

Andrija VUČEMIL

LE-LE MOJA, LE-LE ŽALOSNA

Nagrađeno II. nagradom

Dan istinjava na dlanu polja. "Ao-j, stuj! O o o, stu-uj!" podukuje Topan na volove, dok mu zapuši vjetra kulježe bijelu, landravu košulju. Mršuljavi se vočići silimice vuku utrtim kolnikom, repovi im zvrjaju vucinajući se po prpoši ne mareći za olokanje i bič, koji se često dugim šimućima spuštao na njihovu skorčalu, iskrzanu kožu. Nasred plandišća buriče velik, rasni bik kopajući prednjim nogama i uzmahujući glavom, nastoji na rogove nabiti čičavo sunce, koje uzmiče prema zapadu. Vidjevši da će mu pobjeći, bik se zaprndeca preko pašnjaka domahujući kitnjastom repušinom oblicima. Oni mirno čergare povrh livada.

"Oj, dje-vo-oj-ko, mo-je ja-nje ma-lo!
O o o o o o o-j!"

ojkali su grlati čobani. Pjesma je bila lijepa i široka, kao i oni.

"Kuš š š, reponja! Aj, vaj, vaj!" graktao je Topan na junca, koji je rogovima burljao otkose. "Ene, vidi đavola rogatoga, što se uzjogunio! Hoće sunce... Daleko je, dragoviću moj, dale-e-ko! Mrava ne vidi. Ako bik hoće vidjeti mrava, mora sageti rogove. I mrav bi htio imati rogove."

Oču se klopor vodenice. Oslonjen na dovratnik, stoji čapljasti snješko.

Strnjikavom rukom tare slinavi nos.

"Oj-hoj! Jeste li natovarili?" domahuje nam.

"Eee-eh, jesmo! Jesmo!" odvikujem, ali on nas ne gleda; očisti zaslinjenu ruku o zid vodenice.

"Hele, sokolane, čudiš se biku?" počeo je opet da mudruje Topan. "Zašto? Svatko gleda svoje sunce. Budi i ti kao onaj bik. Ne gledaj ljude. Čudni su oni i pakosni. Zalijepe se za zemlju pa više ništa i ne vide. Čitavog života jedu kukuruzovnicu, snage nemaju da je bace, jer nisu okusili slađe, a nepoznatoga se boje. Nepovjerljivi su. Zemlje im je uvijek malo, da mogu, pojeli bi je, svu. Živio kod nas u selu nadničar, zvao se Akan. Dobar, radin i pošten. A što je taj poznavao zemlju! Čudo! kažem ti. Uzme grumen

Bruno Bušić, u svibnju 1976.

varešike, smrvi je i stavi u džep. Ljudi se smiju, a on ništa ... kopa i ne haje. "Nije li zemlja nagnojena?" ljudi se na gazdu, psuje, veli: "Sramota! Grijeh!" Volio je zemlju mnogo. Dođe on tako k meni, na dlanu drži pregršt zemlje. "E-eh!" kaže, "da mi je ovakove jedno pet kanapa. Alaj bi se živjelo!" Stao on meni kontati: pa žena, pa djeca, pa kuća, pa muzara. "Ali, brate, nema u njoj sreće", kažem mu ja i sve vidim, zavrtjelo čovjeku u glavu, hoće propasti čovjek, a žao mi ga. Nije prošlo ni nedjelju dana, nađoše ga mrtva. Jeo zemlju i udavio se. Budala. Nije snaga u zemlji, snaga je u čovjeku, on je život i sreća. Reci mi, što je sreća? D-de! Ne možeš. Sreću ne možeš izmudrovati. Ne vrijedi žugati na sudbinu. Svatko je svoja sudbina. Od žuganja ništa. Nu, čuješ li starijega, gdje govori, prigni uho svoje pričama njegovim i naći ćeš zaklon. Pođu li kola nizbrdo, ne zaustavljaj ih, nitko ih ne zaustavi. E-eh, tako! A ti ne vjeruješ?

Eto, znaš Ćurkana? E-e, dobro, ako ga i ne bi znao! Dok je Ćurkan bio glavar, tko je mogao s njim, s Ćurkanom, ene pamet, glava, ene bik. Zapne li nekome posao, ide Ćurkanu, a u njega je bila uvijek riječ razbora, dobra riječ. Stožina selu, brate! Kad Ćurkan ore, ore na osam vilaša, sluga plug drži, a on okolo obigrava na Żeravu i alače na volove. Sinovi mu, ako ne baš lijepi, a ono svi kao od brijega odvaljeni. I kći mu Đulka lijepa, prelijepa, bi je, na moju dušu, i ja star zažeo, a bisna za tri mlade kobile. Eto-o, kihoće i misliš - njiskaju ždrebice, boga mi! Tek kosa joj - duga, preduga, crna, a oči modre, kao da trguje nebesima. Bila je čudna. Što drugi voli, ona mrzi. Dođu joj tako momci, sve kućerići, kažu: "Draga!" A ona ni da čuje, ćuška ih. Vražija djevojka, vjeruj! Čudno selu, čudno i meni. Cura mlada, zdrava, orna za ljubav. Da je po rodu svetica, valaj, nije! Od grljiva je roda: Ćurkan i još kakav, mater joj poležena, a braća kolaši i siledžije, koju djevojku ždraknu okom, tu i zažmu. A ona tako ...

Ali nuder đavla ... Po selu se počelo ćakoriti: "Đulka ljubaka s Đerkanom". Vidim, ima, valaj, tu neki đavo, ali čudim se, a iščudit se ne mogu, kud će baš s Đerkanom? Doduše ljepotom prilikuju. Momak zbojit i okat, i kršan, i zamašit, pa visok, ali oškopica i razulareni hrkač, a čovjek tankić. Znam, Ćurkan ne će dati ni opeliti. Slušam ja šta selo ciganluči i sve me opsjeda neko zlovidovanje. Ene de, mislim se ja, bili joj rekao, ne bili? Mogu nešto bljuznuti, pa kuš onda, jer kazano je: Raspiriš li iskru, plane ona. Pljuneš li

na nju, utrne se ona. I oboje dolazi iz usta tvojih.

Sretoh je pa mislim - reći ću joj; ako je pametna, ne će uzeti za zlo. "Djevojko", velim ja, "pamet u glavu! Možeš nagrabusiti!" Ona ti se naroguši, ni da me pogleda, a ja vidim i nadrobušila se, udvojena. Hajde ti sad budi pametan! A selo se raskokodakalo, kurva je selo, ne da se zablevšiti. E-eh-e, tako bi, ali nu slušaj, dragoviću moj, što će se iz toga izleći! Taman se sunoćalo, sjeli mi za siniju, jedemo. Bilo malo pure i mlijeka u čanjku, nama dosta. Krava se tek otelila, pa triba i teletu i nami. Kad čujem - neka graja u Ćurkanovoj kući. Odmah me opsjedoše neke zloguke misli.

"Štoje?" pitam ...

Kad što ..., došla Đulka ocu pa ovako nabusito kaže: "Udavat ću se za Đerkana!"

"Iščupat ću ja kiku tvome draganu", zblazni ti se Ćurkan pa svrne čibuk i dobro je isčibuči, a cura ti udari u derljavinu. "Hajde d-de!" mislim, "idem tamo. Zajedno smo pajdašili, možda ga urazumim!" Dođem ja, sve se utišalo. Ćurkan podvio noge i sjedi kao sablja Muratova. Namusio se, snijeg mu posiplje iz očiju, a Đulka stoji nakostrušena, zažagrila očima i šuti.

"Spanđala se, kažeš, ta Đulka s onim Đerkanom? Kad se već spanđala, hajde de, spandžalase!" kuržim gaja. "Ako, podaj djevojku, našla je pastuha prema sebi. Zauzdat će je!"

"Aja, brate, nemoj mi gubičati sada! Ne dam, pa taman da mi brk osramoti. D-de, lani, u čemu je on meni prilika?" zajapurio se Ćurkan. 'Ja orem sa osam volova, a on, što će on jarmiti? Mačku? Ja Bušić odžaković, a on nigdjenitković. Uzaman, brate, govoriš! Gdje će suknena zakrpa na svilenu košulju! Zar moja hvala ne ide u gladnišinu kuću? Ne-e-e-dam! Čuješ, ne-e-e-dam! Hajde!" kaže, i ja odem, a sutra nađoše Đulku o kosteli. Visi na sučini. Objesila se. A njezin kikonja pobjegao u ustaše. Poginuo u Sloveniji. Kosti mu se bijele pod borom nepokopane. Što je rat potkresao Ćurkana, he-ej, le-le moja, le-le žalosna! Ambare mu četnici zapališe, Žerava konja odvedoše. Ostade mu ono malo pustoline, ali koje vajde od nje, kad je nema tko proburljati.

Hraniš sinove i misliš: potakljat će me u starosti, a kad tamo, zarati se, i oni nagnoje tuđu zemlju. Dođe ono nešto čovjeku, pa ga stegne i svakakve gadne misli dođu, i ubio bi se čovjek, zaleleka bi.

Ćurkanu se vratio samo jedan, a i taj je došao iskasapljen. Došao, korača kaldrmom i pjeva. Veseo, a bomba mu odrezala obe šake. Ostali batrljci, a on pjeva. Sretosmo se, raskriljuje ruke i pruža mi batrljak, da mu ga stegnem. Prihvatih ga i učini mi se nekako ljepljiv, gadan, osjetih mu strujanje krvi. Preda mnom je stajala golema vjetrenjača, tanka, raskriljena i ludo je kikotala. Muzgavo se sunce smijalo blesavo kao i ta vjetrenjača, selo se smijalo, i kuće s otvorenim vratima bezumno su se kreveljile, a on se raspričao, kako će, kad dođe kući, obradovati staroga: "Hoće stari da se iznenadi! Ha-a! Obradovat će se! Ja stavim noge na siniju, udarim rukom: "Hej, stara cicijo, eto došao sam! Veseli se poslije, a sad nalij čanjčinu mlijeka, da se najedem. Kad se nasitim, razbaškarim se u slami, a stari će da mi tjera muhe s nosa. Ha-a!" I pripovijeda, da može voziti bicikl i kaže: zenit će se! A ženi će dati silu novaca: "Eto, živi kao carica, ali oca da mi paziš! Kud on okom, ti skokom, inače znaš, gdje si se rodila!" Novaca ću dati i Ćurkinu: "Eto, stari, živi!" tako će on.

"Zgodno smišljeno!" potvrdim ja, i on Bogami, zgodno!" govori i namigiva. Uostalom, on uvijek namigiva.

Sada je sasvim pobenavio. Držeći nož u zubima, crta po koži prste. Naravno, to ga boli, ali on ne jauče. Kad iskrvari ruke, zagnjuri ih u vodu i misli, da će mu narasti prsti. Strpljivo ih drži čitav dan i pjeva. Jučer se svratim kod Ćurkana, da malo porazgovaramo. Žao mi čovjeka, pa čitavi dan samo beneta i samotari. Sjedoh pokraj Ćurkana, a on mi pokazuje nekakvu kartušinu: kaže: 'Jučer poveo stado na pašu u brdo, omače mi se kamen ispod noge, pogledah, a kad tamo pismo. Piše mi najstariji sin. Veli: "Naišao ovda, pa ću metnit pismo pod kamen. Valjda će ga netko naći. Živ i zdrav!" Poginio, kažu, a on tamo živ. Laže selo. Kurvanjsko selo".

"Ao-j! O o o, stuj!" podcikuje Topan na volove ..."
(Ilustracije u tušu: Pero Maruna, III. gimnazija, Zagreb)

ode široko razmahujući ostacima ruku. Mjesec je dana basrljao kroza selo gangeći. Pjevao je samo jednu pjesmu, svrši pa počne iznova. Ljudi se u njegovoj blizini muvaju, ne znaju, gdje bi s rukama, paze da ga se ne dotaknu. On pripovijeda o nekom Bošnjaku. "A tome je Bošnjaku dodijao rat, pa ti on sebi prostrijeli koljeno. Bolje bez noge, nego bez glave. Zaželio čovjek kuću i dječicu. Dobro, odrezali mu nogu i otpustit su ga mislili, ali napadnu nas. Što ćeš s beznogim? Utrape mu u ruke mitraljez i ostave ga kod klanca. Poginuo je taj Bošnjak. Dašta!"

Tako on. Poslije se propio, od tuge. Po čitavi bogovetni dan sjedi za stolom, prigrli bukoru batrljcima i pjeva:

"Evo mene, ćaćina kolaša!

H-ej, evo mene, ćaćina kolaša!"

Zavija otegnuto, jezivo, kao izgladnio vuk. Bradom trese, a brada mu je dugačka, nakostrušena. Već se dugo ne brije, boji se da ga ne zakolju. "Zatrese mu tobože ruka, a tamo ti prereze grkljan! Zgodno! Pa se ti sad obrij! Vrat i britva.

Ponovo začibuči i šuti, kao da me i nema. Čudno, uvijek šuti.

"Slušaj", šapće mi "u vodi sve raste, samo treba snaga. Ja imam snagu. Veliku snagu. Narast će mi prsti. Tad idem djevojci. Imam djevojku. Cura top. Boga mi, ima i volove i zemlju. Stari mi ne vjeruje. Zavidi mi. Svi mi zavide! I svi mi se smiju, imaju široka usta. Mrze me, i uhode, ali ja imam snagu. Ćurkan mi kaže, da sam lud. Ja nisam nipošto luđi od njega." Tko zna, možda on uopće nije lud. On je jako nesretan.

Poslije, kad sam ja otišao, razljutio se i povalio Ćurkana na pod. Tukao ga i ugrizao. Kažu, da ga je svega izgrizao. Ima vučije zube. To nije čudno. Bogalj, kad vidi zdrava čovjeka, postaje zao.

On uvijek premjerava batrljke. Nekad mu se učini, da su mu ruke postale duže, tad se smije. Puže po podu i smije se. To izvodi sasvim ozbiljno. On se nikad ne šali".

Kola zadudnjaše na pokaldrmanoj cesti. Već se sunoćalo, Topan je mučao, kao i mjesec. I ja sam šutio.

Ante Bušić, VII r. gimnazije, Imotski

UMORSTVO PROF. VLAHA LOVRIĆA

Piše:
Stojan MARČINKO

Zovem se Stojan Marčinko, rođen sam 15.01.1918. u mjestu Glumina, općina Neum, od roditelja: otac Martin Marčinko i majka Cvijeta rođena Papac.

Po mojoj molbi, mjeseca lipnja 1941., primljen sam u tadašnje redarstvo u Zagrebu. Kroz moje službovanje u tom redarstvu, upoznao sam prof. Vlahu Lovrića. Slučajno smo se susreli i upoznali u tadašnjoj gostionici "Sloga", Zvonimirova 17 u Zagrebu. Nakon toga, tu smo se češće sastajali. U navedenoj gostionici, u mjesecu kolovozu 1941., podulže smo razgovarali o našoj prošlosti, mjestu i domaćim običajima. Pored toga, on se posebno zanimao za moj posao, kako sam, kako sam se snašao, te tko ima poznat iz našeg kraja, a osobito me pitao kako sam se snašao s ovim narodom u ovome kraju gdje radim. Tada smo se raztali, ali smo se u prolazu pozdravljali.

U drugom mjesecu 1942. četnici su napali naša sela Gornje Hrasno i Burmaze, koje su popalili, a narod je izbjegao ostavivši svoje kuće, stoku i sve drugo što je imao, a nakon toga se izselio u Slavoniju po raznim mjestima (oko Nove Gradiške, Slavonskog Broda, Slavonske Požege, Vinkovaca i Vukovara), a jedan dio dalje u Srijem.

U čitavom tom našem slučaju bijega i stradanja od četnika, gospodin je Vlaho Lovrić za sve o našem narodu bio jako zainteresiran. Želio je za sve znati, a osobito o razseljenju i smještaju naših obitelji po Slavoniji. Zatim se, kasnije, zanimao po raznim pitanjima za naše ljude, starce, a bolestne smještao po bolnicama i obilazio ih, a preko hrvatske Vlade i drugih za to organiziranih ustanova, organizirao je ostale potrebe za izbjeglice, pitanje hrane, odjeće i ostalog.

1944. ja sam dobio premještaj iz Zagreba za Zadar, prije nego što sam pošao na taj premještaj, navratio sam u ured kod gosp. Vlahe Lovrića. Njegov ured tada je bio na Trgu Kulina Bana (sada Trg Hrvatskih Velikana br. 1 u Zagrebu). Taj je ured bio velike Župe Prigorje, a on je tada bio veliki župan te župe. Tu smo dosta razgovarali, ali se i razstali. Zamolio me, da mu se javim pismom, ali su me razne okolnosti spriječile i nisam mu pisao.

Nakon završetka drugoga svjetskog rata, dospio sam u zatvor. Osuđen sam protiv naroda i države na 10 godina zatvora i robije i kao kažnjenik bio sam po kaznionicama u Zenici, Sarajevu, a nakon toga, po mojoj molbi, premješten sam 1954. u Staru Gradišku, opet kao kažnjenik. Tada sam od ostalih kažnjenika doznao za slučaj i umorstvo gospodina Vlahe Lovrića.

Nakon što sam iz kaznionice Stara Gradiška 1956. uvjetno odpušten, tada se reklo (iako sam odpušten uvjetno) da sam na slobodi, ali kako je svakomu poznato, te slobode i dalje nisam imao.

Živio sam s obitelji u Zagrebu, ali sam se stalno trebao javljati Udbi i oni su mi određivali i odobravali kretanje, kada sam želio otići nekamo izvan Zagreba, morao sam za to praviti molbu i dobiti odobrenje od Udbe. Zaposlio sam se, po ugovoru, u Zagrebačkim bolnicama. Radio sam kao tapetar u tadašnjim bolnicama, koje su bile smještene na Sljemenu. Dolazili su mi mnogi moji poznati i prijatelji, pa smo tada razgovarali o svemu i svačemu, gdje smo bili i što smo prošli, kako smo stradali. Tada sam, malo više, saznao o stradanju gospodina Vlahe Lovrića. Doznao sam, da je izbjegao u Italiju i da se nalazio u Rimu, te da su ga Englezi izručili Udbi Jugoslavije, a dalje od toga ja više ne znam što se s njim događalo i kako je stradao. Za vrijeme komunizma, o tome se nije smjelo pitati niti razgovarati.

Godine 1996., na Trgu bana Jelačića u Zagrebu, zamolio sam g. Vinka Nikolića da mi kaže znade li što o profesoru, gospodinu Vlahi Lovriću. Njegov je odgovor bio: "Sve o tome što me pitate, pogledajte u Sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu. Tamo ćete naći sve o tome..."

Išao sam dva puta bez uspjeha. Pričao sam o tome mom poznaniku, pravniku Ivanu Sirnicu, koji mi je rekao, da on ima poznatog tajnika u Sveučilišnoj biblioteci i preko ovog gospodina došli smo do ovih podataka o gospodinu profesoru Vlahi Lovriću.

Pokojni gospodin Vlaho Lovrić bio je velik čovjek, veliki humanist i prijatelj našega naroda. Ja mislim, da to trebaju znati svi naši ljudi i naša vlast u Hrvatskoj.

Povodom 6. obljetnice neovisnosti Ukrajine
Veleposlanik Ukrajine
i gđa Valentina Šostak
imaju čast pozvati gdu Kaju Pereković
na prijem u četvrtak, 21. kolovoza 1997.
od 18.30 do 20.30 sati.

ul. Voćarska 52
Zagreb

Isprike
412-296

ANTISEMITI I IBEOVCI ZAJEDNO PROTIV HDPZ-a

U nizu dosadašnjih istupa, bivši je predsjednik Hrvatskog društva političkih zatvorenika oštro odbacivao tobože neutemeljene optužbe da on nema ništa sa skupinom nezadovoljnika, koji su se u javnosti pojavljivali pod imenom tzv. Poticajnog odbora za saziv izvanrednog i općeg sabora HDPZ-a.

Danas je i neupućenima jasno, kako je Đuro Perica, uz nekolicinu zaplotnjaka, doista spiritus movens svih akcija protiv legalno izabranoga vodstva Društva, dok su ostali članovi tzv. Poticajnog odbora samo svjesno ili nesvjesno oruđe u njegovim rukama.

Nakon što je uhvaćena u neradu, ali i aktivnostima, koje zaslužuju pozornost pravosudnih organa, mala je skupina bivših političkih zatvorenika protustatutarno pokušala odcijepiti Podružnicu HDPZ-a u Županiji vukovarsko-srijemskoj. Potom su prionuli utemeljenju nečega što se naziva "HDPZ-om Podružnice ŽV- S" (tj. Županije vukovarsko-srijemske), a koje želi ne samo samostalno djelovati, nego i preuzeti prava, ovlasti i obveze HDPZ-a.

Na tzv. godišnjoj skupštini, ta je skupina 26. kolovoza 1996. članom Izvršnog odbora izabrala, između ostalih, i Đuru Pericu, i to - aklamacijom, kako stoji u zapisniku, objavljenom u vinkovačkome "Hrvatskom vjesniku", br. 43. od 10-20.VIII.1997.

Idućih je mjeseci ta skupina pokušavala orkestriranom medijskom kampanjom unijeti zabunu u članstvu HDPZ-a, poljuljati ugled i autoritet legalnoga vodstva, te svojevrsnim pučem preuzeti instituciju.

U tome nisu uspjeli. Svjesno situacije i nemajući potrebu za bilo kakvim zakulisnim radnjama, vodstvo HDPZ-a se odlučuje na provedbu ankete među članstvom, iako na takvo što nije bilo obvezno. U toj je anketi dobilo plebiscitarnu potporu: urotnici su dobili svega 0,81% glasova. Za sazivanje izvanrednoga sabora potrebna je, pak, potpora čitavih 10% članova.

Šarena "koalicija" protiv HDPZ-a

Kad njihova spletka nije urodila plodom prividno statutarnim putem, urotnici se odlučuju na otvoreno osnivanje paralelnog društva.

Znajući da nemaju potporu među onima, koji su u smislu Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika - hrvatski politički zatvorenici, urotnici na svoju ruku proširuju kriterije, po kojima se netko u smislu spomenutog Zakona smatra hrvatskim političkim uznikom.

Tako u svoje kolo pozivaju ne samo osobe, koje su tamnovale zbog borbe za hrvatsku državnu neovisnost, samostalnost i slobodu do 30. svibnja 1990., nego i:

a) ibeovce, tj. žrtve sukoba između Josifa Visarionoviča Staljina i Josipa BrozaTita, odnosno između staljinskoga i titoističkoga bezumlja;

b) bivše pripadnike Hrvatskih oružanih snaga (1941.-1945.), koji su nakon sloma NDH bili zarobljeni, bačeni u logore ili tamnice, te

a) Hrvate i ostale nesrbe, koji su radi potpore hrvatskoj državi ili drugoga oblika borbe za hrvatsku državnu neovisnost bili utamničeni i nakon 30. svibnja 1997., čime se hoće pridobiti i hrvatske branitelje odnosno civile, koji su tijekom Domovinskog rata bili u srpskome ili kojem drugom zarobljeništvu.

U grčevitom nastojanju da zbrdazdola skupe pristaše, urotnici gaze ne samo preko Zakona, koji jasno precizira tko jest, a tko nije bivši hrvatski politički zatvorenik, nego i preko vlastitih izjava.

Jer, kako inače objasniti da skupina pod Peričinim pokroviteljstvom objeručke prima bivše pripadnike Hrvatskih oružanih snaga iz doba NDH, kad sam Perica u nizu navrata ističe da njima zapravo nije mjesto u HDPZ-u i da on s njima nema ništa zajedničkoga?

Kako objasniti da se pod istom kapom (tobože hrvatskih političkih zatvorenika) mogu naći oni, koji su tamnovali zbog ljubavi prema Hrvatskoj, s onima koji su ratovali za Jugoslaviju, sovjetsku balkansku federaciju ili sam SSSR, a tamnovali su zbog ljubavi prema Staljinu i staljinizmu, ili su jednostavno bili posve nedužne žrtve jednoga zločinačkog sustava?

Kako se mogu obećavati brda i doline, te ravnopravnost svim tako skupljenim pristašama, kad je položaj hrvatskih branitelja i osoba, koje su stradale u Domovinskom ratu, uređen drugim i drugačijim propisima?

Kako mogu pozivati bivše ustaše i domobrane oni, koji legalno vodstvo HDPZ-a optužuju za "ustašizaciju", koji nas kleveću da smo fašisti i koji s inkvizitorskom strašću denunciraju predsjednicu HDPZ-a da je dala objaviti svoju fotografiju iz doba rada u Ustaškoj mladeži?

Dakako, svoju farizejsku širokogrudnost prema ibeovcima, bivšim ustašama i domobranima, te sudionicima Domovinskog rata, urotnici objašnjavaju svojom širinom, tolerancijom i demokratičnošću.

Može li se, međutim, tolerantnom i demokratskom nazvati skupina, koja je za svoje glasilo izabrala "Vinkovački vjesnik", a za svoga glasnogovornika (točnije: "člana IO HDPZ V-SŽ zaduženog za promičbu") tzv. nezavisnog ustašu Zvonimira Šekulina?

Zamjenik predsjednika saborskog Odbora za nacionalnu sigurnost i jedino antisemitsko glasilo u Hrvatskoj

Pod krinkom tobožnjega radikalnoga hrvatskog nacionalizma, "Vinkovački vjesnik" na solidnome hrvatskosrpskom jeziku ("podrška", "blagovremeno", "da li", "shodno", "front", "uviđaj", "organizaciono", "pokloniti", "posjeta" itd.) piše neistine i poluistine o hrvatskoj povijesti, a svojim primitivizmom, vulgarnošću i antijudaizmom predstavlja skandalozan primjer rafinirane protuhrvatske propagande, koja ide na ruku ne samo velikosrpskim ideolozima i propagandistima, nego i svakom neprijatelju Hrvatske .

Može li se obranom hrvatskih interesa nazvati:

- tekst u kojemu se Srbi "istovaruju vilama",
- tekst u kojem se dr. Milu Budaka naziva "tvorcem poznate hrvatske narodne poslovice 'srbe na vrbe'" (kad nije riječ ni o kakvoj hrvatskoj narodnoj poslovici, niti je dr. Mile Budak auktor te izreke, što desetljećima dokazuju branitelji hrvatstva),
- tekst u kojem se tvrdi da "shodno učenju Svete nam Katoličke crkve za takve (Srbe, op.) nema oprosta",

- tekst u kojem se prepričava morbidni "vic" o četniku kojega su ustaše "zaklale i nabile na kolac" (kad klanje i nabijanje na kolac nikad nije pripadalo hrvatskoj predaji i uljudbi),

- tekst u kojem se "Židovi i Srbi", nazivaju "najvećim pokvarenjacima na svijetu", a glavni urednik (i jedini novinar!) ističe kako "moli Boga da nikad ne uspostavimo diplomatske odnose s državom Izrael",

- tekst u kojem se nacistički vođa Adolf Hitler naziva "velikim njemačkim književnikom", koji tobože iz Argentine, 20. travnja 1997., pozdravlja Hrvate pozdravom: "Za dom spremni!", a na priloženoj je ilustraciji Hitler, koji pozira ispred Eiffelova tornja, nazvan "velikim njemačkim književnikom u vrijeme dok se bavio političkom djelatnošću",

- tekst u kojem se neka ruševina naziva "bivšom hrpom govana", koju su "oni zvali 'srpskom pravoslavnom crkvom'", a koja je "godinama narušavala ovaj krajolik"...

Zar ovi napisi nisu ubojito oružje u rukama svih hrvatskih neprijatelja, koji se ne moraju truditi i izmišljati laži, kad, eto, "Vinkovački vjesnik", koji je ujedno glasilo skupine kojoj na čelu stoji zamjenik predsjednika saborskoga Odbora za nacionalnu sigurnost predstavlja zoran dokaz o hrvatskoj patološkoj mržnji, urođenu zločinačkom nagonu, besprimjernomu iskrivljavanju kršćanstva i katolištva, te vulgarnome antisemitizmu?

Tek kad to imamo na umu, možemo shvatiti zašto su Perica i družina tako bliski ibeovcima...

Samo o novcu se radi

Nu, nije njima ni do kakve Hrvatske, pa čak ni do kakve ideologije.

Njima je do novca.

Zato su se Đuro Perica, Petar Šale i Davor Aras potrudili zaobilaznim putem, nezakonito i nemoralno, prije političkih uznika koji imaju 70 ili 80 godina i žive bez ikakvih prihoda ili s mizernim mirovinama, pribaviti rješenja, kojima im se odobrava isplata naknade za vrijeme provedeno na robiji.

Tako je rješenjem Vladine Administrativne komisije Kl. 140-09/91-01/133, Ur.broj: 50304/4-97-01 od 1. srpnja 1997. odobrena isplata 276.000 kuna, kao iznos cjelokupne naknade Đuri Perici.

Rješenjem Kl. 140-09/92-02/52, Ur. broj: 50304/4-97-01 od 31. srpnja 1997. odobrena je isplata 45.900 kuna, što je akontacija za isplatu Petru Šali.

Rješenjem Kl. 140-09/93-09/15, Ur. broj: 50304/4-97-01 od 31. srpnja 1997. odobrena je isplata 63.531 kuna, kao akontacija isplate naknade Davoru Arasu.

Ne bi se reklo da je oblik rješenja istovjetan uobičajenim takvim rješenjma, a ni potpis predsjednika Administrativne komisije, ministra rada i socijalne skrbi, g. Jose Škare, ne čini se vjerodostojan. Ipak, neka o tome vode računa pravosudna tijela.

Trojica se "časnih" političkih zatvorenika ipak ne će na brzinu, mimo logičnoga i pravednoga reda, domoći spomenutog novca.

Iako je "Vinkovački vjesnik" po običaju "istinoljubivo" ustvrdio kako je vodstvo HDPZ-a "opljačkalo novac", pa mu "Ministarstvo ne dopušta da više budu posrednici", istina je upravo obrnuta.

Ministarstvo financija je odbilo postupiti po zahtjevu za isplatu, tražeći da mu se "dostave podatci za isplatu ovjereni od Hrvatskog društva političkih zatvorenika", jer, upozorava Ministarstvo financija službenim dopisom od 19. kolovoza 1997., "Naputkom o načinu isplate naknade bivšim političkim zatvorenicima ('Narodne novine', br. 51/96) od 26. lipnja 1996., člankom 5., određeno je da uz Vaše Ministarstvo, dokumentaciju iz članka 4. ovjeravaju i potpisuju odgovorne osobe Hrvatskog društva političkih zatvorenika".

Samo o tom se radi. Urotnici bi htjeli novac, a da bi ga se dokopali moraju zavladati HDPZ-om. Stoga ne biraju sredstva.

Blaženi oni, koji im povjeruju: ostat će nasamareni i kratkih rukava, što ipak ne isključuje mogućnost da dospiju u Kraljevstvo Nebesko, kad izravnaju račune s Bogom i ljudima.

TKO SU BILI INFORMBIROVCI U HRVATSKOJ?

"Neprijatelji" po liniji IB-a bili su uglavnom regrutirani iz sljedećih političkih kategorija:

- "od izbačenih članova KPJ, zbog javnog izjašnjavanja za rezoluciju IB-a ili kolebanja;

- od članova KPJ kolebljivaca i malodušnika, koji su se formalno izjašnjavali za stav našeg Centralnog komiteta, a prikriveno podržavali Rezoluciju IB-a i sumnjali u mogućnost izgradnje socijalizma u našoj zemlji, bez pomoći SSSR-a;

- od raznih karijerističkih elemenata u Partiji i izvan nje, koji su smatrali, daje došao pogodan čas za zadovoljavanje njihovih karijerističkih prohtjeva i nezdravih ambicija (nadali su se da naša zemlja neće izdržati pritisak IB-ovske kampanje i da će doći do promjene postojećeg rukovodstva i poretka);

- od demoboliziranih oficira JNA i drugih rodova, koji su iz tih rodova izbačeni zbog kolebanja po IB-u ili nekih drugih poroka;

- od ranije isključenih članova KPJ, radi oportunizma, nemorala, pijančevanja i slično, kao i od raznih drugih grešnika s problematičnom prošlošću;

- od poznatih likvidatora i frakcionaša (tipa Jelaska, Marica i drugih), koji su radi frakcionaškog rada u Partiji bili još prije rata izbacivani iz njenih redova i raskrinkavani;

- od partijske emigracije (uglavnom povratnici iz SSSR-a), prvenstveno onih koji su bili nezadovoljni svojim položajima u zemlji;

- od povratnika iz raznih IB-a zemalja (lica koja su kao oficiri JNA otišli u vojne škole SSSR i lica koja su polazila druge škole u IB-u zemljama, gdje ih je uglavnom i zatekla Rezolucija IB-a);

- od bjelo-emigranata i lica ruske narodnosti;

- od agenata NKVD-a (Sovjetska obavještajna služba) koji su ranije vrbovani po raznim logorima, za vrijeme boravka u IB-u zemljama i slično;

- od raznih iredentističkih elemenata iz redova nacionalnih manjina, naročito nacionalnih manjina IB-a zemalja, te članova drugih Komunističkih partija (Italije, Kanade i slično)."

*(Prema: Berislav Jandrić, **Djelatnost sljedbenika rezolucije Informbiroa** u Hrvatskoj 1948.-1953., Časopis za suvremenu povijest, br. 2/26, Zagreb, 1994., str. 320-321.)*

KRONOLOGIJA NAPADA NA HDPZ

Piše:
Kaja PEREKOVIĆ

Teško se može shvatiti htijenje "Poticajnog odbora" i reflekse koji su iza toga zabljesnuli i uzburkali dotadašnji mirni tijek rada u HDPZ-u.

Ne bi htjeli prihvatiti pomisao, da je osnovica zavist, što je sadašnje vodstvo, legalno izabrano na III Obćem Saboru, upornim radom puno više učinilo za dobrobit članstva, nego što su do našeg vremena postigla druga tri vodstva.

Naravno, ne može se zaboraviti smjelost skupine ljudi, koji su svojom inicijativom na Badnjak 1989. odlučili osnovati HPDZ. Između ostalih osnivatelja, koje g. dr. Šošić spominje u svom Otvorenom pismu HDPZ-u 1. listopada 1996., oštro prosvjedujući što je u St. Gradiški, uz odobrenje načelnika Obćine, govorio privatni posjetitelj dr. Šeparović. Kako dr. Šošić i niti itko drugi nisu službeno pozvani, nastala je oštra polemika između Izvršnog odbora i g. Šošića. Nu, na sreću, to je ipak razumno završilo. Kako je dr. Šošić pokrenuo u njegovoj oštrini niz primjedbi, koje smo odbili jer su bez temelja, izašlo je na vidjelo, da se to "kuhalo" na Đurin poticaj. Zbog toga Otvorenog pisma nepravedno prozvanog Vijeća i predsjedništva HDPZ-a, povedena su oštra sukobljavanja preko novina, što je zaista pokrenulo lavinu emocija i osobnih uvreda. Naravno, da smo na napade reagirali istinom. Da se nismo oglasili, izpalo bi, da su naši napadači u pravu.

Unatoč svemu, nastavili smo i dalje mukotrpnim radom, da ispunimo preuzeto povjerenje i obveze sili Obćeg Sabora. Tako, uza sve drugo, postavili smo spomen obilježja u tri težke robijašnice: St. Gradiški, Sl. Požegi i bivšem sabirnoradnom logoru u Vl. Pisanici. Kako je ganutljivo i potresno pročitati osvrt bivšeg robijaša iz Gradiške. On u "Večernjem listu" piše: "Čudo se dogodilo! Robijašnica u St. Gradiški nekad i sada. Da se zemlja okreće, to je točno, a da se čuda događaju, to je rijetkost - što ćemo reći u ovom stoljeću prvi put. To se sve odigralo dana Gospodnjega 29. rujna 1996. za posjeta i hodočašća robijašnici u St. Gradiški, koje su predvodili mjesni svećenici na čelu s našim herojem i predsjednicom HDPZ, gospođom Kajom Pereković. Mi, politički robijaši, tu smo robijali za svetu i presvetu stvar, za Boga i Hrvatsku.

Spomenutog dana, 29. rujna poslije sv. mise, u narodnim nošnjama igra, ples, veselje, tamburica, kolači. Ja sam kolače jeo, sjedio i plakao - tu gdje smo imali svakodnevno u četiri sata u jutro mrtvu šetnju. TO JA ZOVEM BOŽJIM ČUDOM...", kaže Ante Škobić.

Međutim, kako je radost uvijek kratka, a zluradost (što ne isključuje zavist) pomućena nezadovoljstvom manje skupine polit, zatvorenika, koji imaju neka svoja viđenja i namjere, a sve na osnovi osobnih htijenja, da mimo protokola - samoinicijativno govore - pokreću objede organizacije i umanjuju sam čin podizanja spomen obilježja. Tu najviše protestitraju Ferdo Lulić i Grga Mikelić. Uljudno sam rejka Lulicu, da je prekratko vrijeme gdje se treba tako puno dogoditi. Dapače, ušli smo u vremenski tjesnac, pa prema predviđenom programu nije mogao izrecitirati svoje pjesme (za tu priliku posebno pozvati g. Zlatko Tomičića). Također nije govorio po protokolu predviđeni g. prof. Grga Pejnović jer je čitav nastup kasnio jedan sat i svećenici su morali reći sv. misu jer taj je dan bio blagdan župe. Odmah nakon povratka iz Gradiške, jedna skupina pokreće samoinicijativu za rušenje legalnog vodstva i pokreću Inicijativni odbor za saziv izvanrednog Sabora HDPZ. Svoju rabotu ne temelje na Statutu, nego nasilnički i klevetnički blate ljude o čemu ste obaviješteni kroz tisak i naš list "Politički zatvorenik". Razlog njihovih namjera naziremo u tome što su pojedinci osjetili naše odlučno opredjeljenje, da suzbijemo i razotkrijemo poslovne nepravilnosti iz predhodnog vođenja Družtva. Budući su oni razaslali svoj pamflet i sasvim krivo i, nepošteno okrivili Andriju Vučemila, Juru Knezovića, a prozivlju; predsjednicu i ostale članove Vijeća. Temeljem Odluke Vijeća poslano je pismo svim članovima, da se izjasne jesu li za sadašnje vodstvo ili za sazivanje Izvanrednog Sabora. Prema pristiglim opredjeljenjima, potvrđeno je, da je tek 0,81% za sazivanje prijevremenog Sabora. Oni se i dalje služe obmanom. U novinama, Zdravko Kasalo i Željko Pelivan iznose lažne tvrdnje kako o radu Družtva, tako bezočno napadaju - blate Juru Kenzovića i Andriju Vučemila: "Vodstvo sumnjivih moralnih i političkih vrijednosti." Kasalo veli: "Sud časti razpušten je kako ne bi ispitivao prošlost Jure Knezovića. Klub je zatvoren jer im je smetalo, da tamo dolaze ljudi drugačijih mišljenja, a ne zbog toga što su se tamo okupljali pijanci, što oni tvrde. I dalje veli Kasalo: "Smeta nas i nebriga za članstvo jer nije jedini zadatak Družtva podijeliti soc. pomoć."

Kasalo kao nebrigu oko novca ističe tiskanje glasila "Politički zatvorenik" za koje Družtvo danas plaća više od trideset tisuća kuna, jer da je Kasalo, koji se bavi izdavačtvom, ponudio tiskanje glasila za 19 tisuća. Ž. Pelivan dodaje kako je današnje vodstvo privatiziralo prostorije i Družtvo se okružuje sa svojim ljudima. Veli za sazivanje izvanrednog Sabora treba prikupiti 10% članstvo (to je prema Statutu). Nastavit ćemo prikupljati podpise kako bi se Sabor što prije održao...

"Panorama" 6. prosinca preko svog dopisnika Željka Luburovića i snimatelja Dražena Kohonića donosi na stranici 12. i 13. naslov: DVADESETAK ČLANOVA HDPZ-a POKUŠAVA SAZVATI SABOR I SVRGNUTI NJENO SADAŠNJE VODSTVO" TKO JE KOME UDBAŠ?.

Što su ti ljudi izgovorili, a novinar zapisao, zapravo je dovoljno jasna njihova rabota. Sugovornici su Marko Dizdar, Grga Mikelić i Milan Buškain. Novinar je snimio nadpis koji su postavili ispred našeg kluba, uz koji stoji, od lijeva na desno: Marko Kozić, Zdravko Kasalo, Ante Kozić, Fran Živičnjak, Grga Mikelić, Željko Pelivan i meni nepoznata osoba. Novo je vodstvo, vele oni, poseglo za udbaškim metodama, pa, upisujući se u Družtvo, morate izpuniti i rubriku u kojoj odkrivate je li tko od članova, koje osobno poznajete, bio cinkarom ili udbašem, čime se unosi razdor u Družtvo...

Sadašnje vodstvo: "Ne želimo se ponašati kao stara UDBA koja je svakoga provjeravala do u tri koljena unazad, a sporna je rubrika upravo bivšim udbašima treba zapriječiti ulazak u naše Družtvo..." Koliko je drzak zahtjev istaknut na javnom mjestu (i neistinit), prosudite sami.

U "Vjesniku"od 6. prosinca izlazi razgovor koji je sa mnom vodio novinar Mario Belanović, pod naslovom: "KRIMINALCI NE MOGU BITI ČLANOVI HDPZ". Osvrćem se na rabotu Poticajnog odbora i upozoravam, daje Vijeće HDPZ obtužbe razmotrilo i odbacilo, a zbog neurednog poslovanja odgovornih osoba i prijašnjeg razdoblja podnesene su prijave državnom odvjetništvu. Nadzorni je odbor uočio, da Družtvo posjeduje pet automobila, a samo je jedan kojim se Družtvo koristi, dok su drugi u posjedu kod privatnih osoba - čak i onih koje ama baš nikakove veze nemaju sa Družtvom, a niti su

ikad bili politički zatvorenici. To je nedopustivo - mi nismo htjeli i dalje sudjelovati u tim rabotama. Što se tiče materijalnih prekršaja, i to je odkriveno. Mislim, daje i to jedan od glavnih razloga, da se nasilno smijeni (zato i obtužuje) sadašnje vodstvo kako bi se prikrile nedopuštene radnje bivšeg tajnika i npr. Marka Dizdara, koji također ima uprljane ruke u manipulaciji s kazetama.

Kako se prilike u Družtvu sve više burkaju, u srijedu, 18. prosinca, izlazi u "Novom listu" naš odgovor na napise u toj novini pod naslovom: "NAPAD NA HDPZ, krenula je grupa nezadovoljnika." U podnaslovu piše: "Skupina nezadovoljnika u kojoj se nalaze i oni koji su živo zainteresirani da nezakonite i protustatutarne radnje ostanu prikrivene, odlučila je krenuti u napad." Kad im je postalo jasno, da za svoj podhvat ne mogu naći podporu u članstvu, otvorili su se javnosti. Da bi u Družtvu mogli vedriti i oblačiti, ti su se pojedinci okomili na vodstvo. Da se "Vlasi ne dosjete", okomili su se samo na dopredsjednike Vučemila i Knezovića." I još: 1. Nije istina da su svi članovi neformalne skupine za sazivanje izvanrednog Sabora ujedno i članovi HPDZ. 2. Nije istina daje Sud časti HDPZ-a ukinut, a još manje je istina da je ukinut "kako ne bi izpitivao prošlost J. Knezovića." 3. nije istina da je klub HDPZ-a zatvoren kako bi se u njemu priječilo sastajanje i druženje ljudi različitih svjetonazora i uvjerenja. 4. nije istina, da HDPZ ne skrbi o svojim članovima (nije obavezno skrbiti o političkim zatvorenicima ako nisu članovi)

Nasuprot tome, istina je: 1. Svi članovi neformalne skupine nisu članovi HDPZ, a neki od njih nisu niti politički zatvorenici, pa je krajnje neobično, da se upliću u rad Družtva. 2. Sud časti ne funkcionira zbog nedostatka inventivnosti i zalaganja nekih njegovih članova. 3. obtužbe g. Milana Buškaina protiv dopresjednika HDPZ, g. Jure Knezovića, počivaju na neobično klimavim nogama, i o tome, da je g. Buškain izvorno, prije odlaska u emigraciju, suđen zbog klasičnog kriminala, a ne zbog političkog djelovanja, kao i o neispravnosti "argumentacije" njegovih tvrdnji protiv g. Jure Knezovića javnost će izvjestiti sam g. Knezović. O tvrdnjama g. Buškaina će vjerojatno odlučivati i redoviti sud. 4. Klub HDPZ je zatvoren zbog toga što je domar i šanker Ante Kozić - inače i pripadnik poticajne skupine - Klub pretvorio u okupljalište pijanaca i poprište tučnjave, onemogućujući na taj način normalan rad u uredu Družtva. 5. revizija rada Družtva od njegova utemeljenja pokazuje niz nepravilnosti, koje će vjerojatno uvjetovati i miješanje pravosudnih tijela. Što se pak tiče financijskog i svakog drugog poslovanja u vrijeme našeg predsjedanja Družtvom, vedra čela i široka obraza stojimo pred svakom revizijom. 6. HDPZ itekako skrbi o svojim članovima, o čemu svjedoče hrpe svjedočanstava pohranjenih u pismohrani Družtva, a podpuniji će odgovor dati i izvješće o radu koje će biti objavljeno u "Političkom zatvoreniku". Jednako tako HDPZ skrbi i o političkim uznicima u inozemstvu: predstavkama, promičbenom i drugom pomoći. Vodstvo je Družtva polučilo bolju organizaciju rada, a u vrijeme urednikovanja "Političkim zatvorenikom" od strane g. Vučemila, hrvatskoga političkog uznika i književnika, bitno je podignuta razina našeg glasila, a pretplata je porasla za skoro šest puta. O svim se ovim zbivanjima oglasio i Izvršni odbor HPDZ, izjavom, koju dostavljamo u privitku.... u podpisu za HDPZ predsjednica. Također i vremena koje je poraženo i u svjetskim i u hrvatskim okvirima (misli na domobrane i ustaše jer o njima se izjašnjava da su gubitnici). Nisu li nas Hrvate na tom političkom konceptu doveli na Bleiburg i pobili... i dalje: "Zar vaši suradnici nisu slali klevetnički dopis na svjetske adrese pri pokušaju denuncijacije jedinog Hrvata u povijesti na čelu svjetske organizacije, g. Đure Perice. Nije li to cilj vašega rukovodstva da Hrvatsku predstavi jedino u okvirima duhovnih dometa pančevačke doušničke škole?" Objeda Jure Knezovića da je "Majk", suradnik NKVD. Neshvatljivo blaćenje bez dokaza i bilo kakove osnove.

I citiram "Vi besramno obtužujete gospođu Jasnu Janković, da se koristi automobilom koji je vlasništvo HDPZ." Ova osoba još niti do danas nije vratila naš automobil, za kojeg su se Đuro Perica i Petar Šale još 1994. obvezali, da će se od

NAKON BLJESKA, OLUJE A PRIJE GROMA...
SRBI, ŠTO VAS VOLIM...(U PAŠALUKU VAŠEM)

MILE BUDAK: Ratno roblje, nastavak 6...str.14.
Cijena: 10 Kn (R.Hrvatska & B-HF) * 250 Sit (Slovenija) * 5 DEM (Europa) * 5,5 USD (avionom) * 500 DPM (tzv. SRJ)

HRVATSKI VJESNIK

CRNA LEGIJA, Viteza Jure Francetića...str.16.

SEDMOTJEDNO NEZAVISNO PROTUSRPSKO, PROTUKOMUNISTIČKO, PROTUFAŠISTIČKO, DEMOKRATSKO USTAŠKO GLASILO ZA KONFEDERACIJU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE, (HRVATSKE ISLAMSKO-KATOLIČKE HERCEG BOSNE DO DRINE UKLJUČIVO SANDŽAK)

VINKOVCI, BIOGRAD...

10./20. kolovoza Ljeta Gospodnjeg 1997. BROJ 43.

Nakon Oluje, a prije Groma

Kolovoška topla jutra,
ljeto 'devedesetpeto,
uplašeno srpsko pseto
bježi. Njemu nema: Sutra.

Zaslužio bolje nije.
Nikad više kao prije
gazdovati srbo neće.
Zavijek će ostat smeće!

Pomete ih naša Garda.
Sedma, Četvrta i Prva
zgaze gnusnog srpskog crva.
Pade glava, il' kokarda!

A Poglavar svih Hrvata
Doktor je za bandosrbe,

KRALJ PETAR KREŠIMIR IV. I PREDSJEDNIK RH DR. FRANJO TUĐMAN NAJVEĆI HRVATSKI

SAVEZ HRVATA I BOŠNJAKA SLAMA SRPSKU AGRESIJU (Predsjednik Tuđman Predsjedniku Izetbegoviću prilikom uručenja Velereda)

"Večernji list" donosi isto priobćenje, kao i "Novi list", pa nije potrebno i o tome govoriti.

U četvrtak, 19. prosinca, "Vjesnik" donosi u rubrici "Pisma čitatelja" naslov: "KLEVEĆETE ČASNE LJUDE KOJI SU ČASNO IZNIJELI IME I POLITIČKU VOLJU HRVATSKOG ČOVJEKA KROZ MRAK JUGOSLAVENSKIH TAMNICA, ZAŠTO?" U ime Poticajnog odbora za saziv izvanrednog Sabora HDPZ podpisuje Marko Dizdar. U poznatom žargonu baca gnjusne uvrede na moju osobu. Radi jasnoće, citiram: "Vi i vaši suradnici tvrdite, da radite za "socijalne namire" te odštete iz socijalnih razloga! Nije li to glas bivšeg te osobe, kao i od Nade First oduzeti i vratiti u HDPZ... Tko je tako moćan i tako drzak, da zaustavlja pravdu i krivotvori moj podpis, daje moju privolu da npr. ja, kao predsjednica HDPZ, odobravam i dalje Nadi First da vozi i koristi naše vozilo?

Za ovu krivotvorinu netko bi trebao završiti u zatvoru jer se, unatoč prijavi koju smo podnijeli i tražimo oduzimanje od navedenih osoba, zlorabi moj podpis i pečat HDPZ. Zar to nije krivično djelo?! Ili netko misli, da mu je sve dopušteno? I dalje citiram; Nametnuli ste Družtvu neprirodnu dilemu" o potvrdi osude Informbiroa." Uvjeravam Vas da je ta dilema vaša

opsjena, jer smo mi hrvatski nacionalisti i borci za slobodu i samostalnost hrvatske države podpuno nevini u odnosu na zločin koji je počinjen nad pripadnicima IB (Kako je ovo nerazumljivo što se zapravo hoće reći u ime Poticajnog odbora mudroslovni Marko Dizdar. Mislim, da niti on sam ne zna koliko su ove rečenice lude i opasno štetne.) Ili, veli: "Sada kada je preko vas i vaših bliskih suradnika uvučen i HDPZ u tu stravičnu igru projektanta (pazi ovo!) novih Bleiburga, osjećamo i sami sram zbog uljeza na rukovodećim mjestima nepovjerenih osoba, kao što se vi i vaši suradnici. Međutim, i to su razlozi zašto tražimo saziv izvanrednog općeg Sabora HDPZ-a za razliku od prošloga (sakatoga Sabora) na kojem ste uspjeli "doći na vlast". U podpisu, u ime Poticajnog odbora za saziv izvanrednog Sabora - Marko Dizdar. Kako se i dalje nastavljaju napadi i obtužbe na vodstvo HDPZ-a, u utorak, 7. siječnja, s novinarom g. Draženom Čurićem razgovaraju predsjednica Kaja Pereković, dopredsjednik Jure Knezović i dopredsjednik Andrija Vučemil. Tema razgovora je nalaz Nadzornog odbora iz čega najvjerojatnije proizlaze napadi na ovo vodstvo jer su razotkrili dosadašnje malverzacije pojedinih osoba. Neizostavno je pitanje novinara, što je istina o četiri automobila kojih se povrat traži u posjed Družtva. Citiram: "Ne miješamo se u dnevnu politiku." Vodstvo HDPZ-a odbija primjedbe, da se olako odriču uglednih čalnova Družtva" Mi se ne odričemo njih, oni se odriču nas .Oni su preko tzv. politike žrtve postali političari. Čim su dobili određene pozicije, zaboravili su na Družtvo. Oni su težki pragmatičari... Odbijamo također obtužbu, da smo previše bliski HDZ-u. Mi podržavamo predsjednika Tuđmana u vođenju državne politike, a u dnevnu se politiku ne miješamo. U dijalogu novinar zapisuje sljedeće; "Problem je u tome što nije profunkcionirala pravna država. Da jest, onda ovog sukoba i ne bi bilo" - kaže Vučemil. Čelnici HDPZ tvrde da su izloženi ucjenama i prijetnjama. Noću drzko nazivaju predsjednicu Nadzornog odbora - sipaju prostote i uvrede, a drugi put nude naknadu ako opovrgne nalaz Komisije.

Navodno je Milan Štimac nazvao Knezovića i kazao mu, da će položiti "10.000 DM da se Knezoviću prebiju noge", a bilo je i prijetnji, da će ga pregaziti kamion. Nedopustivo je, da se pojavljuje skupina ljudi u kojoj čak neki nisu politički zatvorenici, kao npr. Dafinka Večerina nije član ovog Družtva. A zašto je bila suđena, ne znamo. Govori se, da se u "veselom stanju" potukla s milicajcem. Ne bi bilo, da je to političko djelo. Buškain izvorno nije politički zatvorenik. Osuđen je na šest i pol godina robije zbog pljačke. Čudno je i neuobičajeno što je bivša država povukla tjeralicu za njim - kaže Kaja Perekovć. Tvrdi, daje Peričin lobby učinio sve da Sabor smanji sredstva za rad Družtva, jer je to rekao Kaji i pred svjedocima. (Višnja Sever i Mato Marčinko). Perekovićka tvrdi, da su Vice Vukojević, Ivan Gabelica, predsjednik Sabora, akademik Pavletić, dopredsjednica Vlade dr. Mintas i ministar Joso Škare, a pogotovu predsjednik Tuđman, imali veliko razumijevanje i uvijek poduprli rad našeg Družtva...

Đuro Perica u "Vjesniku" od 8. siječnja ima razgovor s novinarem Draženom Čurićem. Uzimam bitno, jer je dijalog predug, a tematika već znana. U podnaslovu "Pogodila me izjava da štitim lopove" D.Č - novinar; "Što vas je najviše pogodilo?" D.R "Sigurno da me najviše pogodila izjava da ja kao, eto, nisam lopov, ali da štitim lopove. Ispada kao da sam ja s njima "pinku" dijelio. Novinar pita "Kako procjenjujete postupke zadarske podružnice pristupanju u sklop nekih drugih Udruga.) Perica: "Mene to ne čudi. Poznate su mi političke ambicije pojedinaca u HPDZ-u, poznate su mi priče kako bi trebalo čak izići i na izbore. Gospodin Zorić samo se istrčao..." Novinar: Mislite li da je Družtvo u ovom trenutku previše politizirano?" D.R "Da, mislim da je u jednoj opasnoj fazi politizacije. Mogu samo reći da u vrijeme moga predsjednikovanja nije bilo nikakve politizacije i nikakvih nesuglasica." Novinar: 'Je li Družtvo pred raskolom?" Đ. Perica. 'Ja sam protiv raskola. Međutim, sasvim sigurno će se Društvo preformirati, jer ovako, kako je sada uređeno po novom Zakonu o udrugama, ne može postojati. Preporučam im stoga, da se oko tog problema više angažiraju. Neka ostave Đuru Pericu na miru. On im nije ni protivnik, a kamoli neprijatelj. Bitno je shvatiti kako ne postoji nikakvo bivše i sadašnje vodstvo Društva. Sadašnje vodstvo je bivše, samo što nije isti predsjednik. Osobno sam predložio Kaju Pereković za predsjednika i ne razumijem zašto si je utuvila u glavu da ja želim njezino rušenje. Ja sam također Juru Knezovića predložio za predsjednika zagrebačke podružnice. Međutim tada nisam znao ono što sad znam." U "MAGAZINU", od 11. siječnja, novinarka Danijela Grizelj razgovara sa Đurom Pericom. Između ostaloga, zapažen je izričaj "NISU PRISKRBILI NI ČAŠU HLADNE VODE" To sam Društvo ja stvarao i to današnjim čelnicima ne odgovara. Ja sam Društvu samo davao, a od današnjih čelnika Društvu nitko nije donio ni čašu hladne vode, za razliku od Đure Perice, Marka Veselice i drugih koji su ga stvarali..." U drugom naslovu piše "Osobno ste predložili gospođu Kaju Pereković za predsjednicu HDPZ-a?" 'Jesam, i zbog toga sam još više zaprepašten njenim pamfletima. Doista ne želim cijepanje HDPZ-a, ali će neki morati razumjeti da Hrvatsko društvo političkih zatvorenika, što je bitna razlika. Današnje vodstvo želi preorjentirati Društvo. Pišu ankete tko može, a tko ne može biti član Društva. Na račun HDPZ-a osnivaju novo Društvo (?!?) a to sve zavijeno u celofan.

Krupnim naslovom uokvireno - Nadpis: "HTJELI BI KUNE NA SVOJ RAČUN" Novinar pita: "Hoće li biti sazvan izvanredni Sabor?" Đuro odgovara: "Ako određeni broj (prema Statutu 10%) zatraži izvanredni Sabor, on se mora održati. Vodstvo manipulira nekim anketama u kojima pitaju je li članstvo za sazivanje Sabora. Tko im daje pravo na to, i tko im je odobrio novac za provođenje ankete? To su ljudi koji su uzurpirali HDPZ što je bilo vidljivo kako su proveli izbore na prošlom Saboru. Zbog svojih obveza nisam se htio kandidirati za predsjednika (?), ali ovo što sadašnje vodstvo radi, prevršilo je svaku mjeru. Oni su imali zlu namjeru, da prikažu to što su sada prikazali, a to su učinili samo zato kako bi od Društva uzeli novac i naplatili nekakav svoj rad. Svaka se podružnica osamostalila (?!?) kao samostalno tijelo, a Društvo ne djeluje (sic!) jedinstveno. Meni se prigovara što sam rekao da se tako ne može, ali sam istovremeno vodio istinsku brigu (sic!) o bivšim političkim zatvorenicima. JA SAM TVORAC ZAKONA O PRAVIMA BIVŠIH POLITIČKIH ZATVORENIKA. AUTOR SAM ZNAKA I ZASTAVE I JEDAN OD PRVIH NJEGOVIH TVORACA. Kleveću me oni, koji za Družtvo nisu učinili ništa korisno..." U "Obzoru" se javlja Milan Vojvodić iz Amerike. Citiram: "Što bi drugo u tim čudnim događajima i moglo biti ako ne to da je inače vrlo sposoban" poslovni i politički "dribler" Milan Buškain u dosluhu sa svojim nešto politički lukavijim i sposobnijim Đurom Pericom "prokljuvio" da u užem vodstvu HDPZ-a "nešto ne štima".

Branimir Donat u "Globusu" (17. siječnja 1997. u rubrici "KULTURA I NEKULTURA" citiram "PITAM BIVŠEG PREDSJEDNIKA HDPZ-a Đuru Pericu KAKO TO DA SE VOZILO KOJE JE DRUŠTVO DOBILO NA DAR NALAZI KOD NJEGOVE SABORSKE TAJNICE? Zašto se, premda sam bivši politički zatvorenik, nisam uključio u rad Hrvatskoga društva političkih zatvorenika i zašto mislim da je došlo vrijeme da se u toj udruzi uvede

red. U podnaslovu 'Je li Perica rušio SFRJ?-piše "Kad sam spomenuo zašto se nisam aktivirao u radu Društva, to sam propustio i zato što je od početka bilo jasno da nikomu nije stalo, da se jasno ustanovi tko je bio u zatvoru kao djelatnik NDH, tko je pak robijao jer je stvarno počinio jedno od djela "protiv naroda i države" da li je bio običan bjegunac preko granice koji je želio, ne samo živjeti u slobodi nego i mnogo bolje nego što se živjelo u Jugoslaviji; zatim mi je bilo jasno da se mora odijeliti, ona zapravo najveća, skupina bivših zatvorenika koji su politički zato što ih je netko optužio, a stvarno nisu uradili ništa te, oni, što su žrtve politike UDBE koja je proizvodila neprijatelje. Oni

Đuro Perica:

U ČAST PRAZNIKU

Sjedim, šutim i mislim.
Voda Šumi slijevajuć se,
zbrka misli u glavi.
Vani je praznik!
Sinoć sam vidio
zvijezdu Danicu.

Zagreb, 28. studenoga 1975.

(Izknjige: "Žarna dlanu", NZMH, Zagreb, 1990., str. 52.)

su osim toga, bili i žrtve sudske zablude koji je više vjerovao policiji i UDBI nego logici i istini. Na žalost, da apsurd bide još veći, jedna takva žrtva bio je i sam bivši predsjednik, Đuro Perica, što ne umanjuje njegovu ljudsku patnju, ali ni po čemu ne povećava njegovu osobnu političku vrijednost. "Odkako sam izašao iz Gradiške, minulo je trideset i šest godina i mnogo je toga zaboravljeno, ali ima pojedinosti koji su se urezale u pamćenje i nemoguće je zaboraviti. Ovo ne pišem radi sebe jer meni je ideal slobode bio jasan 1956., 1957. i 1958. u Petrinjskoj, St. Gradiški baš kao i danas..." G. Donat je ogorčen što "Vjesnik" daje prostor bivšem od Đure postavljenom tajniku HDPZ i ako taj isti nije politički osuđenik, a bio je na robiji više godina zbog - kako je provjereno -18 krivičnih djela... što nije bilo u redu. Na drzke objede "Poticajnog odbora" 19.02.1997. pod naslovom "KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE RATNIH I PORATNIH ŽRTAVA ŽELI ZAŠTITITI SVOJ DIGNITET" - piše: "Dužni smo javno odgovoriti kako bismo zaštitili ne samo dignitet državne Komisije, već i provođenje civilizacijske i humane zadaće koju je hrvatska država povjerila Komisiji", kaže se u pismu spomenute Komisije... Citiram: "Između niza pojedinaca i različitih udruga koje povremeno ili stalno u cijelosti ili djelomično surađuju s Komisijom osobito se ističe interes Komisije za suradnju udruge Hrvatski domobran i udruga Hrvatsko društvo političkih zatvorenika Suradnja Komisije s HDPZ-om do kraja 1955. odvijala se radi niza okolnosti, gotovo izključivo na pojedinačnoj razini, a osobito se izticala suranja s bivšim tajnikom HDPZ-a, sada pokojnim g. Brankom Vidačekom.

"Vjesnik" 15.01. ove godine u rubrici "Pisma čitalaca" pod naslovom "MORALI BI SMOĆI TOLIKO MORALNE SNAGE DA SE ISPRIČATE SVIMA KOJE SU NEOSNOVANO POVRIJEDILI I ONIMA KOJE SU DOVELI U ZABLUDU" Mihajlo Bedenick i ako nije naš član HDPZ jer nije dobio niti Status političkog zatvorenika. G. Bedenick je bio je suđen u Rep. Češkoj jer je tamo špijunirao u korist CIA-e. Ta mu je država priznala da je bio progonjen od komunističkog režima. Dakle, i ako po Zakonu o pravima hrvatskih političkih osuđenika nema pravo on - zazmislite! - dijeli lekciju tko može biti članom. Citiram: "Zašto tako mislim? Novo je vodstvo naime, od samoga početka počelo djelovati veoma destruktivno i razbijački, istodobno hineći veliku skrb za članstvo. Ono je ukinulo Sud časti, a izradilo je i famozni "Naputak" o tome tko može, a tko ne može biti članom HDPZ-a, koji je među članove unio veliku zbunjenost. U njemu stoji: "Članom HDPZ (po Statutu) ne može biti onaj zatvorenik, koji je suđen za djela: a - bijeg preko granice; b - bijeg iz vojske; c - informbirovac; d - članovi SUBNORA (njegova izmišljotina); e - suradnici stranih sila s ciljelm rušenja ustavnog poredka (također njegova izmišljotina)" i veli "Tko to može opstati u HDPZ-u, a Društvo je registrirano kao izvan stranačko i nije društvo uskoga kruga izabranih (vidi molim te!). S razlogom je HDPZ, a ne Društvo hrvatskih političkih zatvorenika. Prema njemu i ne samo njemu nego i Đuri Perici i njegovim istomišljenicima morali bi s nama biti i nekadašnji naši progonitelji ili komunističko-staljinistički sljedbenici. A baš to i je razčistio usvojeni Statut na zadnjem Obćem izbornom Saboru da nije baš svima mjesto u HDPZ; a koje želi Bedenicki (i nekadašnji tuđi sluga - ne borac za hrvatske interese nego kao plaćenik za obavještajnu silu druge zemlje).

Istog nadnevka riječki "Novi list" pod naslovom novinarke Tihane Tomičić "HDPZ - socijalno ili političko društvo? prepričava o usijanim događajima u Družtvu i iztražuje uzrok i posljedice i veli: "Sukob u HDPZ-u počiva na dvije različite razine, financijskoj s jedne i političkoj s druge strane". U naznačenom članku sažeto prikuplja stavove Đure Perice, Kaje Pereković, Andrije Vučemila, Jure Knezovića, Zdravka Kasala. Sve ovo stvara nejasnu sliku pravog stanja. Novinarka razmišlja i piše "Uza sve to, jedina nit poveznica između nezadovoljnih članova i rukovodstva, jest jedna notorna činjenica, koja u biti povezuje ove ljude, a to je, do dana današnjeg neisplaćena odšteta, od strane države, koja treba iznositi 15 DM po danu provedenom na robiji. U drugom dijelu veli kako se Družtvo financira iz državnog proračuna. Ranije to uglavnom bilo iz donacija. Sporni automobili stigli su iz donacija tokom 1991.-1993. Došlo se do spoznaje da od 5 automobila četri voze privatne osobe koje ama baš ništa nemaju s Družtvom. Jedan vozi Jasna Janković, a drugi Nada First dok su dva druga u posjedu Zvonimira Šekulina u Vinkovcima. To je razlog sukoba... Iz svega se razabire, da je još 1994,-dakle, za mandata predsjednikovanja Đure Perice, Vijeće tražilo da se automobili povuku od privatnih osoba. Đuro i Šale su obećali to srediti u roku od 15 dana, ali ostalo je neriješeno sve ovog Vijeća i stvar je pokrenuta. U vezi s tim nepravilnostima zatražena je suradnja s organima tužiteljstva, što, na žalost, pod "moćnom" rukom Đure Perice i njegovih istomišljenika još do današnjeg dana nije došao dalje od same prijave. Kako ne misliti da je istražnoj sudkinji netko zaustavio rad jer je predsjednica Nadzornog odbora Angjelaka Franićević na omotnici spisa pročitala - obustaviti - Zašto? Da smo lažno obtužili, izmislili prekršaje, onda bi mi trebali biti krivi. Tko to ima interes štititi prijavljene kriminalne radnje? Posebno su prijavljene radnje Igora Deronje i Marka Dizdara. Zanimljivo je što se javlja šačica ljudi, koja valjda da omete rad na pravom putu nameće svoj zahtjev za sazivanje izvanrednog Sabora. Ali, kada se razmotri tko su mnogi (ne svi - ne daj Bože) članovi uvučeni, jasne su njihove namjere, zapravo onih, koji stoje u pozadini i potiču te ljude.

Zdravko Kasalo prihvatio se ubiti predsjednikom, a u razgovoru s novinarima ističe našu "raztrošnost" glede tiskanja lista "Zatvorenik", jer nismo prihvatili njegovu ponudu, a daje znatno nižu cijenu. Druga je istina - što to nismo prihvatili jer se kod njega nije našla poslovna hitrost i nije bilo sigurno da list

izlazi na vrijeme. Ponuđeno mu je tiskanje članskih izkaznica, i samo se na dogovor oteglo nekoliko tjedana. Mislim, da se mora priznati da je oprema i kvaliteta na visini, a sam list ima vrijednost najkvalitetnije Revije. Za to je sigurno zasluga urednika, prije Andrije Vučemila, a danas sadašnjeg urednika Tomislava Jonjića, čiji **su oba roditelja bili časni politički zatvorenici.** Prema tome što taj "Poticajni odbor" traži i napada sve su to nebuloze bez čvrstog oslonca na istinu - ponajviše iz osobnih razloga. Kakve smo uvrede kroz vrijeme pobune 0,81% članstva doživjeli od Dizdara. Kako grubo i lažno govore o onima koje ste Vi izabrali na zadnjem Saboru da budu Vaši predstavnici. Nismo neskromni reći kako smo mi u 1996. podijelili deset milijuna kuna u jednoj četvrtini od najstarijeg zatvorenika i došlo se do 1918. godišta. Ove godine već je razaslano od 1918. do 1920. godišta i obračunava se dalje sve do 1923. U toj smo godini podijelili jednokratne pomoći za Božić i Uzkrs svim članovima koji su imali niža primanja od 1000 kuna. Ove godine za to nije bilo novaca jer "zaslugom" nekih naših članova saborskih zastupnika smanjena su sredstva. Nije istina da smo novce trošili "razbacivajući" se ili sebi dodjeljivanjem. Iz financijskog pokazatelja za obračun prvih 6 mjeseci i svatko može doznati kako su novci utrošeni. SVE JE DRUGO LAŽ, koju šire oni koji su u svoje vrijeme drugačije radili. Naš rad prati Administrativna komisija i Ministarstvo financija. Knjigovodstvo je uredno. Naravno, da nema odstupanja od dogovorenog Odluke Vijeća i suglasnosti Vlade da isplata naknade teče od najstarijeg prema nižim godištima. Nećemo prihvatiti bilo čiji zahtjev, da bilo tko dobije prije reda. A to pokušava Đuro Perica, Petar Šale i Davor Aras jer i ovih dana vrše pritisak neke osobe iz Ministarstva soc. skrbi da... se Perici isplati sve u punom iznosu, a Šali i Arasu jedna polovica iznosa. Sva trojica su mlađi ljudi i saborski zastupnici s vrlo dobrim primanjima. Gdje su im poštenje i robijaška solidarnost?! I ti i takovi pretendiraju voditi Družtvo.

A, kuda se razvlači mreža "Poticajnog odbora", treba promotriti rabotu (ne znam za čiji račun) izvjesnog Mirka Rajčica koji piše u "Novom listu" 20. siječnja. Isti se podpisuje, da je član HSP-1861 (Paragina) citiram: "Hvale je vrijedan napor g. Ante Zemljara iz Zagreba, što ga je uložio dokazujući da Zakon o pravima bivših političkih zatvorenika treba primijeniti i na sve golootočke i ostale "informbirovce" (NL 14.o 97 str. 26). I dalje citiram: "Promašeno bi bilo razmišljati da je danas slučajno predsjednica HDPZ-a bivša čelnica Ustaške mladeži, Kaja Pereković. Tajne službe i vođa i njihova vlada dobro znaju kakve su uloge namijenili i njoj i dvojici njezinih glavnih suradnika, A. Vučemilu i J. Knezoviću. U tom svjetlu treba razmišljati i o izmjenama Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika iz kolovoza 1993., srpnja 1994. i svibnja 1995. kao i o "čudotvornim" ovlastima HDPZ-a. Kako još nije kraj raznim pamfletima u mnogim tiskovinama, zanimljivo je pročitati što je Ivica Radoš zapisao u razgovoru sa Đurom Pericom pod naslovom - citiram "UDRUGA POLITIČKIH ZATVORENIKA OPTUŽUJE BUDIŠU I MENE, A ZAKLANJA SE IZA PREDSJEDNIKA TUĐMANA!" Veli Đuro: "Mogu razumjeti to da me ne vole kao čovjeka, ali ne mogu razumjeti zašto ne cijene ono što sam ja za njih napravio - napravio sam sve..." Novinar pita Đuru: "Zašto vas je napao i optužio Branimir Donat u tjednika "Globus" - Đuro veli: "Donat je čovjek koji se u Družtvo uključio kasnije, a uključio se kad je čuo da tamo ima novaca. Ne osporavam da je Donat bio politički zatvorenik. O njemu znam da je u zatvoru promijenio svoje ime, i ne zove se Tvrtko Zane, kako se zvao. Dakle, ne zanima me njegovo pisanje. Nacional pitanje - 'Je li Donat na pamet napisao da vaša tajnica vozi automobil koji je nekoć bio vlasništvo HDPZ. Odgovor Đ. R "Moja tajnica ne vozi nikakav automobil, a Donat je vjerojatno mislio na moju bivšu tajnicu čiji je muž radio u HDPZ-u Nacional: Što mislite o sadašnjem vodstvu?" Đ. R "Triumvirat iz HDPZ-a danas isključuje ljude koji nisu na njihovoj ravni. Ideološki su usmjerili Društvo, ali ja njihovoj ideologiji ne pripadam. SPOČITAVAJU MI DA SAM ZA VRIJEME SVOGA MANDATA POMAGAO SRBIMA. JESAM! - HDPZ vode ljudi, koji su naknadno uključeni u Društvo; Kaja Pereković nije bila na osnivačkoj skupštini, Andrija Vučemil pojavio se dosta kasnije, a Juru Knezovića doveo je, tko zna otkuda, Andrija Vučemil. Nacional; Sadašnje vodstvo HDPZ-a uostalom predsjednik Tuđman redovito prima u svom uredu? Đ. R citiram: To što oni naglašavaju da su tri puta bili primljeni kod predsjednika to je velika čast. Međutim, oni su perfidno iskoristili čast, koja im je bila dana; brzo su se fotografirali i fotografije objavili na naslovnoj stranici "Političkog zatvorenika". Riječ je o prozirnom triku; oni su, kao eto, bili kod Predsjednika, oni su kao dali podporu Predsjedniku. JA NE RADIM PROTIV LEGALNO IZABRANOG VODSTVA HDPZ-a? Zašto bih ja rušio Knezovića jer sam ga ja predložio za predsjednika zagrebačke podružnice. Naposljetku, ja sam i Kaju Pereković predložio za novu predsjednicu Društva, jer sam htio da upravo žena bude predjednicom... Kako se vidi, Đuro spočitava sadašnjem vodstvu HDPZ-a da se politiziralo. Ta, zar ljudi, koji su robijali za Hrvatsku ne trebaju i danas ostati opredjeljeni za NJU. Zar je zlo pratiti dnevni tisak i događaje, a pogotovo jer je i u Statutu upisano da svaki član mora voditi brigu o ugledu ili napadima na Hrvatsku. Bilo bi izvan zdrave pameti (valjda Đuro ne misli da su pol. zatvorenici bezlična politička masa?) kojoj je samo programskim načelima usmjeren put. Ljubeći Hrvatsku, mora se štovati i njezinog vrhovnika u kojemu je sažet stožer vlasti. Dok je Tuđman predsjednik, on mora dobiti štovanje. Sve je drugo farsa bez dubokog nacionalnog osjećanja... U ime Vijeća HDPZ dano je priopćenje za Hinu da mi sukob u Družtvu ne želimo provlačiti kroz tisak i smatramo to završenim... Ali zlo i blaćenje vodstva se nastavlja i dalje. Poticajni odbor preko nesređenog Marka Dizdara, kojemu blago rečeno treba pomoć psihijatra, danomice blati i izaziva i produbljuje razdor u Družtvu. Posebno su na udaru predsjednica Kaja Pereković i Jure Knezović. Kaju ponižava da je primitivna babetina, a Juri pripisuje da je suradnik KGBi Kosa pod nazivom "Majk". Marko je razaslao na adrese mnogih članova ogavna pisma koje bez osobnog podpisa (a stil ga odaje) pod nazivom "sedam veličanstvenih". Kako se tu nalazi toliko uvreda, razmišljali smo podnijeti tužbu, ali smo došli do zaključka da ne diramo u nešto što smrdi. Uostalom, psihički bolesnu osobu je za žaliti, a ponašanje Marka Dizdara i ne može se drugačije protumačiti...

Ta, poticajna skupina, vođena Markom Dizdarom, neprestano ruje i dnevno piše pamflete i sije laži. Tako se sastaje u Klubu na dan pokopa gdje Bracanović: Marko Dizdar, Fran Živičnjak, Ferdo Lulić i zamislite koja slučajnost! Predsjednik Suda časti Vlado Marović, koji nota bene, ništa nije učinio da Časni sud obradi i jednu pritužbu. Sad je očito na čijoj se strani taj "predsjednik" nalazi...

Posljedica je njihovog dogovora objavljeno pismo kojeg pod naslovom "PITAMO SE TKO SU GOSPODA KOJA TAKO ŽALE NAD DRAMOM ČLANOVA HDPZ-a, a podpisuje Marko Dizdar, Ante Kozić, Ferdinand Lulić - poticajni odbor za saziv izvanrednog općeg Sabora HDPZ-a, Zagreb. Citiram: "Dužni smo reagirati na tekst objavljen u "Vjesniku" od 24. srpnja 1997., pod naslovom "Gasi li se Politički zatvorenik?" u kojem su, prema našem mišljenju, iznesene neistine o radu HDPZ-a i nas članova

Poticajnog odbora HDPZ-a... Koliko je tu napisano laži i kleveta, možda će ipak morati razriješiti Sud jer to prelazi svaku mjeru ukusa i bar donekle dobrog kućnog odgoja, a da se ne govori i nekom akademski naobraženom čovjeku (ing. Ferdo Lulić). Čaša se i dalje puni gorčinom.

Dok su ovi redci bili u prijepisu, "razveseljuje ili ljuti, naše članstvo "VINKOVAČKI HRVATSKI VJESNIK" čiji je tvorac Zvonimir Šekulin kroz koji se gnjusno i prostački napada sadašnje vodstvo HDPZ-a. Sam list sadržajem zbunjuje ljude, a politički se moramo zapitati kome služi! Sigurno služi Srbima i svima neprijateljima Hrvatske jer toliko glupo, a politički nezrelo daje mogućnost da se hrvatsko i državno vodstvo blati. Dok s jedne strane prikazuje ustaške znakove, - donosi slike znanih hrvatskih vitezova, dotle pljuje po NDH i Poglavniku. Dapače, na str. 19 pitam se kome služi i koristi "GRIZZLV". Sramota, da se taj jadni Šekulin ističe, da je opredjeljeni HOP-vac... Jadna bi bila Hrvatska, da su joj bili takvi ustaše i domobrani.! Je li taj Šekulin za Dom spreman ili ga svojim prostotama ruši - prosudite sami.

Što se tiče sazivanja njihovog izbornog Sabora, odlučite sami. Ako može stajati iza toga Sabora poticajna skupina, koja se urotila protiv vašeg izbora - ovih sadašnjih predsjednika i dopredsjednika, koji rade samo za dobrobit vas, koje Đuro Perica naziva, "stari prdonje", i da što njega briga za vas, ako oni ponovno "nude da Družtvo otvore informbirovcima, što najavljuju u svojim načelima, razmislite je li vam tamo mjesto. Je li vam mjesto uz te ljude, koji vide jedino svoj interes? A Đuro Perica veli u "Nedjeljnoj Dalmaciji", a prenosi "Večernji list 11.08.ov. godine" U HDPZ-u NEMAM VIŠE ŠTO TRAŽITI - "Bili ste predsjednik HDPZ. Što se događa s tim društvom?" "Da, bio sam i predsjednik Međunarodnog saveza bivših političkih osuđenika i žrtava komunističkog, no sve je to prošlost svršeno vrijeme." "Zbog čega su izazvani sukobi?" "Razišli smo se, ali ne i sukobili. Neki su u Društvo uveli politiku kojoj tamo nije mjesto. Drugi su, pak, pretvorili Društvo mjestom koje Hrvate zavada, umjesto da ih miri. Ono je postalo elitno društvo samo za neke, a ne za sve političke zatvorenike, a neki su čak uzeli sebi pravo određivati tko je politički zatvorenik, a tko nije. Shvatio sam da su ti ljudi dolazili iz entuzijazma, a kad su osjetili neku materijalnu korist onda su postali paraziti. TO NIJE MOJE DRUŠTVO I JA U TAKVOM NEMAM ŠTO TRAŽITI..."

Iz strojem pisane žalbe, koju je iz Stare Gradiške, 25. veljače 1978. Saboru SR Hrvatske, Centralnom komitetu SK Hrvatske i Saveznom sudu, na skoro 19 stranica uputio dipl. ing. Đuro Perica

"Presudom Okružnog suda u Zagrebu br. 251/76 od 18. lipnja 1976. g. i 'Vrhovnog suda SRH br. KŽ. 2251/76 od 18. veljače 1977. godine, sa kojima sam osuđen na kaznu strogog zatvora od 20 godina i to zbog krivičnih djela iz člana 11. st. 2 i čl. 113.a KZ-a. Kako niti jedno od navedenih krivičnih djela nisam počinio, to se za njih ne osjećam odgovornim, pa tražim da se pobijana presuda u cijelosti i potpuno ukine. (...)

Smatram da je da(n)as odnos prema meni, pogotovo što se takove stravične optužbe i upravo genocidno-zločinačke presude, (sic!) NEMA BAŠ NIKAKOVIH STVARNIH DOKAZA, NIKAKOVIH MATERIJALNIH DOKAZA KOJI BI BAR U MINIMUMU NEŠTO DOKAZIVALI ILI OTKRIVALI DA SAM JA NEPRIJATELJ SOCIJALIZMA, NAŠE DRUŠTVENE STVARNOSTI ILI DA SAM U KRAJNJOJ LINIJI BILO ČIJI NEPRIJATELJ. JA ZNAM DA NE POSTOJI NIŠTA ŠTO BI ME TERETILO IZ PROSTOG RAZLOGA ŠTO TAKO NE MOŽE NI POSTOJATI. TVRDITI SUPROTNO JE ISTO KAO TVRDITI DA SAM SE JA PJEŠICE POPEO NA PLANETU MARS. OVDJE APSTRAHIRAM PODLE INSINUACIJE I BEZOBRAZNE KLEVETE KOJE MI SE SERVIRAJU U OBRAZLOŽENJU PRESUDE. Takav odnos prema menije ispod svakog civilizacijskog, a pogotovo socijalističkog morala. Sve daje moj otac i bio pripadnik ustaškog pokreta, pa da je čak i napravio stvari koje bi se mogle kvalificirati kao zločin, a što ja 100% znam da nije, ja sa tim nisam mogao imati ama baš nikakove veze. (...)

Odgovorni drugovi, molim vas za punu savjesnost pri razmatranju ovog slučaja i donošenja vaše odluke, jer se sudilo nevinom čovjeku. Molim Vas da punom pažnjom i odgovornošću sagledate sve što sam u ovoj žalbi iznio, jer ta mi imputirana djela nisam počinio i ako dopustite da se sude nevini danas i ubuduće bit će to da pravda legalizira zločin i kad se to jednom desi onda više nema povratka, što uvjeren sam neće doći, jer pravda ove demokratske i socijalističke samoupravne zemlje ipak neće dozvoliti.

Sigurno je da ima puno toga što ovdje nisam naveo ali i ovo što sam vam napisao napisao sam u čvrstom uvjerenju da će se razumijeti da su na mom primjeru pogaženi svi principi humanizma i pravde, da je bacano pod noge sve ono pozitivno što je naše socijalističko samoupravno društvo napravilo u ove 33 godine poslijeratnog razvitka. Smatram da se na meni i žrtvama krive mržnje treba provjeriti savjest ovog društva i njegovih odgovornih organa i pojedinaca. Nemojte dozvoliti da budemo pored sve monstruoznosti procesa i pored svih zločina koji su bez ikakvog razloga nad nama napravljeni, osuđeni pa možda čak i fizički uništeni. No nevina žrtva uvijek je bila i bit će izvor snage duha da istraju, jer istina o meni i nama ne može se ničim izbrisati. Nadam se, duboko sam uvjeren, da će odgovorni organi i pojedinci naći snage, bistrine i odgovornosti da odbace i ukinu tu monstrouznu presudu i proces, jer to je ono što je toliko bolno unakazilo lice i srce socijalizma, svega onog duboko humanog što on nosi u sebi. Uvjeren sam što i tražim, da s mog imena bude skinuta ljaga, koja mi je ovim monstrouznim procesom i genocidnom presudom nanesena, da će tako biti, jer unatoč svega proživljenog ja imam u vas puno povjerenje, jer vi ste savjest moga naroda i moje radničke klase.

U Staroj Gradišci 25. veljače 1978. godine

Podnosilac žalbe:

Djuro Perica, dipl.ing.
MB 1o21-IV/34
KPD Stara Gradiška

(Izknjige "Žar na dlanu", NZMH, Zagreb, 1990., 71-89.)

Društvene teme

KAMO IDE HRVATSKI TISAK?

Izvršni odbor Hrvatskog društva političkih zatvorenika održao je u utorak, 2. rujna 1997. godine konferenciju za tisak, kojoj je pribivalo petnaestak novinara. Zanimljivo je primijetiti, da su tzv. državotvorni mediji ("Večernji list", "Vjesnik", Hrvatska televizija) o događaju jedva izvijestili, u obliku kratke agencijske vijesti (dok je, recimo, "Vjesnik" odgovoru g. Đure Perice i dr. dao povelik prostor). Najviše prostora i najkorektnije su konferenciju zabilježili Hrvatski radio i riječki "Novi list". Svjesni smo, da potonji pritom ima svoju računicu, ali - zašto nas tzv. državotvorni mediji ignoriraju i diskriminiraju... ? Zar smo mi jedini, koji to pitanje moramo postaviti?
Ovdje prenosimo cjelokupni tekst Objavljen u "Novome listu", 3. rujna 1997.:

ČELNICI HRVATSKOG DRUŠTVA POLITIČKIH ZATVORENIKA OPTUŽUJU SVOJE PRETHODNIKE ZA FINANCIJSKE MALVERZACIJE

VODSTVO HDPZ-a: ĐURO PERICA, PETAR ŠALE I DAVOR ARAS ŽELE SAMO NOVAC

ZAGREB - Nakon što je uhvaćena u neradu i aktivnostima koje zaslužuju pozornost pravosudnih organa, skupina nekadašnjih vodećih članova Hrvatskog društva političkih zatvorenika (HDPZ), na čelu s Đurom Pericom, pokušava stvoriti paralelnu organizaciju i protustatutarno izdvojiti podružnicu HDPZ-a Vukovarsko-srijemske županije - obznanili su na konferenciji za novinare u utorak čelnici HDPZ-a, predsjednica društva Kaja Pereković i dopredsjednici Andrija Vučemil i Jure Knezović.

Kako su oni istaknuli, bivši dužnosnici pokušavaju malverzacijama preko reda doći do prava iz Zakona o pravima hrvatskih političkih zatvorenika. Sabor je, naime, bivšim zatvorenicima kroz proračun dodijelio 10 milijuna kuna u 1996. godini i 30 milijuna kuna u 1997. godini. Budući da su gotovo svi politički zatvorenici jako stari ljudi i da su sredstva ograničena, nadoknada u visini od 54 kune za svaki dan robije i 18 kuna za svaki dan nezaposlenosti nakon zatvora dijelila se djelomično, i to tako da su prednost imali najstariji. Koristeći položaj u društvu, pojedinci su sebi isposlovali da dobiju isplatnice preko reda. Đuri Perici odobreno je 276.000 kuna, Davoru Arasu 63.500 i Petru Šali 45.900 kuna.

Kaja Pereković, Andrija Vučemil i Jure Knezović tvrde da bivši dužnosnici pokušavaju malverzacijama preko reda doći do prava iz Zakona o pravima hrvatskih političkih zatvorenika, pa su sebi isposlovali isplatnice, tako da je Perici odobreno 276.000 kuna, Davoru Arasu 63.500, a Petru Šali 45.000 kuna

Čelnici HPDZ-a ocijenili su njihov čin nemoralnim, jer sva trojica imaju jako dobre plaće (Aras i Perica kao saborski zastupnici, a Šale kao državni pravobranitelj), dok istovremeno većina bivših zatvorenika gladuje. Stoga je HDPZ, kazala je Kaja Pereković, odlučilo uskratiti suglasnost za isplatu novca koji su sami sebi dodijelili.

Prema njezinim riječima, to nisu jedine malverzacije bivšeg vodstva ovog društva. Novcem HDPZ-a kupljeno je pet vozila, koja su mimo pravila dodijeljena "jako čudnim pojedincima". Umjesto njih, HDPZ plaća i porez i kazne za nepropisno parkiranje. Ustanovljeno je i masovno krivotvorenje isplatnica, pa je HDPZ protiv navedenih pojedinaca podnio kaznenu prijavu.

Kako tvrde u HPDZ-u, Perici i ostalima je stalo samo do novca i zbog toga pokušavaju zavladati udrugom ne birajući sredstva. Kako bi dobili članstvo, primjerice, proširili su kriterije za pristupanje udruzi. Pod istu kapu žele staviti one koji su tamnovali zbog ljubavi prema Hrvatskoj, one koji su se borili za Jugoslaviju, sovjetsku balkansku federaciju ili SSSR i tamnovali zbog ljubavi prema Staljinu. U širenju svoje promidžbe, tvrdi Pereković, koriste se "tzv. Hrvatskim vjesnikom u kojem pod krinkom tobožnjeg radikalnog hrvatskog nacionalizma pišu neistine i poluistine o hrvatskoj povijesti, a svojim primitivizmom, vulgarnošću i antijudaizmom postaju primjer rafinirane protuhrvatske promidžbe."

Nećemo podleći pritiscima za održavanje prijevremenog sabora HDPZ-a, svoj mandat ćemo odraditi do kraja, odnosno do 18. studenoga 1997. za kada je zakazan redovni izborni sabor društva, poručili su Pereković, Vučemil i Knezović.

H. PAVIĆ

PRLJAVA RABOTA "POTICAJNOG ODBORA"

TAKOZVANOMU "Poticajnom odboru" postavio bih nekoliko pitanja:

1. Nije li sramotno da jedna od podružnica našega Družtva nelogično i protustatutarno svojata ulogu naše Središtnjice?
2. Zašto inzistirati na izvanrednome saboru, kad se nalazimo pred redovitim?
3. Nije li nemoralno objaviti članak i podpisati ga imenom osobe, koja nije sudjelovala u njegovu pisanju?
4. Zašto se šire laži o (ne)dobivenim naknadama, kako bi se unijela zabuna i nemir u članstvo?
5. Zašto članovi "Poticajnoga odbora" ne podnesu kaznene prijave, kad već tvrde da se u Družtvu krši zakon?

Daje članovima Poticajnog odbora do istine i do interesa Družtva, trsili bi se svoje tvrdnje podkrijepiti dokazima. Nasuprot tomu, podmetanjima u tisku sramote i Družtvo i sebe...

Stjepan ŠIMUNIĆ

NISAM ČLAN TZV. POTICAJNOG ODBORA

U povodu napisa u "Hrvatskom Vjesniku" - Vinkovci od 20.08.1997., u kojem se navodi da sam član tkz. Poticajnog odbora, dužan sam objaviti kako nikada nisam podpisao pristup tom Odboru.

Mene osobno revoltira spominjanje mog imena, jer tom poticajnom odboru najvažnije je u članstvo HDPZ-a upisati Informbirovce, koji su bili veći Jugoslaveni i boljševici od titoista, što bi rezultiralo oživljavanjem Kom-partije i preglasavanje hrvatskih robijaša antikomunista i antijugoslavena, kojima je hrvatska država bila najveći ideal. Nakon takvog željenog Družtva političkih zatvorenika s informbirovcima, Poticajni odbor ostvario bi internacionalističke, za sada pritajene, zahtjeve, a činjenica je da je sadašnje organizirano HDPZ živa prepreka za takve ciljeve jer znamo, da su ideolozi tih scenarija stari prekaljeni kadar od kojeg većina dobro koristi tvarne blagodati ove naše države, ali stalno koriste prilike kako bi nas vratili u prošlost koju, naravno, iz čisto psihologijskih zakonitosti ne mogu zaboraviti pa makar to i htjeli. Na osnovi iznijetog i mog dubokog antikomunističkog uvjerenja, držim potrebnim ovo objaviti radi istinitog informiranja.

Stjepan ZEREC

HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH ZATVORENIKA
Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV br. 3
Matični broj 3485218

BILJEŽKE
uz polugodišnji račun prihoda i razhoda za razdoblje od 1.01. do 30.06./97.

I - PRIHODI	1996. g.	1997. g.	odnos 96/97
Od Ministarstva financija	2.100.000,00	-	-
Od Ministarstva rada	-	636.560,01	-
Protuvrijednost deviza	111.823,30	-	-
Prihod od kamata	26.895,37	11.569,78	43,0
Od predplate na list P Z	18.441,99	16.719,26	90,6
Od oglasa u listu P Z	11.331,09	-	-
Od prodaje kazeta i knjiga	46.523,00	2.386,00	5,1
Od članarina	1.792,00	230,00	12,8
Razni prihodi i pomoći	13.001,35	6.794,60	52,3
Od najamnine	5.311,60	-	-
Od neutrošenih sred. iz prošle g.	650.000,00	400.000,00	61,5
Od Vlade RH /za stručni tim/	-	12.360,00	-
UKUPNO prihod	2.985.119,70	1.086.619,65	36,4

II - RAZHODI	1996. g.	1997. g.	odnos 96/97
Materijali za čišćenje i uredski	3.831,45	2.866,23	77,8
Struja	9.111,70	8.712,97	95,6
Odpis sitnog inventara	4.027,00	898,40	22,3
Prijevoznički troškovi	4.046,96	286,00	7,1
Telefonski izdatci i poštarina	11.878,78	5.218,73	43,9
Usluge održavanja	2.139,65	6.158,28	287,8
Usluge najma	4.218,48	1.399,62	33,2
Auktorski honorari za list P Z	65.830,00	53.787,94	81,7
Ugovor o djelu	33.829,80	101.944,73	301,3
Grafičke usluge	194.708,00	203.035,30	104,3
Ostali vanjski izdatci - usluge	19.104,48	1.670,63	8,7
Izdatci za komunalije i TV	5.932,24	3.672,17	61,9
Plaće zaposlenih bruto	56.384,00	-	-
Ostali izdatci vijenci i drugo	9.800,00	3.620,00	36,9
HGK i vodoprivreda	282,80	-	-
Dnevnice i troškovi puta	57.213,79	58.750,70	102,7
Troškovi prijevoza na posao	390,00	-	-
Naknada za smještaj u dom	852,00	-	-
Troškovi korištenja osobnih kola	2.396,30	160,00	6,7
Troškovi sastanaka i proslava	7.622,38	4.284,52	56,2
Pomoć članovima	1.140.195,10	18.579,40	1,6
Troškovi kongresa	13.706,60	-	-
Naknada stručnim timovima i kom.	43.133,77	12.360,00	28,7
Premije osiguranja članova	561.282,34	-	-
Provizije Z A P - u	4.752,02	1.660,36	34,9
Porez na prirez i dnevnice	10.619,64	6.836,29	64,3
Transferi podružnicama	638.630,00	454.245,00	71,1
Stručna literatura	666,00	835,00	125,4
Izvanred. izdatci /u 97.g. sud. napi./	100,01	41.162,42	-
Nabava duaotraine imovine	-	10.659,44	-
UKUPNO troškovi	2.906.695,39	1.002.801,43	34,5
RAZLIKA - višak prihoda	78.424,31	83.818,22	106,9

Opaska: Kod ugovora o djelu povećanje proizlazi iz toga što su se pojedine naknade regulirale tek u drugom polugodištu 1996. g. /npr. naknada gl. urednika/

PREDSJEDNICA DRUŠTVA
Kaja Pereković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Administrativna komisija

Klasa : 140-09/94-02/79
Urbroj: 50304/4-97-01

Zagreb, 1. srpnja 1997.

Na temelju članka 11. stavka 1., a u svezi s člankom 5. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika (Narodne novine, broj 34/95 - pročišćeni tekst) Administrativna komisija Vlade Republike Hrvatske, povodom zahtjeva STJEPANA AGIČIĆA, za priznavanje prava na naknadu za dane provedene u zatvoru ili pritvoru na sjednici održanoj 1. srpnja 1997. godine, donijela je

RJEŠENJE

STJEPANU AGIČIĆU, rođenom 31. listopada 1919. godine u Lužanima, Slavonski Brod, bivšem političkom zatvoreniku, priznaje se pravo na naknadu za dane provedene u zatvoru ili pritvoru, te mu se isplaćuje akontacija naknade u iznosu od 4.927,50 kuna.

Isplata se vrši sukladno odredbama Naputka o načinu isplate naknada bivšim političkim zatvorenicima (Narodne novine, broj 51/96).

Obrazloženje

U postupku provedenom po zahtjevu STJEPANA AGIČIĆA iz Vinkovaca, da mu se prizna naknada za dane provedene u zatvoru ili pritvoru, utvrđeno je sljedeće:

- da je rješenjem Administrativne komisije Vlade Republike Hrvatske, klasa: 140-09/94-02/79; urbroj: 50304/4-95-01 od 11. listopada 1995., imenovanome priznato u mirovinski staž kao staž osiguranja u dvostrukom trajanju razdoblje u kojem je bio lišen slobode i to od 8. svibnja 1945. do 8. svibnja 1946., što iznosi 1 godinu, 0 mjeseci i 0 dana;

- da su spomenutim rješenjem ispunjene pretpostavke iz članka 2. stavka 1. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika;

- da je Administrativna komisija Vlade Republike Hrvatske, povodom prijedloga Hrvatskog društva političkih zatvorenika, na sjednici održanoj 1. srpnja 1997. godine, donijela odluku kojom se isplaćuje naknada za dane provedene u zatvoru ili pritvoru bivšim političkim zatvorenicima i to na način da se za svaki dan koji je osoba bila lišena slobode isplati iznos u visini od 54 kuna, s time da se tako obračunata naknada isplaćuje u obrocima od po 1/4 (25%).

2

- Način isplate tako utvrđene naknade vrši se temeljem Naputka o načini isplate naknade bivšim političkim zatvorenicima.

Na temelju utvrđenih činjenica, riješeno je kao u izreci rješenja.

Protiv ovoga rješenja, može se, suglasno s člankom 11. stavkom 2. citiranoga Zakona, izjaviti žalba u roku 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se podnosi Drugostupanjskoj komisiji Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, Trg Sv. Marka 2.

PREDSJEDNIK KOMISIJE
MINISTAR
Joso Škara

Dostaviti:
1. STJEPANU AGIČIĆU, VINKOVCI, I. Kukuljevića Sakcinskog 8 a
2. Ministarstvu financija
3. Ministarstvu rada i socijalne skrbi
4. Hrvatskoj poštanskoj banci, d.d. Zagreb, Jurišićeva 4
5. Hrvatskom društvu političkih zatvorenika, Zagreb, Trg Petra Krešimira IV. broj 3
6. Administrativnoj komisiji Vlade Republike Hrvatske
7. Arhivi

Ovako izgleda rješenje kakva dobivaju svi "obični" politički uznici. Na desnoj strani vide se "izvanredna" rješenja, koja su iznudile "karizmatske osobe" hrvatske politike. Pametnomu dosta!

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Administrativna komisija

Klasa : 140-09/92-02/52
Urbroj: 50304/4-97-01

Zagreb, 31. srpnja 1997.

Na temelju članka 11. stavka 1., a u svezi s člankom 5. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika (Narodne novine, broj 34/95 - pročišćeni tekst), Administrativna komisija Vlade Republike Hrvatske, povodom zahtjeva Petra Šale iz Zagreba, za priznavanje prava na naknadu za provedene dane u zatvoru, donijela je

RJEŠENJE

PETRU ŠALE, rođenom 18. prosinca 1947. u Zadru, bivšem političkom zatvoreniku, priznaje se pravo na naknadu za dane provedene u zatvoru, te mu se isplaćuje akontacija u iznosu od 45.900,00 kuna.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Administrativna komisija

Klasa : 140-09/93-09/15
Urbroj: 50304/4-97-01

Zagreb, 31. srpnja 1997.

Na temelju članka 11. stavka 1., a u svezi s člankom 5. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika (Narodne novine, broj 34/95 - pročišćeni tekst), Administrativna komisija Vlade Republike Hrvatske, povodom zahtjeva Davora Arasa iz Zadra, za priznavanje prava na naknadu za provedene dane u zatvoru, donijela je

RJEŠENJE

DAVORU ARASU, rođenom 27. listopada 1933. u Splitu, bivšem političkom zatvoreniku, priznaje se pravo na naknadu za dane provedene u zatvoru, te mu se isplaćuje akontacija u iznosu od 63.531,00 kuna.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Administrativna komisija

Klasa : 140-09/91-01/133
Urbroj: 50304/4-97-01

Zagreb, 1. srpnja 1997.

Na temelju članka 11. stavka 1., a u svezi s člankom 5. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika (Narodne novine, broj 34/95 - pročišćeni tekst), Administrativna komisija Vlade Republike Hrvatske, povodom zahtjeva Đure Perice iz Zagreba, za priznavanje prava na naknadu za provedene dane u zatvoru, donijela je

RJEŠENJE

ĐURI PERICI, rođenom 29. siječnja 1941. u Nijemcima, bivšem političkom zatvoreniku, priznaje se pravo na naknadu za dane provedene u zatvoru, te mu se isplaćuje iznos od 276.000,00 kuna.

Isplata se vrši iz sredstava Ministarstva rada i socijalne skrbi, na žiro račun broj: 30101-621-42, poz. podbroj 80402-9-30-184-31202-7, kod Privredne banke Zagreb.

Obrazloženje

U postupku provedenom po zahtjevu Đure Perice iz Zagreba, Hrvojeva 3, da mu se prizna naknada za dane provedene u zatvoru, sukladno članku 5. Zakona o bivšim političkim zatvorenicima, utvrđeno je da je rješenjem Administrativne komisije Vlade Republike Hrvatske imenovanome priznat status bivšeg političkog zatvorenika, da je bio lišen slobode od 25. rujna 1975. do 1. listopada 1989., što iznosi 14 godina i 6 dana, te su time ispunjene pretpostavke iz članka 2. stavka 1. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika.

Šukladno odluci Administrativne komisije Vlade Republike Hrvatske, kojom se isplaćuje naknada za dane provedene u zatvoru u visini od 54 kune, riješeno je kao u izreci rješenja.

Protiv ovoga rješenja, može se, suglasno s člankom 11. stavkom 2. citiranoga Zakona, izjaviti žalba u roku 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se podnosi Drugostupanjskoj komisiji Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, Trg Sv. Marka 2.

PREDSJEDNIK KOMISIJE
MINISTAR
Joso Škara

Dostaviti:
1. Đuri Perici, Zagreb, Hrvojeva 3
2. Ministarstvu rada i socijalne skrbi
3. Administrativnoj komisiji Vlade Republike Hrvatske
4. Arhivi

PODATCI O IZPLATI 10 MILIJUNA KUNA PREDVIĐENIH U PRORAČUNU ZA 1996.

Godište	Ime	Prezime	Mjesto	Isplaćeni iznos (Kn)
12	Ivan	Alar	Gospić	22104,00
15	Matilda	Almaš	Sarajevo	4927,50
16	Mato	Antinac	Osijek	4815,00
14	Đuro	Antolović	Zagreb	29466,00
17	Ivo	Anušić	Rijeka	3280,50
15	Raža	Arslanović	Osijek	16992,00
14	Tihomil	Augusti	Zagreb	52173,00
17	Pavo	Bagudić	Potnjani, Bračevci	27553,50
10	Franjo	Bajsić	Osijek	16402,50
13	Milan	Balen	Rijeka	526,50
14	Josip	Balent	Zagreb	9855,00
13	Ivo	Balentović	Umag	23584,50
12	Ilija	Baljak	Poličnik	45774,00
8	Jerolim	Baljak	Poličnik	35316,00
11	Marijan	Bambir	Osijek	6255,00
6	Rade	Banić	Zadar	9855,00
16	Ante	Banko	Rijeka	4086,00
13	Jure	Banovac	Primorski Dolac	6709,50
4	Nikola	Baraković	Rovinj	14782,50
16	Štetan ija	Barbić	Zagreb	9450,00
15	Franciska	Baričević	Zagreb	19710,00
8	Ante	Baričević	Unešić	11070,00
17	Luka	Barić	Zagreb	6993,00
7	Janko	Barin-Turica	Rijeka	11709,00
11	Nikola	Batrenjak	Zagreb	12285,00
15	Mato	Bebek	Vitina	2835,00
16	Anton	Bebek	Sisak	23904,00
10	Tomo	Bebić	Zagreb	64827,00
13	Magdalena	Begić	Sisak	12541,50
15	Stjepan	Beljan	Brod na Kupi	14782,50
10	Đuro	Bender	Dubrovnik	13095,00
14	Kuzma	Beović	Zadar	32080,50
13	Tomo	Bertović	Ogulin	3334,50
5	Antun	Betlach	Nova Gradiška	24637,50
16	Matej	Bezek (kod M. Solina)	Lepoglava	4927,50
15	Ivan	Bezić	Grohote	4549,50
14	Ivan	Bijelić	Šibenik	8910,00
17	Magda	Bili	Županja	12852,00
12	Miljenko	Bilokapić	Novska	70263,00
15	Eugen dr.	Biljenki	Makarska	18436,50
16	Rozalija	Biondić	Senj	4387,50
17	Ivo	Bjelokosić	Dubrovnik	59130,00
13	Pero	Bjelopera	Dubrovnik	18652,50
14	Đuro	Blim	Jakšić	32445,00
11	Ivan	Boban	Sovici	14782,50
12	Amalija	Bobinac	Zagreb	12933,00
13	Mira	Bogat	Zagreb	10813,50
17	Marko	Bogdanić	Blagorodovac, Uljanik	3645,00
7	Antun	Bojko	Zagreb	6381,00
14	Vinko	Borevković	Sl. Brod	3523,50
6	Mato	Boroje	Mlini	25650,00
16	Marko	Bosančić	Sl. Brod	47353,50
15	Andrija	Bošnjak	Zagreb	12888,00
11	Stjepan	Both	Zagreb	30991,50
17	Ivan	Božić	Zagreb	9360,00
12	Stjepan	Božina	Benkovac	34492,50
9	Martin	Bradić	Zagreb	12501,00
12	Aleksander	Brambilla	Zagreb	3469,50
7	Niko	Bratičević	Vitaljina	810,00
16	Ante	Brekalo	Pleternica	11686,50
7	Jolanda	Brkljačić	Zagreb	43821,00
9	Franjo	Brnčić	Zagreb	43155,00
10	Rudolf	Brodić	Osijek	1282,50
12	Franjo	Brozović	Ogulin	14782,50
6	Dragutin	Brus	Zagreb	29565,00
14	Franjo	Bubalo	Metković	19710,00
13	Jure	Buljubašić	Zagvozd	4927,50
10	Ivan	Butković	Zagreb	7357,50
14	Antun	Butorac	Osijek	33210,00
	Ivan	Bužančić	Split	14782,50
12	Stjepan	Capan	Ogulin	14418,00
11	Ivan	Car	Zagreb	25137,00
14	Franjo	Cepetić	Zagreb	10449,00
10	Bozo	Cicvarić	Zagreb	30334,50
15	Ivan	Cindrić	Ogulin	24975,00
18	Vid	Cipriš	Zagreb	19710,00
11	Šimun	Crnković	Karlovac	11043,00
18	Nevenka	Curiš	Zagreb	7776,00
15	Marko	Curkić	Posavski Podgajci	13833,00
13	Đuro	Cvetko	Bjelovar Moravče	6264,00
14	Gabrijel	Cvilinder	Vinkovci	4779,00
14	Olga	Čabrian	Zagreb	985,50
12	Josip	Čaćić	Zagreb	8559,00
16	Luka	Čaić	Petrinja	25461,00
16	Radoslav	Čajić	Zagreb	4333,50
7	Aleksandar	Časar	Gudovac	71500,50
13	Juraj	Čičić	Sisak	29133,00
17	Branko	Čingel	Vel. Gorica	39474,00
11	Josip	Čipin	Split	4927,50
15	Ivan	Čizmić	Zadvarje	2835,00
11	Ivan	Čop	Zagreb	14782,50
13	Filip	Čorić	Vodice	17266,50
11	Marija	Čović	Zagreb	25380,00
16	Ivan	Črtalić	Zagreb	17401,50
8	Jure	Ćutuk	Klobuk	8167,50
13	Marijan	Dajak	Vinkovci	16497,00

17	Josip	Deberti	Dubrovnik	5359,50
12	Mara	Delić	Split	6547,50
15	Branimir	Deranja	Rijeka	6223,50
17	Ante	Despotušić	Dicmo	2200,50
16	Marija	Dilberović	Osijek	8343,00
18	Ivanka	Dokoupil	Zagreb	4927,50
15	Jure	Dokoza	Stari-Paklenica	3186,00
15	Mile	Došen	Zagreb	19615,50
10	Ljubica	Dragun	Zagreb	22140,00
17	Ivan	Dropuljić	Prološac Donji	19998,00
12	Janko	Dujmić	Stan kovač	4738,50
10	Nikola	Dujmović	Osijek	8464,50
14	Josip	Dujmović	Čakovec	25974,00
9	Marica	Dumić	Hercegovac	7357,50
12	Petar	Duplančić	Split	22041,00
17	Mato	Duspara	Vinkovci	73521,00
14	Josip	Duvančić-Stanić	Zagreb	37777,50
15	Frane	Đerđa	Zadar	7128,00
8	Matija	Đilas	Jasenovac	54580,50
14	Ljubica	Đogić	Zagreb	5355,00
13	Ivan	Đurić	Viškovci	31644,00
12	Marija	Džaja	Dubrovnik	30591,00
13	Marko	Džepina	Vinkovci	7798,50
12	Mate	Efendić	Senj	3780,00
15	Ante	Ercegović	Rijeka	10147,50
15	Velimir	Ercegović	Zagreb	10462,50
14	Josip	Ercegović	Rijeka	29565,00
16	Ivan	Ereiz	Zagreb	81958,50
15	Ivan	Erpačić	Oriovac	28197,00
8	Antun	Fabijanović	Osijek	27418,50
15	Ante	Fabris	Omiš	3757,50
14	Franjo	Fak	Mrkopalj	25407,00
9	Mara	Fekter	Osijek	14647,50
12	Emilija	Fiala	Zagreb	5683,50
14	Josip	Filipec	Hercegovac	5346,00
10	Ivan	Filipović	Opatija	52312,50
10	Margita	Frajtić	Zagreb	13473,00
15	Ante	Frankini	Split	7357,50
15	Stjepan	Fugina	Koprivnica	18765,00
13	Miroslav	Fugošić	Zagreb	4824,00
13	Edeltruda	Fuks	Osijek	4374,00
6	Ivan	Gabaj	Hlebine	9855,00
14	Nada	Gali	Zagreb	9855,00
18	Hrvoje	Gamulin	Zagreb	10777,50
7	Stjepan	Garaj	V. Korenovo, Bjelovar	27229,50
15	Ivan	Gašljević	Zagreb	3240,00
13	Franjo	Gatti	Zagreb	14863,50
16	Augustin Jago	Gavran	Zagreb	20578,50
13	Adrienna	Gjurić	Zagreb	4927,50
13	Vilim	Glavak	Koprivnica	10638,00
11	Stjepan	Gorupac	Vrbovec	10003,50
14	Klement	Grabar	Rijeka	19831,50
9	Ivan	Gračanin	Rijeka	14782,50
16	Stjepan	Granić	Zagreb	4536,00

14	Vinko	Gregurec	Popovača	4927,50
13	Ivan	Gregurić	Ogulin	14782,50
10	Ivan	Grgoković	Zagreb	19710,00
16	Stjepan	Grgurić	Ogulin	26824,50
15	Josip	Gričar	Rijeka	4927,50
12	Ivan	Grivičić	Karlovac	27499,50
14	Stjepan	Grladinović	N. Gradiška	24637,50
17	Dragutin	Hajek	Zagreb	27648,00
2	Adam	Halter	Osijek	12028,50
13	Olga	Hebrang	Zagreb	41364,00
12	Nikola	Hećimović	Osijek	31126,50
8	Marija	Hranilović	Zagreb	20497,50
9	Franje	Hrestak	Bjelovar	27607,50
16	Dragutin	Hunjadi	Varaždin	7357,50
15	Franjo	Huzjak	Vel. Pisanica	9922,50
14	Ivan	Ilić	Dubrovnik	13081,50
15	Zora	Ilić	Zagreb	1147,50
15	Katica	Imbri	Novigrad	22153,50
17	Antun	Ivandija	Zagreb	52569,00
10	Teodor	Ivanić	Zagreb	12064,50
12	Ljubica	Ivanović	Rijeka	4063,50
15	Ivo	Ivanušić	Bjelovar	3685,50
16	Josip	Ivezić	Zagreb	33462,00
8	Tomo	Ivković	Osijek	5386,50
15	Antun	Ivković	Velika	2025,00
7	Josip	Ivošević	Bribir	1255,50
17	Štipan	Jakišić	Split	9927,00
10	Josip	Jaklin	Zagreb	3915,00
17	Stjepan	Jakopović	Zagreb	21991,50
14	Adam	Jakšić	Cerna	22140,00
14	Ivan	Jaman	Ostrogašica	12433,50
1	Ivan	Jandrašić	Zagreb	16834,50
14	Vladimir	Jandroković	Zagreb	15862,50
13	Mato	Janković	Sisak	2052,00
18	Stjepan	Janković	Zagreb	65344,50
11	Ivan	Javor	Zagreb	28458,00
16	Zvonimir	Javorović	Rijeka	4927,50
14	Luka	Jelić	Zagreb	4968,00
13	Luka	Jelić	Slano	12285,00
15	Martin	Jemrić	St. Gradiška	39906,00
14	Ivan	Jergan	Zagreb	5913,00
14	Marijan	Jukić	Đakovo	47110,50
14	Vid	Jurčić	Zagreb	14782,50
13	Vid	Jurić	Klobuk	14782,50
13	Antica	Jurić	Split	31981,50
12	Ivan	Jurjević	Gospić	22963,50
10	Josip	Jurković	Brodski Stupnik	27337,50
11	Vilko	Jurković	Zagreb	7780,50
16	Franjo	Jurković	Osijek	1845,00
10	Jurka	Jurlina	Seline, Starigrad	14782,50
15	Antun	Kakša	Zagreb	5737,50
13	Šimun	Kasač	Osijek	9990,00
16	Nikola	Kero	Zadar	3240,00
17	Kazimir	Kezele	Zagreb	34677,00
9	Josip	Klepić	Zagreb	44347,50
18	Dragutin	Klika	Osijek	16780,50

10	Joso Mirko	Knežević	Zagreb	2655,00
14	Borislava	Kodžić	Karlovac	14526,00
17	Marija	Kokor	Koprivnica	4927,50
15	Milan	Kolarić	Subotica	1215,00
12	Stjepan	Kolenko	Medulin	5080,50
10	Krunoslav	Komadina	Crikvenica	4050,00
11	Jozo	Komšić	Komletinci	6115,50
10	Eugen	Konatić	Zadar	19008,00
9	Slavko	Kornet	Zagreb	29160,00
15	Ivan	Kos	Ogulin	24894,00
14	Đurđica	Kos	Čakovec	3402,00
10	Josip	Kovačević	Sisak	8302,50
3	Filip	Kovačević	Zagreb	38205,00
11	Antun	Kovačević	Zagreb	7236,00
16	Frane	Kovačić	Split	23004,00
15	Serafina	Kovačić-Turk	Rijeka	16402,50
9	Alojzije	Kožul	Split	95431,50
15	Simon	Krajši	Tinjan	25636,50
14	Štipan	Kraljević	Strizivojna	65272,50
11	Ilija	Kraljević	Županja	42786,00
15	Ivan	Krbavac	Rijeka	22203,00
16	Jure	Krešić	Vinkovci	14782,50
12	Romano-Ivan	Križ	Rijeka	25641,00
10	Nikola	Krtić	Duga Resa	14310,00
15	Feliks	Kuba	Pula	4644,00
12	Georg	Kubiš	Zagreb	70443,00
13	Juraj	Kukolja	Koprivnica	14517,00
12	Stjepan	Kune	Zagreb	9855,00
15	Cvitko	Kusturić	Virovitica	7357,50
14	Nikola	Kutija	Zagreb	38812,50
10	Jure	Kutleša	Imotski	5670,00
17	Emilija	Kutleša	Zagreb	14782,50
12	Juraj	Kutnjak	Zagreb	45774,00
4	Stjepan	Ladišić	Zagreb	25123,50
15	Nikola	Laškarin	Zagreb	3780,00
17	Ladislav	Lazar	Rovinj	66942,00
12	Mato	Lekić	Zagreb	7357,50
14	Stana	Leko	Podstrane	7357,50
17	Anka	Leko	Baška Voda	6534,00
13	Kata	Lekšić	Garešnica	14566,50
11	Zlata	Leš	Vrbovsko	5386,50
11	Andja	Leventić	Grude	12285,00
7	Pavao	Liber	Varaždin	22261,50
13	Luka	Lisić	Požega	44671,50
17	Ante	Listeš	Unešić	56592,00
16	Mihovil	Lončar	Starigrad	27175,50
15	Mato	Lončarić	Zagreb	32886,00
15	Marko	Lovoković	Zagreb	28791,00
12	Radoslav	Lovretić	Zadar	2430,00
16	Ivan	Lovrić	Bošnjaci	24637,50
17	Ivo	Lučić	Gunja	41175,00
11	Petar	Luketić	Tuh. Toplice	22356,00
5	Bozo	Ljubenko	Pločica	41377,50
16	Franjo	Maciček	Bjelovar	4927,50
8	Antun	Maček	Zagreb	20736,00
12	Špiro	Madunić	Blato	7357,50

14	Josip	Majdiš	Đakovo	24637,50
14	Ivan	Majstorović	Nuštar	5832,00
13	Ante	Malić	Zagreb	23652,00
9	Stanko	Maraš	Zagreb	35055,00
18	Stojan	Marčinko	Zagreb	33781,50
17	Andrija	Maričić	Zagreb	44271,00
13	Nikola	Marić	Blagorodovac, Daruvar	30051,00
12	Vladimir	Marjanović	Zagreb	11070,00
16	Josip	Marjanović	Osijek	21735,00
12	Mato	Markić	Zagreb	24637,50
14	Vjekoslav	Marković	Zagreb	25794,00
17	Karlo	Marković	Makarska	22518,00
6	Antun	Maroević	Stari Grad	8977,50
10	Pero	Martić	Županja	56821,50
14	Josip	Martines	Zagreb	12730,50
15	Nikola	Maslak	Pisarovina	12366,00
12	Zdravko	Mašina	Split	24637,50
12	Slavko	Matanić	Karlovac	61195,50
14	Hrvoje	Matešić	Rijeka	19710,00
11	Slavka	Matijanić	Ivanec	39420,00
13	Mirko	Matijević	Rijeka	7357,50
11	Matija	Matković	Donji Miholjac	4252,50
17	Anton	Matković	Karlovac	14782,50
12	Fabijan	Matojina	Zagreb	4927,50
12	Ante	Matošić	Split	10854,00
15	Tomo	Mavrović	Karlovac	27081,00
16	Mijo	Mazur	Pula	41121,00
12	Marija	Medica	Lanišća	19710,00
9	Joza	Merčep	Zagreb	9855,00
15	Franjo	Mertić	Novo Brestje	10287,00
11	Marica	Mesec	Popovec	14782,50
10	Alija	Mešanović	Split	17928,00
14	Danica	Meter	Zagreb	9855,00
14	Miško	Mihaljević	Trn. Popovac	14472,00
14	Vilim dr.	Miholić	Zagreb	12622,50
9	Ivan	Mikić	Hrv. Dubica	29565,00
14	Fabijan	Mikulčić	Šaš	24921,00
12	Ante	Miletić	Zagreb	14782,50
11	Mirko	Miličević	Đak. Satnica	17190,00
16	Ana	Miling	Osijek	10417,50
15	Nikola	Milković	Zagreb	27081,00
15	Marija	Milković	Zagreb	18990,00
13	Miran	Mimica	Omiš	10395,00
15	Josip	Mišanović	Varaždin	5161,50
13	Mijo	Miškulin	Koprivnica	30352,50
10	Paula	Mitermajer	Đakovo	7357,50
16	Josip	Močić	Krap. Toplice	19237,50
17	Bara	Modrić	Čazma	12096,00
7	Tomislav	Mrnjavčić	Zagreb	24988,50
10	Andrija	Mrzlečki	Varaždin	17104,50
15	Hrvoje	Muha	Raša	26946,00
5	Josip	Muraja	Golubovec	36882,00
10	Ivan	Nikolić	Vel. Gorica	4239,00
14	Emil	Niković	Vrbovsko	29664,00
14	Vinka	Nizeteo	Split	1215,00

17	Vjekoslav	Novak	Zagreb	42822,00
13	Manda	Njavro	Neum	9855,00
16	Miroslav	Njegovan	Zagreb	18594,00
15	Krešimir	Odak	Pregrada	19723,50
4	Ivan	Odić	Sl. Brod	61141,50
15	Viktor	Olujić	Lovreć	8032,50
18	Josip	Oreški	Varaždin	19548,00
15	Ivan	Orlić	Krk, Punat	5611,50
5	Petar	Ožanić	Topusko	19129,50
14	Jana	Ožeg	Zagreb	7357,50
15	Marko	Papić	Kaštel Stari	22644,00
10	Anđa	Paradžik	Zagreb	4927,50
8	Vladislav	Patrlj	Makarska	31644,00
9	Mihovil	Pavičić	Osijek	7357,50
13	Luka	Pavičić	Osijek	9855,00
14	Ivan	Pavičić	Nova Raca	34614,00
18	Antun	Pavičić	N. Gradiška	26595,00
14	Ilija	Pavković	Posušje	32850,00
5	Josip	Pavlaković	Duga Resa	19710,00
13	Vid	Peharec	Zaprešić	31833,00
15	Grga	Pejnović	Zagreb	44347,50
11	Antun	Pek	Bračevci	27607,50
14	Milka	Pek	Zagreb	9855,00
13	Janko	Pelko	Zagreb	4927,50
11	Danica	Pelov	Zagreb	9855,00
10	Štipan	Penić	Vukovar	28917,00
14	Krunoslav	Penkala	Opatija	121,50
12	Đuro	Perak	Zagreb	7569,00
11	Ivo	Peričević	Dubrovnik	7357,50
8	Stanko	Perić	Zagreb	58968,00
6	Božica	Perko	Đakovo	4927,50
13	Josip	Perleta	Metković	7542,00
11	Josip	Pervan	Split	4972,50
9	Barbara	Petak	Ludbreg	12595,50
13	Sofija	Petek	Zagreb	24637,50
18	Josip	Peti	Gornje Bazje, Virovitica	3861,00
15	Stjepan	Petrić	Split	19710,00
10	Marija	Petrović	Zagreb	29295,00
11	Ivan	Pezelj	Rijeka	49275,00
12	Lovre	Pisac	Split	27985,50
11	Stjepan	Podoreški	Samobor	4968,00
12	Ante	Pokrovac	Vinkovci	11313,00
13	Josip	Polić	Zlobin	7357,50
14	Petar	Polović	Duga Resa	14782,50
14	Nikola	Poljak	Prekvršje	6682,50
1	Ana	Posavec	Varaždin	4293,00
14	Helena	Potkovčić	Vel. Grđevac	14782,50
12	Vjekoslav	Potočnjak	Varaždin	18900,00
15	Bozo	Prkut	Dubrovnik	12285,00
13	Ivan	Protrka	Makarska	1215,00
11	Mihovil	Prpić	Zagreb	5899,50
11	Ivo	Prusac	Osijek	19710,00
17	Dragutin	Puhovski	Zagreb	4927,50
13	Vinko	Pulišić	Zadar	8829,00
14	Mirko	Puljek	Pristava?	19710,00

10	Božo	Punda	Đakovo	37800,00
14	Stipe	Radan	Unešić	14292,00
9	Silva	Radej	Zagreb	9855,00
12	Josip	Radičević	Sl. Brod	7357,50
14	Marija	Radoš	Dubrovnik	540,00
10	Josip	Radošević	Zabok	81715,50
14	Stojan	Raguž	Poreč	75492,00
17	Anton	Rajčević	Kapela	41863,50
6	Franc	Rajh	Sisak	19710,00
14	Ivan	Ravlić	Zagreb	15255,00
14	Pavao	Remenarić	Vrbovec	4698,00
12	Mato	Rep	Podr. Sesvete	31819,50
16	Željko	Rob	Sv. Martin na Muri	17226,00
14	Viktor	Rodić	Zagreb	27513,00
13	Josip	Rogić	Otočac	4927,50
16	Marija	Ronevij-Rubelli	Senj	35365,50
9	Marko	Roščić	Bakar	34492,50
7	Kata	Rudić-Cvijanović	Zagreb	14782,50
12	Ika	Rukavina	Gospić	2439,00
8	Eugen	Rukavina	Zagreb	4941,00
17	Ivan	Rukavina	Zagreb	10548,00
10	Mato	Sanseović	Osijek	8221,50
11	Ivan	Seletković	Sl. Brod	29565,00
11	Stjepan	Seličanec	Kotoriba	38853,00
15	Mato	Sertić	Zagreb	3240,00
17	Franjo	Skračić	Murter	1039,50
14	Stjepan	Smolković	Štrigova	14782,50
11	Matija	Sopta(kod Ćavar)	zagreb	1242,00
9	Tomo	Spahić	Novska	41553,00
13	Vilim	Sporiš	Varaždin	44685,00
13	Ljudevit	Starčević	Osijek	6831,00
17	Martin	Starčević	Zagreb	88695,00
15	Ivan	Stepić	Zagreb	4927,50
12	Šime	Stipić	Zadar	5719,50
14	Josip	Stjepčević	Zagreb	36085,50
14	Božo	Stjepović Dabrović	Dubrovnik	1282,50
15	Ana	Stojčević	Sv. Ivan Žabno	17887,50
18	Josip	Stojković	Duga Resa	44347,50
14	Franjica	Stolnik	Varaždin	7357,50
13	Emilijan	Sučec	Zagreb	50503,50
13	Martin	Sudar	Osijek	46372,50
14	Petar	Sudmak	Gračani	48667,50
13	Anđelko	Sumić	Pod gora	4023,00
15	Mirko	Sunić	Zagreb	20079,00
18	Josip	Suski	Duga Uvala	14094,00
11	Božo	Sušić	Dubrovnik	24637,50
14	Ivan	Šaban	Omiš	4927,50
18	Mirko	Šalamon	Zagreb	9855,00
13	Andrija	Šambula	Koprivnica	5818,50
14	Ratimir	Šandrk	Zagreb	31900,50
7	Anđela	Šantić	Vrbovsko	3537,00
14	Mirko	Šanjek	Zagreb	28093.5
14	Ivan	Šarčević	Đakovo	25677,00

5	Antun	Šarec	Čakovec	10030,50
9	Ivan	Šarić	Đakovo	16186,50
15	Vid-Ante	Šarić	Karlovac	14782,50
12	Josip	Šarić	Podstrani	21181,50
15	Frano	Šarić	Orašac	16983,00
17	Nevenka	Šarin	Zagreb	14782,50
7	Vjekoslava	Šćukanec	Zagreb	32008,50
18	Ivan	Šember	Zagreb	9855,00
15	Lucija	Šimanović	Zagreb	9855,00
15	Janko	Šimatić	Krašić	2835,00
14	Ivan	Šimatović	Zagreb	27846,00
16	Stjepan	Šimošić	Zelčin	19534,50
10	Ivan	Šimunović	Ivanić-Grad	23355,00
15	Ante	Škaro	Cerne	9855,00
17	Fabijan	Školić	Vođinci	5737,50
14	Juraj	Škrlec	Zaprešić	4113,00
18	Ivan	Škrtić	Prilišće	4927,50
15	Rudolf	Šnajder	Osijek	14782,50
16	Katarina	Šoštarić	Osijek	22023,00
16	Ivan	Štefanec	Maruševec	9126,00
13	Ivan	Štimac	Sisak	27229,50
17	Adolf	Štir	Čepin	27243,00
12	Jelena	Šunjić	Zagreb	30132,00
8	Josip	Šutija	Sesvete	3388,50
14	Marija	Šuveljak	Kapela	1647,00
17	Ana	Švegl	Trnava	14782,50
11	Josip	Švob	Fužine	17937,00
8	Niko	Tadić	Split	9855,00
14	Ivan	Talaja	Brnaze	8694,00
14	Franjo	Talan	Zagreb	11070,00
15	Rudolf	Tambolaš	Rijeka	4576,50
16	Dorica	Tavčar	Zagreb	14557,50
12	Irena	Temlin	Zagreb	14782,50
14	Alberta	Tepeš-Vodička	Zagreb	14782,50
18	Oto	Tiljak	Zagreb	9855,00
12	Dragutin	Tivanovac	Valpovo	35086,50
15	Ivan	Tolj	Rijeka	5364,00
12	Jaga	Tomac	Zagreb	29259,00
16	Stjepan	Tomašević	Osijek	12636,00
11	Ivan	Tomašić	Korčula	3834,00
8	Jana	Tomeković	Križ	4927,50
13	Luka	Tominac	Budaševa	73588,50
14	Mile	Tomljenović	Gospić	3240,00
6	Anica	Tomljenović	Zagreb	29416,50
14	Ana	Tomljenović (Gajšak)	Zagreb	10665,00
14	MihaljfMijo	Topljak	Zagreb	18211,50
16	Miroslav	Totić	Cirkvena	22342,50
13	Milan	Tratnjak	Pitomaca	6723,00
13	Galileo	Treursić	Zagreb	28471,50
8	Stjepan	Trstenjak	Novska	27783,00
13	Andrija	Turčin	Ivanec	33736,50
5	Josip	Turk	Samobor	4981,50
10	Manda	Turković	Ogulin	9855,00
5	Josip	Udžbinac	Zagreb	34492,50
12	Milka	Udžbinec	Vel. Grđevac	7357,50

10	Stjepan	Valentić	N. Grdiška	11110,50
13	Veronika	Varat	Zagreb	14067,00
11	Angela	Varović	Daruvar	21199,50
15	Mate	Vasilj	Osijek	10480,50
14	Alojz	Vidiček	Medulin	2506,50
15	Adem	Vilogorac	Split	67054,50
8	Krešimir	Vinaj	Osijek	34492,50
8	Štefanija	Vincek	Požega	8298,00
16	Ana	Vitinger	Garešnica	7438,50
4	Ivo	Vladar	Zagreb	7695,00
16	Ivan	Vlahović	Lič	12042,00
16	Ratko	Vlajki	Mokošica	45913,50
15	Ratko	Vlatković	Virovitica	9855,00
10	Vladimir	Vrana	Zagreb	31995,00
14	Mate	Vranešić	Lekenik, Žažna	14647,50
14	Josip	Vrban	V. Gorica	7357,50
13	Jakov	Vrban	Sisak	20830,50
9	Vjekoslav	Vrljak	Stančićeva	34492,50
13	Luka	Vrljić	Lovran	4846,50
10	Nikola	Vrnoga	Metković	24637,50
12	Marija	Vrvilo	Lećevica	7357,50
9	Filip	Vučemilović-Grgić	Vrlika	9855,00
12	Anton	Vučić	Zagreb	14782,50
12	Marko	Vukelić	Senj	1971,00
8	Jaga	Vuković	Požega	10462,50
10	Marija	Vuković Sachs (Gašević)	Zaprešić	24637,50
11	Andrija	Vukšić	Slatina	38862,00
9	Gizela	Vukuša	Zagreb	5670,00
13	Nikola	Vukušić	Rijeka	5994,00
13	Ilija	Vuletić	Đakovo	56187,00
13	Feliks	Vurušić	Zagreb	12960,00
16	Nada	Wittner	Zagreb	1899,00
13	Refik	Začiragić	Zagreb	19440,00
12	Dragutin	Zdešić	Zaprešić	43510,50
14	Šime	Zelić	Biograd n. m.	18805,50
16	Ivan	Zeljko	Zagreb	24637,50
t4	Alojzije	Zemljak	Sv. Ivan Žabno	18049,50
7	Jela	Zlatar	Gola	7357,50
13	Marijan	Zuber	Varaždin	16447,50
8	Ilija	Zvonić	Zagreb	23976,00
15	Petar	Žalec	Zagreb	7605,00
10	Ilija	Žanić	Karlovac	19237,50
9	Grgo	Žarković	Vinkovci	28296,00
6	Viktor	Žerjav	Zagreb	3159,00
14	Katarina	Žitnjak	Zagreb	18954,00
17	Marko	Živković	Sl. Brod	10543,50
16	Ana	Žuvela	Rijeka	5998,50
		Isplaćeno 1996.:		9993577,50
		Isplaćeno u 1997.:		6422,50
		Ukupno isplaćeno:		10000000,00

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Kabinet potpredsjednice
Zagreb, 25. srpnja 1997.

Hrvatsko društvo političkih zatvorenika
Trg kralja Petra Krešimira IV br. 3
10000 Zagreb

Predmet: Prosvjedovanje Hrvatskog društva političkih zatvorenika radi teškog socijalnog položaja članstva

U prosvjedu, temeljenom na odluci Vijeća Hrvatskog društva političkih zatvorenika, posebno su naglašene negativne posljedice na socijalni položaj članstva zbog nedonošenja izmjena i dopuna Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika.

Želim Vas izvijestiti, da je završena stručna izrada Zakona te da je tekst razmotren na sjednicama Koordinacije za unutarnju politiku i Koordinacije za društvene djelatnosti. Poslije ugradnje primjedbi iznijetih na koordinacijama i rasprave na Koordinaciji za gospodarstvo, razmotrit će ga Vlada Republike Hrvatske i uputiti Saboru Republike Hrvatske. Rasprava o Zakona očekuje se na prvim jesenjim sjednicama Sabora Republike Hrvatske.

Potpredsjednica:
Dr. Ljerka Mintas-Hodak

OPET NEISTINITE TVRDNJE -POTICAJNOG ODBORA"

Dijelu je čitatelja nesumnjivo poznato, da su se, tekstićem u "Vjesniku od 1. kolovoza 1997., trojica članova tzv. Poticajnog odbora okomila i na me, glavnoga urednika "Političkog zatvorenika".

Osim tvrdnje da doista nisam član HDPZ-a (dok su moji roditelji članovi Družtva: otac je bio na robiji od 1959. do 1964., a majka od 1959. do 1962.), sve ostalo u njihovu dopisu notorna je neistina. I polupismenomu je jasno, da osoba koja nije član Družtva, ne može ni na koji način biti ovlaštena njime upravljati ili razpolagati njegovim sredstvima. Moja prava i obveze prema HDPZ-u uglavljeni su ugovorom o obavljanju uredničkih poslova. Ugovor je izvorno sklopljen 2. siječnja 1997.

S obzirom na to da nisam član HDPZ-a, hotimice ne želim ulaziti u razpravu s tzv. Poticajnim odborom. Međutim, da do sada i nisam bio nacistu o pravim nakanama i metodama, bijes i neistine, kojima se famozna trojka obrušila na me, prilično bi mi govorili o istinitosti ostalih njihovih tvrdnji.

Što se mene tiče, raspravu s tzv. Poticajnim odborom držim okončanom. Ne bavim se takvim sitnicama.

Tomislav JONJIĆ
glavni urednik "Političkog zatvorenika"

Na osnovi članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O PRETVORBI PRAVA NA DRUŠTVENIM SREDSTVIMA BIVŠIH DRUŠTVENO-POLITIČKIH ORGANIZACIJA

Proglašavam Zakon o pretvorbi prava na društvenim sredstvima bivših društveno-političkih organizacija, koji je donio Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske na sjednici 18. lipnja 1997.

Broj: 081-97-1060/1
Zagreb, 26. lipnja 1997.

Predsjednik
Republike Hrvatske
dr. Franjo Tuđman, v.r.

ZAKON O PRETVORBI PRAVA NA DRUŠTVENIM SREDSTVIMA BIVŠIH DRUŠTVENO-POLITIČKIH ORGANIZACIJA

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se pretvorba prava na društvenim sredstvima na kojima su pravo upravljanja, korištenja ili raspolaganja imale sljedeće bivše društveno-političke organizacije: Savez komunista Hrvatske, Socijalistički savez radnog naroda Hrvatske, Savez udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata Hrvatske i Savez socijalističke omladine Hrvatske.

Članak 2.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona nekretnine u društvenom vlasništvu na kojima su bivše društveno-političke organizacije iz članka 1. ovoga Zakona imale pravo upravljanja, korištenja ili raspolaganja postaju vlasništvo Republike Hrvatske.

Članak 3.

Vlada Republike Hrvatske ili od nje ovlašteno ministarstvo u roku od godine dana, prema mjerilima koje utvrdi Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske, nekretnine koje su postale vlasništvo Republike Hrvatske na temelju članka 2. ovoga Zakona može prenijeti u vlasništvo političkih stranaka.

Nekretnine u vrijednosti 100.000.000,00 kuna, na kojima su pravo upravljanja, korištenja ili raspolaganja imali Savez komunista Hrvatske i Socijalistički savez radnog naroda Hrvatske, **Vlada Republike Hrvatske će prodati putem javne dražbe. Ova sredstva koristit će se za naknadu materijalne i nematerijalne štete bivšim političkim zatvorenicima u skladu sa Zakonom o pravima bivših političkih zatvorenika.**

Nekretnine na kojima su pravo upravljanja, korištenja ili raspolaganja imali Savez udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata Hrvatske i Savez socijalističke omladine Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske može prenijeti u vlasništvo...

IZPRAVCI

U popisu sadržaja ljetnoga dvobroja došlo je do zabune, pa je krivo označen članak dr. Milana Blažekovića. Razpravu o hrvatskome pravopisu u dva nastavka objavio je prof. dr. Mate (a ne: Mato) Šimundić. Obje knjige o ibeovcima i Golomu otoku, citirane u "Fragmentima", objavljene su 1990. Izpričavamo se suradnicima i čitateljima i zbog drugih manjih propusta, koji su očito neizbježni.

ZAPISNIK

s izborne godišnje Skupštine HDPZ-a Podružnice Split, održane dana 26. svibnja 1997. s početkom u 17 sati, u dvorani restorana "MAK" - Split, Matice Hrvatske 1.

Predsjednik Podružnice, Josip Fuštar, pozdravio je skup i predstavio goste:

Kaja Pereković, predsjednica HDPZ-a Središnjice

Jure Knezović, dopredsjednik HDPZ-a Središnjice i predsjednik Podružnice Zagreb

Josip Filipović Grčić, pročelnik u Uredu župana

Ivo Jelić, general HV, Udr. Hrvatskih ratnih veterana

Gospodin Bujaš

Joško Kovač, tajnik Crvenog križa Split

Petar Tomaš, tajnik Udruge Hrvatske domovinske vojske 1941-45.

Gospodin Kralj, tajnik Udruge "Hrvatskih domobrana", ogranak Split, navodeći njihove osobne zasluge za Družtvo.

Nakon toga saslušana je Himna i odana počast umrlim članovima Družtva i svim palimaza Hrvatsku.

Utvrđen je dnevni red kako slijedi:

1. Izvješće predsjednika o radu Družtva i financijskom poslovanju,
2. Razprava o izvješću,
3. Izbor tijela Družtva

a) biranje Izbornog povjerenstva

b) biranje Upravnog odbora

c) biranje Nadzornog odbora

d) biranje sabornika za IV. Sabor HDPZ-a

4. Razno

Zatim su gosti pozdravili Skupštinu, posebno se predsjednica Družtva ukratko osvrnula na prava članova Družtva o čemu je ona kasnije obširno govorila o razpravi, kao i gospodin Jure Knezović.

Potom je birano Radno predsjedničtvo, i to: uz predsjednika, dva člana Družtva, a to su Nikola Pensa i Vjera Gilić.

Nakon toga predsjednik je Fuštar izvijestio skup o radu Družtva. On se osvrnuo na ostvarena prava članova Družtva, na zahtjev za izmjenu i dopunu prava i razjasnio što je u tom smjeru učinjeno. Također je rekao, da je u Družtvu provedena revizija članstva, i da se radi o reviziji članstva Ogranka Imotski, nakon čega će biti održana Skupština i izabrana tijela Ogranka. Podnio je financijsko izvješće sa stanjem 31.12.1996.

nastavak na idućoj strani

JURE KNEZOVIĆ: TKO ME I ZAŠTO KLEVEĆE?

Šačica lazova neumorno pronosi laži o mojoj prošlosti. Dakako, do danas nisu podastrli ni jedan jedini dokaz svojim bombastičnim tvrdnjama.

Isto vrijedi i za zadnji broj tzv. "Hrvatskog vjesnika", koji su tiskali i o tuđemu trošku diljem Hrvatske razaslali neki bivši politički zatvorenici i oni, koji se takvima sami nazivaju, a za koje je Nadzorni odbor legalno izabranog vodstva HDPZ-a, nepobitno ustanovio daje riječ o osobama, koje su se protuzakonito okoristile dobrima HDPZ-a.

"Urednik" lista kojeg zbog njegova primitivizma i protuhrvatstva treba doticati rukavicama, već je dugo truba onih, koji su mu omogućili da bez ikakva prava na to, raspolaže s dva automobila, koji su vlasničtvo Hrvatskog družtva političkih zatvorenika. I danas kazne za počinjene prometne prekršaje plaća vinkovačka podružnica, ona koja se "odcijepila", kad je ustanovljeno da je pronevjerila sredstva HDPZ-a.

Kad to družtvo "poštenjaka" nije uspjelo priskrbiti podporu ni jedan posto članova Družtva, sada protustatutarno organizira tobožnji obći sabor. Znajući da će se njihovu pozivu odazvati svega šaka bivših političkih uznika, oni u svoje kolo pozivaju i one, koji nisu tamnovali za hrvatsku neovisnost. Unatoč tomu, imaju hrabrosti prozvati se hrvatskim družtvom!

Neumorno me obtužuju i to za ono najgore, što se može izreći. Nadaju se, da ću se maknuti, kako bi oni ponovno mogli uvesti nered: u mutnome se najbolje lovi.

Znajući da izriču laži, na kraju rečenica stavljaju upitnike. Svjestni su, da će prosječan čitatelj previdjeti taj upitnik, a on ih štiti pred zakonom. Dakako, na ruku im ide i činjenica da Država nije objavila imena ubojica političkih emigranata, pa ni ime ubojice pokojnog Bruna Bušića. Time se otvaraju vrata klevetnicima i manipulatorima.

Ja nikada nisam bio ničiji plaćenik, niti me je SUP stipendirao. Ni brigadir nisam bio u zatvoru, niti sam držao Titovu sliku iznad robijaške postelje. Ovi koji danas viču drž'te lopova svoje nevino robijanje danas naplaćuju na nemoralan način, a sebe izdižu lažno optužujući druge za monstruozne čine.

Rječnik koji rabe u tim svojim novinama, najbolje odgovara njihovom karakteru. Pa eto, ipak je u našoj Hrvatskoj moguće, da tako gnjusne novine budu oslobođene plaćanja poreza od strane Ministarstva kulture! Tako hrvatski porezni obveznici plaćaju tiskovinu, koja nanosi sramotu hrvatskoj kulturi i šteti hrvatskim interesima.

Nemam iluzija, da će me ti tipovi ostaviti na miru. Nu, svakomu, i Bogu i čovjeku, mogu pogledati u lice. Tko ih imalo pozna, znade, da za njih to ne vrijedi.

NIKOLA-IVE BURIĆ (30.111.1935. +21.VII.1997.)

Dne 21. srpnja o.g. preminu nam u Otočcu Nikola-Ive Burić, sin Stjepana i Ruže rođ. Pavelić. Njegovu rodnomu Otočcu, Lici i cieloj Domovini ostaje u trajnu spomenu, kakav zaslužuju jedino iznimne, predvodničke častne osobe, koje sav svoj ovozemaljski viek samopriegorno daruju sebe za Dom.

Nikola Ive-Burić imade izrazite hrvatske sviesti i smjelosti već davne 1964.-65., kada posve nezavisno od inozemnoga uzpostavismo domovinski HOP - Hrvatski Osloboditeljski Pokret. Djelovasmo tada - u doba još Rankovićevo - promičbom proti Jugoslaviji. Promicasmo hrvatsku istinu i pozivasmo na drugu uzpostavu nezavisne hrvatske države, i to razpačavajući glasilo HOP-a "Hrvatski glasnik" i četiri vrste letaka, od kojih se ponajviše pamte oni sa zagrebačkoga iličkog nebodera dne 8. svibnja 1965., na 20. obljetnicu srbokomunističke vladavine u Zagrebu.

Na srbokomunističkome sudu osudiše nas ukupno četrdesetak, a u prvoj, glavnoj skupini bijaše nas trinaest. U iztražnome paklu u Zagrebu i u Staroj Gradiški robovasmo od 1965. do 1971., Nikola Ive-Burić punih pet godina. Dakle, prije Proljeća, kojemu se počesto pogrješno pripisuje početak hrvatskoga odpora srbokomunizmu i svakomu jugoslavenstvu.

Svojih pet godina Nikola odrobova čisto i častno, kakav uviek bijaše. Nakon toga djelovaše tiho, u osami, u svojoj Lici, u Otočcu. Posvetio se bio - vrstan glasbenik - glasbenu odgoju tamošnje mladeži.

U Domovinskome ratu djeluje - naravno - u duhu pravaškome, za cjelovitu hrvatsku nezavisnost. Tako se iztaknu i uspjesima Krugovala Otočac, kojemu bijaše glasbenim urednikom. A na vodeće političke položaje ne dadoše mu oni, koji tek nakon 1990. odustadoše od svojega "Tito-Partija", ali znadoše hitro promieniti političko ruho pa zadržati položaje i moć.

Nikoli-Ivi Buricu ni takve nepravde ne oduzeše osobnu vedrinu i pouzdanje u slobodan Dom. Umrie u blaženoj sviesti, da ni jedna samopriegorna vlastita muka, premda nepoznata, nepriznata i nenagrađena, nije uzaludna, jer pred Bogom uvećava sveukupno Dobro u Hrvata i time jamči obstanak nezavisne hrvatske države.

Nikola-Ive Burić, cio život iskren u pravaštvu, član HOP-a od 1965. i njegova sljednika HOR-a od 1992., a - naravno - od samoga početka član HDPZ-a. Stoga mu i govorah na pogrebu za HOR - Hrvatski Obranbeni Red i za HDPZ - Hrvatsko družtvo političkih zatvorenika. Svjedočih istinu o Nikoli, o njegovim vrlinama, o njegovoj spremnosti na djelo za Dom.

Počivao u miru Božjemu, Nikola! Zauviek si nam uzorom u spomenu.

U Zagrebu, dne 5. rujna 1997.

Branimir Petener

ZAPISNIK (nastavak s prethodne strane)

Oba izvješća skup je prihvatio jednoglasno.

U razpravi o izvješćima sudjelovalo je nekoliko članova, koji su izticali osobne i obće probleme, a posebno su predsjednica Kaja Pereković i dopredsjednik Jure Knezović naveli sadašnje stanje u vezi naknade štete i drugih prava članova Družtva, te radnje koje su u tom smjeru obavljene, posebno sastanci s predsjednikom Republike.

Pod ovom točkom bilo je govora o obćem stanju naše Države, osobito u vezi aktualnih događaja, u kome je također sudjelovalo nekoliko članova.

U kontekstu razgovora o obćem političkom stanju, predsjednica je izvijestila skup o podršci Predsjednika Republike, koju je objavila i "Slobodna Dalmacija". Usvojen je jednoglasno i prijedlog, da se u tom smislu sa Skupštine brzojavno izrazi podrška Predsjedniku Republike.

Za trajanja razprave, birano je Izborno povjerenstvo na Čelu s predsjednikom Zdenkom Ozretićem.

Nakon završetka razprave, o izvješćima je u ime Izbornog povjerenstva Zdenko Ozretić predložio za predsjednika Podružnice Nikolu Pensu i dopredsjednika Josipa Dominisa, te članove Upravnog odbora: Ivu Dragičevića, Franu Bettinija i Vjeru Gilić. Za Nadzorni odbor predložio je: Marka Kvesića, Ivu Kneževića i dr. Barišu Talijančića,

Potom je predsjednik Radnog predsjedničtva prijedlog pojedinačno stavljao na glasovanje. Jednoglasno je za predsjednika Podružnice izabran Nikola Pensa, a za dopredsjednika Josip Dominis. Većinom glasova prihvaćen je prijedlog za preostale članove Upravnog odbora i za Nadzorni odbor.

Nakon toga jednoglasno je razriješen dužnosti dosadašnji predsjednik, Josip Fuštar, i ostali članovi Upravnog odbora.

Novi predsjednik Podružnice u svoje je ime i ime izabranih zahvalio na povjerenju i preuzeo daljnje vođenje Skupštine.

Pored članova Upravnog odbora i Nadzornog odbora, predsjednik Izbornog povjerenstva predlaže za sabornike za IV. Sabor HDPZ-a još i :

Gorana Morića,

Zdenka Ozretića,

Josipa Fuštara,

Marka Hrkača,

Katicu Šanić,

što je dato na glasovanje, pa su isti većinom glasova prihvaćeni.

Pod točkom **Razno** dopredsjednik je Družtva Jure Knezović dao obrazloženje o akcijama Družtva, kako bi se što prije izplatilo obeštećenje određeno zakonom, pa je i odgovarao na pitanja skupštinara. Govorio je o detaljima o Prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika.

Nakon toga je predsjednik zaključio Skupštinu, zahvaljujući svima na nazočnosti i sudjelovanju u radu.

Zapisničar: Katica Juras

Ovjerovitelji zapisa: 1. Ivo Knežević; 2. Tereza Radonić

Predsjednik Podružnice: 1. Josip Fuštar; 2. Nikola Pensa

Split, 29. svibnja 1997. g.

PRVA ŽRTVA ZA HRVATSKO BRČKO
BLAŽ DILBEROVIĆ-HRVATSKI MUČENIK

Piše:
Ljudevit STARČEVIĆ

Rođen je 11. rujna 1913. u selu Boće, obćina Brčko, od oca Tome i majke Mare rođ. Jogatić, kao četvrto dijete svojih roditelja.

Osnovnu školu završio je u Brčkom, a na daljnje školovanje upućen je u Visoko, gdje je u tamošnjem Konviktu završio 7. razred gimnazije, ali je daljnje školovanje morao prekinuti iz zdravstvenih razloga.

Odgojen u kršćanskom katoličkom duhu, bio je veliki idealist. Bio je veliki rodoljub i volio je svoj rodni kraj.

Zapošljava se u tvrtki "Bata" u Borovu u svojstvu knjigovođe, gdje živi do 1938.

1935. ženi se Marijom Marinović iz Šarengrada, a 1936. dobili su sina Vladimira. To je bio vrlo sretan brak i obitelj.

U suradnji sa svećenikom fra Marcelom Gazdićem osniva katoličko društvo "Zajednica sv. Josipa", kojeg su još istaknuti članovi: Jurčić, Vodeničarević, Hil, Kifer, Starčević, Cikač i drugi, a on je tajnik družtva.

Istodobno radi kao povjerenik "Hrvatskog Radiše" i u stalnoj je vezi s braćom Kvaternik - Slavkom i Petrom-Milutinom u Zagrebu, koji su voditelji "Hrvatskog Radiše", tog velikog dobrotvornog družtva.

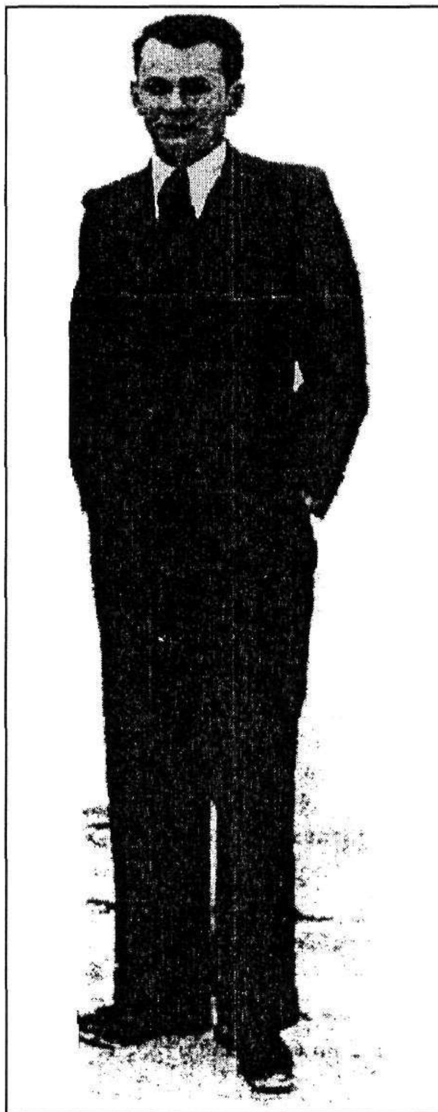
Kao povjerenik Hrv. Radiše prikuplja članstvo i osniva podružnicu u Borovu. Skuplja priloge od radnika i službenika, te novčanu pomoć šalje Hrv. Radiši u Zagreb.

U samom Naselju-Borovo održavala se je sv. Misa u zgradi Osnovne škole. Cilj Zajednice sv. Josipa bio je izgradnja crkve u Naselju-Bata. Prikupljena su i znatna financijska sredstva, a Ing. Franjo Lušičić izradio je i nacrt za crkvu.

Zbog svoj rada i političkih stavova /Dilberovića/ nije rado gledao direktor Tomo Maksimović (također Brčanin). Tako su stavljane primjedbe za tu njegovu aktivnost, pa najzad i namještaljke u njegovu poslu. Dobio je premještaj u skupinu Gumara, gdje je bio prikriven financijski manjak, što je on na vrijeme doznao, te bi bio izgubio svoju dotadašnju uštedu na osobnom računu tzv. udio. Na to se je odlučio dati otkaz i odselio je u Slavonski Brod. To je bilo početkom 1939.

U Brodu otvara svoju papirnicu, Tu se povezuje s iztaknutim Hrvatima, dr. Dujmovićem, dr. Markotićem i drugima. Tu ostaje do 1941.

Nakon proglašenja NDH, vojskovođa Slavko Kvaternik imenuje ga upraviteljem tvornice "Bata" u Borovu, kao dobrog poznavatelja tamošnjih prilika, gdje on uspješno postavlja kadrove i pokreće proizvodnju.

Blaž Dilberović iz Brčkog (Boce) rođ. 1913. - otet i strijeljan 1943.

Nakon sređenja prilika i formiranja cijele tvorničke uprave po Hrvatskoj Vladi, Dilberović, po vlastitoj želji ide u Sarajevo, gdje vodi glavnu prodavaonicu tvrtke "Bata".

1942. bude imenovan direktorom tvornice čarapa "Stolin" u Brčkom, koja je u sastavu kombinata "Bata"-Borovo. Tako je dospio u svoj rodni kraj, kojem je težio i kojem je želio pomoći. U tom vremenu postavlja u svom selu Bocu i manji motorni mlin.

Bio je uspješan u poslu, te obljubljen i poštovan u narodu. Pored svoje dužnosti, vršio je i dužnost logornika u Brčkom.

1943. javljaju se nemiri po Bosni, koje podižu srbo-komunisti (zapravo bivši četnici). U okolici Brčkog djeluju neki Kojdić i Aco Medunić, bivši službenici tvornice "Bata" iz Borova.

Početkom rujna 1943. mali Vlado Dilberović kreće u I. razred u školu. Njegov otac, polazeći na posao, progovara ženi: "Marice, znaš li ti koji je danas dan? - Naš sin polazi u školu!" To je bilo veliko ushićenje za njega.

Početkom rujna 1943., automobil kojim je odlazio na posao, bio je u kvaru, a kako je tvornica udaljena oko 3 km izvan grada, unajmio je fijaker, kojim je odlazio na posao.

Bilo je tako i dana 9. rujna 1943. U povratku s posla izvršen je prepad u samoći i otmica po odmetnicima i zarobljeni sa fijakerom skrenuti su prema brdskom selu Brezovo Polje i dalje, do Ražljeva.

U fijakeru je, pored Dilberovića i kočijaša, bio i službenik tvornice, Huso Burić.

Uzput su, po pričanju kočijaša, sreli brčanskog odvjetnika Cebala, koji se je vraćao iz tih sela.

Kad su odmetnici sa zarobljenicima stigli u selo, sazvali su skupni sastanak, da održe suđenje. Sudilo se je samo Dilberoviću, dok su kočijaš i Huso Burić pušteni. Kočijaš je dobio i pismeni nalog od Dilberovića, da mu se ne smije ništa dogoditi, jer nije ništa kriv. Nitko u gradu nije ni pomišljao o nekoj izdaji.

Skupljeni je narod tražio od odmetnika, neka taj čovjek ispriča o svom životu, što je Dilberović i učinio. Govorio je o svom porijeklu, o obitelji, školovanju i radu. Na kraju je završio riječima: "Nisam nikomu u životu učinio nikakvo zlo, ni neću!"

Narod je nakon toga vikao: "Šteta je tog čovjeka uništiti!"

Partizani su ga zatim pozivali, da s njima surađuje, što je on odbio iztičući: "Ja sam se zakleo Hrvatskoj državi, a tamo je moja obitelj, moj sin. Znači, ja bi se proti njih borio. To ne mogu!"

Nastalo je opet vijećanje, a on se je povukao u sebe i kao dobar katolik, pripremao seje na ono najgore, što ga čeka.

Zatim ih je pozivao: "Hajde partizani, što čekate? Kad sam ja zapovijedao moje su se zapovijedi izvršavale!"

Odluka je pala i strijeljanje je izvršeno istog dana u Ražljevu.

Njemačka je vojska kasnije pokrenula ofenzivu u Iztočnoj Bosni, te je u području Ko-

zluka i Janje zaplijenila partizanski arhiv, u kojem je našla i presudu Blažu Dilberoviću. Njemački je zapovjednik izjavio, da je uvjeren, da je tu presudu sastavio pravnik!

Supruga nije znala za sudbinu svog supruga dok se nije vratio kočijaš, a vratio se je i Huso Burić. Nakon toga, doznale su se i neke pojedinosti od ljudi, koji su ipak dolazili iz tih sela u Brčko.

Tako je odkriveno, da je Huso Burić bio u dosluhu s odmetnicima i tako su organizirali otmicu.

Marija Dilberović ostala je u Brčkom, dok nije i samo mjesto bilo ugroženo od odmetnika. Onda je napustila sve što je imala i sa djetetom se sklanja u Zagreb, gdje boravi do 1946. Stvari su još u Brčkom opljačkane, čak je dobivala i prijetnje od "dobrih" susjeda.

1946. dolazi kod sestre u Osijek. Tu nalazi donekle sigurnost i smirenje. Dijete polazi u školu, a ona se nastoji zaposliti.

Ali, nada nije dugo trajala. Izdajica Huso Burić dolazi u Osijek i slučajno ju opazi na ulici. Odmah ide u osječku UDB-u i traži njezino uhićenje. To mu je i uspjelo, te ju otpremaju u Brčko. Tu je suđena na zatvor od jedne godine dana i odpremljena je na izdržavanje kazne u Tuzlu, ali neprijatelj još nije zadovoljan i žali se, te bude suđena na 3 godine u Okružnom sudu. Kaznu izdržava u kaznioni "Štok" u Tuzli.

Nakon jedne godine i osam mjeseci, bude uvjetno puštena i vraća se u Osijek. Nakon stanovitog vremena, uspije se zaposliti kao blagajnica u trgovini i u toj službi radi do umirovljenja.

Izdajica Huso Burić po svojim je postupcima prepoznat i u onom kraju omrznut, što je doznala i njegova obitelj i trpjela sramotu. Njegova žena počinila je samoubojstvo vješanjem, ne mogavši podnjeti takav život, a sin ga se odrekao. Huso sam bude jedno vrijeme u Doboju, zatim opet dolazi u Osijek, gdje nađe jednu udovicu muslimanku i živi s njom u braku. Ubrzo se razboli od raka i umire u mukama.

Marija Dilberović školuje sina Vladimira, koji završava Ekonomsku školu i prvi stupanj Ek. fakulteta. Vojsku je služio u Bileću i o tom priča sljedeće: "Jednom prilikom, za vrijeme odmora, "komandir" će nam pričati svoje ratne doživljaje. Predhodno me je pitao imam li otca? Ja sam rekao, da mi je otac umro. On pita, kako je umro? Odgovorio sam, da je stradao u prometnoj nesreći. Zatim je on smireno pričao kako je bio sudionik u otmici Dilberovića u Brčkom 1943. Ja to slušam i grizem jezik da ne progovorim."

Vladimir je radio kao šef računovodstva "Belje-Transport" do svoje 54. godine. Tada se teško razbolio i umro 1990.

Marija Dilberović ostala je sama i sada u svojoj 80. godini živi u Osijeku, gdje je članica naše podružnice Hrvatskog družtva političkih zatvorenika.

NAD ODROM PROF. DOLORES BRACANOVIĆ

28.07.1997. umrla je prof. Dolores Bracanović

Tužni zbore, gospođo Karmen, sestro ove naše pokojnice, rodbino i prijatelji i ovdje nazočne nekadašnje pripadnice ustaške mladeži, kojima je pokojnica bila Zapovjednica i uzor...

Smrt uvijek dolazi iznenada, pa i onda kad u čvrstoj vjeri godine vode neizbježno u utok prema smiraju u Gospodinu...

Smrt uvijek neumoljivo grabi nama mile i drage.

Kako reče Psalmist: "Život je poput rose koju sunce jutrom odnosi sa cvijeta"...

Ali životi teku u Božjoj promisli različitim smjerovima i svaki ima određenu vrijednost i smisao, pa tako i život ove nama drage osobe, koju je Gospodin poslao u život 1.04.1916. na radost roditelja kao prvu od troje djece. Ona iz krila majčina postaje pripadnikom hrvatskog naroda, a po krštenju obilježena je znakom vjere. Kako je znakovito određen njezin životni put! - jer na krštenju izborom roditelja dobiva ime DOLORES... što je predznak njezina životnog puta.

Tijekom uzrasta, mala Dolores, pod čvrstom rukom svećenika sveta života, patra Perovica, poput mnogih djevojaka toga doba pripada u vjersku i nacionalnu organizaciju "Domagoj", u kojoj ostaje i tijekom svojih studija - Postaje profesorom na Trgovačkoj školi u Dubrovniku, odkuda u jesen 1942. bude pozvana na dužnost Zapovjednice ustaške mladeži, da tu visoku dužnost preuzme od gđe Mire Dugački, koja se udaje za Kazimira Vrljička.

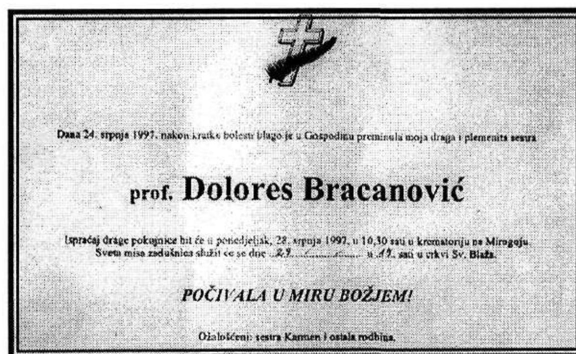
Tada se i sama susrećem s milom i vrlo energičnom osobom, našom novom Zapovjednicom, prof. Dolores Bracanović...

Koliko je ona u sebi imala odlučnosti, dokaz je što je prihvatila ponuđenu dužnost, na koju ju imenuje Poglavnik, na prijedlog prof. Ivana Oršanića, glavnog zapovjednika ustaške mladeži.

Još i sada mi je svjež naš prvi susret u skromnim prostorijama u Preradovićevoj 21. Smjena između jedne i druge zapovjednice protekla je gotovo nezapaženo, jer je Dolores mirnoćom i energijom samo nastavila dalje.

Rat je bio, a po tome nametnuti su novi zadatci u odgoju mladih. Sve su sile tih temeljaca nove NDH poduprte sviješću divne hrvatske mladosti. Dječaci su oružjem branili Domovinu, a mi, ženska mladež, spremali smo se za buduće roditeljice novih naraštaja i čestite radnice u određenim zanimanjima.

Na tom putu Dolores je nesebičnim primjerom prednjačila.

Dana 24. srpnja 1997. nakon kratke bolesti blago je u Gospodinu preminula moja draga i plemenita sestra

prof. Dolores Bracanović

Ispraćaj drage pokojnice bit će u ponedjeljak, 28. srpnja 1997. u 10,30 sati u krematoriju na Mirogoju.
Sveta misa zadušnica služit će se dne ..29.................... u .17. sati u crkvi Sv. Blaža.

POČIVALA U MIRU BOŽJEM!

Ožalošćeni: sestra Karmen i ostala rodbina.

HIMNA HRVATSKIH ROBIJAŠA

Prolaze nam dani, u čekanju smrti,
neprijatelj želi sve hrvatsko strti.
U očima našim više suza nema,
nevino se roblje umrijeti sprema.
Za nama će kanut mnoga suza bratska,
jer mi ćemo mrijeti, živjet će Hrvatska.

Majko, ženo, djeco, sestro,
sad ostajte s Bogom,
vi nećete nikad stat nad našim grobom.
Za nama će kanut mnoga suza bratska,
niknuti će osvetnici krvi robijaša.

Tekst nepoznatog auktora pronašao je na komadiću papira Đuro Prkačin 15.09.1947. godine u samici zatvora na Savskoj cesti. Tada ga je naučio napamet i nikada nije zaboravio.

Ali život uvijek traži žrtvu, koju izdrže najhrabriji. Tako i ta zgodna, lijepa djevojka zatomljuje kucaj svog mladenačkog srdca, potiskuje ljubav prema jednome, da može ljubav prosuti mnogima...

I, upravo ta ljubav za mnoge - ljubav za Domovinu - odvodi ju onih strašnih, tegobnih dana kad se nadvio zlosutni crni mrak nad mladu NDH.

I ona - poslušna do kraja - polazi uz stotine tisuća vojske i hrvatskog puka u progonstvo.

Od Bleiburga život je vodi kroz silne teškoće sve do u daleku Argentinu.

Nu, plemenitu zemlju, koja daje utočište mnogim stradalnicima i progonjenim po srbokomunističkom režimu.

Tu radi kao obična radnica - skromno preživljava život u tuđini. Puno radi neumorno za svoju Hrvatsku. Dolores se nije obogatila poput nekih, koji se i sad busaju, da su veliki Hrvati. Ona je tiho ali ustrajno okupljala našu uglavnom sirotinju. Puno radi i ostaje vjerna svojim idealima. Ne da se smutiti nekim "novim" Hrvatima i strankama. Bori se pismom i riječju za Hrvatsku!

Susrela sam ju u Rimu, u lipnju 1970., na kanonizaciji sv. Nikole Tavelića. Divno je zagrliti nakon svake nade dragu osobu koja se izgubila u ratnom vihoru. Obadvije smo bile uzbuđene. Od tada su postali naši trajni kontakti putem pisma, ali uvijek u strahu što bi se dogodilo da Udba odkrije tko je Barbara Lučić kojoj pišem. Izmjenjivale smo škrta pisma sve do svitanja nove zore 1990. Čim sam osjetila, da je došlo vrijeme, pozvala sam ju da se vrati u Domovinu.

I vratila se, naša draga Zapovjednica, 31.05.1991., zajedno s njezinom suradnicom Ljerkom Cvek. O, kako su zadovoljstvom zračila ta lica!

Obadvjema je zdravlje već bilo narušeno, ali duša je treperila od radosti 'JER IMAMO SVOJU SLOBODNU HRVATSKU!". Sjećam se kako se Dolores znala žestiti na ludost, koju su već tada započinjali "oporbenjaci".

Rekla bi kako je to ludo i nerazborito, da se već sad pojedinci trgaju za vlast. Prigovaraju HDZ-u, a pita gdje su bili prije? Znala je reći - ako što i ne valja, sve se to može srediti, ali nikad više - nikad se ne smije izgubiti HRVATSKU. Eto, **Ti naš primjeru - naša Zapovjednice** - mirno snivaj slobodnu i neovisnu Hrvatsku. U Nebu moli za blagoslov i slogu svih Hrvata.

Neka ti je sladak počinak u njedrima hrvatske grude...

prof. Dolores Bracanović - s nama je!

Kaja PEREKOVIĆ

U spomen

VLADIMIRU SOBOSTJANU

Dana 23. kolovoza o.g. naglo je u Frankfurtu (Njemačka) preminuo naš član Vlado Soboštjan. Njegovi posmrtni ostatci preneseni su u Domovinu te pokopani na groblju Miroševac u Zagrebu 2.IXo.g. Rođenje **12X11**1928. g. u Čakovcu od oca Ivana i majke Josipe rođ. Juriša.

Njegov robijaški put počinje 1946. Izdržao je pet godina, a brzo nakon toga, osuđen je drugi put na deset godina, što je do kraja izdržao, dakle ukupno 15 godina.

On pripada onim naraštajima hrvatskih mladića - rodoljuba, koji se nikada nisu mogli pomiriti s činjenicom nestanka Države Hrvatske.

Bez sumnje, spadao je u borbenu elitu hrvatskih političkih zatvorenika. Kazne je izdržao u KPD Lepoglava i St. Gradiška.

U toku dugogodišnje robije bio je skoro opsjednut problemom kako po napuštanju kaznionice i odlaska kući voditi učinkovitu borbi protu neprijatelja.

Za vrijeme izdržavanja kazne, kretao se u krugu svojih vršnjaka i istomišljenika, te s njima sanjao o ponovnoj uspostavi Republike Hrvatske. Analizirao je rad i život sredine u kojoj je robijao i birao za drugove samo one, koji su spremni živjeti i umirati u borbu za slobodnu Hrvatsku.

Mučen je na razne načine, ali je ostao uspravan kao stup. Nije poznavao nikakav oblik laktašenja, kompromisa i nečasnih čina, pa prilikom pokušaja da ga milom ili silom slome i prisile na suradnju, ostao je do skrajnosti ustrajan, ne žaleći pri tome ni jednog trenutka svoj mladi život.

Podnosio je bez straha sve patnje, torture i šikaniranja, ali pred neprijateljem nikad nije ni trepnuo okom.

Uvijek mu je bilo jasno što je dobro, a što zlo za našu Domovinu i čast hrvatskog borca za slobodu Hrvatske.

Nikada nije posustao u borbi za ideale, pa se odlučio poslije svega na odlazak u emigraciju, gdje pošteno zarađuje svoj gorki svakidašnji kruh. U navedenim okolnostima nije stvorio brak, kao i mnogi njegovi drugovi.

Hrabar, ustrajan i neslomljiv, dočekao je kraj života.

Imali smo oproštajni rastanak pred njegov odlazak u emigraciju 1965., a eto, slučajno smo imali i zadnji razgovor 10. travnja o.g. u Zagrebu.

Od početka robije, kad je imao oko 18 g. do svoje 68. g, nije se ni za dlaku promijenio u odnosu na svoje ideale. Bio je to ugodan susret s neustrašivim borcem!

Dragi Vlado, mi tvoji supatnici i vjerni drugovi, želimo ti s ovih par redaka iskazati poštovanje i divljenje, te reći posljednji zbogom. Ostaješ u našoj uspomeni kristalno čist i uzoran borac za slobodu Domovine.

Gospodin neka nagradi tvoju nesebičnu životnu žrtvu za sve ono što si radio za Domovinu i bolji život dolazećih mladih naraštaja, zapostavljajući pri tome sebe.

Laka ti bila Hrvatska zemlja, koja ti pruža posljednji počinak!

Dr Augustin Franić

UMRO JE VINKO NIKOLIĆ (1912.-1997.)

Piše:

Mato MARČINKO

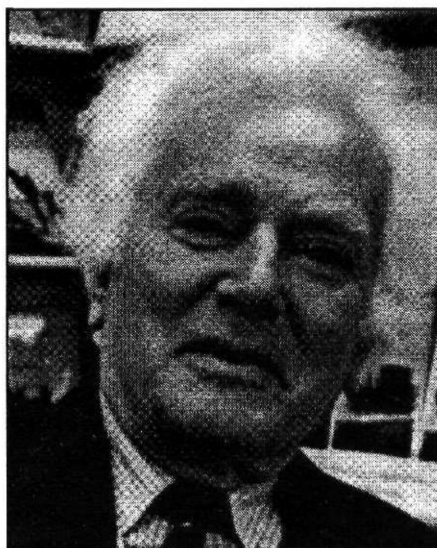
U svome rodnomu gradu Šibeniku, u kojem je rođen 2. ožujka 1912., preminuo je 12. srpnja 1997. - u 86. godini života - legendarni urednik **Hrvatske Revije** prof. Vinko Nikolić, duhovni ujedinitelj izseljene Hrvatske i njezin simbol. Pokopan je 16. srpnja 1997. na zagrebačkomu groblju Mirogoj.

Rođen je u najstarijemu dijelu Šibenika, u ribarskome i težačkome gradskomu predjelu Dolac, u kući kojoj su temelji u moru, od otca Ante i majke Frane rođ. Juras kao posljednje, dvanaesto dijete svojih roditelja. Pučku školu i klasični odjel Realne gimnazije polazio je u Šibeniku (samo 5. razred u Splitu), kao pitomac Biskupskoga sjemeništa. U 7. i 8. razredu uređivao je listić **Iskra.** Maturirao je 24. lipnja 1932. U veljači 1937. diplomirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu skupinu za hrvatsku književnost i hrvatski jezik sa staroslavenskim, nacionalnu povijest te talijanski i ruski jezik. Nakon diplomiranja pripremao je doktorsku disertaciju o Mihovilu Nikoliću.

Kako iz političkih razloga nije mogao dobiti namještenje, cijelu je školsku godinu 1936. radio kao prefekt Napredkova konvikta **Kralj Tomislav** u Sarajevu. Od 1935. je dopisnik, a od 1938. suradnik i jezični izpravljač novina **Hrvatski dnevnik** u Zagrebu. U doba Banovine Hrvatske službovao je kao profesor na Trgovačkoj akademiji u Zagrebu od 30. studenoga 1939. Od 3. srpnja 1943. bio je profesor na Prvoj mužkoj realnoj gimnaziji u Zagrebu, sve do 6. svibnja 1945. S velikim je uzhičenjem dočekao osnutak Nezavisne Države Hrvatske 10. travnja 1941.; u njezinim kulturnim i promičbenim ustanovama radio je do povlačenja u Austriju. Dne 28. svibnja 1943. položio je praktični profesorski izpit: hrvatski jezik i književnost kao glavni, a povijest Hrvata kao sporedni predmet.

Dne 6. svibnja 1945. povlači se s hrvatskom vojskom i narodom u Austriju, sa šakom hrvatske zemlje što ju je ponio u vrećici s hrvatsko-slovenske granice. Iz Austrije dospijeva u englezki zarobljenički logor u Italiji. U vojničkomu zarobljeničkomu logoru nedaleko Taranta u Italiji napisao je knjigu pjesama **Izgubljena domovina** (objavljena je u Rimu u siječnju 1947., u nakladi Hrvatske emigrantske knjižnice **Velebit.** U zarobljeničkim logorima nastao je njegov dnevnik **Tragedija se dogodila u svibnju...** (ovaj je dnevnik kao knjiga prvi puta objavljen u Barceloni 1984. /I. dio/ i 1985. /II. dio/; drugo izdanje objavile su u dvije knjige **Školske novine** u Zagrebu 1995.). U raznim savezničkim logorima u Italiji Nikolić je proboravio mukotrpnih deset mjeseci kao "ratni zarobljenik".

Kada su ga s ostalim logorašima preseljivali u drugi logor, Nikolić se u noći 27. ožujka 1946. spasio skokom iz jurećega vlaka, pa je tako stanje "zarobljenika" zamijenio stanjem političkoga izseljenika. Uspio je spasiti bilježke o životu u zarobljeničkim logorima i sa sobom ih je u torbi ponio u novi, izseljenički život. U Rimu se upisao na Filozofski fakultet kod poznatoga slavista Giovanni Mavera, pa je u bogatoj knjižnici drugoga poznatoga slavista Luigi Salvinia pripremio doktorsku disertaciju o hrvatskomu modernomu pjesništvu. Nu, doktorat nije mogao obraniti, jer se je

zbog tadašnjih prilika (progon hrvatskih političkih izseljenika) morao iz Italije naglo izseliti. Političke protivnike nove komunističke Jugoslavije Englezi su predavali Titovu režimu, koji ih je sve dao poubijati. Stoga Nikolić u svibnju 1947. tajno prelazi dobro čuvanu talijansko-francuzku granicu te iz Marseillea parobrodom odlazi u Argentinu. U nju se mogao useliti samo kao obični (tjelesni) radnik, pa je naveo da je poljodjelac. Dobio je posao sluge (čistača) u srednjoškolskomu zavodu "Colegio de la Salle" u Buenos Airesu. Nakon toga je do kraja godine 1947. radio kao sluga u bolnici.

U Argentini je Vinko Nikolić živio od 8. lipnja 1947. S dr. Franjom Nevistićem uređivao je polumjesečnik **Hrvatska** od 1. studenoga 1947. do polovice god. 1950., a god. 1949. s njime je uredio Kulturno-politički zbornik **Hrvatska.** God. 1950. postao je državni činovnik u Ministarstvu rada Republike Argentine u Buenos Airesu, pa je morao prekinuti političko djelovanje. Od 1951. s drom Antunom Bonifačićem izdavao je i uređivao kulturno-književni časopis **Hrvatska Revija** (prvi je broj izišao 9. ožujka 1951.), a od 1955. uređuje Hrvatsku Reviju sam (idućih deset godina u Buenos Airesu). God. 1957. pokreće i uređuje **Knjižnicu Hrvatske Revije,** u kojoj je izišlo šestdeset i šest različitih knjiga: među njima memoarska djela prvaka hrvatske inteligencije u izseljeništvu (Bogdan Radića, Marko Čović, Ivan Meštrović, Matija Kovačić, Stanko Vujica, Ivo Rojnica, Mirko Sančević, Mladen Žigrović, Dinko Šuljak), pjesnička djela (Viktor Vida, Rajmund Kupareo, Boris Maruna, Lucijan Kordić, Malkica Dugeč, Katarina Pejaković, Stjepan Hrastovec i dr.) te djela znanstvene i književne esejistike (Dušan Žanko, Vinko Grubišić, Jere Jareb, Franjo Nevistić, Dominik Mandić i dr.). U istoj je Knjižnici objavljena knjiga pjesama Mirka Vidovića **Hram nade** (1970.) i Zapisi o Titovim tamnicama **Sakrivena strana mjeseca** (Mŭnchen-Barcelona, 1977., II. izd. 1978.) te knjiga Zlatka Tomičića **Put k Meštroviću** (1965.).

Vinko Nikolić nekoliko je godina bio članom izpitnoga povjerenstva za prevoditelje i tumače hrvatskoga jezika na Ekonomskom fakultetu u Buenos Airesu, gdje je uspio razdvojiti hrvatski jezik od srbskoga.

God. 1965. Nikolić odlazi "u pohode emigraciji". Pet mjeseci putuje Sjevernom i Južnom Amerikom, a skoro dvije godine Europom. To je opisao u svoje dvije knjige naslovljene **Pred vratima domovine: I. Pred vratima domovine - Susret s hrvatskom emigracijom 1965. - Dojmovi i razgovori** (Buenos Aires, 1965. Knjiga prva: Venezuela-Sjedinjene Američke Države-Kanada-New York); II. **Pred vratima domovine** (Pariz-Miinchen, 1967. Knjiga druga: Europa). Obje su knjige izišle u izdanju Knjižnice Hrvatske Revije (drugo izdanje izišlo je u Zagrebu 1995.).

U svibnju 1966. Nikolić se vraća s Hrvatskom Revijom u Europu i nastanjuje se u Parizu. Dne 18. listopada 1966. parižka ga policija uhićuje i nekoliko sati drži u uzdama, a zatim ga na zahtjev vlade SFRJ protjeruje iz Francuzke. Iduće godine, 27. travnja 1967., francuzka policija je upala u tiskaru častnih sestara u Parizu, gdje se pripremao dvobroj Hrvatske Revije, i razbila slog (264 stranice). Zbog toga je Nikolić podigao tužbu s odštetnim zahtjevom protiv Republike Francuzke. Godine 1973. Upravni sud grada Pariza, "u ime francuzkoga naroda", osudio je Državu Francuzku na plaćanje odštete za uništeni broj Hrvatske Revije.

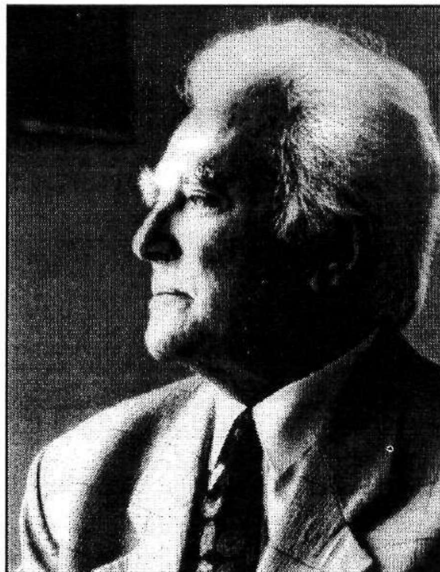
Nakon izgona iz Francuzke, Nikolić luta Europom od države do države: Belgija, Velika Britanija,^ Austrija, Savezna Republika Njemačka, Švicarska. Na zahtjev vlade

SFRJ iz svake od tih država ga protjeruju, želeći ga prisilno vratiti u Argentinu. Konačno ga prima Španjolska, priznavši njegovo argentinsko državljanstvo. Godine 1967. sa ženom Šteficom stalno se nastanio u Barceloni, gdje nastavlja s izdavanjem Hrvatske Revije i Knjižnice Hrvatske Revije. U Barceloni je priredio spomeničke knjige: **Bleiburška Tragedija Hrvatskoga Naroda** (prošireni prijevod **La Tragedia de Bleiburg** /Buenos Aires, 1963./, u dva izdanja: 1976. i 1979.; treće izdanje, s predgovorom Franje Nevistića i Vinka Nikolića, tiskano je u Zagrebu 19p3.), **Stepinac mu je ime** (Munchen-Barcelona, 1978., Knjižnica Hrvatske Revije. Knjiga prva 1978., Knjiga druga 1980.), već spomenuti dnevnik **Tragedija se dogodila u svibnju** te knjigu **Bleiburg: Uzroci i posljedice** (1988.). Kao zadnja knjiga Knjižnice Hrvatske Revije izišla je u izseljeništvu knjiga Vinka Grubišića **Hrvatska književnost u egzilu** (Predgovor: Vinko Nikolić, Barcelona-Munchen 1991.), u kojoj su prikazani književni portreti dvadesetdvojice književnika i niz književnih suputnika.

Od 7. do 17. srpnja 1990. Vinko Nikolić boravi u Hrvatskoj, prvi put nakon četrdesetpet godina. U Šibeniku je prvi put nakon petdeset godina. Dne 12. srpnja 1991. konačno se vraća sa ženom Šteficom u Zagreb. Nastavlja s uređivanjem Hrvatske Revije, koju od tada izdaje Matica Hrvatska. U kolovozu 1991. imenovan je za savjetnika u Hrvatskoj matici izseljenika. Dne 4. studenoga 1992. imenovan je za predsjednika Hrvatske matice izseljenika. Na godišnjoj skupštini Matice Hrvatske, 19. prosinca 1992., izabran je za njezina podpredsjednika. Godine 1993. predsjednik Republike Hrvatske imenovao ga je zastupnikom Županijskoga doma Sabora Republike Hrvatske; 22. ožujka 1993. otvorio je zasjedanje Doma kao dobni predsjednik. Istoga dana predao je ostavku kao prvi podpredsjednik Matice Hrvatske, ali je ostao član Glavnoga odbora Matice Hrvatske sve do svoje smrti. Dne 17. svibnja 1993. razriješen je dužnosti predsjednika Hrvatske matice izseljenika. Godine 1994., posredovanjem hrvatskoga veleposlanstva u Francuzkoj, ukinuta mu je zabrana ulazka i boravka u toj zemlji.

S nekoliko pjesama Vinko se Nikolić najprije javio u zborniku **Selo i grad** (1931.). Nu, on sam svojim pravim nastupom u književnosti smatra sudjelovanje u zajedničkoj pjesničkoj zbirki **Lirike grude** (izd. "Omladina" Zagreb, Omladinska knjižnica sv. 2., Zagreb, 1934. Uredio i popratio napomenama: dr. Mile Starčević. Uvodna **Prva riječ:** Kamilo Križanić. Pjesnici zastupani u zbirki: Ivo Balentović, Gabrijel Cvitan, Danilo Čović, Stjepan Hrastovec, Jeronim Korner, Kamilo Križanić, Zvonimir Kuhar, Ivo Lendić, Zlatko Majtin, Vinko Nikolić). U napomeni se za Vinka Nikolića kaže, da je "stalno pokazivao talenat i napredak". U ovoj zajedničkoj zbirki objavljena je Nikolićeva antologijska pjesma **Gorak je zemje kruv,** napisana na šibenskomu najrečju, "mješavini štokavsko-čakavskoj pod utjecajem talijanštine". Ovu je pjesmu Nikolić uvrstio u svoju prvu samostalnu zbirku pjesama **Proljetna svitanja** (Zagreb, 1935., zbirka je naslovljena po istoimenoj pjesmi također objavljenoj u zbirki **Lirika grude),** nadalje u svoju pjesničku knjigu **Gorak je zemje kruv** (München-Barcelona, 1977., Knjižnica HR) i u knjigu izabranih pjesama **Povratak** (Priredili: Božidar Petrač i Ivan Tolj. Pogovor napisao Božidar Petrač. Izd. KS i NZ Matice Hrvatske, Zagreb, 1990.), a uvrštena je i u Nikolićeva **Izabrana djela** (Stoljeća hrvatske književnosti. Priredio Dubravko Jelčić. Matica Hrvatska, Zagreb, 1997.).

Drugu samostalnu zbirku pjesama **Svijetli putovi** (Zagreb, MCMXXXIX.) objavio je Vinko Nikolić "sa željom, da bi i drugi u svojim rijetko obasjanim trenucima pošli ovim "svijetlim putovima"." Knjigu izabranih pjesama na rodnoj čakavštini **Moj grad** (Zagreb, 1941.) objavio je "jadajući nad sudbinom Šibenika pod talijanskom vlašću (Antun Barac). Sa Sidom Košutić priredio je veoma vrijednu antologiju **Hrvatska majka u pjesmi** (Zagreb, 1941.). God. 1942. pokrenuo je i uređivao polumjesečnik **Život za**

Hrvatsku. Te godine izdao je i antologiju **Hrvatska Domovina** (Zagreb, 1942.) - u tu je antologiju uvrstio i svoju pjesmu **Ustaška majka nad grobom sina mučenika,** s posvetom: "Uspomeni divnog mučenika Marka Hranilovića-Udivljenje i zahvalnost njegovoj Majci").

Na sjednici Upravnoga odbora Družtva hrvatskih književnika (predsjednik Mile Budak, blagajnik Vinko Nikolić) zaključeno je 1942., da se "u spomen prve godišnjice Nezavisne Države Hrvatske" objavi antologija novijega hrvatskoga pjesništva. Ova je antologija objavljena pod naslovom: **IZMEĐU DVA RATA - Novija hrvatska lirika** (Izvanredno izdanje Družtva hrvatskih književnika, Zagreb, 1942.). U nju je uvršteno po deset pjesama tridesetorice pjesnika rođenih između 1900. i 1914. (Frano Alfirević, Salih Alić, Slavko Batušić, Antun Bonifačić, Dobriša Cesarić, Olinko Derolko, Drago Gervais, Ivan Goran-Kovačić, Drago Ivanišević, Aleksa Kokić, Jeronim Korner, Vinko Kos, Sida Košutić, Vladimir Kovačić, Ivo Kozarčanin, Vladislav Kušan, Ivo Lendić, Pere Ljubić, Vjekoslav Majer, Marijan Matijašević, Vinko Nikolić, Antun Nizeteo, Luka Perković, Đuro Sudeta, Stanislav Šimić, Nikola Šop, Dragutin Tadijanović, Josip Velebit, Vlado Vlaisavljević, Radovan Žilić). Pjesme Nikole Šopa, po želji i u dogovoru s pjesnikom, izabrao je Gustav Krklec. Pjesme Drage Gervaisa kao i pjesme mrtvih pjesnika (Đure Sudete, Ive Kozarčanina i Alekse Kokica) izabrao je Vinko Nikolić. Pjesme ostalih pjesnika uvrštene su po njihovu izboru. U **Bilješki** (str. 343.) piše: "Dao zamisao ovog djela, sabrao i uredio, uvod, velik dio bilježaka o pjesnicima i rječnik je napisao za Društvo hrvatskih književnika, njegov odbornik: **Vinko Nikolić."**

U Zborniku **NAŠA DOMOVINA** (knj. I., sv. 2., glavni urednik prof. Filip Lukas, izdao Glavni ustaški stan, Zagreb, 1943.) Vinko Nikolić je za poglavlje **Hrvatska književnost** napisao ove dijelove: I. Uvod u književnost (str. 625.-628.), III. Hrvatska književnost u tabelama (str. 647.-648.), V. Suvremena hrvatska književnost - 20. stoljeće (str. 652.-668.), VI. Djela o poviesti hrvatske književnosti (str. 668.).

Nakon kapitulacije Italije, u rujnu 1943., Nikolić je objavio knjigu pjesama **Oslobođeni žali.** Iz te je knjige skladatelj Krešimir Baranović, također Šibenčanin, uglasbio tri pjesme: Mir zemlje, Na štradi i Moj grad. Pjesmama iz ove knjige nadahnuti bijahu i skladatelji Ivan Ocvirk (1883.-1950.) i Juraj Stahuljak, a u izseljeništvu Antun Kopitović i Mirko Kovačec. Osim spomenute knjige pjesama, uredio je i antologiju rodoljubnih pjesama **Lovori** (Zagreb, 1943.).

Družtvo hrvatskih srednjoškolskih profesora povjerilo je 1943. Vinku Nikoliću uredničtvo svoje Knjižnice, u kojoj je predviđeno objavljivanje hrvatskih klasika za školsku lektiru. On je kao urednik predložio, da se pod nazivom **Hrvatski pisci i djela** izdaju djela pisaca od Marulića, Menčetića, Barakovića i Gundulića do suvremenih pisaca. Iz te su Nikolićeve Knjižnice 1943. izišle knjige Petra Grgeča **Hrvatske narodne pjesme,** Slavka Ježića **Hrvatski preporod** i (u nizu **Čovjek i odgoj)** Jurja Jurjevića **Čovjek** (Duhovno-odgojni eseji). God. 1944. u nizu **Čovjek i odgoj** izišle su još i ove knjige: Vinka Nikolića **Nacionalni zadatci književnosti,** Tona Smerdela **Borba za sklad** i Julija Makaneca **Hrvatski vidici.** Iako ova Nikolićeva Knjižnica nije do kraja ostvarena, ona je predhodnica izdanja Matice hrvatske **Pet stoljeća hrvatske književnosti** i **Stoljeća hrvatske književnosti.**

Godine 1944. Nikolić je postao ravnatelj i urednik Nakladne knjižare **Velebit** u Zagrebu. U njoj je objavio i uredio nekoliko veoma važnih djela: **Državna politika hrvatskih vladara** dr. Ive Guberine (knj. I./sv. 1., Zagreb, 1944.; knj. I./sv.2., Zagreb, 1945.), **Razvoj hrvatskog narodnog pjesništva** Petra Grgeča (Zagreb, 1944.) i filozofsko djelo dr. Stjepana Zimmermanna.

Iste je godine izišla i Nikolićeva antologija **Pjesme o majci** (Zagreb, 1944.).

Ubrzo po dolazku u Argentinu, Vinko Nikolić objavljuje knjigu soneta (trideset) pod naslovom **Oskvrnuto proljeće** (Naknada knjižare Croatia. Knjiga prva. Buenos Aires, 1947.), a dvije godine kasnije pjesničku zbirku **Molitva za moju Hrvatsku** (objavljeno kao rukopis. Buenos Aires, 1949.). God. 1957. uređuje i izdaje antologiju hrvatskoga pjesništva u izseljeništvu **Pod tuđim nebom,** gdje je objavio "najbolja, najkarakterističnija, najreprezentativnija dostignuća hrvatske pjesničke riječi izvan domovine" (Dubravko Jelčić).

U izseljeništvu Vinku Nikoliću izlaze još dvije knjige pjesama: u Knjižnici Hrvatske Revije Izabrane pjesme **Duga nad porušenim mostovima** (Izbor: Rajmund Kupareo. Buenos Aires, 1964.), a u izdanju Zajednice Izdanja Ranjeni Labud (ZIRAL) izbor pjesama **Trubač iz daljine** (Roma-Chicago, 1976.). U domovini mu je Gradska knjižnica 'Juraj Šižgorić" iz Šibenika objavila knjigu pjesama **Opjevani grad** (Šibenik, 1994. - Bilježku o autoru napisao je Tihomir Drezga).

Stota godišnjica rođenja Mile Budaka potakla je Vinka Nikolića, da u Knjižnici Hrvatske Revije izda kao posebnu knjigu (Redovita izdanja. Knjiga šesnaesta.) zbornik: **MILE BUDAK: PJESNIK I MUČENIK HRVATSKE. Spomen-zbornik o stotoj godišnjici rođenja 1889.-1989.** (Uredio: Vinko Nikolić. Barcelona-München, 1990.). Uvod u zbornik Nikolićev je esej **Mile Budak: Pjesnik i mučenik Hrvatske.** Sam zbornik Nikolić je popratio ovim riječima: "Književno djelo Mile Budaka je po svojem obujmu obilno, po svojoj umjetničkoj vrijednosti značajno te po njemu spada u velike hrvatske pisce. Skoro će pola stoljeća^što Budaku okrutno oduzeše život i ime. Život mu se ne može vratiti, ali se mora njegovo djelo vratiti u hrvatsku književnost. Vraćanjem književnog djela Mile Budaka suvremene će hrvatske generacije primiti jednu bogatu baštinu književnog stvaranja."

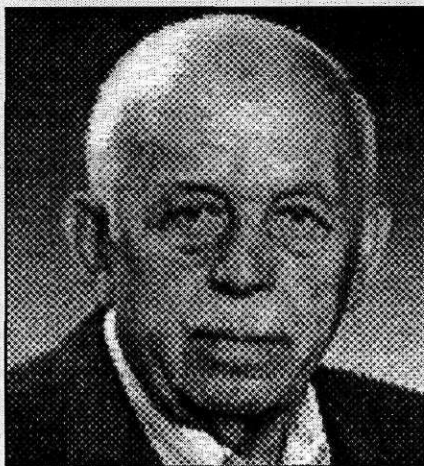
Hrvatska Revija Vinka Nikolića golemo je djelo od tridesetak tisuća stranica. K tomu treba pribrojiti šestdeset i šest knjiga **Knjižnice Hrvatske Revije.** Samo najuži izbor iz bogatoga sadržaja Nikolićeve Hrvatske Revije tiskan je u četiri knjige (Izdavač: Školske novine - Pergamena, Zagreb, 1996.): I. Vinko Nikolić, **U službi domovine** (studije, ogledi portreti) priredio Ivan Rodić; II. **HRVATSKA ZAUVIJEK - Prilozi hrvatskoj državotvornoj misli,** priredio Ante Selak; III. **SUDBINE DJELA - Književnost, umjetnost, jezikoslovlje,** priredio Ante Selak; IV **CVRČAK U BORIKU - poezija i proza,** priredio Ante Selak (u ovomu je svezku objavljeno petnaest Nikolićevih pjesama, među njima i pjesme: **Pismo mojoj Hrvatskoj iz tuđine** i pjesma **Bleiburg).** Kao V. svezak isti je nakladnik objavio **Biobibliografski leksikon suradnika Hrvatske Revije** Milana Blažekovića.

Vinka Nikolića spominje Slavko Ježić u svomu velikomu djelu **Hrvatska književnost od početka do danas 1100-1941** (Zagreb, 1944., str. 405.): "U obilju najmlađih iztaknuli su se: Josip Velebit (r. 1911.), VINKO NIKOLIĆ (r. 1912.), Ivan Goran Kovačić (1913.-1943.), Antun Nizeteo (r. 1913.), Radovan Žilić (r. 1913.) i Vinko Kos (r. 1914.)." U doba srbskokomunističke SFRJ spominje ga samo Miroslav Šicel u svomu **Pregledu novije hrvatske književnosti** (Zagreb, 1966., Matica Hrvatska, str. 203.): "Potrebno je, dakako, izuzeti od ovih obilježja neke pisce koji pred rat skreću posve u klerofašističke vode (Mile Budak, Antun Bonifačić, Ivo Lendić, Jeronim Korner, VINKO NIKOLIĆ), za koje se ne može reći da nisu napisali i dobrih stranica, iako se često gube u slatkorječivom verbalizmu ili maglovitoj religioznoj kontemplativnosti." U Pogovoru izabranih pjesma Vinka Nikolića **Povratak** (Zagreb, 1990.) Božidar Petrač piše, da se "Nikolićeva poezija uzglobljuje i čvrsto veže uz tokove suvremenoga hrvatskog pjesništva XX. stoljeća".

Tihomil Rađa za Vinka Nikolića kaže, da je "u sebi najdublje nosio proživljenu katastrofu Bleiburga i neprestano bugario za legijama poklanih Hrvata bez groba, kojima je sačuvao trajan spomen u svojim spisima o bleiburškoj tragediji" (**Vijenac,** V./br. 92., Zagreb, 17. srpnja 1997., str. 2.).

O ulogi Vinka Nikolića u hrvatskoj književnosti i kulturnoj povijesti Dubravko Jelčić piše: "Zato u suvremenoj hrvatskoj književnosti Vinko Nikolić nije samo pisac, nego, bez pretjerivanja možemo reći, pojam kojemu gotovo da i ne treba objašnjenja. Sve što je on učinio kao pisac, urednik, organizator i animator visoko nadilazi realne mogućnosti jednoga čovjeka i prelazi okvire jednoga ljudskog života, koliko god sposoban i neumoran taj čovjek bio. Kao što i značenje Nikolićeva pjesništva daleko nadmašuje samu vrijednost njegovih pjesama. Nikolićevo ukupno djelo - i djelovanje - moglo bi lako ispuniti djelatnost cijele jedne institucije. Zamijenivši u emigraciji takvu instituciju, Nikolić je sam postao institucija, jedinstvena u višestoljetnoj povijesti hrvatske književnosti." (Vladimir Kovačić **Izabrana djela** - Vinko Nikolić **Izabrana djela.** Stoljeća hrvatske književnosti. Priredio: Dubravko Jelčić. Zagreb, 1997., Matica Hrvatska, str. 223.).

IN MEMORIAM NIKOLA HEĆIMOVIĆ (1912. - 1997.)

U subotu, 12. srpnja 1997. preminuo je u gradskoj bolnici u Osijeku, u 86. godini života, **Nikola** Hećimović, bivši dugogodišnji politički zatvorenik i član Družtva hrvatskih političkih zatvorenika - Osijek.

Pokojnik je rođen 3. ožujka 1912. u Gračanici u Bosni, u obitelji sudca Aleksandra Hećimovića i Ljudmile Svoboda. U Bosanskom Brodu započinje svoje osnovno školovanje, a završava ga u Retfali kraj Osijeka, gdje mu otac djeluje kao odvjetnik te načelnik obćine Retfala. U Osijeku polazi realnu gimnaziju, na kojoj maturira 1931. dok u Subotici absolvira pravo. U međuvremenu služi vojni rok u školi "rezervnih oficira" u Bileću, a sam rat dočekuje u činu podporučnika jugoslavenske vojske.

Za vrijeme Nezavisne Države Hrvatske biva imenovan vršiteljem dužnosti kotarskog pristava u Donjem Miholjcu i logornikom u istom mjestu. Na tome položaju ostaje sve do svršetka rata 1945., kada biva uhićen kao politički djelatnik. Tada započinje njegov Križni put, najprije u Našicama, gdje podnosi teška šikaniranja i čekanje u ćeliji smrti bez suda. Potom biva prebačen u zatvor Vrhovnog suda u Osijeku, koji ga osuđuje na jedanaest godina robije s prisilnim radom u kaznionici u Lepoglavi. Iz Lepoglave odlazi s ostalim osuđenicima na izgradnju autoceste "Bratstvo i Jedinstvo", na izsušivanje Lonjskog polja, na izgradnju Novog Beograda i t.d. Nakon šest godina kaznionice i prisilnog rada, biva 1951. uvjetno odpušten, vraća se u Osijek, zapošljava se u Retfalačkoj zadruzi, a nakon par godina postaje djelatnik Poljoprivrednog instituta, gdje se i umirovljuje. Kao dugogodišnji športaš u Š. K. "Viktoria", mogao je izdržati sve tegobe svoga zatvoreničkog života i radeći dočekati svoju nenadanu i preuranjenu smrt.

Pokopan je 15. srpnja u obiteljskoj grobnici na Aninom groblju u Osijeku, uz sudjelovanje velikog broja prijatelja i poštovatelja. Ostavlja suprugu Mariju rođ. Sudar, sina Danka i unuke Hrvoja, hrvatskog dragovoljca, i Vlatku, sestru Blaženu Blažeković te ostalu rodbinu. R.I.P

M. B.

U spomen na Zvonimira Palošeka (Zašto se i mrtvi obezpravljuju?)

Poštovani gospodine urednice!

Već šest mjeseci prošlo je od smrti moga supruga, Zvonimira Palošeka, bivšega političkoga uznika, koji je tri godine odležao u Tuzli i Zenici. Njegova smrt, odnosno osmrtnica njemu u spomen, do danas nije objavljena u "Političkom zatvoreniku", a bio je članom HDPZ-a. Zašto?

Ima, vjerujem, dosta naših prijatelja, koji i ne znaju da je moj suprug umro, dobrim dijelom i zbog toga, što njegova osmrtnica nije objavljena.

Ne znam, čime je zaslužio da i danas, nakon smrti, opet bude kažnjen i obezpravljen? Zar Vam je tako težko objaviti ime mog supruga, koji je četrdeset godina proživio u Zagrebu, a objavljujete (tako i treba!) i osmrtnice za one, koji nisu iz Zagreba? Meni to težko pada, tim prije što sam predplaćena na list...

S tugom u srcu,

Anđela Pološek, Zagreb

Iz pisma uvažene gospođe Pološek, dade se zaključiti kako ima čitatelja, koji drže da postoji nekakvo "diskriminiranje" hrvatskih političkih uznika, pa čak i u pogledu objavljivanja osmrtnica. Ako postoji, takva je predočba posve kriva. Budući da matični uredi ni na koji način nisu dužni dostavljati nam podatke o umrlima, Uredničtvo nema spoznaja o smrti političkog uznika, ako ga rodbina ili prijatelje ne izvijeste i zatraže objavljivanje osmrtnice. Nikad se još nije dogodilo, da bi takva obavijest ostala neobjavljenom. Osmrtnice su, inače, bezplatne, pa samo o rodbini ovisi, hoće li biti objavljene.

Koristimo ujedno prigodu izvijestiti neke od suradnika, da neobjavljivanje njihovih priloga u jednome broju, ne znači, da su prilozi odbijeni. Što zbog prostora, a što zbog nastojanja, da se na određeni događaj ili osobu podsjeti u mjesecu, u koji pada njegova obljetnica, čeka se prikladan trenutak. Stoga tek u ovome broju objavljujemo jedan prilog, u povodu 40. obljetnice smrti njegova glavnog junaka, iako ga je auktor poslao prije par mjeseci, pa se - zabrinut - već potrudio (nepotrebno!) intervenirati na sve strane.

Molimo suradnike, da svoje priloge pošalju najkasnije do 23. u mjesecu, a napominjemo, da nepodpisani prilozi ne će biti objavljeni. Želi li tko, da mu se ime ne objavi, može tako naznačiti, ali ime pisca i njegov naslov bar Uredničtvu moraju biti poznati.

Ured.

U SPOMEN BAKI KATICI IMBRI DELOVI-NOVIGRAD PODRAVSKI 1915. - 1997.

Otišla si, naša draga bako Kato, supatnice iz Kazneno-popravnog doma Slavonska Požega, gdje si zajedno sa svojim sestrama robijašicama doživljavala najveća poniženja, provociranja i denuncijacije, cinkarenja od ubačenih kriminalki, koje su u tome imale svestranu podršku aktualnih vlasti kao i krvavog Rankovića, njegovih pomoćnika, krvožednih partizanki u "milicionerskim" odorama. Čuvarica i nadglednica, raznih Milica, Ankica, Dara i Bosa i tko zna kako su se sve zvale te kordunaško-banijske junakinje, pod okriljem ondašnjeg Ministarstva pravosuđa.

Bila si kriva što nisi odala svoje suradnike Križarskog pokreta. I ako osuđena na smrt strijeljanjem, nisi klonula duhom. Vjerovala si u providnost Božju, oduprla si se halucinacijama i priviđenjima u smrtnoj ćeliji. Molila si se svomu Bogu, koji te je uslišio i spasio od krvavog naboja, koji je trebao pogoditi Tvoje izmučeno tijelo.

Bog je nagradio Tvoju patnju i dao Ti je život punih 82 godine. Doživjela si svoju žuđenu slobodu. Draga baka Kato, obilježena komunističkim žigom kao opasna osoba, živjela si povučeno i tiho otišla među svoje supatnike, koji više nisu s nama. Hvala Ti za sve muke, koje si pretrpjela za Tvoju i našu Hrvatsku.

Primi još jednom zadnji križarski pozdrav: S vjerom u Krista - protiv komunista!

Neka Ti je vječna slava. S nama si!

Ladislav HAJBA

U SPOMEN JELICI ZLATAR Gola-Prekodravlje 1907. - 1997.

Draga sestro sa robije Jelice.

Gospodin Ti je poslao poziv; pridružila si se svojim dragim suradnicima za Križarski pokret, kojih više nema među nama.

Bila si kriva što nisi prijavila svoga zakonitog muža komunističkim vlastima, kao i sve njegove suradnike, koji su radili na planu podizanja narodnog ustanka. Ti, kao dobra žena, vjerna Hrvatica, dobra majka svomu jedinom sinu, kao rodoljub, izigrana, prevarena, izdana, dosljedna svojim idealima, bila si žrtva i mučenica. Tvoj je život bio vezan, kao i mnogih Tvojih supatnica iz KPD-a, za tragičnu prošlost hrvatskog naroda. Nikada nisi žudila za osvetom, ali si ostala velika žena, a ta veličina očitovala se u tome, što si svladavala svoj nagon. Svoje si neprijatelje samo prezirala i nisi uprljala svoje ruke. Držala si, da toga nisu vrijedni. Bila si svjedok svih zala nad svojom hrvatskom braćom. Nakon robije osuđena si na šutnju, jer si za crveni poredak bila opasna, kao i svi mi, koji smo robijali.

Gospodin je primio Tvoju žrtvu, jer si vjerovala u Njega, u molitvi pomirila se s njime, oprostila si svojim neprijateljima po Kristovoj nauci. Za tebe je Gospodin bio izvor na kojemu su ti usne molitvom našle uvijek vedro olakšanje. Za sve što si u životu sagriješila, draga supatnice, neka Gospodin bude blag prema Tebi, jer Ti si živjela tiho i patila u sebi i tako si tiho i otišla.

Hvala Ti za sve što si propatila za Hrvatsku. Hvala Ti na Tvojoj žrtvi. Neka Ti je vječna slava. Laka Ti Hrvatska gruda, koju si toliko voljela.

Uz križarski pozdrav: S VJEROM U KRISTA-PROTIV KOMUNISTA!

S nama si!

Ladislav **HAJBA**

U SPOMEN

Ilija Marinić

1925.-1997.

Laka mu hrvatska gruda!

U SPOMEN

prof. Dolores Bracanović

preminula 24. srpnja 1997., nakon kratke bolesti

Laka joj hrvatska gruda!

U SPOMEN

Zaim Hidanović

preminuo 26. srpnja 1997., u 76. godini života

Laka mu hrvatska gruda!

U SPOMEN

Vladimir Sobostjan

preminuo 23. kolovoza 1997., u 69. godini života

Laka mu hrvatska gruda!

U SPOMEN

Zvonimir Palošek

preminuo 31. siječnja 1997., u 76. godini života

Laka mu hrvatska gruda!

U SPOMEN

ing. Mira Bogat

preminula 17. srpnja 1997., u 84. godini života

Laka joj hrvatska gruda!

U SPOMEN

Mijo Funjak

Sokolovac, 1924. -1997.

Laka mu hrvatska gruda!

U SPOMEN

Kata Imbri

Delovi - Novigrad, preminula u 82. godini života

Laka joj hrvatska gruda!

U SPOMEN

Kuzma Bosnić - Zorica

Blato na Korčuli, 1928. -1997.

Laka mu hrvatska gruda!

PAMETNI ZNAJU ČEMU SLUŽI VLAST

Zahvaljujemo MUP-u RH i HVIDR-i na ideji.

DIOKLECIJANOVA PALAČA

SVJETSKA KULTURNA BAŠTINA

S P L I T - H R V A T S K A